కీర్తనల అకారాది క్రమసూచిక

శ్రీ

కృష్ణలీలాతరఙ్గిణి

పీఠికా నాటిక

శ్రీ వేంకటరమాదేవి

[మహాకాశమున దివ్యహంసలస్వరూపములు దాల్చిన వేదముల రథముపై యానముసేయు బ్రహ్మ, సరస్వతి, సావిత్రి, గాయత్రి సంభాషించుట]

సరస్వతి.—నేడు వాహ్యాళిలో హిరణ్యగర్భులకు ఏకాలక్షేపము సమ్మతమో !

బ్రహ్మ—భూలోకమునుండి మన కందిన గ్రంథముల ప్రతిరూపతేజములలో పావనతమమును, రమ్యతమమైనది సేవింతము.

గాయత్రి—అట్టి దే గ్రంథము ?

సరస్వతి—తెలియకేమి? వాత్సల్యమున యశోదకు సమానయై తోడై, చిన్ని కృష్ణుని - తన మేనల్లుని - రాపాణగోపకుని భార్యగా రాధిక, ప్రేమించి పెంచెను గదా!

సావిత్రి—వయసున పెద్దదన్న అయ్యు రాధికా రాధలు పోలికకు ఏకరీతిగ నుండువారని తమచే వింటిమి.

బ్రహ్మ—అవును. తరువాత పురాణములలోను, జనులలోను సంభవించిన అపోహ మునకు రాధికారాధల నామసామ్యమే కాక యీ పోలికయు కొంత కారణమై యుండ నోపును.

గాయత్రి—ఆ యపోహము ఎట్టిది స్వామీ?

బ్రహ్మ—రాధికారాధలు ఒక్క వ్యక్తియే యనునది.

సరస్వతి—నాథా! అట్టి యపోహముచే చాల క్లిష్టమైన ప్రవాదములకు అవకాశ మేర్పడి యుండునే!

బ్రహ్మ—ఏర్పడినది. ఇక్కడ కొలది కాలమే యైనను, శ్రీ రాధాకృష్ణావతారము తరువాత భూలోకమున రమారమి అయిదువేల సంవత్సరములు గడచినవి. ఈలోపున పైన మనము భాషించుచుండిన ప్రవాదముచే రాధికారాధలు ప్రత్యేక వ్యక్తు లనునట్టి వివరమే మృగ్యమైనది. ఇట్లు ఏకవ్యక్తియే యను నపోహము కలుగుటంబట్టి, తన పెంపుడుతండ్రియైన నందునికి పిత్రీయసోదరియు, తనకు మేనత్తయు అగు రాధను శ్రీకృష్ణుడు ప్రియురాలిగా గ్రహించె నను ప్రవాదమునకు పూర్తిగ ప్రచారము గలిగినది.

సావిత్రి—ఒకయామె సుచంద్రగోపునికిని కీర్తిదేవికిని కుమార్తె, మఱొకయామె వృషభానుగోపునికిని, కళావతీదేవికిని పుత్రిక. మాతాపితలు వేఱను విషయము కూడ మఱువఁబడెనా?

బ్రహ్మ—వృషభాను కళావతులే సుచంద్ర కీర్తిదేవు లను నైక్యము కూడ పురాణ ప్రసిద్ధికి వచ్చెను.

దేవులు ముగ్గురు—తరువాత, దేవా?

బ్రహ్మ—అల్పమతుల దురూహములకు ఈ ప్రవాదము అవకాశ మొసంగుటచే, శ్రీకృష్ణావతార పవిత్రతాభావమును నిరూపించుటకై శ్రీకృష్ణభక్తులౌ కవులకును, పౌరాణికులకును, వివిధరీతుల వింతలౌ పరకీయా మధురాదిరసభావనాకల్పనములు అవశ్యకములైనవి.

శ్రీ నారాయణతీర్థులవారి చరిత్ర

రచయిత : కవి సమ్రాట్టు విశ్వనాథ సత్యనారాయణ

గీ. కోన సీమ భీమేశు నుద్యాన సీమ
సాధు గోదాపయోగర్భ సస్యభూమ
తనరు నాంధ్రీ సతీ గళోద్దామ దామ
కూచిమంచి యనంగ నక్కోనసీమ 1

క. కలదొక్క యగ్రహార
మ్మలఘు సరస్వతికి రత్నహారము దానన్
గలరు జగతీ సుపర్వులు
తెలిసిన దంపతులు పార్వతీ గంధర్వుల్. 2

ఉ. కాయము గన్న భక్తి యన గల్గెను వారికిఁ బుత్రకుండు నా
రాయణ భక్తతత్పరత నట్టిద పేరునుబెట్టి రింతలో
నాయన వేద వేదశిఖరాఖిల మేఖల యైన వాణి సం
భాయుత భాసమాన రసనా నటనంబులఁ దేల్చునట్టిదై. 3

సీ. గొంతెత్తి పాడెనా, కొమ్మలోఁ గోకిల
మసలు వసంతాగమ మ్మటంచు
సివమెత్తి యాడెనా, చెట్టు పంగల నెమ్మి
కడఁగు వర్షాసమాగమ మటంచు
వేదరహస్యముల్ విప్పెనా, మ్రాన్పాటు
భజియింత్రు త్రయ్యర్థపారిషదులు
నామకీర్తనఁ జేసెనా, బాలకృష్ణుండు
ఘల్లుఘల్లున వచ్చి గంతులిడును
కూడి శివరామతీర్థులన్ గురువు నొద్ద
సాధువయి నేర్చె సర్వశాస్త్రములు తద్ద
నెగడె నింతలో విద్యలన్నింటఁ బెద్ద
గాగ నెంతెంత వారికిఁ గళలు దిద్ద.

చ. చిఱుతలు పూని పాదములఁ జెల్వుగ గజ్జెలు కట్టి తంబురా
యటుతనుదాల్చి పాడను సుధాంబుధి మాధురి వొల్చు గొంతుతోఁ
బరము యశోద చిన్నిసుతుఁ బాడినఁ జూడిన వారి కన్నులన్
గిరగిర బాష్పముల్ తిరుగఁ గృష్ణుఁడు చూడిన లోని మిన్నులన్ 12

క. అభ్యస్తని నాలుకపై
శోభించెను కృష్ణగీతి సుస్వనసూక్తిన్
శ్రీభూమి యతని యుపేదన్
స్వాభావిక రాగరేఖ సాగెదమున్నా. 13

క. ఇటులుండ నొక్కమేఘపు
ద్భటగర్జానినద రేఖఁ బండినవర్ష
చ్ఛటఁబోల్చు శ్రావణం బని
పుటపుటన్నై వచ్చె దేహములు చిగురింపన్. 14

చ. పరువమువచ్చెఁ జెల్లకును బాటల మొల్చిన పచ్చగడ్డికిన్
విరిసినయొక్కనాటి తుదివేళకు సూర్యుఁడు నస్తమించి యు
ద్ధురమయి పోల్చె వానిపొదతోడి విచిత్రపురాగరేఖ తాఁ
బరువిడె వానిబుద్ధి సతిపైకి దవారపుపొంగు లెత్తుచున్. 15

గీ. అపుడు తానున్నచోటికి నత్తవారి
యింటికిని మధ్యగా నేరుపెక్కెఁ గృష్ణ
వఱదలుగఁ బొంగి చనుచుండి వయసుచేత
నెడద విప్రసూనున కెదురెక్కెఁ గృష్ణ. 16

శా. కాలాంతంబునఁబోలెఁ బొంగుచుఁ దరంగమ్ముల్ మహాకాశవీ
ధీ లీఢంబులుగాఁగఁ గృష్ణ పొరలెన్ ధీరుండు లోమార్గలో
ల్లీలాబాహుఁడు పీనవక్షుఁడు మనోలీలావశుండై చనన్
బోలేమాయని బారుటీతకుఁ బడెన్ బో త్రిప్రభుండై యనన్. 17

ఆ. నడుముకట్టిదూకి నడియేటఁ బడిపోవు
నతని కాలుసేతు లాడకుండ
నొక్క పెద్దసుడి మహోగ్రంబు ప్రాణాంత
భయము కలుగఁజేసె వాని కపుడు. 18

ఆ. తోయజాక్షి తల్లితోఁ జెప్పె సన్న్యాసి
గారి యతఁడు మగఁడు కాదటంచు
శిరసు బోడి కావి చీరలు దండంబు
వింత తేజు కనుల వెలుగునంచు. 26

ఉ. అచ్చెరువొంది మామయును నల్లుని జూడగ నల్లుడల్లుఁడై
పొచ్చెములేక యుండె సతి బూమె లి వేమని సంశయాత్ముఁడై
గ్రుచ్చియు పృచ్ఛ సేయగ వికుంఠపతిన్ మది నెంచి యల్లుఁడున్
మచ్చిక సెప్పె నాత్మకథ మంతనమం దుదయద్విరాగుఁడై. 27

ఆ. తెలిసి యాత్మలోనఁ దెలివ జ్ఞానమహత్త్వఁ
గలఁచి యాత్మలోని కలుషమత్త
మలచె నాత్మయెల్ల మాధవ సంవిత్తు
దొలచె బంధమెల్లఁ దోరహత్తు. 28

క. ఆయనఘు డంత నాత్మన్
తోయరుహానన మహాత్ము త్రోవం జూపన్
ప్రాయశ్చిత్తిని గని నా
రాయణ తీర్థాఖ్యఁ జేర నరిగెఁ దిరుపతిన్. 29

ఉ. శ్రీగిరియందుఁ దీర్థులు ప్రసిద్ధి గడించెను యోగశాస్త్ర వి
ద్యాగురుఁడై యఖండ యతి ధర్మ సదా చరణ ప్రవీణుఁడై
శ్రీగిరి నేత భక్తజన సేవధి శ్రీపతి వేంకటేశ్వరుం
డూగెఁ దదీయ గాన విభవోజ్జ్వలకీర్తనలందుఁ జొక్కుచున్. 30

మ. అలబోధేంద్ర సరస్వతీ ప్రముఖులౌ నాచార్యులున్ శిష్యులై
కొలువం జేర్చి సమస్తశాస్త్రముల వాకోవాక్య సిద్ధాంతముల్
సలుపన్ దక్షుఁడు తీవ్రభక్తి కలనార్యా ప్రీతగోవిందుఁడై
విలసన్నామజపై కదీక్షితుఁడు తృప్తింబొంది యుండెన్ గడున్ 31

గీ. శ్రీ సురేశ్వర కృతము పంచీకరణ ను
వార్తికంబునకుఁ వ్రాసెఁ బ్రతిభ మెఱయ
వివరణం బొండు 'దీపిక' పేరు వెలయఁ
దీర్ఘభూత నారాయణు తీర్థ తెలమి. 32

క. జయజయ వేంకటరమణా!
జయజయ పైత్యేంద్రలోక శౌర్యాక్రమణా!
జయజయ ధ్వస్తభ్రమణా!
జయజయ మత్త్రాణరమణ! జయజయ యంచున్. 40

క. చేరెను వరాహపురి, చే
కూరెను బో, వ్యాధిశాంతి, కూడిన తద్గ్రా
మారూఢ ద్విజసంఘము
తారుగ జనుదెంచి స్వాగతము పచరింపన్. 41

చ. కలఁగఁజివేల్పు చెప్పినప్రకారము వచ్చిన యాయతీశ్వరున్
వలఁగొని మ్రొక్కి బ్రాహ్మణులు వారకభక్తిమతుల్ రమేశ్వరున్
నిలువకపాడి, నిన్నుఁగరుణించెను స్వామి యనుగ్రహింపవే
నిలుకడగాగ నిందు నిలు నీవు కృపాబ్ధి! మమున్ గ్రహింపవే! 42

క. నారాయణ తీర్థలునున్
వారిట్లన నచట నిలచి వారాహపురిన్
నారాయణనామ కలా
పారాయణుఁడై వసించె భక్తిమతి సిరిన్. 43

శా. ఆనారాయణతీర్థు లంతట సముద్యద్భక్తి యేపార ల
క్ష్మీనారాయణ దైవతంబులకు నిర్మించెఁ బెన్గోవెలన్
సానందాత్ముఁడు మూలవిగ్రహప్రతిష్ఠన్ దానుగాఁ జేసియున్
దానై తెచ్చిన పూజయంత్రమును సంస్థాపించె నాకోవెలన్. 44

ఉ. ఆపగవోని భక్తిని మహాత్ముఁడు కృష్ణునిలీలలెల్లఁ దా
నాపగరాని రక్తిని మహాలయ తాళతరంగ రూపకా
వ్యాపదవెట్టె నయ్యుపద యుర్వర భక్తజనాళి పూర్వపు
ణ్యాపగ పొంగివచ్చినటు లయ్యెఁ దరంగ తరంగ గానమై. 45

శా. శిష్యోత్తంసులచే వరాహపురిలో శ్రీకృష్ణలీలా కథా
భాష్యంబుల్ పొనరించెఁ దా నభినవ ప్రస్తావనా నాట్య సం
తుష్యత్సర్వ జగంబుగా విమలపాథఃప్రేక్షణీయంబుగా
శుష్యత్పాపుఁడు నవ్యనాటక కలాశోభల్ ప్రపంచించుచున్. 46

NARAYANA THIRTHA

BY

Prof. P. Sambamoorty

Head of Music Department, Madras

The illustrious author of the 'Krishna Lila Tarangini' lived in the latter part of the 17th century. He is believed to be an incarnation of Jayadev. He was a Telugu Brahmin and belonged to the Tanjore District. His family is evidently one of those Pandit families to come and settle down in the southern Districts during the time of the 'Vijayanagar Kings' His parents were Gandharva and Parvathi. He had Upadesa from Sivaramananda Thirtha. At the end of the first Taranga, he refers to himself as "Sivaramananda Thirtha Pada sevaka." At the end of the song "దేవదేవం క్వేలితం" (Taranga) also he refers to himself as "శివరామ తీర్థపదాంబుజభవరేణ" Narayana Thirtha attained his proficiency in learning early in his life. He studied the Bagavatham and was interested in singing frequently the Astapadis of Jayadeva. He was an expert in Music and Bharatanatya. He was a Grahastas but became a Sanyasi early in his life and the circumstances that led him take to this Asrama are interesting.

His father-in-law's house lay on the other side of the river "Vennar" in Tanjore District. During his occasional visits to his father-in-law's house, a strong man that he was he invariably swam across the river and reached the other bank. Once when his wife was in her parents' house, he left his home to see her. As usual he plunged into the stream to swim across. As he was nearing the midstream a sudden current came and literally swept him off. He tried his best to reach the other bank but his efforts proved of no avail. Giving up hopes of survival and being a spiritual-minded man, he decided to take "Apat Sanyasam." Accordingly he threw away his sacred thread, plucked a hair off from his head (as a token of getting the head shaven) recited the Sanyasa Mantras and virtually became a Sanyasi. A few moments later, he happened providentially to strike against some undergrowths of weeds and catching hold of them, he found some respite. The floods in the meantime began to gradually subside. Relieved of exhaustion he resumed swimming, reached the other bank and dried his clothes. Having taken to Sanyasa Asrama, he was in a dilemma. He began to argue within himself" why not I go back to my father-in-law's house? after all who can possibly know that I have taken to this

stay here, do not disturb me". So the idol was kept in the place and this was the one referred to by the Divine Voice at the foot of the Tirupathi Hills, to Narayana Thirtha the present Utsavamurthy of the temple at Varahur is the one from Tirupathi. The Parayathindra at last came to the Naddukkaneri Village and slept in the pillar temple that night. During his sleep he had a dream in which a voice told him" Tomorrow morning after, your customary prayers, two Varahas (wild boars) will appear before you, follow them and the place where they disappear, you will be cured of your chronic ailment.

Next morning the Yatindra woke up, finished his bath and prayers and as per the divine ordain two wild boars suddenly appeared before him. As he offered prayers to God Vigneswara beckoning him to follow the animals, which had already begun to move in the direction of Varahur. Even now the pillar of this temple has the fingers pointed in the direction of Varahur. The Yathindra followed the animals and as they came to the outkilats of Varahur village, they plunged into the Canal Kadungal, swam across, entered the village and stood in front of the local Venkatramana Swamy Temple and disappeared. The Yatindra entered the temple and to his astonishment found that he had obtained instant relief from his dire ailment. He offered thanks to God for having guided him to that place and resolved to spend the rest of his life there. He built a Temple and himself made the Mulasthana Pratishta and Chakra Pratishta. The Mula Vigraham and puja materials are still in the Temple.

Some of the senior inhabitants of the village had a dream that the previous night a holy person was coming to their village on the following day and that they should welcome him. The villagers easily identified Narayana Thirtha as the man referred to in their dreams and welcomed him in a manner befitting his rank. The village which was known as Bhupathirajapuram till that day, came to be called Varahapuri on account of the advent of the holy boars. The village prospered after the advent of the Mahapurusha. This village is 15 miles to the north west of Tanjore. Being a Krishna Bhaktha and a devout student of the Bhagavata, Narayana Thirtha desired to write a work on the Leelas of Sri Krishna. He began the Krishna Leela Tarangini and completed it. He has given the essence of Bhagavata Dasama Skanda in his work. He taught the songs and Abhinaya for them to a number disciples and produced the whole work in front of the deity, himself acting as the Nrityacharya. In the Nata song "Jaya Jaya Ramanatha" in

SRI NARAYANA THIRTHA

Dr. V. Raghavan

Sanskrit Dept, University of Madras

Work 1 :—KRISHNA LILA TARANGINI

Written at Bhupati Rajapuram *alias* Varahur; the village is referred to in the Tarangini is as also God Venkatesha at the village.

In Madras Government Oriental Manuscripts Library, there is an incomplete commentary on the Krishna Leela Tarangini by one Venkatesha who was assisted by one Govinda Thirtha. The manuscript contains only Tarangas 5-12 and its original came from Nellore District. The number of this Manuscript is R 4064.

2. Haribhakti Sudharnava, a Kavya based on the 10th Skanda of the Bhagavata, even as the Krishna Leela Tarangini. A manuscript, with some chapters missing, is found in the Madras Government, Oriental Manuscripts Library, D No. 12782.

The Mangalasloka of this poem is the verse "He mangini Tumagupatyam" etc., which is sung by all Bhagavatars as part of their preliminary song in their Hari Katha Kalakshepams.

3. In Advita Vedanta, he wrote a commentary called Vivarnadipika on Suresvaracarya's Panchakarana Vartcika. A Manuscript of this sastra work is found in the Tanjore Library No. 7306 of the new catalogue of the Sarasvati Mahal Library.

4. The Parijathaharana Nataka, a Yakshagana in Telugu, see my article, an incomplete Manuscript in the Tanjore Library.

The Venkatesa stuti or sloka said to be a work of his in the Sanskrit Introduction of the sikyotsava is not by him. It is a stale composition by one who knows neither grammar nor metre.

There are a number of Narayana Thirtas and their works ought not to be confused as work of our Narayana Thirtha.

The Bhaktimimamsasutra vyakhya is also not by our Narayana Thirtha.

Guru :—

Sivarama thirtha or Siva Ramananda Thirtha, his own full name is Siva Narayana Thirtha; probably he is known as Siva Narayanananda Thirtha

2. Yaga Yoga Raga Bhoga Thaga in his Bhiravi Taranga (Ramakrishna Govidethi).	Found in Tyagayya's Ragasudharasa.
3. Taranga I song in Sourashtra aditala (Saravanabhava etc.	Vinakasetuvahana in Thyagayya's Hari Kamboji Piece.
4. Taranga I song in Anandabhairavi-Triputa(vayam Thmyah) Nikhilalokanidana.	Nikilalokanidana in Tyagayya's Nevadanyana in Saranga.

The last song in Taranga 7 is mentioned by him as a sitadi.

THE PARIJATHAHARANA NATAKA OF NARAYANA THIRTHA

BY

Dr. V. Raghavan Avergal

Musical Academy Journal

Recently, in the June of this year, I paid my second visit to Merattur near Ayyampet, Tanjore District, the place of Virabhadrayya and Venkatarama Bhagavatar, to see again the traditional dance drama, Prahlada Charita etc., of Venkatarama Bhagavatar, I was happy to note growth of interest in the younger generation in the matter of maintaining their traditional dance-drama. The inspiration of the youngsters in one Brahmasri Balasubramanya Sastrigal, a scholar in Sanskrit and a

7th Leaf.	Narada arriving and giving the Parijata flower to Bhama.
8th "	Missing.
9th "	Satyabhama sending a messenger to Krishna, narrating the event.
10th "	Missing.
11th "	Satyabhama's Duti speaking to Krishna. This is a Daru in Sankarabharana.
12th "	Satyabhama's complaint. This is a Daru in Chanta; it has the composer's Mudra.
13th "	Same theme; Same Raga; with composed signature.
14th "	Same theme; Raga Ahiri; Tala Capu; with composer's signature.
15th "	Same theme, same Raga and Tala. The Duti speaks; Daru in Madhyamavati and Misra.
16th "	Satyabhama's words; Daru in Ahiri and Adi; with composer's Mudra.
17th "	Same theme; Madhyamavati-Adi; with the signature of the composer.
18th "	Conversation between Rukmini and Bhama; Daru, Madhyamavati and Adi; with Mudra.
19th "	Bhama's complaint; Daru; Raga not given with Mudra.
19th "	Krishna goes to Satyabhama's abode.
20th "	Krishna consoles her.
21st "	Krishna consoles her, Daru; Punnagavarali.

నారాయణతీర్థకవి

(శ్రీరాజా వేంకటాద్ర్యప్పారావు)

సుప్రసిద్ధమైన శ్రీ కృష్ణలీలాతరఙ్గిణి రచియించిన మహనీయులు వీరు. సంస్కృతమున సులభమైన భక్తిసంబోధనలు, కీర్తనలు, మధురమైన శ్లోకములు, శ్రీకృష్ణకథామృతమును ఈ గ్రంథమున గ్రోలనివారుండరు.

ఈమహాకవి సంస్కృతమున శ్రీ వేంకటేశ్వర స్తుతిని, హరిభక్తసుధార్ణవమును కూడ రచియించినట్లు తెలియుచున్నది.

ఇక తెనుగునకూడ 'పారిజాతాపహరణము'ను నాటకమును రచియించినట్లును ఈగ్రంథము "తంజావూరు" సమీపమున "మెరటూరు" గ్రామములో బ్రహ్మశ్రీ బాలసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి గారివద్ద తాము స్వయముగా చూచినట్లును, వి. రాఘవన్ M. A., Ph. D. వారు, మెడ్రాస్ మ్యూజికల్ ఎకాడమీ యొక్క 1942 సం॥ 1 to 4 వ సంచిక - 74-వ పేజీలో - నుదాహరించి యున్నారు.

సంస్కృతాంధ్రములలో కవులైన యీయతీంద్రులు, ఆంధ్రులనియు, కూచిమంచి అగ్రహారను (గోదావరి జిల్లాలో 16-వ శతాబ్దము చివర) నకు చెందినవారనియు, మాధవానల అవతారపరంపరలో జయదేవుని తరువాత అవతార పురుషులనియు డాక్టర్. యం. కృష్ణమాచారియార్ వారి సంస్కృతకవుల చరిత్రలో నుదాహరింపబడెను.

కాని యీ శ్రీనారాయణ తీర్థులవారి పూర్వాశ్రమ నామధేయము ప్రఖ్యాతిగా తెలియదు. తెలిసినవారు గోదావరీ కృష్ణామండల విద్వాంసులు పత్రికాముఖమున లోకమునకు తెల్పెదరుగాక !

మద్రాసు మ్యూజికల్ డిపార్టుమెంటుపై అధికారి ప్రొఫెసరు కె. సాంబమూర్తిగారిపరిశోధనవల్లను, శ్రీ జగద్గురు కంచి కామకోటి పీఠాధిపతి స్వామివారి ఆశీర్వచనమువను, ఎ. రామస్వామి అయ్యర్ వారిచే మైలాపూర్ బాల మనోరమ ముద్రణాలయమున ప్రచురింపఁబడిన "శిక్యోత్సవము" (ఉట్లపండుగ) అనెడి శ్రీనారాయణకవి (వీరు శ్రీనారాయణతీర్థులవారియొక్క శిష్యపరంపరకు చెందినవారు) యొక్క సంస్కృతప్రబంధమునుండియు వారలఅనుమతిపై కృతజ్ఞతతో గ్రహించిన శ్రీనారాయణతీర్థులవారి సంగ్రహచరిత్రను ఈదిగువ క్లుప్తముగావివరించుచున్నాము.

వీరి తండ్రి గాంధర్వదేవుడు; తల్లి పార్వతీదేవి; గురువు శివరామానంద తీర్థులు. బాల్యముననే వీరికి విద్యాప్రవీణతయు, అభినయ సంగీతశాస్త్రముల దక్షత గలిగెను.

వీరు వివాహానంతరము వేదాద్రిప్రాంతమున కృష్ణానదీతీరగ్రామమున భార్యతో మామగారియింట నివసించుచు గ్రామాంతరమునకు, ప్రవాహము తక్కువగానున్న కృష్ణానదిని మోకాలిలోతు నీరున దాటిపోయియుండిరి. తమ పని చూచుకొని మరలి వచ్చునప్పటికి పైభాగమున వరదలచే నది పొంగి ప్రవహించుచుండెను. మంచిదినము తక్కువైన యీయన ధైర్యముగ నదిలో దిగి దాటుటకు ప్రయత్నింపగ ప్రవాహవేగ మీయనను త్రోసివేసెను. నదిలో కొట్టుకొనిపోయి యీయన జీవితాశ

శ్రీకృష్ణావతార కాలక్రమము

కొవ్వూరు సంస్కృత పాఠశాల కార్యదర్శి శ్రీ శ్రీ చదలవాడ గోపీనాథమువారి యొక్కయు, శ్రీమాన్ బొమ్మకంటి వీరరాఘవా చార్యులవారియొక్కయు, S. N. K. బీజార్కన్ వారియొక్కయు,

శ్రీమాన్ నల్లాని చక్రవర్తుల అప్పలాచార్యులవారి శ్రీమన్ మహాభారత సంగ్రహము యొక్కయు అభిప్రాయములను సేకరించి, నూజవీడు హైస్కూలు చరిత్రోపాధ్యాయులు, ధన్యంరాజు అప్పారావుగారు సమకూర్చిన భారత భాగవత కథల కాలనిర్ణయము.

గత ద్వాపరయుగము చివర 126 సంవత్సరములు మిగిలియుండగ, శ్రీకృష్ణ భగవానులవారి అవతారము మధురానగరములో

శ్రీముఖ నామసంవత్సర, శ్రావణ బహుళ అష్టమి అర్ధరాత్రి వృషభ లగ్నమున అని శ్రీమద్భాగవతమునందును,

విజయ నామ సంవత్సర, శ్రావణ బహుళ నవమి మంగళవారము అర్ధరాత్రి రోహిణీ నక్షత్రయుక్త వృషభ లగ్నమున అని హోరానుభవదర్పణమునందును, వచింపబడి యున్నది. అనగా ఇప్పటికి 5044 క్రింద కలి ద్వాపర సంధిలో అని తెలియదగును. స్వామిఅవతారకాలము మొత్తము 125 సం॥ 7 నెలలు 8 రోజులు.

అవతారకాలము ముగియుటయే ఈ కలియుగారంభము అనగా క్రీస్తు పూర్వము 3225 (Bc.)

శ్రీకృష్ణభగవానుల జాతక చక్రములు.

హోరానుభవ దర్పణము ప్రకారము.

	గు	ల చం	రా
			శు బు
			ర శ
కే			కు

S. N. K. బీజార్కన్ వారి ఇంగ్లీషు గ్రంథమునుండి.

కే		ల చం	
			గు
శు			ర
		కు శ	రా బు

కలిపూర్వ సంవత్సరములు	శ్రీకృష్ణుని వయస్సు

రను వత్సరూపములతో నుండి తాను సర్వాంతర్యామియౌట, ప్రకటించిరి [బృందావనమున]

121 బహుధాన్య శ్రా-బ-౮ 5 వ సం॥ పూర్తి బ్రహ్మ, గోవత్సములను, గోపబాలురను తిరిగి యిచ్చి స్తోత్రముచేసెను. [గోలోకభగవానుని యిప్పుడు బ్రహ్మ గుర్తించెననియు (S. N. K. బీజార్కన్ గారి గ్రంథముప్రకారం) స్వామివారి 16 వ సంవత్సరమున శ్రీరాధాకళ్యాణము తాను స్వయముగ నెఱవేర్చెననియు, తెలియనగు]

చై-కృ-౧౪ ,, శతశృంగాశ్రమమున పాండురాజు నిర్యాణము ఇప్పటికి ధర్మరాజు 7 సం॥ భీముడు 6 సం॥ అర్జునుడు 5 సం॥ నకుల సహదేవులు 4 సం॥ వయసుగలవారైయుండి, తండ్రిగారి మరణానంతరము, హస్తినాపురమునకు గొంపోవంబడి, భీష్మునిప్రాపకమున నుండిరి.

120 ప్రమాది శ్రా-బ-౮ 6 వ సం॥ పూర్తి బృందావనమున శ్రీకృష్ణునివల్ల ధేనుకాసురభంజనము, కాళీయమర్దనము, ప్రలంబాసురవధ, గ్రీష్మవర్ష శరదృతువులందు స్వామి బృందావన గోపబాలబాలికలతో గోవులను మేపుచు, ఆడుకొనుట, మురళీగానముచే నెల్లరను రంజింప చేయుట, మార్గశీర్ష మాసమునందు గోపకుమారికల కాత్యాయనీ వ్రతము, గోపకుమారికావస్త్రాపహరణలీల, బాలికలకు వరప్రదానము, బ్రాహ్మణులు అంగీరస యాగముచేయుట, అచెంత గోవులమేపు స్వామికి, గోపబాలురకు, బ్రాహ్మణభార్యలు యజ్ఞప్రసాదము సమర్పించుట.

119 విక్రమ శ్రా-బ-౮ 7 వ సం॥ పూర్తి ఇంద్రయాగమును స్వామి మాన్పించుట, గోకులముపై వెల్లువ దేవేంద్రుడు కురిపించుట, స్వామి గోవర్ధనము నెత్తుట, ఇంద్రగర్వభంగము, కామధేనువ క్షీరాభిషేకము స్వామికి చేయుట, వరుణదేవునిచే పట్టుబడిన తన పెంపుడుతండ్రియౌ నందునిక్రి శ్రీకృష్ణుడు వరుణలోకమునకు పోయి, విడిపించి తెచ్చుట, బాల్యరాసక్రీడ, (S. N. K. బీజార్కన్ గారి గ్రంథము ప్రకారము) బీసెంటు దొరసానిగారి అభిప్రాయము ప్రకారమును, స్వామివారి 16 వ సంవత్సరమున అనగా మధురానగరమునకు పోవుముందు, మఱియొక రాసక్రీడ సూచింపబడినదని యెంచవలయును. అప్పుడే శ్రీరాధాకృష్ణ కళ్యాణము బ్రహ్మవల్ల నెఱపఁబడెను.)

కలిపూర్వ సంవత్సరములు | శ్రీకృష్ణుని వయస్సు

మఱునాడు వీథులవెంటరథముపైవిహరించుచుండగ రజకనిగ్రహము, తంతువాయకసన్మానము, మాలాకారాసన్మానము, కుబ్జాసంభాషణము.
ఆమఱునాడు ధనుర్యాగశాలా ప్రవేశము, కువలయాపీడమను ఏను గును జయించుట.

మల్లరంగమున బలరామకృష్ణులు, ముష్టికచాణూరుల గెల్చుట, కంసు నితో పోరాడి, శ్రీకృష్ణుడు కంసుని సంహరించుట. కంససహోదరు లతో పోరాడి, బలరాముడు వారిని సంహరించుట. బలరామకృష్ణులు తలిదండ్రులైన దేవకీ వసుదేవులను కారాగృహమునుండి విడిపించి, వారిచే లాలింపబడిరి.

కొన్నిదినములతరువాత కంసునితండ్రియైన ఉగ్రసేనునికి శ్రీకృష్ణుడు పట్టాభిషేకము చేయుట, నందాదిబృందావనగోపనాయకులు, ఉగ్రసేన పట్టాభిషేకమునకు రప్పింపబడిరి.

శ్రీకృష్ణుడు నందునికి అధ్యాత్మజ్ఞానమును, దుర్గాదేవిస్తోత్రము ఉప దేశించి, బృందావనమునకు పంపివేయుట.

109 వికృతి శ్రా-బ-రా 17 సం॥ పూర్తి (S. N. K. బీజార్కన్‌గారి అభి ప్రాయప్రకారం 18 శ్రీమద్భాగవతము ప్రకారము)

బలరామకృష్ణులకు, గర్గాచార్యులవల్ల ఉపనయనము, బలరామ కృష్ణులు, బ్రహ్మచారులై, గురుశుశ్రూష చేయుట, కాశీక్షేత్రములో వసించుచుండిన, సాందీపమహర్షి వద్ద, గురుకులవాసము చేసి, ధనుర్వే దము, ఉపనిషత్తులు అభ్యసించి, విద్యాపరిపూర్తి బడయుట, గురుదక్షి ణగ, మృతుడైన గురుపుత్రుని శ్రీకృష్ణుడు సజీవునిగ తెచ్చియిచ్చుటకై ప్రభాసతీర్థమునకు పోయి సముద్రునిచే పూజింపబడి, సముద్రమును ప్రవేశించి, పంచజనాసురుని సంహరించి, పాంచజన్యమను శంఖమును గ్రహించి, యమలోకమునకు పోయి, అచ్చటనుండి గురుపుత్రుని తెచ్చి, గురువునకు కాశిలో సజీవునిగ సమర్పించుట.

108 ఖర శ్రా-బ-రా 18 సం॥ పూర్తి S. N K. బీజార్కన్‌గారి మత ప్రకారం 14 శ్రీమద్భాగవతం ప్రకారం)

శ్రీకృష్ణుడు గోపికలవద్దకు ఉద్ధవుని పంపుట, గోపికల భ్రమర గీతలు ఉద్ధవుడు మరలివచ్చి గోపికల ప్రేమభక్తి స్వామికి తెల్పుట.

కలిపూర్వ సంవత్సరములు		శ్రీకృష్ణుని వయస్సు

101 విళంబి 25 సం- జరాసంధుడు మధురానగరముపై ఏడవ సారి దండెత్తివచ్చుట,

100 వికారి 26 సం॥ జరాసంధుడు మధురానగరముపై ఎనిమిదవ దండయాత్ర చేయుట.

అక్కడ భారతకథ హస్తినాపురమున పెరుగుచున్న పాండవకౌరవ యువకవీరులకు పరస్పరకల్లోలము లేర్పడగ ధృతరాష్ట్రుడు పాండవులను శార్వరి ఫాల్గుణ శుద్ధ అష్టమికి వారణావతములో నుండ బంపుట.

99 శార్వరి 27 సం॥ జరాసంధుడు మధురానగరముపై తొమ్మిదవ దండయాత్ర చేయుట.

98 ప్లవ 28 సం॥ జరాసంధుడు మధురానగరముపై పదియవ సారి దండయాత్ర చేయుట.

అక్కడ పాండవులు ఫాల్గుణ శుద్ధ చతుర్దశికి లాక్షాగృహ దహనమున తల్లియా కుంతీదేవితో తప్పుకొనిపోవుట, మార్గమున అరణ్యంలో చైత్ర శుద్ధ పాడ్యమినాడు భీముడు హిడింబుని వధించి, హిడింబను వరించి ఘటోత్కచుని గనుట.

97 శుభకృత్ 29 సం॥ జరాసంధుడు మధురానగరముపై పదకొండవ దండయాత్ర చేయుట,

96 శోభకృత్ 30 సం॥ జరాసంధుడు మధురానగరముపై పండ్రెండవ దండయాత్ర చేయుట.

అక్కడ కుంతీపాండవులు, శాలిహోత్రముని ఆశ్రమమున నుండి, ధర్మములు వినుట.

95 క్రోధి 31 సం॥ జరాసంధుడు మధురానగరముపై పదమూడవ దండయాత్ర చేయుట.

అక్కడ కుంతీపాండవులు శాలిహోత్ర ఆశ్రమమునుండి క్రోధి సంవత్సర వైశాఖ శుక్లపక్షములో ఏకచక్రపురమునకు పోవుట, 1 వ సం॥

94 విశ్వావసు 32 సం॥ జరాసంధుడు మధురానగరముపై పదునాల్గవ దండయాత్ర చేయుట.

అక్కడ కుంతీపాండవులు ఏకచక్రపురనివాసులు 2 వ సం॥

కలిపూర్వ సంవత్సరములు		శ్రీకృష్ణుని వయస్సు

స్వామి చేర్పించినట్లు గర్గభాగవతము మొదలగు పురాణములలో రచింపబడె] శ్రీ రుక్మిణీకళ్యాణము స్వామి ద్వారకానగర నిర్మాణమును పూర్తి చేయించినతర్వాత త్వరలో జరిగెను.

అక్కడ కుంతీపాండవులు ఏకచక్రపురమున నే ప్రచ్ఛన్నముగ నుండుట 6 వ సంవత్సరము.

89 సాధారణ క్రీ-బు-రా 87 సం॥ పూర్తి జాంబవతీకృష్ణుల వివాహము, సత్యాదేవిశ్రీకృష్ణులవివాహము, శ్యమంతకోపాఖ్యానకథాప్రారంభము.

అక్కడ కుంతీపాండవులు ఏకచక్రపురమున ప్రచ్ఛన్నముగ నుండుట 7 వ సం॥

88 విరోధికృత్ ,, ,, 38 సం॥ పూర్తి రుక్మిణీకృష్ణులకు ప్రద్యుమ్నకుమారుడు కలుగుట, పాండవుల క్షేమము తెలిసికొనుటకు స్వామి హస్తినాపురమునకు పోగా, ద్వారకలో శతధ్వనుడు రాత్రి నిద్రించు సత్రాజిత్తుని చంపి శ్యమంతకమణి నెత్తుకొని పాఱిపోవుట.

అక్కడ కుంతీపాండవుల ఏకచక్రపురనివాసము 8 వ సం॥

87 పరీధావి 39 సం॥ పూర్తి తండ్రిగారు మృతుడైనందుకు సత్యభామాదేవి విచారించి పిలువనంపగ, శ్రీకృష్ణుడు, ద్వారకకు మరలి వచ్చుట విని, శతధన్వుడు శ్యమంతకమణిని అక్రూరునివద్ద దాచి, మిథిలవఱకు పాఱిపోయెను. స్వామి మిథిలచెంతకు తఱిమి శతధన్వుని సంహరించి, మణి ఆయనవద్ద లేనందున, ద్వారకకు మఱలివచ్చిరి. స్వామి వలన భయము కలుగునని మణితో అక్రూరుడు కాశీపురమునకు పాఱిపోయెను, ద్వారకాపురజనుల కోర్కెపై స్వామి అక్రూరుని మరల రప్పించి, ఆయనచేత మణి ప్రజలకు నిరూపించి ఆ శ్యమంతకమణిని అక్రూరునికే యిచ్చివేసెను. మణిప్రభావమున కలిగిన వైభవముచే అక్రూరుడు యజ్ఞములు, పుణ్యకార్యములు చేసెను.

అక్కడ కుంతీపాండవులు ఏకచక్రపురవాసము 9 వ సం॥

ప్రమాదీచ ఆశ్వీయుజ బహుళ కృష్ణాష్టమివఱకు,

86 ప్రమాదీచ 40 సం॥ పూర్తి ద్రౌపదీస్వయంవరము, పాంచాలపురములో ప్రకటింపబడగ, తల్లియగు కుంతీదేవితో (ప్రచ్ఛన్న బ్రాహ్మణవేషముతో) పంచపాండవులును, సమస్తరాజులును, శ్రీబలరామ

కలిపూర్వ సంవత్సరములు		శ్రీకృష్ణుని వయస్సు	
81	కాళయుక్తి శ్రా-బ-౮	45 సం॥	పూర్తి ఈ వత్సరములలో కౌరవ, పాండవ, యాదవ, రాజ్యములలో కల్లోలములు లేక, ప్రశాంతముగ కాలము గడచెనని యూహింపవలసియున్నది.
80	సిద్ధార్థి మాఘ-బ-౧	46 సం॥	పూర్తి ధృతరాష్ట్రుడు పంచపాండవులను అర్ధరాజ్యము యిచ్చి, ఇంద్రప్రస్థమునకు పంపివేసెను.
79	రౌద్రి శ్రా-బ-౮	47 సం॥	
78	దుర్మతి ,,	48 సం॥	
77	దుందుభి ఫాల్గుణములో	49 సం॥	పూర్తి ధర్మరాజు ననుజ్ఞపై అర్జునుని తీర్థయాత్రాప్రారంభము. 1 వ సం॥
76	రుధిరోద్గారి శ్రా-బ-౮	50 సం॥	కల్లోలములు లేక ఈ కాలమును
75	రక్తాక్షి ,,	51 సం॥	ప్రశాంతముగ గడచెను. కౌరవ,
74	క్రోధన ,,	52 సం॥	పాండవ, యాదవాన్వయములు వృద్ధినొందెను.
73	అక్షయ ,,	53 సం॥	అర్జునుడు తీర్థయాత్రలో, ఉలూపి
72	ప్రభవ ,,	54 సం॥	అనే నాగకన్యను వివాహము చేసికొనెను.
71	విభవ ,,	55 సం॥	
70	శుక్ల ,,	56 సం॥	అర్జునుడు చిత్రాంగదాదేవిని వివా
69	ప్రమోదూత ,,	57 సం॥	హము చేసికొనెను. తీర్థయాత్ర
68	ప్రజోత్పత్తి ,,	58 సం॥	క్రమముగ చేయుచుద్వారకానగ
67	ఆంగీరస ,,	59 సం॥	రమునకు చేరెను. అర్జునుని తీర్థ
66	శ్రీముఖ ,,	60 సం॥	యాత్ర మొత్తము 12 సం॥ తీర్థ
65	భావ ,,	61 సం॥	యాత్రచివరఅర్జునుడుద్వారకలో

స్వామిని దర్శించి అచ్చట కొన్నిమాసములుండి స్వామిచే ప్రోత్సాహపెట్టబడి, సుభద్రను వరించి ఇంద్రప్రస్థమునకు తెచ్చి కళ్యాణము చేసికొనుట.

64	యువ ,,	62 సం॥	అంత ఇంద్రప్రస్థమున నుండగా
63	ధాత ,,	63 సం॥	కృష్ణార్జునులు మరల యమునాతీర
62	ఈశ్వర ,,	64 సం॥	మున వనవిహారమునకు విచ్చేసిరి.

ఆవనమున అగ్నిదేవుడు వారికి ప్రత్యక్షమై అర్జునునకు గాండీవమును అక్షయతూణీరమును శ్వేతాశ్వముల రథమును యిచ్చెను.

శ్రీకృష్ణార్జునులుఅగ్నిప్రీతిగ ఖాండవవనమును,అగ్నిచేదహనముచేయించిరి. ఖాండవదహనమునుండి అర్జునునిచే కాపాడబడి, మయుడు పాండవులకు దివ్యమైన సభను యిచ్చెను. ఇంద్రుడును ప్రీతుడై అర్జునునకు అనేక అస్త్రములిచ్చెను.

కలిపూర్వ సంవత్సరములు | శ్రీకృష్ణుని వయస్సు

కురుక్షేత్రమునుండి మరలివచ్చినతరువాత తనతల్లి దేవకీదేవి ప్రార్థింపగా ఆమెకు తమకంటె ముందుజన్మించి కంసునిచే చంపబడిన 6 గురు పుత్రులను, సుతలలోకమునుండి, బలిచక్రవర్తిని మెప్పించి తెచ్చి, తల్లిగారికి స్వామి చూపి పంపిరి.

49 వికృతి చైత్రశుక్లమందు 77 సం॥ ధర్మరాజు రాజసూయము, శిశుపాలవధ, శ్రీకృష్ణునకు అగ్రపూజ ధర్మరాజు చేయుట.

ఆశ్వీయుజ శుక్లము రాజసూయానంతరము శ్రీకృష్ణుడు పాండవులతో ఇంద్రప్రస్థమున నుండగ, సాళ్వుడు ద్వారకానగరము ముట్టడించెను. స్వామి ద్వారకానగరమునకు మఱలి సాళ్వుని, పౌండ్రకవాసుదేవుని, దంతవక్త్రుని, సాళ్వుని తమ్ముడైన విదూరథుని యుద్ధములో సంహరించిరి.

ఆశ్వీయుజ శు-౧౦ ఇట్లు స్వామి ద్వారకలో శత్రుయుద్ధములో నుండగా పాండవులపై అసూయకలిగిన దుర్యోధనుడు శ్రీకృష్ణుడులేని సమయమున ద్యూతమునకు ధర్మరాజును పురికొల్పి ఓడించెను.

కౌరవులచే ద్రౌపదీవస్త్రాపహరణము యత్నింపబడగా శ్రీకృష్ణునిచే అక్షయవస్త్రప్రదానము ద్రౌపదికిఁ గలిగెను. ద్యూతములో ఓడి ధర్మరాజు రాజ్యమును గోల్పోయి తమ్ములతో, ద్రౌపదితో కూడి వనవాసమునకు పోయెను.

48 ఖర 78 సం॥పూర్తి పాండవులు వనవాసము చేయుచుండగా మొదటిసారి శ్రీకృష్ణుడు వారిని చూడవచ్చిరి. ద్రౌపది శ్రీకృష్ణునితో తన పరిభవము చెప్పుకొని ఊరడింపఁబడెను.

47	నందన	79 సం॥	వనవాసమున, కొన్ని సంవత్సరములతరువాత స్వామి సత్యభామతో పాండవుల వద్దకు రెండవసారి వచ్చి ఆదరించిరి. ద్రౌపదీదేవి సత్యభామకు పతివ్రతాధర్మములు తెల్పెను.
46	విజయ	80 సం॥	
45	జయ	81 సం॥	
44	మన్మథ	82 సం॥	
43	దుర్ముఖి	83 సం॥	
42	హేవిళంబి	84 సం॥	౧ వనవాసము ముగియుముందు స్వామి ౩ వ సారి పాండవులకు దర్శన మిచ్చి, అభయమిచ్చిరి. శ్రీకృష్ణునిచే. ననుగ్రహింప బడిన ద్రౌపదీదేవి తన భర్తలను దూర్వాసుని పరీక్షలో సుతీర్ణులుగా జేసెను.
41	విళంబి	85 సం॥	
40	వికారి	86 సం॥	
39	శార్వరి	87 సం॥	
38	ప్లవ	88 సం॥	
37	శుభకృత్	89 సం॥	

కలిపూర్వ సంవత్సరములు		శ్రీకృష్ణుని వయస్సు	
35	క్రోధి జ్యే-కు-౨	91 సం॥	పరీక్షిత్తుజననము, అశ్వత్థామ బాణాగ్నిచే నిస్ప్రహుండైజనించినపరీక్షితుని స్వామి జీవింపజేసి సంరక్షించిరి.
34	విశ్వావసు చై-శుక్ల-౧౫ పౌర్ణమి	92 సం॥	ధర్మరాజు వ్యాసాజ్ఞవలన అశ్వమేధ దీక్ష పూనెను.
33	పరాభవ చై-శుక్ల ౧౫ పౌర్ణమి	93 సం-	అశ్వమేధయాగము పూర్తియయ్యెను. అర్జునుడు అశ్వసంరక్షణకై దిగ్విజయము చేయుచు, తనకు చిత్రాంగదవలన కుమారుడైన బభ్రువాహానునిచే జయింపబడి, సంధిచేసికొని, అశ్వమును తెచ్చెను.
32	ప్లవంగ శ్రా బ ఠ	94 సం॥	పూర్తి శ్రీకృష్ణుడు ఉదంకమహాముని ఆశ్రమమునకు వెళ్ళి, ఆయనకు దర్శనమియిచ్చి, విశ్వరూపము తిరిగిచూపి తరింపచేసిరి. (ఇది స్వామివారి 6 వ విశ్వరూప సందర్శనము)
31	కీలక	95 సం॥	శ్రీకృష్ణులవారు కురుక్షేత్రమునందు 12
30	సౌమ్య	96 సం॥	సం॥లు అనేక యాగములు చేయించిరి.
29	సాధారణ	97 సం॥	ధర్మరాజురాజ్యముచేయుచు సమస్తజను
28	విరోధికృత్	98 సం॥	లను పరిపాలించుచుండెను.
27	పరీధావి	99 సం॥	గాంధారి ధృతరాష్ట్రులు పుత్రశోకముచే
26	ప్రమాదీచ	100 సం॥	౧౹ సం హస్తినాపురములో నుండక, శతయూపా
25	ఆనంద	101 సం॥	శ్రమములో నుండిరి.
24	రాక్షస	102 సం॥	వ్యాసులవారచ్చటకు వచ్చి వారిని ఊరడించి గాంధారిదేవికోరగాయుద్ధమున
23	నల	103 సం॥	
22	పింగళ	104 సం॥	పోయిన ఆమె కుమారు లందరిని, తమ
21	కాళయుక్తి	105 సం॥	యోగశక్తిచే ఆమెకు చూపించిరి.
20	సిద్ధార్థి	106 సం॥	
19	రౌద్రి చై శు ౨	107 సం॥	ధర్మరాజు మొదలగు పాండవులు శత
18	దుర్మతి	108 సం॥	యూపాశ్రమమున కొన్నాళ్ళుండి హస్తి
17	దుందుభి శుక్ల॥ప	109 సం॥	౧౹ సం నాపురమునకు మఱలివచ్చిరి.
16	రుధిరోద్గారి	110 సం॥	గాంధారీ ధృతరాష్ట్రాది కురువృద్ధులు
15	రక్తాక్షి	111 సం॥	నిర్యాణము నొందిరి.
14	క్రోధన	112 సం॥	శ్రీకృష్ణభగవానుల సంకల్పముచే పిం
13	అక్షయ	113 సం॥	౧౹ సం డారకక్షేత్రమందు నారదాదిమహర్షులు
12	ప్రభవ	114 సం॥	సమావేశమైరి.
11	విభవ	115 సం॥	సురాపాన మత్తులైన యదుకుమారులు

కలిపూర్వ సంవత్సరములు	శ్రీకృష్ణుని వయస్సు	
1	ప్రమాది చైత్ర శు ౭	స్వామి గోలోకమునకు విచ్చేసినతోడనే

కలియుగప్రవేశ మగుట తెలిసికొని అర్జునుడు దారుకునితో రథముపై ద్వారకకు మరలి సప్తమివరకు ద్వారకలో నుండె.

భూకంపములు గలుగగా, మిగిలిన సమస్త యాదవబృందముతోను మిగిలిన యావన్మంది జనులతోను ద్వారకను వీడి, మధురకు వెడలెను. ద్వారకానగరము సముద్రమున గ్రుంగెను. అర్జునుడు యావన్మందితో మధుర చేరుకొని అక్కడ అనిరుద్ధ కుమారుడౌ, వజ్రునికి యాదవ రాజ్యాభిషేకము చేసెను,

అంతట అర్జునుడు హస్తినాపురమునకువచ్చి, శ్రీకృష్ణుని నిర్యాణము ధర్మరాజునకు తెల్పెను.

చైత్ర-శుక్లము పరీక్షిత్తు రాజ్యమును అభిషేకించి పౌర్ణమినాడు మహాప్రస్థానిక దీక్షకై పాంచాలిసహితులైన పాండవులు ఒక సంవత్సరము భూప్రదక్షిణము చేసి, విక్రమ సంవత్సరమున బదరికాశ్రమమును దాటి మేరుపర్వతసమీపమున ఊర్ధ్వలోకములను గాంచిరి.

శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణేనమః

శ్రీ కృష్ణావతార స్వరూప నిర్ణయము

శ్రీ చదలవాడ గోపీనాథన్ గారు.

కొవ్వూరు సంస్కృత పాఠశాల కార్యదర్శి.

యదువంశం — చంద్రవంశం :—

1. బ్రహ్మదేవుని మానసపుత్రుడైన అత్రిమహర్షి వంశమునకు చంద్రవంశమని పేరు. ఆచంద్రవంశమందు యదువు అను గొప్పచక్రవర్తి యుండెను. ఆచంద్రవంశమును ప్రఖ్యాతివహించిన యదువంశము శ్రీకృష్ణావతారకాలమందు ఉగ్రసేనుడను రాజుయొక్క పరిపాలనలో నుండెను. ఆరాజు తనకూతురైన దేవకీదేవిని వసుదేవునికిచ్చి వివాహము చేసెను. అట్టి చంద్రవంశ మనే యదువంశమందు బ్రహ్మదేవునియాజ్ఞచొప్పున దేవతలు తమతమ భార్యలతో అవతరించియుండిరి. వీరందఱు చంద్రవంశపు క్షత్రియులు.

మనినానిర్మైన బదరికాశ్రమకృష్ణుని, యీనలుగురి యంశములతో నవతరించిన శ్రీ కృష్ణావతారము.

6. వైకుంఠము బ్రహ్మాండ బహిఃప్రదేశమందు బ్రహ్మాండమునకు ఊర్ధ్వముగా ఒకకోటి యోజనముల దూరముననున్నది. చతుర్భుజములుగల లక్ష్మీనారాయణులు అధిష్ఠించియున్నారు. అట్టి వైకుంఠమునకు ఊర్ధ్వముగా 50 కోట్లయోజనముల దూరములో గోలోకమున్నది. ద్విభుజములు ధరించిన శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మస్వరూపం.

గోలోక శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మం ద్విభుజ స్వరూపం
| 50 కోట్ల యోజనములు
వైకుంఠం శ్రీమన్నారాయణమూర్తి చతుర్భుజ స్వరూపము
| కోటి యోజనములు
బ్రహ్మాండము
|
శ్వేతద్వీపకృష్ణుడు
చతుర్భుజుడు
|
నరనారాయణ ఋషులు
బదరికాశ్రమకృష్ణుడు

1. 1—11 సం॥లు బృందారణ్యలీలలు
2. 12—85 సం॥ వరకు మధురాపుర కృష్ణలీలలు
3. 86—90 సం॥ వరకు ద్వారకా కృష్ణలీలలు
4. 91—125—7—8 వరకు యుద్ధానంతరలీలలు

శ్రీకృష్ణావతారము పూర్తి అయినతోడనే ద్వాపరయుగము 8 లక్షల 64 వేల సం॥ పూర్తిఅయినది. కలియుగప్రారంభము అయినది.

శ్రీరామచంద్రః శ్రిత పారిజాతః - సమస్త కళ్యాణగుణాభిరామః
సీతాముఖాంభోరుహ చంచరీకః - నిరంతరం మంగళ మాతనోతు!

— శ్రీరామకర్ణామృతము

—♦ శ్రీ రాధాకృష్ణ శబ్దార్థ నిర్వచనము ♦—

శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకుడగు సర్వేశ్వరుని తిరునామములలో సారతరమైన "కృష్ణ" యను తిరునామము స్మరించి సకలవిధములగు కోరికలను పొందవచ్చును. సనకసనందనాది మహర్షులును, పెరియాళ్వారు మొదలగు ఆళ్వారులును, ద్రౌపద్యాది స్త్రీలును, అత్యంతప్రేమతో నామస్మరణచేసి యానందము నొందిరి. కృష్ణునికంటె తన్నామస్మరణము త్వరలో ఫలమిచ్చును. వస్త్రాపహరణసమయమున దేహబంధువులచే రక్షణ గానక "కృష్ణ" యను తిరునామమే తనకు దిక్కని స్మరించి అక్షయ వస్త్రముల లభించిన ద్రుపదపుత్రియే యిందులకు దృష్టాంతము. ఇట్టి తిరునామముయొక్క నిర్వచన మందఱును తెలిసికొనుట అత్యావశ్యకము.

భక్తి నిచ్చువాడు కనుక కృష్ణుం డనబడును.

4. కృష్ + న + అః=కృష్ణః॥ కృష్ ధాతువునకు నిర్వాణంబును, నకారమునకు మోక్షమును, అకారమునకు దాతయు నర్థంబులగుటచే నిర్వాణసుఖరూపమగు మోక్షం బొసంగెడివా డగుటచే కృష్ణుం డనబడును. [మఱికొన్ని అర్థములు వేఱొకచో వ్రాసెదను]

"రాధా" శబ్ద నిర్వచనము

రాధా=ర + ఆ + ధ + ఆ॥

రకారముచే రమాభిధేయ యగు లక్ష్మియు ఆకారముచేత నాదిగోపికయగు నీలయు, ధకారముచేత ధరా శబ్దార్థంబగు భూదేవియు, ఆకారముచేత నాపగ యగు విరజయు గ్రహింపబడును.

రాధాకృష్ణ నామస్మరణముచే కృష్ణుడే లభించు ననగా మోక్షము మాట చెప్పనేల? కాన రాధాకృష్ణ స్మరణము చేసి భక్తులు తరింతురుగాక!

బొమ్మకంటి వీరరాఘవాచార్యాః, ఉయ్యూరు ప్రభువరాస్థాన విద్వాంసః

ప్రార్థనాతరఙ్గములు - తెనుగు

1 కీర్తన

ప. పాహి! ముకుంద! యనే! ఓజిహ్వే!
పలుకు! గోవిందా! యనే! ఓ జిహ్వే! ॥పాహి॥

1. అక్రూరప్రియ! చక్రధర! యనే
హంస రంజనా! కంసహనన! యనే ॥పాహి॥

2. రాధాపతి! కృష్ణ! రామానుజ! యనే
రాజీవనయన! రమ్యశ్యామ! యనే ॥పాహి॥

3. కేశవ! మాధవ! కిల్బిషహర! యనే
శ్రీశ! లోకేశ! సిద్ధానంద! యనే ॥పాహి॥

4. అచ్యుత! గిరిధర! హరి! రామా! యనే
హరి! నారాయణతీర్థవరదా! యనే ॥పాహి॥

శ్లో॥ "మేఘైర్మేదుర మంబరం వనభువ శ్శ్యామా స్తమాలద్రుమైః
నక్తంభీరు రయమ్ త్వమేవ తదిమం రాధే! గృహం ప్రాపయ"
ఇత్థం నన్ద నిదేశత శ్చలితయోః ప్రత్యధ్వకుంజ ద్రుమమ్
రాధామాధవయో ర్జయంతి యమునాకూలే రహః కేళయః॥

తన్వీవృత్తము.

"శ్రీఁగొను రాధా! ఘనములు నభమున్ జేరె, తమాలములను
వనభూముల్
మూఁగె నిరుల్, భీరువు నిశినితఁడౌ, ముందిలు సేర్చు మితని నీవే"
ఁ గని నందుండిటులనిపనుపన్ వేడ్కఁగ నా యమున దరిని దారిన్
గర మొప్పెన్ దరువులఁ బొదలన్ రాధకుఁ గృష్ణునకతిశుభలీలల్

శ్రీరస్తు

శ్రీ కృష్ణలీలా తరఙ్గిణీ

సరస్వతీ ప్రార్థన

శ్లో॥ దోర్భిర్యుక్తా చతుర్భి స్ఫటికమణిమయీ, మక్షమాలాందధానా
హస్తేనై కేన పద్మం సితమపిచ శుకం పుస్తకం చాపరేణ
భాసాకుందేందు శంఖ స్ఫటికమణి నిభా భాసమానా సమానా
సా మే వాగ్దేవతేయం నివసతు వదనే సర్వదా సుప్రసన్నా॥

శ్రీరస్తు

శ్రీకృష్ణలీలాతరఙ్గిణి - తెనుగు

మొదటితరఙ్గము

గణేశుని వినుతి

చ. హిమనగ నందనాసుతుని, హేమధరాధర చాపధారికిన్
కొమరుని, దివ్యదీప్తియుతు, కోమలు, నాద్యుని, నెంతయో మహా
త్తము నమరేంద్ర సేవ్యు, నరి దారుణవారణునిన్, గజాస్యునిన్
తిమిరములట్లు విఘ్నముల దీర్చెడు సూర్యసమాను, గొల్చెదన్.

1 వ కీర్తన—శ్రీ విఘ్నేశ్వర ప్రార్థన

ప. జయ! జయ! స్వామీ! జయ! జయ!

అ. ప. వంపౌ తొండము వైరుల నొంచగ
పెంపౌ కరి మోము, గం భీరత నించగ

1–చ. వరమును లెంచగ వాహన మెలుకగ
దురితము పాయగ దుష్టులు వారగ
ఉరగ భూషలు తగ ఉదధి శైవులు తాను శశిగ
పరిజనుల పుణ్యమను తరువునకు మొదలౌదువుగ

2. గిరిసుత తల్లిగ చరితము గొప్పగ
తరుగ భవ భయము దాసుల మెప్పుగ
శిర మలరారగ శివనందనుడవుగ
వర లెదు వాక్సతి మతి నిన్ను బొగడగ

3. పొడవౌ నుదరము పొంకము మించగ
ఉడురాజు కర్పూరము ఒనరు సంకు తెల్పుగ
కడు నేర్పుగ శివుని ఘన సేవకు తగ
నడర సామ గానము అఖిలాధారుడవుగ

4. సురలింద్రుడు నీ చరణము లెన్నగ
వరమణి భూషణ వైభవమెసగగ
తెరలి విఘ్నము లను తిమిరములు తొలగ
వర నారాయణతీర్థ కరుణించి బ్రోవగ

గరుత్మంతుని నుతి

ఆ. వె. అమృతకలశహస్తు హరి యాన కేతుని
నసుర తిమిర శత్రు నమిత బలుని
నాప్త కాము నెంతు, నఖిల జీవాధారు
సోమ సూర్య వినుతు శ్రుతి శరీరు. 3

కం. సేవించెద గానమునన్ పావను వైకుంఠనిలయు, భాస్వరు వరదున్
శ్రీవిష్ణువాహనోత్తమునావినతాసూనుగరుడునామ్నాయతనున్.

2 వ కీ ర్త న - గ రు డ ప్రా ర్థ న

ప. శ్రీనాథుని వాహనమ! గరుడ! చేసెదు, మునిపాలనము

అ. ప. వినతనందనుడవు వేద మయుండవు
పెను పలు నెలవుల గొని నను బ్రోతువు

1. జగతి ప్రాణముల నించి - నీవు - ఖగపతి! సురనుతి గాంచి
పొగరుగల ఖలుల ద్రుంచి-ఎల్ల- భువనములకు మేలెంచి
తెగటార్చి శత్రువుల తెలుపౌ మెడ శోభించి
దిగిచి మోహము, తమ్మి తీరౌ ముక్కున మించి
బిగి రెక్కల జిగితో పెంపౌ బల్మి వహించి
తెగడి విమతుల మూకల ధిషణ హరి నాశ్రయించి

2. నెరసులను నిరాలకు రవి వన - సామవేద-స్వరఘోషమున రెక్కలజవమున
చిరుతదోమలన దురుసుల్ చన - మణుల - చెన్నా నడుము పట్టి సొంపున
వెరపించి యసురుల వే నమృతము గొని బల్మిన
విరి సరము లన మేటి ఉరగముల పూని లీలన
సరిలేని గిరియో యన సిరు లొసగి నీవారి గన
చిరునవ్వు కెంబెదవిన వర లెదవు మేలౌ రూపున

3. గిర లేదు ని మేల్ శూరతకు - నెపుడు సరిరో! ఖలులు నీ ధీరతకు
హరి పదాబ్జము గొల్చు స్థిరతకు తగుదువు- వర నారాయణ తీర్థ పరతకు
విరితమ్మి కనులతో దురితము బాపుటకు
సురరిపుల నణచు చూపు సూర్యచంద్రుల పోలుటకు
పరుమత లుడుగ జేసి భక్తులను గాచుటకు
గురువుల సేవనమున గోకులమున వెలయుటకు

భ క్త ల స్తు తి

గీ. పూజితుల దొల్బ్య నారద పుండరీక
శౌనక వ్యాస శుక పరాశర వసిష్ఠ
భీష్మ పార్థాంబరీష విభీషణులను
దలతు ప్రహ్లాద రుక్మాంగదుల హనుమను.

ఆ. నీరధికిని చెంత నీలాచలముపైన
గొప్ప మఱ్ఱి దాపు కోవెల గల
ఘనుని సర్వమయు జగన్నాథు మానాథు
భక్త విహిత కరుని బ్రస్తుతింతు

3 వ కీర్తన - జగన్నాథ ప్రార్థన

ప. వరలు భద్ర హలియు వర చక్రము లెనయు
అ. ప. కరిని గాచినావు వరద! నన్ను బ్రోవు
చ. 1. ఉప్పు కడలి దరిని ఒప్పు నీల గిరిని
గొప్ప మఱులొనరు, నీ కోవెలల నగరిని
2. చెలగు వట వనమున సింగపు పీఠమున
అల శివ పద్మజుల యాశీర్వచనమున
3. మార్కండేయ జలధి మధ్య గణేశు గాచి
కోర్కె దీర్త వచ్చి కులదుర్గల బ్రోచి
4. దీనులను మేల్ గాంతు దివ్యశుభము నింతు
జానా కృపనెంతు చాల ప్రసాదింతు
5. జగతి కీవె పతివి తగ క్రూరుల నొంతు
జగన్ మోహన మంటపమున నొగి జయనుతిగాంతు
6. వినత సుతుడు గొలువ వేద వని చరింతు
జనన బంధముడిపి వినతుల శుభ మెంతు
7. నారదాదిమునులు నామ మెన్ని యలర
నారాయణ తీర్థ నందింపుము సార్థ

గీ. సర్వ విజ్ఞాన చేతన శక్తి యగుచు
సర్వయోగీంద్రులకుఁ బ్రభు స్థానమగుచు
సర్వ వేదమయాంతర సారమైన
శ్రీశు వైష్ణవ ప్రభ నుపాసింతు నెపుడు.

4 వ కీర్తన - శ్రీవరాహవేంకటేశప్రార్థన

ప. జే! జయ! లక్ష్మీశ! జే! జయ! ధాత్రీశ!
అ. ప. జే! వరాహ క్షేత్ర శ్రీ వేంకటేశ
చ. 1. నిగమములు నిను బొగడి నిర్మలానందు డను
తెగడి భ్రాంతుల నెల్ల తెలియదగు నిన్నె యను
ఖగచారివై ఖలుల ఖండించు మేటి వను
సుగుణ సంపద నిజము చూడ నిను నిండు నను
2. మాయజగములఁ దీర్చు మధురిపు డనంతు డన
నీ యశము లినుడు శశి నెలవు వేదాంతమను
ఆ యింద్ర విధు లెన్న అధిక కల్యాణు డను
గాయకులు ముని యోగి ఘను లెంచు దైవ మను
3. ముర నరకులను గెల్చి మాధులను దోలితను
పరిజనుల మేల్ గూర్చు పరమావతార మను
శరణు భామలకెల్ల కరుణ కవధియె యను
వరనారాయణతీర్థ గురుదేవు డీవె యను
కం. కరుణాసాగర! లోకే
శ్వర! వరభక్తాంబురాశి చంద్రా మమ్మున్
గురుమోహజలధి మాయల
కెరలనియక, యుద్ధరింపు కృష్ణా! కృష్ణా! 8

5 వ కీర్తన - అవతారప్రార్థన

1. మీను కూర్మము ఘోణి నరహరి - మేటి పొట్టియు విప్రుడై
జానకీపతి రుక్మిణీపతి - శాక్యమానియు కల్కియై - కృష్ణ! కృష్ణ!
2. పూని దుష్టుల ద్రుంచి దివ్యుల - బ్రోచి సౌఖ్య మొసంగగా
జ్ఞానమిత్త్రువు దయకు వార్ధివి-సద్గుణాప్తి యొసంగగా-కృష్ణ! కృష్ణ!
3. మార్చెదవు శాశ్వతముశుభమా - మాన్యభామల మోదమున్
చేర్చెదవుపలుశోభలోకటా-చెల్వులోఁఅనువాదమున్-కృష్ణ! కృష్ణ!
4. కూర్చె దే ధర గూఢ తత్వమె! - గోప గోపీ గోతతిన్
తీర్చరా! శివనారాయణ - తీర్థతాపములామతిన్-కృష్ణ! కృష్ణ!

గీ. కృష్ణలీలాతరంగిణి విష్ణుభక్తి
సారశోభిత, భగవతి సత్యరూపు
వాసుదేవుని గొల్చి యుపాసన గొను
బుధులమతులకే హృద్యమై బోధపడును. 9

ఆదిని శ్రీకృష్ణావతారమును హరి బాలలీల సొంపున్
ఆదట గోవత్సంబుల పాలన నచ్యుతు ప్రౌఢత పెంపున్.
గోపీవస్త్రాపహరణ లీలయు గోవర్ధన ధారణమున్.
ఆపయినన్ రాసలీల కంసాద్యసురవరుల మారణమున్ 10
జలధి ద్వారకం గట్టి యేలుటయు బలరామ వివాహమ్మున్
లలి రుక్మిణ్యాద్యష్ట భార్యలతో వెలయు నమర గేయమ్మున్. 11
తనరు నిదియు శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణి యనగ నొప్పున్
మును శ్రీకృష్ణావతార మభినయమున గను సుజనుల మెప్పున్. 12
ఉగ్రసేనుకథ, కంసుడు భయమున నూర్జితుడై ఋజు పథమున్
నిగ్రహించి దేవకిని వసుదేవు నిర్బంధించిన విధమున్. 13
దేవరాజు సనకాది మునులు భూదేవి సురలజుడు చనుటన్
శ్రీవిష్ణుని ప్రార్థించుట ధన్యత చెందుట సుస్థితి మనుటన్. 14
నారదు నుపదేశమ్మును దేవకినందనులన్ గాంచుటయున్
క్రూరుడు కంసుడు వారినార్ద్వారన్ గొనిచని హింసించుటయున్. 15
కృష్ణజననమును గోకుల గమనము కెరలు గాఢనిశ యందున్
వైష్ణవీదుర్గమధురాగమమున్ వర్ణింపంబడు నిందున్. 16

కథాప్రారంభము

వ. అంతట మొదట నుగ్రసేనుని ప్రవేశము—

6 వ కీర్తన - ఉగ్రసేనునిగూర్చి.

గొప్ప యాతడు మహాత్ములన్ కోవిదులన్ కోవిదుడున్
తప్పనిశాసనముగల ప్రభువై యొప్పె నుగ్రసేనుడుమున్నన్

వ. అంత కంసుని ప్రవేశము—

7 వ కీర్తన - కంసునిగూర్చి.

విరసుడు మూఢు డధార్మికుడున్ గరువపోతు బలవంతుడై
కరకుమతి నెప్పుడు మెలగున్ కంసుడు రాక్షసు నంశన్

వ. అంత దేవకీదేవి ప్రవేశము—

8 వ కీర్తన - దేవకీదేవినిగూర్చి.

దేవకి విచ్చేయు దివ్యసుందరి – ఈమె
భావింప విష్ణుమాయ దేవనారి;
నరపాలువీటి కన్నె – శ్రీమన్
నారాయణుని గన్నతల్లి
విరితమ్మి కనులతో – వరలు చందమామ మోము
సరిమొల్ల పల్వరుస యిరుల మించు వంపు కురుల దేవకి

వ. ఉగ్రసేనుని అనుజ్ఞచే వసుదేవుడు వచ్చుట—

9 వ కీర్తన - వసుదేవుని గూర్చి.

రాజిలె భువి యదువరుడు తేజ మెసగ వసుదేవుడనంగా
ఆజి నసురులను నడవుల నితడు వేజయించును కుఠార మనంగా

—♦ అశరీరవాక్కు వినుపించుట ♦—

వ. అంత దేవకీవసుదేవుల పెండ్లి అయిన తరువాత వసుదేవుడు తన మేడకు విచ్చేయునపుడు వధూవరులకు రథసారథ్యము చేయు కంసుడు వినగా "దేవకియొక్క ఎనిమిదవ శిశువు కంసునికి మృత్యు వగును" అని అశరీరవాక్కు మ్రోగెను. కంసుడు అది విని వసుదేవునకు నిట్లనెను.

గీ. చెలియలే నైన దేవకిన్ శీఘ్రముగను
జంపవలయును వసుదేవ చంపునెడల
నాకు మృత్యుకారణ మీమె లేక తలఁగు
మతి వెరపు లేక నాకింక హితము గలుగు.

వ. అంత వసుదేవు డిట్లు కంసుని బతిమాలెను—

10 వ కీర్తన - వసుదేవుడు కంసుని వేడుట.

ఓ కంస! ప్రభుపుత్ర! ఓ నరోత్తముడ
నీ కులము సత్యాబ్ధి నీవు రత్నంబు
సౌమ్యుడవు సుగుణుడవు స్వజనప్రియుడవు
పెండ్లిభద్రముగూర్చి ప్రేమఁ జేసితివి
తన్వి నీ చెల్లెను దయతోడ పంపు
సత్యము పల్కెద సత్యసంధుండ
ఈమెబిడ్డల నెల్ల నిత్తు నీకయ్య
ఘాతుకత్వం బేల గావింతువయ్య
నీ చెల్లెతో నెమ్మి నివసింతు నయ్య
నీ మేడ మే లెపుడు నెలవొందునయ్య

వ. అంత వసుదేవుని వాక్యము నాలించి కంసుడు ఆ వధూవరులను కారాగృహమున నుంచెను.

వ. అంత బ్రహ్మ ప్రవేశము—

11-1 వ కీర్తన.

నలుమోము లలర నలువ సభకు విచ్చేసెన్
తలచి తలచి మది చెలగ చెలగ - పాటల - తా విష్ణు నుతించి
దండ కమండలువుల గొని దనుజుల నొంచి
అండ బ్రహ్మాండముల తీరికల - నన్నిటి నిర్మించి

11-2 వ కీర్తన - ఇంద్రుడు వచ్చుట.

సురలుగొలిచి తను పొగడన్ అరుగుచు మెల్లగ భూగరిమన్
మరిమరి మదిలో నెంచుచున్ సురేంద్రు డచట నె మహిమన్

11-3 వ కీర్తన - భూదేవి వచ్చుట.

సుందరియైన వసుంధర వర భూ సురులతోడ వచ్చెన్
అందరి మేల్ గోరి సత్యలోకసభ యం దపుడు చొచ్చెన్

గీ. ఇంద్రుగని తనతో గొనియేగి ధరణి
యజునిదర్శించి, వాగీశు ననుమతమున
నతడు నమరులు మునులు తన్ననుగమింప
సర్వరక్షకు విష్ణు, దా శరణు పొందె. 20

వ. అంతట భగవంతుడు, పరిమితి మించిన జ్ఞానము, ఆనందము, సత్యము, నిండినవాడు, మొదలు మించినవాడు, వాక్కును, మనస్సును అతిశయించు శక్తిగలవాడు, మాయచే వెలయు లోకమును అనుగ్రహించుటకొరకు గైకొనబడిన దివ్యమంగళ విగ్రహముగలవాడు, శ్రీమన్నారాయణుడు, క్షీరాబ్ధిపై శేష పాన్పున పరున్నవాడు మహానుభావుడై నిత్యుడై వర్ధిల్లెను.

రాక్షసభారముచే ఆక్రమింపబడ్డ భూదేవి గోరూపము ధరించి నదై దేవేంద్రాది దేవతలతో కూడినదై ఇతర శరణు లేనిదై ఆభగవంతుని శరణుఁ జొచ్చెను.

వ. అంత సనకసనందనాది మహామునులు భగవన్నామ ప్రభావ మును వివరించుచు, వచ్చుచు, ఇట్లు గానము చేసిరి.

12 వ కీర్తన - భగవన్నామ మహిమ.

ప. రామా! కృష్ణా! గోవిందా! యను నామధ్యానగానమే

అ. ప. ప్రేమగొల్వనౌ ప్రయాగ పెంపుమించు స్నానమే

చ. 1. ఏకాల దిక్ దేశమైన నెనయు సులభమోక్షమే
చేకూరు నన్నిట మేలౌ శ్రీగురుకటాక్షమే

2. రామనామ గంగ కృష్ణ నామ యమునతోడుగాఁ
ఆమెయిన్ గోవిందాయను నామమె సరస్వతిగా

3. మునిమానస పరమహంస లనయము సేవించగా
వనజభవ హరి రుద్ర నామ వాక్కులలమైమించగా

4. ఇందునందు కోర్కెలనెల్ల పొందించునీతీర్థమే
చెందనౌ సర్వస్వనిత్యా నందమొందుసార్థమే

5. నాలుగువేదమ్ములశాఖలకిది మూలమానాధారమే
ప్రీలగసంతాపమ్ములు, మనసున విలసిలుశాంతికితీరమే

6. స్నానసంధ్యజపహోమాదుల సత్ఫలమ్ములవచ్చునే
హానివృద్ధిలేనినిండౌ యానందమునిచ్చునే

7. మానసస్నానమునామస్మరణే మరివాక్స్నానముకీర్తనే
ఆనందంబగు శరీరస్నానము - హరికీర్తనతోనర్తనే

8. యోగయోగముల, భోగరాగముల అనుబంధములకు దూరమే
త్యాగము భక్తి విరక్తి విజ్ఞానము దనరు ముక్తిఫలసారమే

9. అరసి బ్రహ్మవిద్యాలక్షణ మెరుగ జేయుమంత్రమే
మరిఘోరసంసారబాధ తరియింపన్ మేల్తంత్రమే
10. దురితములనునిరులనెల్ల తరచుసూర్యునితేజమే
వరనారాయణతీర్థబ్రోచు హరినామత్రయరాజమే

వ. ఇట్లు సనకాదులచే ప్రశంసింపబడిన దివ్యనామధేయములు గల భగవంతుడు శేషశయనమునందు వెలయువాడు, ఈరీతి ప్రత్యక్షమగుట అభినయింపబడుచున్నది. 22

13 వ కీర్తన - శ్రీమన్నారాయణుని వర్ణన.

వెలసెనెల్లజగములన్ వెలయజేయునాథుడై
చిలువరేనిపాన్పుపై తొలియు నడిమి కడలపై
అలరి శేషమాన్యులై గొలుచు మునుల సేవకై
కలిమి యిలల వలపునై ఘనత విష్ణు వెలుగుపై

వ. ఇట్లు భగవంతుడు ప్రసన్నుడుకాగా, సాష్టాంగనమస్కారపూర్వకముగ భూదేవి శ్రీమహావిష్ణువునకు, శరణు విన్నవించుకొనెను. 23

తరళము :—శరణు! జీవులకున్ శరణ్యుడ! సర్వభీతినివారణా!
వర! మహాత్మ! యోగిసేవన! పక్షినాయకవాహనా!
సురవిరోధిసమూహభారము, జూడు! దుర్భరమాగదా!
పరిహరింపుము; దుస్సహంబిది! భక్తమనోరథా!

14 వ కీర్తన - భూదేవి శరణము.

ప. కరుణింపుము శరణంటిని హరి! దీనశరణ్యా
కరిరాజును కృపగాచిన కరుణాబ్ధివగణ్యా
అ. ప. విధిగా నొదవెను నాకదె వికటాసురభరమున్
మధుసూదన! తొలగింపుము మత్ పాప నికరమున్
1. నునుపెండెరమున పాదము గొనువిప్రసురాళిన్
గని యిమ్మభయమ్మున్ దయ కరకంకణకేళిన్
విను భూధర! దేవేశ్వర! పెనుభారము జాలిన్
చనజేయుము మధుసూదన! సరగన్ బాపాళిన్

2. మణికుండలములు శోభిల ఫణి కుండలిపైనన్
అణిమాదికశుభసిద్ధుల గుణధామములోనన్
క్షణమాఖగపతిపై ముసి మునిజనముల్ ముదమూనన్
రణధీరత మధుసూదన రారమ్మ బిరానన్
3. అరివర్గము నణగింపగ గురుసౌఖ్యము జేర్పన్
నరకంబును నరులొందని పరిపాలనఁ దీర్పన్
వరనారాయణతీర్థుని పరమార్థము గూర్పన్
హరి! పూనుము రామానుజు నవతారమెలర్పన్

గీ. సకలభువనావనుని శ్రీశు శత్రునాశు
చాలగా నిట్లు భూదేవి సన్నుతింప
బ్రహ్మదేవతల్ పొగడిరి, పరమపురుషు
ఆద్యు వేదవేద్యుని పరమార్థసాధ్యు. 25

సుగంధివృత్తము

క్షీరవార్ధిమధ్యవెల్గు శేషతల్పశాయికై
సూరిభావ్య భూమనామ శుద్ధలోకయాయికై
సారసాత్మ నాభిజాత సర్గసంవిధాయికై
శౌరికై నమశ్శతాళి సర్వభద్రదాయికై ?

15 వ కీర్తన - దేవతలు శ్రీమన్నారాయణుని వేడుట.

ప. నారాయణుని మ్రొక్కెదన్ - శ్రీరమణుని

అ. ప. నందింప జగములెల్ల నాగేంద్రశయను గొలతు

1. నలువ మున్నొదవిన నాభీకమలము తొలిమబ్బు నీలిమను
పలుతీర్ల వస్తుజీవులు నాలుమగలన
నలరు మాయ దీర్పు నారదాది మునులే బొగడువాని

2. బహుసద్గుణముల నీ-పాటలవేదముల్ భయశోకములను దోల
మహనీయ భావనిర్మలత గగనము బోల
విహితభక్తహృదయ కమలవిశ్వసూర్యుడౌ వాని

3. కమలంబు శంఖచక్రములు-కత్తియు విల్లుగదహస్తముల దనర
రమణీయ కౌస్తుభ రత్నంబు మెడనొనర
వినతుకెల్లరు పాఱ విహగేంద్రుపై వాని

4. జగతికెల్ల విభుడై స్మరునిగన్నవాడై శత్రులపై విజయుడై
నిగమంబులే శ్వాస నిత్యానందమే రూపు
నెగడ గోకుల నవనీతంబు గొనువాని

5. కలకలేక మాయ వెలసి-మన్మథకోటి గెలుచు నందముతోడ
నెలవు పేరు రూపు కొలమీరు భామతోడ
జలజారియు రవియు కనులౌ సామగాన వినుతివాని

6. వారిజనేత్రుడవై వాసుదేవుడవై ముని - వరుల పారిజాతమై
సారమౌ కృప భక్తజనుల నేలనౌవాని
నారాయణతీర్థులెంచు నవ్యపాదాబ్జములవాని

కం. అని సురలు జగన్నాథున్
వినుతింపుచు నంజలులను వేమరునిడుచున్
వినతులు సల్పుచు తమతమ
మనవు లొనరజేసికొనిరి మాధవు నెదుటన్. 27

కం. సురలన్ భక్తివినమ్రుల
నరయుచు భగవంతు డనియె నవతారమునే
ధరపై యదువంశంబున
బరపి, యొనర్చెదను మీకు భద్రము హితమున్. 28

వ. ఇట్లు భగవంతుడౌ వాసుదేవుని వదనమను అమృతంపునెలవు నుండి స్రవించునదై వివరమైనమాటలరుచిచే మనోహరమైన దైన వాక్సుధాధారను దేవతలకు బ్రాహ్మణులకు బల మొసంగుదానిని చెవులను దోసిళ్లచే గ్రోలిగ్రోలి నెమ్మదిగ నెమ్మదిగ తమ తమ గృహములకు అభిముఖులై, ఆస్వామి యొక్క పాదములస్మరణయను వెన్నెలచే శోకము, మోహము అను చీకట్లు తొలంగినవారై బ్రహ్మ మొదలు సర్వదేవతలు

అరచేత లభించిన వెలగపండువలె తమ కార్యములు సిద్ధించినట్లు తలంచి సంపూర్ణమైన మనోరథముకలవారై తమ తమ లోకములకుఁ జనిరి.

—♦ ఇంతలో మథురాపురములో జరిగిన వృత్తాంతము ♦ —

కం. తొలి గలిగిన తమ శిశువున్
తొలకక వసుదేవుఁడొసగ, తోడనె కంసుం
డల శిశువు నిచ్చె క్రమ్మర
యలుగక, "యెన్మిదవ శిశువె యరి నా" కనుచున్. 30

కం. నారదు డిది గని వడిగా
చేరుకొనుచు కంసునగరు "శిశువుల వధచే
దీరును పూర్వనిమిత్తం
బీరహి" నని లోకహితము నెంచి విధిగతిన్ 31

16 వ కీర్తన - నారదమహాముని వచ్చుట.

నారాయణ! నారాయణ! నారాయణ! యని యేతటిన్
తీరా తీరా పాటలభక్తిన్ - నారదుడు వచ్చె నీతటిన్

వ. అంత కంసునితో నారదు డిట్లు పల్కెను.

మ. "ఎనమంద్రందున పిన్నవాని నొకనిన్ హింసించినన్ లాభముం
డునె? కర్తవ్యము నిట్లుపేక్షఁ గనునాయాధుండౌదువే!" యన్నమా
ని నియుక్తిన్ గొని, కంసుడాతనయు, వానిన్ బోలె నా దేవకీ
తనయాళిన్ మరి నైదుమందినట నిర్దాక్షిణ్యుఁడై చంపగన్. 32

గీ. ఘనత దేవకీ సప్తమ గర్భమందు
నొనరు సంకర్షణాంశను యోగమాయ
మార్చె, దేవకీ సవతియున్ మాన్యయైన
రోహిణికి, తా యశోదలో రూఢి నెనసె. 33

—♦ శ్రీకృష్ణుడు అవతరించుట ♦—

వ. అంత అవతరించిన భగవంతుడు ఇట్లు వెలసె—

17 వ కీర్తన.

లలిపీతాంబర కిరీటకుండల - ములు, గద, శంఖము చక్రముతో
జలజకౌస్తుభ శ్రీవత్సములతో - వెలసెను శ్రీహరి శార్ఙ్గముతో

మత్తకోకిల : అంత శ్రీహరి దేవదేవుడు నాత్మశక్తి సుమూర్తియై
ఎంతొ తేజమునన్ ముకుందుడు నిద్ధరాపున దేవకీ
కాంతగర్భము పండ యాదవకాంతు లోగిట నుండగా
సంతసంబున దేవబృందము సంస్తుతించి రనంతునిన్. 34

సీ. వరకిరీటమ్ము మేల్ శిరముపై నలరార
కుండలమ్ములు కర్ణకోటి దనర
కంఠహారమునందు కౌస్తుభ శ్రీ వెల్గ
శంఖ చక్రాంబుజ శార్ఙ్గచాప
కౌమోదకీ నందక ప్రముఖాయుధ
వర్గలక్షణహస్త వైభవమున
నవ్యపీతాంబర నైగనిగ్యమ్మున
క్రమ నీలశరీర కాంతు లొనర
మాన్యతమమైన తన మహా మహిమ నెన్న
మాకు శుభవాణి, కల్యాణి, ధీకళాప్తి
దేవకీ వసుదేవుల దివ్యశిశువు
శిష్టకల్యాణనిధి దయసేయుఁగాక.

18 వ కీర్తన - శ్రీనివాసస్తుతి.

ప. జయ ! జయ ! శ్రీనివాస ! జయ మేఘభాస– జయ ! జయ !

అ. ప. భయములు నశించగ భక్తులు నిన్నెంచగ

1. కనుదమ్ములు దనరగా కనకవసన మొనరగా
నునుశశి మోమొనయగా జనులు దనియగా
వనజాలయ దేవిగా వరములొసగె దీవెగా
మనోజుని నెంతో మింతుగా
ఎనయు మోము తమ్మిగా హెచ్చుమోహ మణగగా
మొనయు ఫలము లిత్తుగా మునులు నీకు పొత్తుగా

2. వెలయు పాద పద్మముల గల వ్రణుల యందెల
తెలిముత్తెపు సరముల తేల్చి మంథరముల
లలిమొల్ల పల్ వరుసల నలరు సురల వినతుల
నెల కల చిరునవ్వు దేల బాలా
నలువు మబ్బులనిగ్గుల పాల దొలకు జలధి నోలి లీల
మెలగు నెల్ల భువన జాల ముల నేలు చాల

3. విరితామర కనుల మించి విశ్వసంత్రాణమెంచి
అరులౌ రాక్షసుల నోంచి ఆర్తుల రక్షించి
అరసి మునుల మంచి అధ్వరముగ గాంచి
కరుణ నాపన్నుల కటాక్షించి
దురుసుల శిక్షించి తొలివిద్యల లక్షించి
వరనారాయణతీర్థుల సిరి గోకులమున పెంచి

శా. జ్ఞానాధిక్య విభూతులన్నిగల యాసర్వాత్మ లక్ష్మీశుడా
శ్రీనారాయణమూర్తి సచ్చరితచే శిష్టార్తిచే ప్రీతుడై
తా నాదేవకిసూనుడై జనక వాత్సల్యాబ్ధి శీతాంశుడై
పూనెన్ కోటి సహస్రచంద్రరవులై పుట్టింట సారూప్యమున్.

19 వ కీర్తన - దేవకీవసుదేవులు స్వామిని దీవించుట.

ప. మేలౌ నెలవై-ఏలుమాదైవమై-హేలనలువవినను-నెంచును సేవమై

1. భవ్యమునులు నీపదముల నెంచగ - భక్తులసంగతి భవదళితుడవై
దివ్యకిరీటపుదీప్తిని వెలసెదు - దేవకీవసుదేవ సుతుడవై

2. కనకాంబరమున దనరుపింఛమున - కరుణానందాఖండుడవై
దనుజుల దుష్టుల దండించుటకా? - కనుపించెను ఘనకరచాపుడవై

3. గురుకుండలముల నెరిభూషణములసురుచిర వేషముమరుమరిమించన్
విరితమ్మికనుల సరసహృదయమున-వర లెదుగోకులపర తవహించన్

4. కరుణాఖండవు కలుములొసగెదవు-వరకౌస్తుభగళ! వైకుంఠపతివి
హరిభక్తి నారాయణతీర్థ నేలగ-ధర పాలింపగ పరమమా గతివి.

ఆ. వె. లోక గరిమమించు శ్రీకాంతు తేజంబు
దివ్యరూపము వసుదేవుడు గని
కంసువలన భయముగలిగి దేవకిగూడి
నిశ్చలంపు భక్తి నెగడి వేడె. 37

మత్తకోకిల: మాయెడం దయదాల్చు తండ్రి! సమస్తచేతన నాయకా
చేయనోపని యార్యరక్షణ, చిత్తగింపు రమాపతీ!
ఈ యమానుష దివ్యతేజము నింక దాచుము; సన్ముని
ధ్యేయ! మానుష బాలలీలల దేలి, దర్శన మీగదే! 38

20 వ కీర్తన - దేవకీవసుదేవులు తమకు జనియించిన స్వామిని ప్రార్థించుట

ప. కావు! కావు! ఖలులద్రుంచి కంజదళనేత్రముల గాంచి
అ. ప. బ్రోవుమమ్ము కటాక్షించి నీవారిపక్షము వహించి
1. మనోరథములకెల్ల పతివి మరి లోకముల గాచు ధృతివి
ఘనవేదముల లక్ష్యోన్నతివి మునులకెల్ల నీవే గతివి
2. అనితరము నీబలశౌర్యమ్ము అపరిమితమౌ గాంభీర్యమ్ము
అనుపమము నీయౌదార్యమ్ము అవ్యయము పూర్ణైశ్వర్యమ్ము
3. తరుగకోనలేకే శుభమంద వరలగ నానందము గోవింద
మరిసంసృతిమూలముతుదిజెంద నెరపెదు మేల్జగములకు ముకుంద
4. దీనుల సముద్ధరింతువు తేజరిలు మోమున మింతువు
వైనతేయు నారోహింతువు జ్ఞానుల పరిపాలింతువు
5. ఈయుదారాద్భుతమౌరూపు ఎటులగన మాకన్నులోపు
నీయవతారము మాకు ప్రాపు నెగడింపవె నరబాలురూపు
6. వేదమెరిగి వెలయుచుండు వేదిచిరమను భవమునందు
భేదమొందక మదికి చెందు ప్రేమతో సెల వీదగునందు
7. నేడే మా జన్మము సఫలము నేడే మావంశము నిర్మలము
నేడు నీ యవతారమున కులము నెగడె, భూమా! శుభముల కూలమున
8. దూరమౌ కలియుగదురితము కోరికల మేల్ గూర్చు నిరతము
నారాయణుని జన్మచరితము నారాయణతీర్థ విరచితము

కం. యాదవ ముఖ్యు నతనిసతి
నాదరమున భవభయాపహారి గని కృపన్
వేదరహస్యము దేవకి
మోదమునొ తనసురూపమును జూపి యనున్. 39

21 వ కీర్తన - అవతరించిన భగవంతుని ఆజ్ఞ.

ప. దేవాధిదేవు నీకు - నను - భావించి తండ్రి! విను

అ. ప. నీవిమల తపమును - నిండె నామెప్పును
నేవిశ్వరూపుడను - భువి - మీ వరతనయుడను

1. ఎల్లవేదాంతముల - నేకభావము నేను
ఎల్లజగముల పతినేను -
ఎల్లభ్రాంతులదీర్చి - హితము యోగుల కిత్తు నేను
ఎల్లయాకాశ మేను - ఏకర్మజన్మరానీను

2. యోగులెల్ల కీర్తించు - నా గోకులమందు మించు
బాగా నందునింటికి ననుగొంచు
నేగు మది నా నెలవంచు - నేర్పాటు, నన్నటపెంచు
వేగ నిట మధురకు నా - యోగమాయను దెచ్చియుంచు.

3. వెలసె సంకర్షణుడు - బలరాముఁడు రసికుడు
చలింపని నాసహాయుడు -
కలిమి లోకములకెల్ల - గలిగించు ధీరుడు
లలి సాధుపరుడాశ్రి - తుల కభయాధారుడు

4. ధరయెల్ల రక్కసుల - కిరవై గడు కలతల
దొరకొంట హరింతు ఖలుల
పరమాత్మ నేనంచు - నరయుడీ గీతముల
వరనారాయణతీర్థు - సరసమా రచనల

ఆ. వె. గాఢనిద్రవోవు కంసదూతల దాటి
ప్రీలుఘనకవాట వితతి దాటి
తగ మదాజ్ఞ దొరకు దారి యమున దాటి
గొనుము మము నయింపు, గోపవాటి. 40

కం. భగవంతు నాజ్ఞ భంగిగ
నెగడించె యదుప్రవీరనిధి ప్రేమమునన్,
జగదంతర్యామియు సుఖ
ముగ గోకులమందు గోప్యముగ వసియించెన్. 41

వ. అంత మధురానగరములో జరిగిన వృత్తాంతము వర్ణింపబడును. ఆమధురానగరమునకు రాజు ఉగ్రసేనుడు. అతని పెద్దకుమారుడు, రాక్షసాంశగలవాడు, కంసాసురుడనుపేరు గలవాడు, అవినయము మిగుల గర్వము అను అంధకారముచే కప్పబడి వివేకదృష్టిలేని వాడు, వెనుకటికాలనేమి కళేబరము పోయినను ఆ జన్మయొక్క దుష్టవాసనలచే చుట్టబడ్డవాడు, తన పరిజనులచే (శ్రీకృష్ణజన్మ గురించి) వెంటనే తెల్పబడ్డవాడై తొట్రుపాటున తీవ్రముగా నడచుచు మరల మందముగా నడచుచు ("దేవకీదేవి యొక్క ఎనిమిదవ కాన్పు కంసునికి మృత్యు వగును") అను అశరీర వాక్కును మరల మరల జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొనుచు, కలఁగుచు వసు దేవుని మందిరమును సిరులచే నలరుదానిని సమీపించెను. 42

ఆ. వె. పురిటి యింటిలోన వఠలు బాలను గని
భాగినేయి యనక పదములూని
కఠినకర్ముడైన కంసుండు భువిపైని
నురిమి చంపఁదలచె కరుణమాని. 43

తరళము: అదియు విష్ణు యోగమాయ, యనఘదుర్గ కంసునిన్
పదముఁబెంచి కూలదన్ని, భవ్యతేజ మొప్పగా
నొదవె నంతరిక్షమందు నుర్వి ఖలులు బెగడగా
ముదముతోడ సురలెల్ల మొనసి సన్నుతింపగా. 44

శా. దుర్గా! దుర్గతి బాపి, కావుము మమున్, తోడన్ త్రిలోకాళికిన్
సర్గక్షేమలయాధిదేవివగుచున్ సర్వాంతర వ్యాప్తిమై
స్వర్గాతీతములౌ ఫలంబులొసగన్, సారార్థ విజ్ఞాన సం
సర్గా! శాంకరి! సర్వసాక్షివిగదా! సానందభక్తిప్రదా! 45

22 వ కీర్తన - దుర్గాస్తవము.

ప. జయము! శ్రీకనకదుర్గా! శాత్రవులపై జయము!

అ. ప. దయత త్త్వములగూర్చు తల్లి! జయము.

1. అందమా పాదారవింద యుగముతో
అలరెదు కృపనేలి అఖిల లోకముతో
నంద సునందులను నత యోగి గమితో
నారాయణుని చెలియలా నవ్యానందముతో

2. లలిపాదముల మణు లలరు నందెలతో
వెలయుదు సినుగొల్చు వేదమ్ములతో
చెలగు నర సుర కిన్నరుల గానములతో
అల నందు తనయనై పలువేడుకలతో

3. సరిగె పట్టుచీరె వరలు జఘనముతో
సిరులొల్కు మోముతో చికుర భారముతో
మరి సూర్యమించు నగల మహిత తేజముతో
వరము లిత్తువు భక్తపరమా ప్రేమముతో

4. జనన లయముల మించి యెనయు మోదముతో
దనరు మణులవెల్గు తాటంకముతో
పనుల దీర్తుగదమ్మా! బహు రూపార్థముతో
కను నారాయణతీర్థ కడువాత్సల్యముతో

కం. ఈరీతి సన్నుతించిరి
సారవచోరచనలెసగ శాంకరి నమరుల్,
పేరున వైష్ణవి, యామెకు
శ్రీరహిని త్రిలోకపూజ చెందు ననయమున్. 46

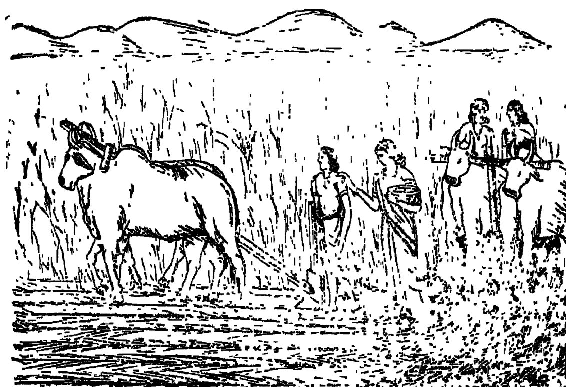
కం. భయపడి మొసలికి లోనై
నయమెఱుగక శరణులేక నవయు కరివలెన్
పయిఁజూడ వెఱచి కంసుడు
మయిమయి తన నగరుసొచ్చి మదిఁ జింతిలుచున్. 47

ఇది శ్రీ శివరామానంద తీర్థులను గురువుల పాదముల సేవించు శ్రీ నారాయణ తీర్థయతీశ్వరులచే రచింపబడిన శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణి యందు శ్రీకృష్ణావతారవర్ణనము అను ప్రథమతరంగము సంపూర్ణము.

శ్రీ ర స్తు

శ్రీ కృ ష్ణ లీ లా త ర ఙ్గి ణీ - తె ను గు

ద్వి తీ య త ర ఙ్గ ము.

—• తో హ ం లు •—

నందగోపుడున్ యశోద రోహిణి నందనులన్ బెంచుటయున్
సుందరులౌ గోపిక లా బాలుర శుభలాలన గాంచుటయున్ 1
ఆచార్యుడు గర్గుడు వేంచేయుట, అభిధానము లుంచుటయున్
ఏచిక్కృష్ణుడట పూతననొంచుట హెచ్చి శకటుఁ ద్రుంచుటయున్ 2
వెన్నపాలు దొంగిలుట యశోదకు కన్నెలు చెప్పించుటయున్
సన్నిధికిన్ శ్రీకృష్ణుని యశోద సారెకు రప్పించుటయున్ 3
అచ్యుతు రోటికి యశోదగట్టుట, యమళార్జున భంజనమున్
విచ్యుతులౌ నాయక్షుల ప్రార్థన, విశ్వరూప దర్శనమున్ 4
లీలాకృష్ణుని మహిమల యశోద చాల నుతించిన విధమున్
మేలుగ వర్ణింపంబడు నీకథ బాలక్రీడాపథమున్ 5

వ. నందుని ప్రవేశము—

1 వ కీర్తన - నందుని వర్ణన.

మందలు మందలు గోవులపై బృందావన గోపాలుగపై
నందగోపు డధినాయకుడై పొందుగ నేలును మహితుండై

2 వ కీర్తన - గోపికల వర్ణన.

గొల్లమిటారులగుంపుల్ వచ్చిరి గొనబౌ కెంబెదవుల సొంపుల్
మొల్లంపు పిఱుదులముద్దైన పెంపుల్ చెల్లనొయ్యారంపు సిరులొల్కు నింపుల్
పెల్లుగ పండ్లు పాలు పెరుగు పాత్రల పాణుల్!
ఉల్లాస మెనయంగ నొప్పు నీలవేణుల్!

కం. తొలిచేత ఫలము క్రమముగ
తెలియు పరంపరగ, తొలుత తెలియంబడునే?
ఇల, మనుజుడై, నిజేచ్ఛన్
వెలసిన సుతుఁగని యశోద వేడుకపడదే! 6

ఆ. వె. తెల్లవారగానె తెలిసె వ్రేపల్లెలో
నందునింట గలిగె నందనుడని
అచట బాలు మాత నరసి సేమమెఱుంగ
జానపదులు చనిరి సంతసమున. 7

వ. భగవంతుడు అవతరించగా, గోకులమున అన్నిభూములలో అచ్చ టచ్చటనుండు చందనము, మందారము, నాగము, పున్నాగము, చంపకము, అశోకము, పనస, రసాలము మొదలైన వృక్షములు కుసుమ ఫలసంపదలతో దివ్యమైన పరిమళము దిక్కులయందు వ్యాపించగా, స్రవించుచున్న తేనెల గ్రోలి చరించు తుమ్మెదలు ఝుంకారము సొంపుగా చేయుచుండగ, ఫలముల బరువుతో కొమ్మలు వంగగా భక్తిచేత భూమిని ఆనుకొని భగవంతుడౌ వాసుదేవునికి సాష్టాంగ లక్షణమైన ప్రణామము చేయు చున్నట్లుండెను.

అక్కడక్కడ మాధవి, జాజి, మల్లిక మొదలైన పూదీవెలు ఎల్లపుడు మందమారుతముచే జారునట్టి పుష్పములసమూహముగలవై యుండె. అవి యవతరించిన శ్రీభగవంతుడౌ నారాయణునియెడల, పరమప్రేమగల భక్తితో గూడినవై పుష్పాంజలి సమర్పించు నట్లుండెను. వారలప్రార్థనపై, దేవభూసుర కార్యార్థమై పాలసముద్రము నుండి గోకులమునకు అవతరించిన శ్రీనివాసునియొక్క సంతోషము కొఱకు అచ్చటనుండి వచ్చిరా! అనునట్లు సంఖ్యలకు మించినగోవులు పాలసముద్రమువంటి పొదుగులతో వచ్చిన భూమియా అని సాధువులచే నుత్ప్రేక్షింపఁబడగా, పక్షులు, మృగములు, స్త్రీపురుషాది సర్వజనులు సర్వవిధములైన సంపదలతో వర్ధిల్లుచుండిరి. 8

సుగంధి: గోపకాంత లాత చెంతగూడి నంద లోగిటన్
దీపదీప్తి మించు విష్ణు దివ్యతేజు బాలకున్
జూచికొంచు నొండొరుల్ సుశోభితాస్య హాసముల్
ప్రాపుగల్గ, లక్షణాంగుఁ బాడి యాడి రందఱున్. 9

3 వ కీర్తన - గోపికలు, యశోదాకృష్ణునిఁ జూచి మెచ్చుట.

ప. నంద గోపుని యింట - నారాయణుడు కల్గె

అ. ప. అందేగి కనరమ్మ - ఓచెలులార - అందేగి కనరమ్మ

1. వినరమ్మ మేల్నించు - వీని కచ్యుతు లీల
దనరు శుభ రేఖలమ్మ - ఓచెలులార - దనరు శుభ రేఖలమ్మ
తన హస్తపద పద్మ తలముల పరిపూర్ణ
తను వీనిగొల్తుమమ్మ - కష్టములెల్ల - తలగు నిశ్చయమమ్మ

2. రమ్మ రమ్మదె చూడు - రాజిల్లు వృక్షముల్
నమ్మడీ మాటలమ్మ - ఓచెలులార నమ్మడీ మాటలమ్మ
కమ్మనౌ వాసనల్ గ్రమ్మ నల్దిక్కుల
ఇమ్మహి నించెనమ్మ - పూలపండ్ల - కొమ్మను నట్లమ్మ

3. అరవిందాక్షు డీత - డవతరింపగ జగతి
వరలె మరిమరి అమ్మ - ఓ చెలులార - వరలె మరి మరి అమ్మ
వరనారాయణతీర్థ - గురుయోగి గానంబు
సరిలేని రుచుల దమ్మ - శాశ్వతమైన - పరమానంద మమ్మ

కం. కోరెద మలరుచు లక్ష్మీ
నారాయణు భవ్యకీర్తనము పాటలలో
దీరగ లాస్యము సల్పుచు
నారీమణులార! శిశువునకు మేలొసగన్.

4 వ కీర్తన - గోపికలు బాలకృష్ణుని స్తుతించుట.

ప. అలరారుమయ్యా! శుభముల — నారాయణా!
అ. బలరామునితమ్ముడవై — నారాయణా!

1. నీ కన్నుదమ్ముల చూపు — లోకములకు మేలుగూర్ప
గైకొంటి విహలోక జన్మ — నారాయణా!
రాకేందు బోలుమోము — రతీపతుల కోట్లునేలు
నీకరుణకు మేరగలదె — నారాయణా!

2. అందమైన పాదముల — ఆ మేరుగిరి ధీరతల
నందగోప నందనుండవై — నారాయణా!
చందనపరిమళవక్షు — మిందిరాదేవికి నెలవు
చెందజేతువు మేలికోర్కెల — నారాయణా!

3. కరుణ నెంతెంతో నింప — పరిజనులను పాలింప
వరలెదా గా గోకులమున — నారాయణా!
పరమపూరుషు లక్షణముల — నెరనీలి మబ్బుఁ బోలెదు
సరిగలదె నీసొంపులకు — నారాయణా!

4. నునుచిగుళ్ళ బోలుచేతుల — నొనరు మణుల నగలు శోభిల
నిను నుతించు కవుల నేలెదు — నారాయణా!
కనికరించి భూమి నోముము — వినతులందు వత్సలుడవౌ
గొను నారాయణ తీర్థసేవ — నారాయణా!

వ. ఇక నిట్లు, గోకుల పురములో నారీమణులు వాసుదేవుని సకల జగములకు ఆదికర్తను శ్రీమన్నారాయణుని అవతరించినవానిగా, తెలిసికొనక విష్ణుమాయచే భ్రాంతికి లోనై ఆస్వామిని మనుష్య శిశువనియే భావించి ఆయనయొక్క ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యాభి వృద్ధికొఱకు మంగళాచరణములు చేయుచు, శ్రీమన్నారాయణుని వేఱుగ ప్రార్థించిరి. అంతకుముందే సంకర్షణ భగవానుడు వాసు దేవుడు, రోహిణీదేవికి జనించి గోరికలచే పెంపఁబడి ఆగోకులము నందే వెలయుచుండెనుగదా!

అంతట గర్గాచార్యునిప్రవేశము—

5 వ కీర్తన.

అజ్ఞాన మను నిరుల	నడచు విమల నిత్యచర్యులు
విజ్ఞాన స్వర్గమోక్షము	వెలయించు గర్గాచార్యులు

వ. ఆ గర్గాచార్యులును అజ్ఞానమనుతిమిరపటలమును జోగొట్టువారై దివ్యదృష్టిగలవారై ఆ శిశువులకు పాలకజనకుడౌ నందునిచే బల రాముడు, కృష్ణుడు అను నామకరణములు చేయించిరి. 12

తోహరలు: కంసుడు పంపగ పూతనయనుశిశుఘాతినియొక్క తెవచ్చెన్
శంసలేక కృష్ణునకు పాలొసగుసాకున విషకుచమిచ్చెన్ 13
సర్వజ్ఞుడు తద్భావము గనుగొని స్తన్యపాన మిష దానిన్
ఉర్విగూల్చె, రాక్షసి పడిచూపెనుఉగ్రమైనతనమేనిన్ 14
దానికడన్ శిశులీల జగత్పతి దనరియాడఁ గని దరికిన్
జానపదులు చనిభయపడి సల్పిరిచాలదీవనలు హరికిన్. 15

6 వ కీర్తన – పూతనను సంహరించిన కృష్ణుని గోకులవాసులు దీవించుట.

ప. గంగాభవాని యా గంగాధరుడు శౌరి
మంగళము నీ కెపుడొసంగెదరు గాక

అ. శృంగారముల కడలి! శ్రీవత్స కౌస్తుభ శు
భాంగ! వర్ధిలు బాల యలఁత లేక

1. ఈద సాధ్యముగాని దీ జన్మమను కడలి
మీాద భయములు లేక మేలౌనుగాక
ప్రోదిమై కస్తూరిబొట్టు నుదుటను వెలయు
నీదయను జగమెల్ల నెమ్మి మను గాక
2. స్థిరసంపదలను భూదేవి గూర్చును గాక
హరి నీ రిపులనెల్ల నణగించు గాక
మరి దక్షిణామూర్తి కరుణ నించును గాక
గురుజగత్ సాక్షి రవి వరమిచ్చు గాక
3. వాక్కు శక్తియు నబ్జు వారించెదరుగాక
చిక్కులను ముక్కంటి ఛేదించుగాక
పెక్కులౌ ధర్మముల పెంపౌ నుసాధనల
నిక్కమౌ నీచరిత నెలకొల్పుగాక.
4. అరుల నొంచగ బోధ పరిపూర్ణమౌ గాక
నెరవైన కలిమి శ్రీవరు డొసగుగాక
పరమపురుషార్థమౌ ఫలము గలుగునుగాక
హరి నారాయణతీర్థ పరుడౌనుగాక.

వ. ఆమె వెలయుగదా! నందగోపాలుని దేవియాయశోద, సకల లోకములకు ఆధారమైనవానిని, తన కాధారావశ్యకత లేని వానిని పరిమితికిమించిన మహిమగలవానిని, (ఆమె) మహిమ లేనివా డనుకొని, (అనగా సామాన్య బాలు డనుకొని) తన తొడపై నిడుకొని, మెరపులతో ప్రకాశించుక్రొత్తమబ్బువలె వెలయువానిని, శ్రీకృష్ణుని, తన హస్త పద్మములచే ముఖము తుడిచి విభూతి తిలకమునుంచుట మొదలగు ఆశీర్వచన రక్షక క్రియలను ఆయనకు సల్పెను.

ఆ. వె. పాదముననె శకటుఁ బడదన్ని, యా తృణా
వర్తు మింటినుండి వసుధఁ గూల్చి,
విష్ణుతేజుడైన కృష్ణుండు బాలుండు
చిన్నిగోపికలను చేరి యాడె.

వ. అంతట మోహనాకారుఁడగు బాలురా బలరామకృష్ణులతో గూడ విచ్చేయు యశోదా దేవియొక్క ఆగమనము గానము చేయఁబడును.

7 వ కీర్తన – యశోద బలరామకృష్ణుల లాలించుట.

1. నందుని యిల్లాలు మందగతుల వచ్చె
సుందరాస్య యశోద సురలగమి మెచ్చె
2. అందమైన వేణి నచ్చరలే పొగడ
పొందుగ మెల్లమెల్ల పొలుపు పలుకు నెగడ
3. మొనసి జగము గాచి ఘనయోగుల బ్రోచి
తనరు బాలకృష్ణు దైవతాంశు జిష్ణు
4. నోమియాడు శంఖ మొనరు తెల్పువాడు
రాము డగ్రాత్ముండు రాజిలు మోమువాడు

అంత యశోద తన కుమారు నిట్లు లాలించెను—

ద్వి. 1. ఇందిరాపతివను నెల్ల లోకములు
అందించు వాడవను నఖిల వేదములు
2. అభిరాముడాత్మకను నతులగుణములు
శుభతిలకుండను సుహృదుల గములు
3. ఖగవాహనుండను గగన చారములు
నగధీరుడను వీడు నతవిమోహములు
4. శాంతికి నెలవను సౌమ్యనేత్రములు
దాంతుండవను నోడు దనుజ సంఘములు
5. భయముడుపు దైవమను భక్త కూటములు
దయ వరదుడను వేదముల సూత్రములు
6. సుగుణమ్ములన్ సాధు శుభనుతిఁ గాంచి
నెగడు భూమల మదనిన్ గడున్ మించి
7. లలి కౌస్తుభమున నీలపు మబ్బులీల
బలభద్రుతో నాడు బాల గోపాల

8. మునులకందని శీలమును జూపు లీల
మనసు రంజిలు నాన్న మదన గోపాల
9. తీరుచూపుల నెల్లఁ దెలియుమాటలను
ధీరనారాయణ తీర్థ పాటలను

మత్తకోకిల : అల్ల నల్లన చిన్నిచేతుల నందు నిందును వ్రానుచున్
మెల్ల మెల్లన జానువుల్ భువిమీద మోపుచు నానుచున్
చల్ల చల్లని నవ్వువెన్నెల చాలగా వెదజల్లుచున్
గొల్లతల్లుల నల్లపిల్లడు గూడె వేడుక లల్లుచున్. 19

8 వ కీర్తన - గోపికలు కృష్ణుని లాలించుట.

ప. మాధవా! శ్రీధవా! కృష్ణ! మహిశుభుడవై వెలయుటెల్ల
అ. సాధకులకు రాముని గూడి సఫల మొసంగుటకో

1. గిరిని దాల్చినావు నందు వరతనయుడవౌటలే
వరలుమోముతమ్మి గోపీ తరుణు లెంచుటకో
సిరి యురమున వెలయ ముక్తు లరయు రూపమలరు నీవు
ధర గోవిందుడౌట దాసపరత మించుటకో

2. ఎన్నోలోకము లేలునీవు హితయోగుల కభయమీవు
చిన్ని కృష్ణుడౌట దీనుల మన్నించుటకో
చెన్నైన కస్తూరిబొట్టు చెలగ నిత్యపదవు లిత్తువు
వెన్నల రసము గొనుట భక్తుల వేడ్క దీర్చుటకో

3. చదువుల మొదలైన నీవు సరస గుణ రాశివీవు
మృదుల శ్యామలుడౌట వినతుల మేలొనగూర్చుటకో
పదములందెల మ్రోగగనాడు బాలుడు సంగీత లోలుడౌట
ముదమున నారాయణతీర్థుని మొనసి యేలుటకో

సుగంధి : అప్ప పప్పయంచు తల్లి నందు నిందు ద్రిప్పుచున్
తప్పటడ్గు కాలచేత తాకి దోగివైచుచున్
చెప్పుమన్న "నత్త తాత" చిన్నిమాటలాడుచున్
ఒప్పులయ్య లాలనంబు లొందె గోపికాళిచే. ౨౧

9 వ కీర్తన - యశోద కృష్ణుని లాలించుట.

ప. రార! మోద! మీరా! శ్రీ కృష్ణా! కృష్ణా! - నన్ను
అ. ఏర! గోప బాల! యేలర! కృష్ణా! కృష్ణా!
1. కొడుకై నంద గోపు గావవె! కృష్ణా! కృష్ణా! - యదుకుల
మడరఁ జల్లగ భక్తులఁ బ్రోవవె! కృష్ణా! కృష్ణా!
2. ఆడవో యేనుంగుగున్నై కృష్ణా! కృష్ణా! - ఏదీ
చూడనీ చెవు లూర్పు నేర్పు కృష్ణా! కృష్ణా!
3. పరుగు పరుగు లెత్తర! మాధవ! కృష్ణా! కృష్ణా! - క్రొత్తా
నెరవా వెన్న నీ కిచ్చెదరా! కృష్ణా! కృష్ణా!
4. సత్తువెంతో నాపైఁ జూపు! కృష్ణా! కృష్ణా! - చాల
మెత్తురా బ్ర హ్మేంద్రులు నిన్ను! కృష్ణా! కృష్ణా!
5. ఆడరా మే లైన యాట! కృష్ణా! కృష్ణా! - హెచ్చి
కూడరా బలరాముతోడ! కృష్ణా! కృష్ణా!
6. అలరు మణుల ప్రోవులూచు! కృష్ణా! కృష్ణా! - బంగరు
బులాకిపై ముత్తెముగూర్తుర! కృష్ణా! కృష్ణా!
7. కుంకుమ లేపము పూయనీరా! కృష్ణా! కృష్ణా! - ప్రేమ
కూర్తువుసౌఖ్యము పదభక్తులకు! కృష్ణా! కృష్ణా!
8. మేలు మేలు మేలయ్యెనిట! కృష్ణా! కృష్ణా! - నీకే
పోలుజగతి సాధుల మెప్పు! కృష్ణా! కృష్ణా!
9. నారదాదుల పాటవినరా! కృష్ణా! కృష్ణా! - శివ
నారాయణ తీర్థుఁ గనరా! కృష్ణా! కృష్ణా!

మత్తకోకిల : ఒక్కపాదము నొక్కజానువు నొక్కహస్తము భూమిపై
చక్కమోపి మరొక్కహస్తముచాచి కమ్మని వెన్నలన్
మక్కువం దన తల్లిచేఁగొనె, మాన్యలోక సుసారమే
నొక్కటన్ గొనుదైవమన్నటులొప్పెకృష్ణుడుముద్దుగా. 21

వ. ఇట్టి విధముల, ఇచ్చట గోపకాంతలయొక్క మనస్సులను మదించిన ఆడఏనుంగులకు కట్టు స్తంభమువంటి శ్రీకృష్ణుని, నందగోపాలుని దేవియగా యశోద తన సుతునిగా లాలించుచు ఇట్లు పలికెను.

10 వ కీర్తన - యశోద కృష్ణుని లాలించుట.

ప. రారా! జగన్మోహనాకారా! కృష్ణా! రక్షించి ముదమునా కీర

అ. ప. ఏరా దీనులపక్షుమీవే గాదటరా తీరభ్రాంతి మనులఁదేర్చ ముక్తికిగదరా

1. లలికాస్తుభము దీర్చెదనురా చేత - గల వెన్న నల్లనయ్యా తినురా
సులభసమత యతులగనురా గో - కులము నిన్నే కలభమనురా
ఖలులకందవు దేవతలను మింతువురా శ్రీల పద్మనాభుడన నరులనొంతువురా

2. చాలు కాపరియాట చాలురా మో - కౌల చేష్టలఁ బ్రాకుట చాలురా
హేలీవెన్నముద్ద మేలురా చేత - కేళి నిధి బురగోళో, తాళురా
శీలనంగెలరవళిజేల, కుచుసులవోలరాజిలిసంపదనిండియుర్వి సొంపుగ నేలరా

3. మురుగుల్ బాహుపురుగాప్పనురా బం - గరు గంటల్ కిణకిణ యనురా
వరలు కుంకుమ నీకలరెదరా వంపా - కురు లూరు మెచ్చెదు వ్వెదరా
సరిగా దాసులనోమి శశికీర్తితో మనరా వరి నారాయణతీర్థ వర్ణనల్ వినరా

కం. పరువులిడీ బురద చోటుల
పరులకు దొరకక చరించుబాలుని కృష్ణున్
వరవాత్సల్యముచేఁ గొని
త్వరగా లాలించి తల్లి ధామము చేర్చెన్. 23

వ. ఇతడే కదా పరమాత్మ, పరప్రేమకు తావు, పరమానందముచే ఘనుడు-తనభక్తులను అనుగ్రహించుకోర్కెతో, స్వేచ్ఛగా గోపబాలుని రూపముఁగొనెను. నెమ్మది నెమ్మదిగా గోపబాలకులతో కూడి నడచువాడై, అనంతములైన కళ్యాణగుణ రత్నములను అలల విలాసమునకు నెలవై, అపారమైన సౌందర్యరసమనునీటితో నిండిన సముద్రమై, దరిలేని కృపయను అమృతమునకు నిధియై, విలసిల్లు భగవంతుడే నందకుమారుడు. ఆయనయొక్క నవనీత చౌర్యము మొదలావేడ్కలయందు దాసక్తియు ఆయన బలరాముని తో కూడి చోరశిఖామణియై ప్రవర్తించుటయు గానము చేయఁబడును. 24

11 వ కీర్తన

ప. అలరు చిన్నికృష్ణుడు అడుగో చెలియ!
అ. తొలగించు భ్రాంతుల వెలయించు జగముల
పాలియించు ననుకుల గెలుచు నెప్పుడు, చెలియ!
1. నృత్యమ్ము మరి సల్పు నెమ్మి దాసుల గెల్పు
సత్యం బెచట నిల్పు నిత్యమ్ము మేల్ దెల్పు
2. సంసారమను కడలి సాధుల్ గడవ బల్కు
శంసల్ దీర వేద సారమ్ము ధృతి జిల్కు
3. సరసుడౌను చాల చదువు పాటల దేల
సురలు గంగను బోల వరలు కేళి లీల
4. ఎనయు సొంపుల యతడు ఎల్ల జగతి మహితుడు
ఘనుడ వాప్తకాముడౌ తనయున్న రాముని తోడు
5. రేడై యేలు జగమ్ము ఆడు నందిందు సుమ్ము
రాడు చూడమమ్ము రాధకు కెంబెదవి సొమ్ము
6. ఎనయు బొజ్జ బ్రాడు ఎన్నో కొర్కెలం దోడు
తనువు మబ్బుకు నీడు దనుజుల వెలిపించు చూడు
7. పారమే శుభార్థములకు దూరమే యనర్థములకు
సారమే పరమార్థములకు నారాయణతీర్థులకు

త. అతడేకదా మహానుభావుడై లీలచే కల్పింపబడు సకల బ్రహ్మాండములకు నాయకుడై, మధుసూదనుడను పేరుకలవాడై, గోకుల కాంతలచేచుట్టబడి, తనకులోనౌ మాయగలవాడైనను, మాయకు పరవశుడై, బాలునివలె, లీలావినోదము చూపుచుండె. ఏనుగున్నవలె నడచుట, మృదువుగా మాటలాడుట, తామరగలవంటి కనులతో చూచుట, మృదువుగ మందహాసముచేయుట మొదలౌ విలాసములచే తన పరిజనులను సంతోషపెట్టుచుండె. సకల లోకములను సంరక్షించుటందు, జాగ్రత్త గలవాడయ్యును, తనయొక్క పరబ్రహ్మభావము తనలోతాను మఱువక, అనుసంధించుకొనుచు నందగోపాలుని మందిరమందు, నందకుమారుడై విహరించుచుండెనుగదా!

ఆ. వె. గోకులమ్మునందు గోపబాలకులందు
సరస కుముద పూర్ణచంద్రుఁ బోలి
వేడ్కఁ మెలఁగు కృష్ణు వింతలీలల నెంచి
తల్లి కనిరి గోప తరుణు లిట్లు. 26

12 వ కీర్తన - గోపికలు యశోదతో కృష్ణునిగూర్చి చెప్పుట.

ప. కనవే యశోదా నీ కొడుకున్ చనియాడు పలువలతో నీ దుడుకున్

1. కల్ల పోకడలెన్నొ గడియించున్ చల్లగా మా వెన్న సంగ్రహించున్
తల్లీ! దొంగలౌకుర్రల తగఁబెంచున్ పెల్లుగ బంతులయాటను ప్రేమించున్
2. పాపముచీకటప్రొద్దున మేల్కొంచున్ ప్రతివీధి పెరుగుకుండల పగుల్చున్
ప్రాపై జగముల నుద్ధరించున్ బ్రహ్మానందమున సంచరించున్
3. మరికౌస్తుభము దిద్ది కనుచుందువే మా వాతే సుగుణమ్ముల మణియందువే
మరు మించు కోటీరొట్లనుకొందువే మల్లులపై పోరు నేర్పు వినుచుందువే
4. వెన్నదొంగని చర్య లెన్నగలమే వ్రేపల్లె నందాదుల పుణ్యఫలమే
విన్న శాశ్వతగతికి తావలమే చెన్నొ నారాయణతీర్థు వాక్జాలమే

వ. ఓచెలీ! యశోదా! నీయొక్క యశోదాత్వము తగియున్నది. భగవంతుని లక్షణములు గలిగిన నీ కుమారుడు గోపబాలకులచే చుట్టుకొనబడ్డవాడై, బలరాముని సహాయముతో, అక్కడక్కడ చేతి కందనంత ఎత్తైన యిండ్లలో కట్టబడిన ఉట్లలో నుంచఁబడిన పెరుగుపాలను సంగ్రహించు నుపాయములను బాగుగా తెలిసిన వాడై, గోపబాలురకుఁ గూడ ఆ యుపాయములను తాను చేయుటచే నేర్పుచు, ముముక్షువులను పైకి ప్రాకించుటలో నేర్పరియగు యోగివంటివాడై, అచ్చటచ్చట పెరుఁగు, పాలు, వెన్న మొలైనవి కంఠమువఱకు తాను [illegible]లువాఁడై, యితరులచేత [illegible] చుచు, అక్కడనున్న గోప[illegible]కు [illegible] మొదలైన [illegible] లకును పోయుచు, ఒకొక్కచోట [illegible]
బెత్తములచే నుట్లలోని కుండలకు రంధ్రములు చే[illegible] వానినుండి కారుచున్నపాలు, పెరుగు ధారలను, తాను త్రాగుచు యితరుల చేత త్రాగించును. మఱియు భాండముల పగుల్చును. ప్రపంచ మంతట వ్యాపించి నిత్యము, సిద్ధము, విపులతరములయిన, పరమా

నందరసముచే తృప్తుండైనను, స్వేచ్ఛగా గ్రహించిన మూర్తి గలవాడగుటచే ఈ పెరుగు, పాలచే తృప్తతను, పొంది ఇతరులచేత పొందఁ జేయుచున్నాడు. ముఖ్యప్రాణము, వాక్కు మొదలైన ఇంద్రియములకువలె తాను ఇతరులకు విశ్రాంతిస్థానముగా నుండి విశ్రాంతిలేని ఆనందముతో అనుచరులతో నందుని కుమారుడు విహరించుచున్నాడు. 27

ఉత్సాహ :— వెడలి హితులు తాను పల్లెవీథివీథిఁ దిర్గుచున్
తడవ తడవ పాలు పెరుగు త్రావి త్రావఁ జేయుచున్
కడకు బుద్ధి బుద్ధి తానె గాఁగ నిండి వెల్గుచున్
అడరుసుతు యశోద యిట్లు లనునయించె మఱిమఱిన్. 28

13 వ కీర్తన - యశోద కృష్ణుని పిలుచుట.

ప. రావోయి! నాకన్నాకృష్ణా! రావోయి నా ముద్దులకృష్ణా! రావోయి రావోయి శ్రీకృష్ణా

1. ప్రొద్దున చల్లనివేళ గతించె ప్రొద్దు మధ్యాహ్నమును గాంచె
కొద్దిగ విశ్రాంతి సమయమే తెంచె
నిద్దపుమేను చెమటనించె నిండుగా నలసట వహించె
వద్దిఁక యాటకు తఱియు మించె - నాచిన్నికృష్ణా!

2. చందమామ నిగ్గులజాలు చక్కని పెరుగు నురుగులఁ దేలు
పొందా కమ్మని వెన్నను గ్రోలు
మందిరమున నీకు మేలు మణులనగలఁ గూర్తు తాళు
అందముగ నిదురింపపోలు - నాచిన్నికృష్ణా!

3. పల్లవములలీల మెత్తన, పదములు నీవి నొప్పిగొనెన?
మల్లి జాజి పూల నద్దెదన?
చెల్లు! నీవిరితమ్మి కనులన చిన్నిబుగ్గల నిగ్గులన
గొల్లపడంతుల మెప్పులం గొన - నాచిన్నికృష్ణా!

4. తీరౌ మణుల కుండలముల తేటౌ ముత్తెపు హారముల
చేరు బాలుర నాట సాయముల
కోరు నవనీత ఖండముల కొందు పద్మనాభ! విమల
నారాయణతీర్థ గానముల - నాచిన్నికృష్ణా!

కం. ఈరీతి కృష్ణు లాలన
హరించి యశోద చనవు సల్పుచు మైమై
చేరిచె గేహము; నంద కు
మారుడు గోవిందుడెనసె మాతృహితోక్తిన్. 29

కం. తనయుని హితులన్ రాముని
తనయింట యశోద తన్వేఁ దనియించె సుతున్
ఘననీలవర్ణు, భక్తులఁ
దనుపన్ తృప్తుండుగాజె దాసవరదుడున్. 30

గీ. అతిశయోత్సాహియా కృష్ణు నమితమైన
దుండగము నొక్కటింగని దుడుకుతనము
నాప, బాలఖేల విలాసు నఖిల బంధుఁ
బట్టి త్రాటితో రోటికిఁ గట్టె తల్లి. 31

సుగంధి: తల్లి రోటఁగట్టి పోగ! తానుఁ దాని లాగుచున్
డొల్లఁద్రోసి, నవ్వుతో, నటుల్ నిటుల్ పెనంగుచున్
మెల్లమెల్ల మద్దిచెట్ల మేటిజంట సందునన్
అల్లఁదాపి, యీడ్వ చెట్టు లంతఁ గూలె నార్భటిన్. 32

కం. బంధమ్మున దానుండియు
బంధము విడిపించె వృక్షభావగతులకున్
సంధిల నారద శాపము
నంధులో యన మహిమ విడిన యక్షసుతులకున్. 33

వ. ఇక శాపము తీరిన యక్షకుమారులయొక్క ఆగమనము గానము చేయఁబడును.

14 వ కీర్తన

చెట్లజన్మమువదలి శ్రీకృష్ణదయప్రేమ చెంది రా యక్షసుతులు
పాట్లులోట్లులేని పదవినిగని శ్రీహరికి భక్తి పాద ప్రణతులు
కోట్లుసమర్పించి కోమలవాక్యముల నిట్లుగానముసేసిరింపైనసన్నుతులు

కం. వారలుయక్షోత్తములుకుబేరునుతులుదివ్యరూపవిభవులు, శ్రీశున్
జేరిముదమునసనుతించిరుదారులురిపుదమనుకృష్ణుదామోదరునిన్.

15 వ కీర్తన - యక్షుకుహరులు శ్రీకృష్ణుని స్తుతించుట.

ప. దామోదర ! పరమాత్ముడవని మేమెఱుగుదు మెప్పుడైన
అ. ప. శ్యామలకాంతులమహిమని సామగానముల వేదమంత్రముల

1. పురుషోత్తమ నీసేవదొరకున్ పుండరీకపురమునన్
వరలుసూర్యులకోటిదైమదిన్ వరవిజ్ఞానమునన్
నెరసులన్నిటిఁ బాపెదవుగా నెరివిజ్ఞానుల భావనన్
విరియ జేయుదుమాయ నెచటన్ పరిపూర్ణమా పెంపునన్

2. తలపులెల్లను సుఫలమొసగన్ వెలిగెదెల్లర మనసు లెసగన్
నెలవుగా మే లెందుఁ బెరగన్ నెఱయు మోహము తఱుగన్
అలఘుధిషణన్ వెతలుతొలగన్ అఖిల జగములు దీప్తి వెలగన్
పొలసి పుట్టుట లేకయుండన్ పుణ్యలోకములెల్ల నిండన్

3. కోరగ మనము భక్తులొందన్ కొలుచు బ్రహ్మపాటలందున్
శ్రీరహిన్ పూర్ణశుభములన్ ధీరుల భావములన్
తీరైన సమరీతులొనరన్ తెలిసి యోగులు దనరన్
చేరి సురలు మ్రొక్కుగోకుల శ్రీరమణున్ గోపాలదేవున్

4. నరకభయము తీర్చుటకే కద నామరూపము లొందితొగద
పరిపూర్ణానందమొసగుట భక్తుల నేలుటకే కద
గురువుగానము నీకొనర్చుట క్రూరముఖ్యుల నణచుటకు గద
సరసమౌ పాదమునఁ దనరుట వరనారాయణతీర్థునకై గద

ఆ. వె. అఖిలలోకబీజమైన చక్రమునందు
ఘనచిదాత్మజఠర గగనమందు
హృదయపుండరీక సదమల స్థలమందు
బ్రహ్మపురిని వెల్గు ప్రభుఁ గొలుతుము. 35

కం. దొరలించె కృష్ణుఁ డర్జున
తరువుల నని యచటివారు తన కెరిగింపన్
త్వరఁజని కట్లూడ్చి కృపన్
మరి సుతు నెద హత్తి సల్పె మాత శుభవిధుల్. 36

వ. అంతట నొకనాడు, పద్మాక్షుడు భగవంతుడు అగు వాసుదేవుడు, బలరామునితో, గోపబాలురసమూహముతో, పరమానందమను సముద్రమునకు పూర్ణచంద్రుడై వెలయుచు తన కుక్షిలో రక్షింపబడు, అనేకములైన బ్రహ్మాండములకు ప్రభుడై, కల్పించుకొనిన, మానవ బాల్యచాపల్యము చూపుచు మన్ను భక్షించుట మొదలైన, శుభలీలలతో విహరించుచుండెను. ఇట్టి లీలలచే నొప్పువిధమును, బలభద్రుని మాటవలన విన్నదై, యశోద తన కుమారునకు మేలు కోరునదై, బెత్తమును చేతబూని కొట్టఁబోవునట్లు, భయపెట్టి శ్రీకృష్ణుని నోరు తెరపించెను. అపుడు తన కుమారుని నోటియందు సమస్తమైన బ్రహ్మాండమును, తన్నుకూడ ఆశ్చర్యముతో చూచెను.

ఆ. వె. సర్వలోకకరుని సర్వంబునుం దన
కుక్షిలోన దాచు రక్షకు, పరు
మాయమించు సుతుని మనుజబాలక రూపు
సన్నుతించె తల్లి సాదరమున. 28

16 వ కీర్తన - యశోద కృష్ణుని స్తుతించుట.

ప. హరి నెంతున్ ! శ్రీహరి నెంతున్ ! శ్రీకాంతున్ - హరి నెంతున్

అ. ప. దురుసులఁ గూల్చి భూ - భరము బాపిన శ్రీ - హరి నెంతున్

1. కలిగించి భువనముల ఘనతబ్రహ్మాండముల కగణ - పాలన దీర్చునిన్నున్
వెలయించి నీరూపు విశ్వమని రుజలపొటి అలవిగాని వెల్ల గూర్చు నిన్నున్
2. సురలోకమై శిరము సూర్యచంద్రులై కనులు కిరలు మోహమడంచు నిన్నున్
వరవేదమైవాక్కు, మరిదిక్కులై శ్రుతులు, వాయువూర్పు,జగమెతనువౌనిన్నున్
3. నెలవు జగతి హృదయమై యిలయెల్ల పాదమై యలరునిత్యానందు నిన్నున్
లలిదూర్పు జ్ఞానముల లక్షణము ధర్మమై వెలయు కల్యాణఖనివౌ నిన్నున్
4. భక్తుల సంఘములకు భద్రమ్ముగూర్తువని పాటల సురలెన్ను నిన్నున్
ముక్తిగను మునులవిరక్తికి మూలముని మొదటి ఋషులు పల్కు నిన్నున్
5. కోటిసూర్యచంద్రుల కోట్లదాటు దీప్తి కోట్లబ్రహ్మలఁగన్న నిన్నున్
తేటౌ నారాయణ తీర్థునిభక్తిదెల్పు పాటవిని కొలతదీర్చు నిన్నున్

ఆ. వె. అఖిల యోగివర్యు లర్చించు పదముల
పరమ వేదవీధి ప్రభుత వెల్గు
నీవు తనయుడై తి; నిర్మలానందంబు
చెందఁజేయు; నాకు నందునకును. 39

17 వ కీర్తన - యశోద కృష్ణుని స్తుతించుట.

ప. గోవిందు నిను నందు కొడుకంద్రు సురమునులు
అ. శ్రీవరా! మాకిమ్ము స్థిరమైన మోదమ్ము
1. సుగుణములఁ గడునించు శుభకల్పనలఁ గాంచు
నిగమముల రంజించు నెరిమోహ మడంచు
నగమెత్తి రక్షించు నవ్య సీమ మించు
తగు సమత్వముఁ బెంచు దనుజల యఘము మాన్చు
2. పరమపురుషునిబోలు భక్తులెల్లర నేలు
గరుడు నెక్కఁగఁజాలు దురితమ్ములను దోలు
ఉరగశయ్యను మేలు గురియుమాటలఁదేలు
నెరిమణుల నగలోలు వర గోపపురిబాలు
3. మొనయు ముత్తెములఁ గొను మురియు తండ్రినిగను
మను సిరుల సొంపులను మాన్చు భవబంధమును
వినతుల కాధారముగను వెలయుచును నీతిగను
ననుఁ గనుము; వెన్న నర నారాయణా! కొను
4. పలువరుస మొల్లలన లలిమోము చంద్రుడన
అల స్మరులు సూర్గరన ఆనంద మహిమమున
ఖలు రిపుల నడతువన కని భువనపాలన
తెలియ నారాయణ తీర్థు నిజఫలమన

ఆ. వె. తనమహత్వమెంచి ఘనవత్సలతమించి
సన్నుతించు తల్లి సంతసిల్ల
తిరిగి బాలభావ మరవిందనయనుండు
నందసుతుడు లీల నందుకొనియె. 40

ఇది శ్రీ నారాయణతీర్థులచే రచింపఁబడిన శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణి యందు బాలలీలావర్ణనము అనుపేరుగల రెండవ తరంగము.

శ్రీరస్తు

శ్రీకృష్ణలీలాతరఙ్గిణి - తెనుగు

తృతీయతరఙ్గము.

కథానుక్రమణిక.

తోహరలు : శ్రీకృష్ణుఁడు గోవత్సపాలనముఁ జేసిన యీ కథయందున్
గోకదంబ నంద గోపికావాలి శ్రీకృష్ణ వినుతి ముందున్. 1
బలకృష్ణులువనిఁ గాచుగోవులన్ బ్రహ్మ మాయచేయుటయున్
తెలిసికృష్ణమాహాత్మ్యము, బ్రహ్మనుతించి వినతి వేడుటయున్ 2
యజ్ఞపత్నులుహరిన్ వినుతించుట యారగింపులిచ్చుటయున్
ప్రాజ్ఞులిందు రాగతాళ వృత్తుల భవ్య ఫణితి మెచ్చుటయున్
నందుడు గోపసుతులు రాముడు గోవిందుడు వచ్చుటలిందున్
ముందుగ గానముసేయఁబడును నీమూడవతరంగమందున్ 3

నందగోపుని ప్రవేశము—

1 వ కీ ర్త న.

మందలు మందలు గోవులపై బృందావన గోపాలురపై
నందగోపు డధినాయకుడై పొందుగ నేలును మహితుండై

అంతట గోపికల ప్రవేశము—

2 వ కీ ర్త న.

గొల్లమిటారుల గుంపుల్ - వచ్చిరి గొనబౌ కెంపెదవుల సొంపుల్!
మొల్లంపు సేసుల ముద్దైన పెంపుల్ చెల్లవొయ్యారంపుసిరులొల్కు వింపుల్!
పెల్లుగ పంక్లపాలు పెరుగుపాత్రలపాటుల్ ఉల్లాస మెనయంగనొప్పునీలవేణుల్!

అంత బలరాముని ప్రవేశము—

3 వ కీ ర్త న.

హలముగద కుండలములన్ బలమా కవచమునన్
తెలిమెయి నీలాంబరమునన్ బలరాము డలరి విచ్చేయున్

వ. అంతట శ్రీకృష్ణస్వామివారి ప్రవేశము దేవతాస్త్రీలచే గానము చేయఁబడుచున్నది.

4 వ కీ ర్త న.

ప. పరికింతుము పొంపౌ శ్రీ బాల కృష్ణున్ - చెలి
తరియింతుము కొల్చి మన తాండవ కృష్ణున్
1. ధ్రువమౌ పెరుగు వెన్న దొంగిలు కృష్ణున్ - భక్తుల
భవపాశబంధముల బాపు శ్రీకృష్ణున్
2. నీలిమబ్బుల నిగ్గు నెనరౌ శ్రీకృష్ణున్ - ఎపుడు
మేలౌ ఆనందమున మెప్పించు కృష్ణున్
3. ఘల్లుఘల్లుమను కాళ్ళ కడియాల కృష్ణున్ - చేతుల
మొల్లంపు బంగారు మురుగుల కృష్ణున్
4. గన గన యను మువ్వ గజ్జెల కృష్ణున్ - జనుల
దనరించు ముత్తెములే తారలౌ కృష్ణున్

5. వెలయు ముత్తెపునాస విలసిల్లు కృష్ణున్ - నందు
డలర నిండౌ సిరుల కలవోల్కు కృష్ణున్
6. మెడసరుల కౌస్తుభము మెఱయు శ్రీకృష్ణున్ - కలిలో
వెడగు చీకటి నినుడై విరియించు కృష్ణున్
7. మురళిగానము వేడ్క మ్రోయించుకృష్ణున్ - పొగడు
పరమ హంసలు మెచ్చు చరితుడౌ కృష్ణున్
8. దూడల నావుల మేపి తోలించు శ్రీకృష్ణున్ - గొల్ల
చేడియల గుంపులతో నాడు శ్రీకృష్ణున్
9. నందాదులౌ మునులే నతిసేయు కృష్ణున్ - శ్రీ
నారాయణతీర్థ స న్మానించు కృష్ణున్

సుగంధి: అంతనంత నందసూనుడంబుజారి మీఱు మేల్
కాంతి మంతమైన మోము క్రమమాస్మితమ్ముతో
నింత యింత వత్సకోటి నెల్లఁగాచె దీక్షమై
చెంతగోప సూనులొప్ప శిష్టదీన బంధుమై. 4

వ. అంత భగవంతుడౌ కృష్ణుడిట్లు వర్ధిల్లెను. అపరిమితమైన దయకు మొదలై, "భూమ" అనబడి, తన భక్తులయొక్క సంతాపమును పోగొట్టుటయందు ప్రవీణుడై, తాల్చిన గోపకుమారుని రూపము కలవాడై, వేణువుల కొమ్ముల వాద్యములతో, సమీపవనముల యందు కలిసి సంచరించునవియు, వేదములయందు వాక్యములో యనునట్లు, సొంపుగ పరమాత్మయైన తనతో కలసి తిరుగు నవియు, సమస్త యోగుల చిత్తవృత్తులవంటివౌ గోవత్సములను తనయొక్క చేతిబెత్తముతో, తీరుతీరులుగ త్రిప్పి, మేపుచు, పొడ చూపునట్టి, గొప్ప యుత్సాహముతో, చిఱునగవులతో కూడిన చూపులతో, వాక్యములు మొదలౌ విలాసములతో అందరు గోప బాలురను ఆనందింపజేయుచు, విమానములందుండు దేవతలనేత్ర ములకు మహోత్సవము నొనగూర్చుచు, మోహమును అతిశ యించు జ్ఞానానందస్వరూపియైనను, శ్రీహరి దీనబంధుమై యిచట విహరించుచుండెను. ౭

కం. దేవతలు విమానములన్
బోవుచు గోపాలకృష్ణుఁ బొగడిరి, తమలో
భావన పరతత్త్వముగా
గోవత్సానుచరు, హరిని గుడుతరభక్తిన్. 6

5 వ కీర్తన - దేవతలు శ్రీకృష్ణుని స్తోత్రముచేయుట.

ప. కనరమ్మ గోపికల కరుణారసముజిల్కు   కాల మేఘముబోలువానిన్
అ. తనరు మురళీగానమున కెంబెదవిగదలు   ఘనసాత్మారాముడౌ వానిన్

1. దురుసురక్కసులిరులు విరియరవిమ్మై, శశిగ   సురలను కల్వల నేలువానిన్
విరలించి మాయ, జలచర కూర్మరూపముల   సెరిమహిమ సెగడించువానిన్
నిరతము నానందాబ్ధి కెరలియాడుచు సాధు   గుహలపడి మైనడా వానిన్
కరుణించు గోపబాల వరుడై మాశల మేపు   పరమవాత్సల్యంబు వానిన్

2. కొలలేని సంపదల నెలవై పుట్టువునించి   బలదీక్షఁ గాపాడు వానిన్
పులుఁగువారి కౌతంచునలువపర మేశులెంచు   సొంపైన సెన్నేర్మివానిన్
పలుకోట్ల బ్రహ్మాండములు బొజ్జలోఁ దిరుగ   లలివంప్ర జాలపాలవానిన్
వెలసిసాక్షిగ విశ్వములరూపు తానై   విజ్ఞానసారమౌ వానిన్

3. బంగారు మురుగుల్ హంగైన కేల్దమ్మ   లంగల్గు సోయగము వానిన్
రంగైన ముత్యాలసంగ, సుగుణాళిఁ గోపి   కాంగనల జెంగదీర్చువానిన్
పొంగువత్సాసురుని ద్రుంగించి భక్తహిత   ముంగూర్చు సులభుడౌ వానిన్
సంగీతపరమార్థచణు నారాయణతీర్థ   శృంగార రంగడౌ వానిన్

ఆ. వె. యజ్ఞభోక్తయగుచు యజ్ఞస్వరూపుడౌ
విష్ణు వడవి చిన్నికృష్ణుఁ డగుచు
గోప బాలకులను గూడి యుట్లనుచద్ది
యారగించు టరసి, యమరులనిరి. 7

6 వ కీర్తన - దేవతలు శ్రీకృష్ణుని స్తోత్రముచేయుట.

ప. మేలు! కాంచు! కాంచు! హరి మించున్ - గోప
బాలుర చిక్కముల దొంగిలించున్
అ. కేల కమ్మని తెల్లని పెరుగన్నమున నిండు
లీలా సొంపౌ పాత్ర వేడ్కతోడ వహించున్

1. అలుగో! గాలియో! మనసో! యనగా పరువెత్తున్
చెలఁగి గోపబాలకుల కోట్ల హత్తున్
చెలువా సరసములాడి సేయు గమ్మత్తున్
అలయచ్చరలే వలతు రాతని పొత్తున్

2. లీల కొమ్ములమృగము లలితతో లంఘించున్
మేకాశ్యామల రూపుమించఁ చరించున్
ఏలులోకముల నన్నిటి నిట దూడల బెంచున్
చాల బలముత్సాహము శౌర్య మౌదార్యమునించున్

3. ఆట పోట్లాటల నతినేర్పు గలుగున్
చాటించి యానంద సారమై వెలుగున్
సీతైన కిణకిణల నృత్యముల మెలగున్,
తేటా పాట లందందు తియ్యగ చెలగున్

4. పెరుగన్నపు ముద్దల నెరిరుచుల గ్రోలున్
మరిగోపకుల రాముఁ కెరలించి యేలున్
వరల భూషలు! చాటా సరి నవ్వులోలున్
వరనారాయణతీర్థ పరుడై మదితాళున్

గీ. ఉట్టికావళ్ళ పెరుగన్న మొనరదెచ్చి
గోపబాలురు తాఁ గొని, కూడి యడవి
తిరుగుచున్ కృష్ణుడేగె భీకరుని యెడకు
నలయఘాసురు పెనునోటి బిలముకడకు.

గీ. కొండచిల్వ యా నయ్యఘు గొప్పనోరు
కొండగుహ యనుకొని వత్స గోపసుతులు
వేడ్క నటదూరి చీకట వెడల లేక
వివశతం బాప శ్రీకృష్ణు వేడిరిట్లు.

ఉత్సాహ. పరమకరుణ మమ్ముగావు భయజలధి నిమగ్నులన్
పరిజనులము నీకు, కోర్కె బడయ నుద్ధరింపుమా
నిరవధిక కృపాబ్ధి! విమలనిత్య కీర్తిధారణా!
వరతర పరితోషభూష! వర్ధనా! జనార్దనా! 10

7 వ కీర్తన - గోపబాలురు కృష్ణుని ప్రార్థించుట.

1. కనికరమున మము పాలింపవా-కృష్ణా! కరిభక్తుల కోర్కెలీడేర్చింపవా-కృష్ణా
ఘనులౌ వైరులగములగుదింపవా-కృష్ణా పెనుభవాబ్ధిని తరియింపవా-కృష్ణా
2. మధుకైటభుల గెల్చినావుగా-కృష్ణా! మత్స్యకూర్మావతారుడవీవెగా-కృష్ణా
అధికమౌ దయాళుడవీవుగా-కృష్ణా! ఆనందమున దేల్చరావుగా-కృష్ణా
3. జగములన్నింటిని నేలవా-కృష్ణా! నిగమగోకులను నవ లోలవా-కృష్ణా
పొగరడంచి ఖలుల వ్రేలవా-కృష్ణా! నోగులు నివారిక లంజాలవా-కృష్ణా
4. చెవులపోగులమణులు వెలయుగా-కృష్ణా! దనిలినృత్యముదర్పవలయుగా-కృష్ణా
దివిజేశుడే మెచ్చి తెలియుగా-కృష్ణా! నరకి గోకులము నెన్నకలియుగా-కృష్ణా
5 విశ్వాధరము దీర్చగదరా!-కృష్ణా! విలసిల్లుము మామదిరా-కృష్ణా
శాశ్వతార్థము గూర్చుపుగదరా-కృష్ణా! సనకనారాయణార్థమైదరా-కృష్ణా

కం మిత్రులిటు వేడ కృష్ణుడు
రాత్రించరు నోటదూరి రయముగ బెంచన్
గాత్రము, వాఁడీల్గె నవిసి
గోత్రాతయు హితులు చనిరి గోకులమునకున్. 11

మ. మురళీగాన వినోదలీల బలరామున్ గూడి గోవిందుడా
దరి,మందన్ వని బీళ్ళమేపి, సుఖియై తానుండు సౌభాగ్యమున్
సరిలేనట్టిది చూచి బ్రహ్మ మదిలో సందేహియై దూడలన్
హరియించెన్ వ్రజబాలరాజి. నొకనాడత్యంత మాయాధృతిన్.

కం. గోవత్సంబుల బాలుర
నా విధికొని దాచుటెఱిగి హరిదయతోడన్
తా వరలె నన్నిరూపుల
నేవిధి లోపంబు తల్లు లెఱుగని లీలన్. 13

8 వ కీర్తన

అంత బ్రహ్మ వచ్చుట—

నలు మోము లలర నెలువయుడకు విచ్చేసెన్
తలఁచి తలఁచి మదిచెలఁగ చెలఁగ-పాట తా విష్ణు నుతించి
దండ కమండలముల గొని దనుజుల నొంచి
అండ బ్రహ్మాండముల తీరికల నన్నిటి నిర్మించి

గీ. వత్సరాంతంబునం బ్రహ్మ వచ్చి మఱల
వత్స బాలక బహురూప వర్తనమున
సర్వజగదంతరవ్యాప్తి చాటు కృష్ణు
విష్ణు గుర్తించి భక్తితో వేడె నిట్లు. 14

9 వ కీర్తన - బ్రహ్మ కృష్ణుని స్తోత్రము చేయుట.

ప. మేల్ మేల్! గోకులబాల! మేలౌ వేదాలవాల!
మేల్ దయ నీక నన్నేల జోలున్ దీనుడ చాల
1. దేవా! నాయీచరితము దీనముగడు నజ్ఞానము
శ్రీ వసుధావర! సైరుము కేవలకృప నానేరము
2. ఈశా! నేగనుచుంటిని ఈజగములు నీ మయమని
నా శంకలు చనె నినుగని నమ్మితి శ్రుతులకు నెలవని
3. జగములెన్నొ తగు నీలో జన్మింతు రెందఱు మనువులో
నెగడెద వీ వన్నిటిలో నీవారిలో గోవ్రులలో
4. కరుణన్ ప్రభు! గురియింపుము ఘనమౌ భ్రమ విరియింపుము
శరణ మెపుడు గొని పెంపుము సంసారము తరియింపుము
5. తొలిచదువుల గాన గతిన్ వెలసెను హరికథ ఫణితిన్
నలువ శ్రీకృష్ణు నుతిన్ నారాయణతీర్థ మతిన్

కం. లీలామానుష దేహున్ శ్రీలలనా నాథు కృష్ణు సేవింతు నినున్
తేలింపు జన్మ జలధిన్ సోలు ననున్ త్వరగ కరుణ సుతు కంసారీ

10 వ కీర్తన - బ్రహ్మ కృష్ణుని స్తోత్రము చేయుట.

ప. దేవ! దేవ! నన్ను బ్రోవవ–దేవకీతనయుడవా! దీనులగావవా!
1. మేలౌ రూపము నీదులీల శ్రీకాంతుడవు
వ్రీలు మోహము నీ మ్రోల వరబాలుడవు
తాళెదా భక్తులపాల మరుసముడవు
చాలెదా సత్యంబు దేల జగదీశుడవు
యేలెదా మునుల నేవేళ గోపాలకృష్ణ
౨. నీలిమొయిలన పసిడి సేలుపతో సుశీల
కేళి వేదము మొదలై శ్రీలొల్క పాలింపు హేల–బాలగోపాలకృష్ణ

2. శ్రీవత్సమను చిన్నెతోడ సిరికోరఁగ
దేవగంధర్వులు వేడ చక్రాదులెనయఁగ
గోవత్సముల మందఁగూడ గోపకుల్ గొల్వఁగ
సేవించు మునివరులు పాడ నవు డద్భుతముగ
తానా గోకులము నీడ గోపాలకృష్ణ

మి. బ్రోవుతండ్రివై శశి - తీవి పీతాంబరమున
పోవుపాపము,పార్థసారథి-వై విబుధాగమములన్ దగ-బాలగోపాలకృష్ణ

3. మోము పూర్ణిమసోముడనఁగ తోల్తటి పెంపుగ
ధీ మహతి గరుడునిపై జనఁగ సొంపెనయఁగ
మేమీ మోహము దాటిమనఁగ ప్రాప్తితివిఁగ
నీ మేల్కుండల కాంతిగనఁగ మా మెప్పు మించఁగ
వామనుడవై విక్రమము గొనఁగ గోపాలకృష్ణ

మి. ఓని నారాయణతీర్థు - నొసఁగు సద్గుణముల, వేదములిపుడు
మామహిమసంస్తుతిని వైరుల - నసురవీరోత్తమా: మింపఁపు-బాల గోపాలకృష్ణ

శా. బాల్యప్రాయము గోపభావమలరన్ భవ్యాభ కర్పూరమో
నైల్యంబున్ దగు కల్వయోయనఁగ విన్నాణంబుగన్ భక్తసౌ
శీల్యత్రాణమె యజ్ఞదీక్షగ, జగచ్ఛ్రేయార్థమాయాధ్యులౌ
కల్యాణాత్ముల రామకృష్ణులను మోక్షప్రాప్తికై గొల్చెదన్ 16

ఆ. వె. బ్రహ్మ యిట్లు వేడి భగవంతు గురు కృష్ణు
సెలవుఁబొంది తనదు నెలవుఁ గాంచె
బ్రహ్మమాయ విడిన పశుబాలకులతోడ
హరియు గోకులమున కరిగె నంత. 17

అంత యజ్ఞముచేయువారి ప్రవేశము—

11 వ కీర్తన.

1. అరణులు పాత్రలు దర్భలు మొదలౌ యజ్ఞవస్తువుల గొనుచున్
పరుగులెత్తుచున్ యాగశాలలన్ పర తెంతురు యాజ్ఞికులున్

2. పవిత్రహస్తముల నెపుడు యజ్ఞ పశువులరీతులఁ దెల్పుచున్
రవిమండలమునఁగలహరి నెంచుచు రయమునవత్తురయాజ్ఞికులున్
3. నేమించెద! నేమించెద, యజ్ఞము నోమించు విధుల సంచున్
సామగానములఁగర్మతంత్రముల జదువుచువత్తుర యాజ్ఞికులున్
అంత యజ్ఞపత్నుల ప్రవేశము—

12 వ కీర్తన.

యాగశాల శుభవిధి నెరవేర్పన్ యజ్ఞపత్ను లరుదెంతురెలర్పన్
బాగెరుగుపతివ్రతలుసుమతులున్ పతివిశ్వాసముగలుగు వినతలున్
ఆగరితలమేల్ మెడల సొగసులున్ అలరుపట్టువస్త్రములువిలసిలున్
సోగ నెరికురులసోయగమ్ములున్ శుభమాబంగరుభూషణమ్ములున్

వ. ఇట్లు యజ్ఞపత్నులతోకూడ యజమానులు యాజ్ఞికులు, యజ్ఞకర్మలు సల్పుచుండిరి. సాక్షాత్తు యజ్ఞస్వరూపుడేయైన భగవంతుడు శ్రీకృష్ణుడు మన్మథునిగర్వమనే పెనుబాముసకు గరుడపక్షివంటి (అనగా మన్మథుని గర్వమును హరించునంత సౌందర్యము గల) దివ్యమూర్తిధరించి గోపబాలురతో మెల్లమెల్లగ తిరుగుచు గోవులను, దూడలను త్రిప్పుచు ఆ యజ్ఞశాలకు సమీపముగ నుండు, అడవులకు విచ్చేసెను. అక్కడ ఒకసమయమున దూడలను మేపుచుండగా కొందరు గోపబాలకులు ఇట్లు కృష్ణునికి విన్నవించిరి. 18

మత్తకోకిల: "ఆకలింగొని యిందుతిర్గెదమన్న! యన్నము గోరుచున్
ఏకతంబుగ మాకు బాలుర కిందు నన్నము చేకురున్
శ్రీకరా!" యని కోరు బాలురఁజేర్చి కృష్ణుడు నిట్లనున్
"మీకుచేకురు నిందు కోరిన మృష్టభోజన మిప్పుడే." 19

మత్తకోకిల: యజ్ఞశాలయదే! కనుండొక దన్నమున్నది యేగరా
యాజ్ఞికాళిని యజ్ఞకారకు నన్నమిమ్మని కోరరా
ప్రాజ్ఞు లన్నము పెట్టరో? చని భార్యలన్ మఱివేడరా
యజ్ఞపత్నులునన్నమిచ్చెదరమ్మలాగదవారురా. 20, 21

సుగంధి: అంత గోపబాలుడేగి యన్నమంచు కోరగా
నింతకైన విప్రవర్యు లీయకుండ పొమ్మనన్
అంత యజ్ఞశాల వెన్క కాతడేగి స్వామికై
కాంతలన్ ద్విజాంగనాళి గాంచి కోరె నన్నమున్. 22

సుగంధి: బాలుకోర్కె వారు విన్చు భక్తితోడ వేగమే
చాలునన్ని రుచ్యమై యొసంగు వంటలూనుచున్
ఆలమందకేగి గోపికాంగనా మనోహరున్
బాలకాళి దన్పి మ్రొక్కి ప్రస్తుతించి రిట్టులన్. 23, 24

12 వ కీర్తన - యజ్ఞపత్నులు శ్రీకృష్ణుని స్తోత్రము చేయుట.

ప. బాలగోపాలకృష్ణ ఏలు! ఏలర!
నీలిమబ్బు బోలు మేన నిండౌ మోదమీయర ఉయర!

అ. గున్న చెన్నౌగమనమున గొనబౌ కస్తూరి మోమున
కన్నులు విరితమ్ములన గారాబమున
నిన్ను నందుడు గోపికలు గన నెనరున మారుని రూపమున
భిన్నమై యిహబంధములుచన బిరుసువైరుల ద్రుంతువు తెంపున

2. యజ్ఞమై యజ్ఞము రక్షించి యదుకులము పెంపుగ జన్మించి
యజ్ఞఫలము లిప్పించి యతుల మన్నించి
అజ్ఞతమబ్బన గాలినై మించి అఖిలజగము కల్పించి
విజ్ఞతన్ భ్రాంతుల నణంచి వేదాంతార్థము నిరూపించి

3. పదముల మాద్వలింపొంద ప్రణతులిడ విశ్వము, ముకుంద!
సదయబోధ లెందు చెంద సద్గుణము లొంద
మొదటిభేదము లంతమంద మునులు యోగులు జ్ఞానమంద
ఎద నారాయణతీర్థు నంద నెనయు గోవింద! శుభమొంద.

గీ. వేద తాత్పర్య నుతు నీశు విష్ణు కృష్ణు
బాలలీలా విలాసు గోపాలసుతుని
యజ్ఞపత్నులు సేవించి రలరఁజేసి
బాలగోపాలక తరంగ భంగి నిట్లు. 25

14 వ కీర్తన - యజ్ఞపత్నులు శ్రీకృష్ణుని స్తోత్రముచేయుట, నృత్యము చేయుట.

ప. బాలగోపాలా! నను బ్రోవరా! కృష్ణ బహుసుగుణముల కీవె తావురా
అ. నీలిమొయిలను మేననెనయురా కృష్ణ ఘనరా కౌస్తుభము యెడదను మెరయురా
1. సుతుడంచు నందుండు తలచురా! సుర-తతి భక్తజనావనుడని గొలుచురా
స్మితము మోమున నెంతో పొలుచురా! మరు -చెలువు నెల్లరు మెచ్చ గెలుచురా
అతులమౌ సిరినెలవు; భక్తుల మతులె పద్మము లీవె యశిరా
వితతభక్తి రసంబు తేనెల వేనెలంపుల గ్రోలెదవురా

తాం తాహాతధైదత్తతాం-తక్కతో ధిమ్మిణాం గిణతో ధిమ్మిరే-త
క్కత్తోధిమ్మిధిమికిటతోధిమ్మిరే - తక్కత్తోదిగిణాందిగంగిణత్తోం
గ ధిర్గుడుదధిగ్గుడు దత్తుంగ - తోదిగిణంగ త్రిరుతోంగ - ధిగ్గుడు
ద ధికితకిటదధిగిణతోం - బాలగోపాల

2. యజ్ఞఫలము లిప్పించవా? కృష్ణా! యదువంశమున పేరు పెంచరా
యజ్ఞమేలుదీక్ష మించవా? కృష్ణా! యతిరక్షవ్రతమని యెంచవా

తాధైయ్యాధై ధత్తధా - కిటతకత త్కిణ్ణాంకిణ్ణం-తరికిట తరికిట ధిమి
ధిం ధింధిమికిట - తోంగిట కిటత్తోంగ తోంగిణ - కిణకిణ ధరిధరి
ఝంతకతక-దిర్గుడుతకతకదిర్గుడుతక - గణపతి గురు శ్రీపతిమణ్ముఖ
జయజయజయ - ఝంతరి కిటతక తత్తోంగిటతోంగ - తక గిణ
దినహతధిమి తాతాధాం - తకదిర్గుడుతక దధిగిణతోం - దినహత
ధిమి తాతాధాం - తకదిర్గుడుతకదధిగిణతోం

జిజ్ఞాసులకును చింతామణివి గావ? సిరియుసంతతియొసగ సేమమిత్తువు గావ?
ప్రజ్ఞమందరమూనవ? బహుముత్యములగొనవ? భక్తులలరనందు పాలనసైకొవ?
ప్రాజ్ఞులౌ బృందావనదేవతలు మ్రొక్కుపదముల వసుదేవ భవ్యాత్మజుడవుగావ?

జయజయజయ-ఝంతరికిటతక తత్తోంగిట తోంగి - తోకగిణ దినహ
తధిమి తాతాధాం తకధిర్గుడుతకదధిగిణతోం - బాలగోపాల

3. అన్నమయాది కోశమ్ముల నీవు పైనింట నలరు రూపమ్ముల
ఉన్నతమైనఫలమ్ముల నొసెప పొనరారుచునగు జగమ్ముల
ఉన్నదంతయు నీవె ఒనరెదంతట నివె ఒప్పుతత్వములెల్ల నూహింప నీవే
చెన్నౌముక్తామణుల సింధురమ్మనయోగి చిత్తంబులందెంతో భాసిల్లెదీవే
ఎన్ననౌనృత్యమున నెంకోయానందమున హితుడా నిన్నెంతుమువిమె నిన్నేమే

తధితకుకుదకుకుతతత్త కుకుధికుకు – తత్తత్తోంగు తక్కిటకిటకు ధరికిట
తతోంగ – కిట్టకితకిటదధిగణతోం – బాలగోపాల

4. ఆనయమ్ము హృదయమ్ము నందవా విజ్ఞానానందరూపము నొందవా
ఎనసి మదిలో వ్యాప్తి చెందవాయోగి జనులు చింతింప ముద మొందవా

త్తధిగ్గుడుధత్తాం – తత్తధిగ్గుడుధత్తాం – కిడతకత త్తరికిత త్తరికిదోగు
డుదోగుడుతక ధోంధోం – కుందకిటకిట ధరికికుంద త్తకుకుధరికి –
ఢేకుఢేకుకుధరికిఢిక్క ప్రభేదమిహా – ఝేకుఝేకుజఝణ.

నిను జగమ్ముల మొదలనిగెల్చువాడను మునులపాటల నందవా
దనరు వేదాంతముల మొనసి వినుతుల చెందవా?
గనినిన్న ఖండసౌఖ్యము గొనుయోగుల మనసులకు చెందవా?
ఎనలేని మహిమల ఘనుడ విందింపొందవా?
దనరునంచ యెన్గు తత్తడి నడకల
ఘనఘన గజ్జల జనులలర పెంపొందవా!

తధింతతధింతతకిట ధిమిధిమిధిమితధీతకిట ధిమితకిట ధిమితకిట హం
తధీం – తాహ త్త్తధీంతాహత్త్తధిన్నాం – తాహత్త్తధీం – ధిన్నా
ధిన్నాహత్త్తతాంధిన్నా ధిన్నధీం – తాతాధిన్నధీం – తద్ధిన్నతక
ధిన్న తాహత్త్తధిన్నాం – కత్తరిడి కత్తరిడి కాహురె కాహురె –
కంజరిడికంజరిడి దేహురే రాహురే

వెనరా సంగీతమ్ము-గానబాసాహిత్యమ్ము వినివినోదము నొందవా
నినుగోపికలుగొల్వ కను! మోదముశుభమ్ము నిత్యమ్ము! గోవింద !గోపాల! శ్రీలోల

తద్ధింత తద్ధింతతకిటధిమిధిమిధిమిత – ధీతకిటధిమితకిట కిడ్తకత
కిటదధి గణధోం – బాలగోపాల

5. హారముల ముత్యముల్ తారలా? హాస్య కారుణ్యామృతంపు ధారలా?
నారదుని మేలా తోహారలా? నేమహా నారాయణతీర్థ సారలా?
తాంతాహతధణతాంధణాంధణతాం ధణ్ణాంధణ్ణతాం

తద్ధిమ్మి తద్ధిమ్మి-తాండవామాడన్ రింఝు రింఝు రింఝణ-రాధికతోడన్
తుందకిటకిటధరికి-గోపికలగూడన్ నగసూని-తోంధిత్త-నవనీతము వేడన్
ధీరుడౌనీవే మాదిక్కై తనర్పన్ ఏరుజలేకల్ల కోరికలు దీర్పన్
తీరా తాండవమెపుడు దివ్యానందములన్ నీరమ్యమానగల నెతిసద్గుణములన్
తోరమా ప్రేపల్లె దూడల మేపంగన్ ఆరూఢి సంతాన మభయ మొసంగన్
వీరుడవై కీర్తి విజయోత్సవమునన్ మాఖండబోయిన మందస్మితమునన్
శ్రీరహిస్మరకోట్ల చెల్వా శుభములన్ సారకృపన్ భక్తసాధు బృందములన్
చేరమనస్సిద్ధి సిద్ధసంఘములన్ మారిమీనము మొదలౌ మేటిరూపములన్
మేలొందు విన్నెంతుము మేమే నిను, మేమే

తద్ధితకుకుధికుకుత త్తత్తకుకుధికుకుతత్త–తోంగుతక్కిటకిటకుధరికి
టతధోంగ–కిడ్తకిటతకిటదధిగణధోం – బాలగోపాల

6. ధైధరికిటతాహాంధిత్తా – జేజేఝుంతరిదిగిధిగిదిత్తా – దిత్తరిదిగిదిద్గ
డుదిగిదిద్గుడుదిత్తా–తదిమితోదిమితోంగిటదిత్తాతత్తోంతత్తోం
గక్కిటతక్కిట – ధణధణతదిమిహిణ్ణాం – ధళంగుతకతకదదిగిణధోం

లలివనమాలతో విభుడవై పులుగు రాజునెక్కు ప్రభుడవై
విలసిల్లు శేషశాయివై అలరుమానంద దాయివై
వెలయింపు గోధనము వేదములే సాధనము
చెలగింపు జ్ఞానము తొలినీవే దైవము
బాలగోపాలక భక్తి నిను గొల్తుము

రేహు రేహు రేరింఖణ రింఖణ – కాహు కాహు రేకంజరికంజరి –
ఝకుఝకురో ఝణతజ్జగగిణ–ఢేకు రే ఢేకు రే ఢింకుకుఢింకుకు –
ఝంఝుఝంఝురిహరిటకుమురింఖణ –తక్కిటకిటతక దిక్కిటకిటతక –
తొంగిటకిటతక నంగిటకిటతక తహతతహతదిమిత–ధణేకుదధిగిణ
తోం – బాలగోపాల

ఆ. వె. యజ్ఞపురుషు నిట్లు యజ్ఞపత్నులు భక్తి
గాన నృత్యసేవ గదురఁ గొలిచి
యాజ్ఞనంది చనిరి యజ్ఞశాలకు నంత
మనసులన్ని కృష్ణు మననసేయ. 26

ఆ. వె. వారినచట పతులు వరభక్తు రాంద్రంచు
మిగుల పొగడి పొగడి మెచ్చుకొనిరి
"సతులమహిమ కతన సమసె లోపంబులు
యజ్ఞఫలము మాకు నబ్బె" ననుచు. 27

ఇట్లు శ్రీ నారాయణతీర్థ విరచితమగు శ్రీకృష్ణ లీలాతరంగిణియందు శ్రీకృష్ణుడు గోవత్సములను పాలించిన వర్ణనగల మూడవతరంగము.

శ్రీరస్తు

శ్రీకృష్ణలీలాతరఙ్గిణి - తెనుగు

చతుర్థతరఙ్గము.

—♦ కథాసంగ్రహము ♦—

రామకృష్ణు లిక వనమున గోవులు రాజిల మేపించుటయున్
ఈమెయి నందాదులు గోగణముల నెంచి సంతసించుటయున్ 1
కాళీయుని బలగర్వము లడగంగా హరి మర్దించుటయున్
కాళియపత్నులు స్తోత్రము సేయఁగఁ గరుణబూని విడుచుటయున్
ఖరుని ప్రలంబుని కృష్ణుడు గెడపుట ఘనదవాగ్ని భక్షణమున్
హరిని బాలకులు స్తుతించు కథలివి, యార్తులకగు లక్షణమున్. 2

వ. అంత నందుని ప్రవేశము—

1వ కీర్తన.

మందలు మందలు గోవులపై బృందావనగోపాలురపై
నందగోపు డధినాయకుడై పొందుగ నేలును మహితుండై

వ. అంత బలరాముని ప్రవేశము—

2 వ కీర్తన.

హలము గద కుండలములన్ బలమగు కవచమునన్
తెలి మెయి నీలాంబరములన్ బలరాము డలరి విచ్చేయున్

వ. అంత శ్రీకృష్ణుని ప్రవేశము—

3 వ కీర్తన.

లలిత పీతాంబర కిరీట కుండల ములు గద శంఖము చక్రముతో
జలజ కౌస్తుభ శ్రీవత్సములతో వెలసెను కృష్ణుడు శార్ఙ్గముతో

4 వ కీర్తన.

ప. ఏలర! ఏలగ! జగన్మోహన! కృష్ణ! హెచ్చౌ మోదమొసగయర శ్రీకృష్ణ!
1. దివ్యసౌందర్యమున వెలసితివి కృష్ణ! దేవకీవసుదేవులకు శ్రీకృష్ణ!
2. అలరింతువు చంద్రాననమున కృష్ణ! యశోదానందులను శ్రీకృష్ణ!
3. చిరునవ్వుల మొల్లల పల్ వరుసల కృష్ణ! వరలువంపౌ ముంగురుల శ్రీకృష్ణ!
4. ఘణకిణగజ్జెల గంటల కృష్ణ! కలయ నాడుకోర శ్రీకృష్ణ!
5. గూఢమౌ నీ మహిమ తెల్పునె కృష్ణ! కుంకుమంపు పూత శ్రీకృష్ణ!
6. ఝుళంఝుళమని మ్రోగు నందెల కృష్ణ! చాల సొంపరివి శ్రీకృష్ణ!
7. తాండవమున కదలి తూగును కృష్ణ! తళతళ కుండలములు శ్రీకృష్ణ!
8. రక్కసిమూకల ధిక్కరింతువు కృష్ణ! రక్షింతువు దీనుల శ్రీకృష్ణ!
9. మేలు! సత్యము పాలింతువు కృష్ణ! మేలీయాటకై నేత శ్రీకృష్ణ!
10. శ్రీరమణ! పావనునిఁ జేయర కృష్ణ! శివనారాయణతీర్థు శ్రీకృష్ణ!

వ. అంత నొకప్పుడు నందకుమారులౌ ఆ బలరామకృష్ణులు ఇరువురు పావనములైన వెండికొండ అంజనపర్వతము ఈరెంటికి శిఖరములవలె దివ్యములైన శోభగల ఎత్తైన శరీరములు గలవారై దుర్వినయము దుర్వీర్యము గర్వము అనే పర్వతముల పైన పెణుగువిషయలంపటత అనే అరణ్యమున, సంచరించురాక్షసుల నే, మదించిన ఏనుంగులకు, సింహములై విహరించుచుండిరి. అందు నెల్లపుడు వలరు కమలములు తెల్లదామరలు కలువలు మొదలౌ నీటిపూవుల పరిమళము, నిండుచే కలుగు, ఆనందానుభవము దివ్యమైన దర్శనము గలవై, హంసలు, కొక్కెరలు, బాతులు, జక్కవలు మొదలౌ నీటిపక్షులచే అనుదినము చూప

బడు గొప్ప యుత్సాహము అతిశయము స్వేచ్ఛ వీనితో, వానిసొంపగు ధ్వను లచే తెల్పబడునట్టి సంతోషాతిశయమువల్ల సౌఖ్యమువల్ల, బ్రహ్మలోకమును మించునదై, వెలయు గట్లపైగల దేవతావృక్షములతో ఎల్లప్పుడు మిగుల శోభా యమానములౌ కాళిందీతీరభూములందు, వెలయుచుండెను. అట్టి రామకృష్ణులు తమచేతులలో వెదురు బెత్తములను బూని, అవధిలేని పరిమళముగల పూవులతో పరి హాసములతో నవ్వులసొంపులతో తమపరిజనులను, ఆనందపరచుచు, సకల లోకములను పరిపాలించువారు ఇచట గోపబాలస్వరూపులై వర్తిల్లుచుండిరి. వారిననుసరించు ఆగోపాలబాలురును వారివిలాసముచే, అమృతమును కంఠముల వఱకు గ్రోలి, విశేషమైన తృప్తిచే నిండుచున్నట్లున్న, భగవదనుగ్రహ ప్రేరణగల సమస్తమైన కళాజ్ఞానముగలవారై, ఆ రామకృష్ణుల కళ్యాణగుణ సమూహములను యిట్లు గానముచేయుచు, వనభూములందు సుఖముగా సంచ రించుచుండిరి. 3

5 వ కీర్తన – గోపబాలకులు శ్రీరామకృష్ణుల స్తోత్రము చేయుట.

ప. ఇదె! కనరే వనిఁ దిరుగు నెంతయో స్వేచ్ఛన్ – ఏన్గుగున్న నడక నెల్లరు మెచ్చన్

1. వెండికొండకొమ్మ దండిగలమేనన్ – వెనుక బలరాముడును చను నాటలోనన్
   నిండునీటిమబ్బు నీలిమెయి గానన్ – పండు గోపికలపంట పటుమాయమైనన్

2. కడు రమ్యమౌ వేణుగానంబుతోడన్ – కలుగాళ్ళ సెలయేటి గమకమ్ముతోడన్
   నడరు తులసీమాల నళులగమితోడన్ – అలయనృత్యము దీర్చు నడుగులతోడన్

3. నెమ్మెయిత్రిభంగిమము నేర్పు నెనయింపన్ – నెనరుగని దేవతలు వినుతులొనరింపన్
   నెమ్మి చేతమ్మి బెత్తమ్ము జిగినింపన్ – సమ్మతిగ రవికోటి సరణి దీపింపన్

4. నీకటాక్షమున నే నెరిజగము వెలయున్ – శ్రీకరముగ చెక్కిళ్ళ చెవి ప్రోవులొలయున్
   లోకముల్ నీనోటిలోనెన్నో తెలియున్ – వీక రవి వసురతతి చీకటులు పొలియున్

6. కాళిందితీరమున గడు ఖేలనములన్ – యేలెదో గోకులము బాలుర ముదమునన్
   అలింతు నవరసము లలరు గీతములన్ – జేలుము నారాయణతీర్థ గానములన్

కం. గోవిందమిత్రులెల్లరు
గోవిందాసక్తమతుల గురునందితులై
గోవిందగానలోలతఁ
గావించిరి నృత్యములను గడు తన్మయతన్. 4

గీ. నందు డెందో! రాముని పంపె; నాడు శౌరి
గోపయువకపీడులనెల్ల గూడి చనుచు
పందెమూని యాపుహితాళిఁ బల్మి దాటి
కాళియాహి పెన్మడుగులో ఘనతఁ దూకె. 5

— ఉత్సాహము —

కలగు మడుగు సడిని వించు కాళియాహి కోపియై
చెలగి కృష్ణుఁ జుట్టిపట్టె; చెంత గట్టునుండియా
కలకలమ్ము గోపగోపికలను జూచి భీతియై
తలచి రఖిలమిత్రు కృష్ణుఁ హాకె సర్పమంచటన్. 6

కం. గోపికల రవము విని చని
రాపల్లకు నందరాము లఖిలజ్ఞంతై
గూపించి కృష్ణు సర్వ
వ్యాపకుని ననన్యదృష్టి బలి వినుతించెన్. 7

6 వకీర్తన – బలరాముడు శ్రీకృష్ణుని హెచ్చరించుట.

ప. శ్రేంచుమా కట్ల – కాళీయుచుట్ల – శ్రేంచుమా! కల్ల
అ.ప శ్రేంచుమాకట్ల – నెంచుమా యీపల్ల
మించు నన్నింటి నీ – మేటిబల మాటయుల్ల
1. జగముకల్పించి – పాపమ్ముల – సరగ నీ వడంచి
మిగులుభూభారమ్ము – తెగడంగా నెంచి
నెగడు మానవరూప – మొగి గైకొంటివి, కృష్ణ!
2. చిన్నవగు వేడుకన్ పావనతేజ! అన్న! విషువు మిఁకన్
ము న్నీ కాళీయువిష – మున్ దీర్పుము వీకన్
చెన్నుగా మనగోకులము – చెందు కళ్యాణము కృష్ణ!
3. నందగోపురాణి – మనతల్లి నందు డిడుగో తండ్రి
ఎందు కీభవ్యల – కుందనిచ్చుట? మేల?
తొందరగ వీరికి నా – నందము గూర్పుము కృష్ణ!
4. కృష్ణుమహిమలను – రాముడుపల్క వృష్ణిజనులకును
జిష్ణుముదమునుగను – శివనారాయణు
విష్ణుభక్తితోను – వెలయు పాటలి వౌను

గీ. రౌహిణేయుఁడు తనయన్న రాము డనిన
పలుకు లాలించి ఫణిభోగపటలి ద్రిల్చి
మడుగులో ద్రొక్కి వెలయించె పడగలందు
మహితనృత్యంబు కాళీయమర్దనుండు. 8

వ. అంత నాగపత్నుల ఆగమనము—

7 వ కీర్తన - నాగపత్నులు శ్రీకృష్ణుని దర్శించుట.

1. త్వరగ వచ్చి కనిరి నాగ - దార లంతన్
వరమాయ జగములెన్నో - విరచించు శ్రీకాంతున్
2. నందాదియోగులు - నతిసేయు పాదములవానిన్
పరమా-నందుడని వేదము లభి - నందించు వానిన్
3. పాముపడగల ద్రొక్కు - పాదారవిందములవానిన్
నిత్య - భామల నణిమాదిసిద్ధిన్ - బ్రహ్మానంద మేలువానిన్
4. సొగసైన నీలిమబ్బు - సోయగమువానిన్
గొల్ల - మగువలెల్ల కోరి చుట్టు - మరి చేరువానిన్
5. తోరమౌ చిత్రనటనన్ - ద్రొక్కుచున్నవానిన్
శ్రీ - నారాయణతీర్థయతిని - నమ్మి వరము లిచ్చువానిన్

కం. ఫణముల కృష్ణుడు నృత్యము
ధణధణ నెనయింప బలముతగ్గ మఱిమఱిన్
ఫణిస్రుక్కె, నాగపత్నీ
గణము హరిని వేడిరిట్లు ఘనపతిభిక్షన్. 9

8 వ కీర్తన - నాగపత్నులు శ్రీకృష్ణుని ప్రార్థించుట.

ప. దేవ! శిక్ష చేయనగును దీనలము పతిభిక్ష తగును
అ. ప. నీవు దీనుల గాచు దీక్ష నెంచి మము మన్నింపదగును
1. నీపర మెల్ల వేదములని నీవె లోకకారణమని
రూపింతురు పూర్ణానందమని రూఢిగ తత్వజ్ఞులు మునుకొని
2. యోగుల నలరించవా ఓగుల ఖండించవా
భోగిశయ్యనుండి జగతికి పొల్పుగ మము నెంచవా

3. ఏ జాతి కులములకైన ఏ జీవజంతువునకైన
నీజన్మ శరణము తరణమ్మని నిగమములు పల్కునెందైన
4. సమతనెల్ల జంతువుల సాకెదో నీవన్ని తావుల
సుమతులంద రెంతు రావల శ్రుతులు సన్నుతించు త్రోవల
5. నీకు విజ్ఞాననిధికి లోకముల తెలియనిది కలదే
లోకేశ! ఇక నేది తగునో మాకు సెలవీయగ వలదే
6. శ్రీకృష్ణుని ప్రార్థించు చిలువ నెలంతలు నించు
శ్రీకరమా నారాయణతీర్థు నీకీర్తన శుభ మొనరించు

ఆ. వె. పత్ను లిట్లు కృష్ణు ప్రార్థింప నాపాము
గర్వబలము లుడిగి కలుష మడగి
దేవ! దేవ! యనుచు తిరిగి తిరిగి మ్రొక్కి
యల్లనల్ల వేడె హరి కరుణను. 10

గీ. హరియు కరుణగల్గి "అహి! భయపడ కబ్ధి
కడర బొమ్ము నీకు పడగపైన
నా పదముల గుర్తు దీపించు" నని పంపి
గోకులమున కేగి గురులఁ దనిపె. 11

ఉ. అంతట గోపబాలవరు లందఱితో జని రామకృష్ణు లా
చెంత విశాలతాళవని జేరి క్రమంబుగ దుష్టకోటినిన్
హంత లెయాచు త్రోలి సుఫలావళి గోపకబాలు లాప్తిమై
గొంతులదాక మెక్క, నట గూడి చరించిరి పెక్కు వేడ్కలన్.

గీ. గరుడుపై లీల వేంచేసి గగనమందు
సత్వతతినెల్ల నియమింపఁజాలిన హరి
కృష్ణు డవలీలగా నందె; కెడపి ఖరుని
గోపబాలురతో వనిన్ గూడి యాడె. 13

వ. అట్టి (ఈ శ్రీకృష్ణుని) రాక్షసులు అనే అరటితోటలను పెరికివైచు ఆటయందు నేర్పరియగా ఏనుగు గున్నయైన వాని నందకుమారుని అందరు గోపబాలకులు సంపూర్తిచేయబడిన మనోరథములు గల వారై, యిట్లు ప్రార్థించిరి.

9 వ కీర్తన - గోపబాలకులు సాయంకాలవర్ణనము చేయుట.

ప. రామ! సఖా! కృష్ణ! సఖా! రాజిలు గోకులమున కేగ పోదమ?

1. తమపతి రవి నీరమునన్ గ్రాలె తామరపూలవె తోడుగ సోలెను
తమపతి చంద్రుడు తమజిగి గ్రోలును కుముదము తెల్లగ గొనసాగి తేలెను

2. రాత్రియను రమణి రమణుడైన శశిరాకకై వెలసి మెల్లగ గాంచును
చిత్రముగా మారుండను జాలరి చేపలుగా కామినుల గ్రహించును

3. ముకుళించిన కమలముల జిక్కుకొని మూగి తుమ్మెదలు సుధలో జుమ్మనె
ప్రకటమూ వేణురవమున త్వరగొని ప్రాలు గోవు లివిగో సిరులన జనె

4. రమణమ్రోల సిందురపుపూతయన రక్తిమ తాంబూలపురంగుల గొన
ప్రమదమెనసె, సిగ్గును వదలెనో యన పడమటిదిక్కనుక ప్రౌఢకాంతయన

5. సరసుల నెంతయు సయ్యాటల మను జక్కవలకును పొసగె నెడబాటును
నెరివంపుమెడల పక్కులు నడగెను గిరియు టుడిగి తమ్ములు ముకుళించెను

6. వారుణిసేనల పద్మమిత్రుడట వారుణమున్ తనువంతట గొనెగద
తారలనెడి తెల్లని పల్జిగి నగ్రె తామసి నిసి నవ్వెను చిత్రముగద

7. గోపాలకు లిటు పాటలఁ గోరగ గోవులతో హరి ముద మొనరారగ
మాపునకున్ గోకులమున్ జేరగ మురలెన్ నారాయణతీర్థులు తగ.

ఆ. వె. గోకులమున కరగి గోవిందు డలరుచు
రామమిత్రు లెనయ రాత్రిఁ గడపి
వేకువను మున్నె విహితులతో లేచి
మంద నంత సర్ది మలపె వనికి. 15

ఆ. వె. పలికెఁ గృష్ణుఁ డంత బలవంతు బలరాము
కెలన గోపబాలకులను జూచి
"ప్రబలు ముదముతోడ భాండీరకంబను
వనికి నేఁడు పోయివచ్చెద" మని.

10 వ కీర్తన - శ్రీకృష్ణుడు భాండీరకవనము వర్ణించుట.

ప. అన్నా! రామా! అందేగెదమా? ఆ భాండీరక వనిఁ జేరెదమా?

అ. ప. అన్నా యెంత మఱి నటచోరకుసుమా ఎన్నొకొలంకు లెనయునిచెదమా?

1. మంచినీళ్ళవాగు లిసుకతిన్నెలు మధ్యలన్ శశికాంతశిలల వన్నెలు
నించు నిరుల చెల్లనిశల వెన్నెలు కేరి షట్పదము సూర్యరుణుల చిన్నెలు

2. మేటి ప్రాకుల కొనగుబురులలో చెలగు గరుడపక్షులు మరి తమలో
ధాటిగ వీరావేశమదములో చాటును రెక్కలెగడి కలహములో

3. చందనమున మందారపుపూవుల చెంచు మందమారుతముల కేవల
నందనవనమనదగు నటస్రోవల నానాఫలముల రసముల తావుల

4. ముత్తెములంతటి తీవలవిరులన్ మూగి తుమ్మెదలు వరలున్ సిరులన్
చిత్తములన్ సురవనితలు మరులన్ చెందుగు రమరుల వనమని వరలన్

5. సురలోకమునకు సోపానములన పెరుగున్ కొమ్మలు పైపై క్రమమున
సరిలే దా వనమునకున్ సొంపున వెరసులే కెనయు మరి వైభవమున

6. ప్రియబంధువువలె ప్రేమల జూపును పిలుచు నాదరము పెంపున మనలను
దయ నవ్వుపూల తేనెసోనలను దనరు నీవని మోహమో! శుభములను

7. ఈరహి కృష్ణుడు చెన్నౌవిధమున ధీరత బలరామునకు వినయమున
తీరగ కొఱతలు పల్కె హితులు విన నారాయణతీర్థుల రచనలు నొన

—♦అంతట శ్రీకృష్ణుడు స్నేహితులతో భాండీరకవనమునందు నిట్లాడుకొనెను♦—

మత్తకోకిల: పాటపాటలనల్ల గోపకబాలురన్, వని గూడుచున్
ప్రేటుప్రేటున వారిచేతుల వేడ్క మెల్లగఁ దట్టుచున్
మాటమాటకుతియ్యనౌసుధమాడ్కి మెప్పుగబల్కుచున్
ఆటయాటకు వేణువూదుచు నందుకృష్ణుడు రాజిలెన్. 17

కం. ఆడుటలోనన్ విజయుల
నోడినవా రూని మోచు నొకయాటఁ గడున్
వేడుక కృష్ణుడు మొదలిడి
యాడఁదొడగె హితులతోడ నావనమందున్. 18

కం. గోపాలురూపమున్ గొని
ప్రాపుగ నాటాడి యోడి బలరాముని తా
మూపున గైకొని పరువిడె
నాపట్ల ప్రలంబుఁడను మహాసురు డొకడున్. 19

ఆ. వె. ఆటహద్దులెల్ల దాటి వాడురుకుట
తెలిసి యాగకుంట హాలి యెఱింగి
"ఏలా? నన్ను నీతడెత్తుకొనుచుఁ బోవు
కృష్ణ! చూడు" మనుచు కేకనైవ. 20

ఆ. వె. అన్న కేక కృష్ణు డాలించి యాతని
బలమహాత్త్వమెల్ల తెలుపుటకును
ఆర్యవర్యుఁడో మహావీర్య బలరాము
నెంచి యిట్లు హెచ్చరించి పల్కె.

11 వ కీర్తన - శ్రీకృష్ణుడు బలరాముని హెచ్చరించుట.

ప. నీ మహిమ పరమహా నిజము స్మరింపుము - ఏభస్తలెల్ల తరింపన్
అ. నీ మిత్రుతో వీరి - నోమగల దైవమవు నేడింక చాలు నర - నీమము సహింపన్

1. స్మరియింపుమన్న! నీసాహసము ధైర్యమ్ము
సరిలేనిబలము గాంభీర్యమ్మున్
గిరివరుని మించు ధీరవర్యుడవై యెంచు వీని
నరరూపాసుర దుర్వీర్యమ్మున్
2. చాలు నన్న! తరిమించె ఖేలనము నీ కిపుడు
నీలాంబరము సద్ది నెగడన్ దగున్
తాలధ్వజుని నిన్ను దనుజభృత్యు లెఱుగంగ
తన్ను వీనిమోసమునకు తగు శాస్తి యగున్
3. చాలు నెట్టిదైన నల్పగ నీమాయ
జనని సకల లోకములకు
ఏల భ్రాంతి భవబంధమెల్లఁ దీర్పగల బోధ
నెనయు నీకు తడవే? జయములకు

4. ఈ కీర్తన భవ్యు లెంచి తరించంగ
శోకమ్ములను బాపఁజాలున్
చేకూర్చి వరభక్తలోక హితార్థముల
శివనారాయణతీర్థు నేలున్. 23

కం. తమ్ముని హెచ్చరికల్ విని
య మ్మానవఖాదిశిరము నవియ పిడికిటన్
గ్రుమ్మి బలరాముఁ డడఁచగ
ధిమ్మని పడె వాడు మఱియు తెఱపిగ నిలచెన్. 22

మ. ఖలులై జన్మఫలవ్యతిక్రములునై కంసాప్తులై దూతలై
పొలియింపంబడి రా యఘాసుర బకప్రోద్దాములున్ కృష్ణుచే,
లలి పుష్పాసవమాను భృంగముల కల్యాణార్థముల్ దీర్చుచున్
వెలయంజాలిరివిష్ణుభక్తులగుటన్ వ్రేపల్లెగోపాలకుల్. 23

—♦ శ్రీకృష్ణుడు దావానలమును లోఁగొనుట ♦—

గీ. అంత నొకనాడు దావాగ్ని యడవి రేగి
చుట్టు గ్రమ్మగ గోపకుల్ చూచి బెగడి
"కృష్ణ! కృష్ణా! యనుచు నార్తి కేకలిడగ
హరి కరంబున గొని దాని నారగించె. 24

ఆ. వె. వేదసార మెల్ల వివరించి లక్షించు
విష్ణుజఠరమందు విపినవహ్ని
జీర్ణమౌట చూచి శ్రీకృష్ణు గోపకుల్
చేరి మ్రొక్కి వినుతి చేసిరిట్లు. 25

ఉ. శ్రీకరవత్సవక్షుని నశేషముదావహు గోపబాలకున్
లోకము లన్నిటన్ దనకు లోఁగొని పాలనసేయు శాశ్వతున్
నాకనివాసగేయు, భువనప్రభు, భక్తజనార్థు, దేవు, లో
కైకపరాత్పరున్ దలతు మెప్పుడు వేదసరోజహంసమున్. 26

12 వ కీర్తన - గోపబాలకులు శ్రీకృష్ణుని స్తోత్రము చేయుట.

ప. శ్రీగోపాలునే దేవుచిత్తమున గొలుతుఁ

అ. ప. ఆగమములను పద్మముల హంసను దలతుఁ

1. సకలజగముల నోము చరణాబ్జములవానిఁ
వికలుల మద మడంచు వేయిచేతులవానిఁ
అకలంకముగ నిండు ఆనందమువానిఁ
ప్రకటగీతగోవిందమును పల్కు సురగంధర్వులవానిఁ

2. దాసులకు స్వర్గము మోక్షము దయచేయువానిఁ
వాసి, తరుగు, మొదలు లేని వరచరితవానిఁ
భాసిలి పార్థసారథిగ భక్తివిదులఁ గాచువానిఁ
తా సకల శత్రురాజుల దండింపగలవానిఁ

3. లక్షించి జగతి కోరు లక్షణములవానిఁ
పక్షిరాజు నెక్కి వైరుల శిక్షించువానిఁ
కుక్షిలో లోకముల నెన్నికోట్ల దాచువానిఁ
రక్షించి గోకులమున పెంపౌరము నేలువానిఁ

4. నారదాది మునులు పొగడు నామధేయమువానిఁ
పేరు పెంపుల దాల్చి శ్రుతులఁ బేర్కొనబడువానిఁ
భారతీపతి పొగడ, వెతలఁ బాపుచున్నవానిఁ
నారాయణతీర్థునకు, నానంద మొసగువానిఁ

కం. నుతియించు గోపబాలుర
నతిదయఁ గని కృష్ణుఁ డేగె నావులగమితో
హితులును గోపికలును స
మ్మతితో గోకులమునందు మన్ననసేయఁ. 27

ఇది శ్రీ నారాయణతీర్థులవారిచే రచింపబడిన, శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణి
యందు శ్రీకృష్ణగోపాలనవర్ణన మను నాల్గవ తరంగము.

శ్రీ ర స్తు

శ్రీ కృ ష్ణ లీ లా త ర ఙ్గి ణీ - తె ను గు

ప ఞ్చ మ త ర ఙ్గ ము.

— తో హ ర లు —

గోపీవస్త్రాపహరణ మనబడు గూఢార్థ కథన మిందున్
శ్రీపతి గోవర్ధనగిరిఁ దాల్చిన చిత్రనాటకము నందున్. 1
పాత్రలుగా నందును గోపాలుర ప్రవేశమాదుర మరలన్
సూత్రధారి శ్రీకృష్ణు డన్నతో శుభవిలాసములు వరలన్
చిన్నిగోపికల చీరల దాచును; చేరి [illegible] - మరి యిచ్చున్
ఉన్నతగిరి పైకెత్తును, రక్షణమొగి గోకులమున కిచ్చున్. 2

గోకులమెల్ల నుతింతురింద్రుడును కోరి కృష్ణుదయఁ బొందున్
శ్రీకృష్ణునకున్ సురగవి సేయును క్షీరాభిషేక మిందున్. 3

—♦ మత్తకోకిల ♦—

చాటుచెట్ల్వాన వట్టిషేనుల చానలీమట గాంచి తా
ఫాటుగా గొని, గట్టునన్ గల వారి చీరెల నన్నిటన్
మేటిచెట్టునకెక్కి కృష్ణుడు మేలమాడుచు పిల్వగా
బోటు లాలనిఁ జూచి సిగ్గును బొంది దాగిరి నీటిలో. 4

ఆ. వె. వేడ్క కొమ్మకొనల వ్రేలఁ జీరెలఁ గట్టి
వల్లవీ మనోజ్ఞ వల్లభుండు
కృష్ణు డింత నవ్వి కీరవాణులతోడ
సరసవచనరచన వరలఁ బలికె. 5

జీవ కీర్తన – జలక్రీడలు సేయు గోపికలను శ్రీకృష్ణుడు హెచ్చరించుట.

ప. నారీమణులార! రండు! తీరమింపు గలుగు
దూరాన లోతౌ నీరుండు! పోవలదు

అ. నీరునం దాడుట! మీరు శ్రమలఁ గూడుట
నేడు చాలు! తడియు టిఁక తగదు!

1. విరసమౌ ఫలమే పరిణామమౌ పనుల నెరప నేర్పు గొనిన మేలేమి
పరమాత్ము జగదీశు భజియించి మార్పులేని పదవిగోరుట కింగు రాలేమి
2. పయివారు చూతురేమొ! పడతుల్ వీడనౌనె పయిచేలముల నిట్లు దూరమునన్
దయతో చనువుతోడ తరుణులార! పల్కుచుంటి తాళుడాట చాలు నీరమునన్
3. సంతోషమింట వెలయ జననీ మతల్లులు సరియని మిమ్మనుసరింపన్
కొంతలార! మాధవుని భ్రాంతులన్నిటిమించువాని గడులెస్స మీకు సేవింపన్
4. పరిహాసముగ, గోపతరుణులకు నీతి తెల్పు సరసమౌ శ్రీకృష్ణవచనముల్
గురుభక్తు లలరారు వరనారాయణతీర్థ హరిపరమౌ రచనమ్ముల్.

—♦ మత్తకోకిల ♦—

అన్నమిన్నలు గొంతులోతగు నా జలమ్ముల దాగుచున్
సన్నుతించిరి, భక్తరాంద్రకు సంతసంబగు చెన్నులన్
పున్నమన్నిట వన్నెమిన్నగ పొందునంద మిదౌననన్
పొన్నచెట్టున కల్కిపల్కుల, పూలరంగని కృష్ణునిన్. 6, 7

2 వ కీర్తన - గోపికల వర్ణోక్తి.

ప. శ్రీకృష్ణ! నీమహిమవర్ణనము సేయనేర్తుమే

అ. లోకులకు చాలా నావగణము లోకేశ! యీాయవోర్తుమె

1. ఉన్నతవంశమువారు లోపముల మన్నింపకుంట మేలో?
అన్నిటపూర్ణులు పురుషసత్తములు పొన్నను బ్రాకు టేలో?

2. నమ్మిన మావెత బాపి సుఖమ్మిడ నాయకులాగ్గదరే?
సమ్మతితో శుభరూపముఁ జూపక కొమ్మల డాగెదరే?

3. నలిననాభు లీల వెలయుట మమ్మా నవ్వుల దెప్పటకా?
అల యశోదనున్ నందు మప్పట మమ్మలయిక ద్రిప్పటకా?

4. అన్నిటి నేలు గుణాఢ్యులు చెన్నడు నన్నియు గోరెదరా?
చెన్నగుమోమున పీతవస్త్రమున చెల్వలఁ జేరెదరా?

5. గోవిందులు గోపాలురు మమ్మున్ గొని నియమించెదరా?
భావింపుచు నారాయణతీర్థుల పాటల మించెదరా?

కం. వల్లవకుమారికలు తను
నుల్లాసముతోడ ప్రార్థనోక్తుల వేడన్
పల్లవపాణుల వేడ్కకు
నల్లాపము కృష్ణు డిట్లు సలిపెను దయతో. 8

3 వ కీర్తన.

1. కృష్ణుడు. మీా యావరణము - మాయలో చీరలో
మాయెడ లేవే - మానినులార

2. గోపికలు. మా యావరణము - మంచిచీర లే
మాధవ! కొంటి వీవే దయవార

3. కృష్ణుడు. పరుల యావరణ నెరి చీరలఁ గొన
అరయు మాయ నా కావరణ మ గున?

4. గోపికలు హరి! కొమ్మంటివి - యావరణములన
కరుణ నిమ్మ నీ - సరస నవె పయిన

5. కృష్ణుడు. కన్నులు మూసిన - కాంతల కగునే
చెన్నౌ నావరణం బిది తగునే
6. గోపికలు. ఎన్నగ సతులకు నీయగఁ దగునే
ఇతరులు చాటగు నావరణగనే
7. కృష్ణుడు. పరుడెరుగని యా - వరణము నెసగన్
పురుషుం డెవ డోపును మీ కొసగన్
8. గోపికలు. ఒరు లెఱుగని యావరణము నసిగన్
విరచింపుము మా కిరవై పొసగన్
9. కృష్ణుడు. లోకులు గాంచరు లోకమును సరిగన్
లోకము వేర్వేరా క్రమ మెసగున్
10. గోపికలు. లోకుల కగపడ కూ కహిత మగున్
లోకేశ యావరణ మా కీయం దగున్
11. కృష్ణుడు. వరచేలము లావరణము లౌనే
పరుని మెరుకలకు తెర లవియౌనే
12. గోపికలు. పరమమైన విట పల్కగ నౌనే
వరలు లజ్జగతుల తరుణుల కౌనే
13. కృష్ణుడు. సరిగ యుక్తికిది సమ్మతి గాదే
సరి! యోగుల సాక్ష్యము గొనరాదే
14. గోపికలు. సరియుక్తుల మేమరయము! వాదే
హరి! విధేయులకు నానతి యేదే

వర గోపీకృష్ణ సం - వాద వచనములే
గురునారాయణతీర్థ సరస రచనములే.

ఆ. వె. అబలలైన మీకు ననుమతి మాగదా
చిన్నసాటనుండి కన్నెలార!
ఎత్తి రెండు చేతు లీవస్త్రములు గొండు
సిరియు వరశుభాళి సిద్ధమగును.

ఆ. వె. ఇటుల సెలవొసంగి, యింతుల రంజించి
చీరెలిచ్చి వారి నూరి కనిపి
ఆజ్ఞ వెంట దూరమందు గోవులమేపు
హితులతోడ కృష్ణు డింటికేగె. 10

గీ. ఇంద్రయాగవార్షికమున కెల్లవారు
నుత్సవారంభులౌట నచ్యుతుఁడు చూచి
శక్రుపై నీశ్వరత్వంబు చాటఁ దలఁచి
పలికె నిట్లని నందగోపాలునొద్ద. 11

4 వ కీ ర్త న.

ప. ఇంద్రయాగము సేయ! నీసంభ్రమము తండ్రి!-యెల్ల వృథయని యెంచరే
అ చంద్రసూర్యులగ్ని సర్వసురతతిజగతి-సకల మాతడె యుంచు సత్యమ్ముగాంచరే
1. వెలయుంచి లోకముల వేదములబోధించి-విభులందఱను మించి శుభ మెంతో నించి
లలివాక్సృన సెజగముల నెన్నింటినో గాంచి-యలరువాని నెంచరే! అమరేశునట్లుంచి
2. మనవీగోవులుఁ దిరిగి దనరు గిరులుఁ కొలకులు వనములుఁ వర్ధిల్లు నీవసుధపై గాదా
మనకోషధుల పంటలను పచ్చికలనిచ్చు ఘనమీ నీగిరి కారాధన సేయరాదా
3. గిరుల నదుల నడవుల సురల ఖగముల వరలునని శ్రుతి పొగడు పరమానందున్
హరి నీ గోవర్ధన గిరిలోఁ గనఁగలము కొన హరికై గిరికే పూజలర్పింతమిందున్
4. నందగోపాదులు నమ్మఁ బల్కిన గోవిందుని వాక్యము లానందమున వినుచున్
నందాదియోగులు నతులై మతినుతి సేసిరి-నారాయణతీర్థుని నవ్యరచన యనుచున్

కం. గోవిందు వచనవాదము
భావించు సురేంద్రుపూజ బదులుగ నంతన్
గోవులు మేయు నిరవుగల
గోవర్ధనగిరిని గోపకులు పూజింపన్. 12

గీ. అందులకు వజ్రి కోపింప నంబుదములు
ధారగా నిరంతరవృష్టి ధరణి నింప
గోకుల మ్మాకులత ముంపుగొనుట చూచి
కృష్ణు డెత్తె గోవర్ధన గిరివరమును. 13

కం. గిరి గొడుగు నట్లు పట్టుచు
హరి గోకులగోధనముల నట రక్షింపన్
పరితుష్టి వినుతి సేసిరి
పరమున్ గోవిందు కృష్ణు భక్తిన్ వ్రేతల్. 14

5 వ కీర్తన.

ప. గోవర్ధన మెత్తితివావు! గోవింద!
గోకుల మోమితి వెల్లరు కూడిముద మొంద

అ. ప. శ్రీవత్స మలరార శ్రీకౌస్తుభ మొప్పార
భావించు భక్తుల భవ భయముఁ దీర్తువో ముకుంద

1. నిలిపినా వింద్రయాగము నేర్పు మీరంగ
బలు నీ మగటిమి, జగ ములు నిండంగ
కలుష మెడల బంగరు గట్టుదిట్టము పొంగ
వలరాజుల కోట్ల మింతువు లలి మే నెనయంగ

2. సుగుణంబు లెన్నెన్నో శోభిల లీల
నెగడి యానందమున నీ [illegible]
తెగడి క్రూరుల శాంతి ధీరత నేల
తగు నెలవౌదువు శుభమా ధ్యానముల పాల

3. వరదా! జగములకోట్ల వహియింప వేద?
బరువే! యాగిరియునీ బాపలుప్పుడిగాద
సురరాజుగర్వమును సుక్కింపఁ గాద
వరలింతువు నీకీర్తి కరుణ మము నేద

4. ఆనందమా కేళి నమృతాబ్ధి పైన
జానా గాంభీర్య మె నగు లీలలోన
శ్రీ నిన్ను చేచిప్పుడుల సేవించు పతిపైన
మా నందు సుతుడవౌట మమ్ము నేలుట కేన?

5. క్రూరులను నడవుల కుదిలించి పైవ
నీ రమ్యకథ సుధయా నిత్యభూతికి త్రోవ
తీరా నగలూని నృత్యము తీర్చెదము రావ?
నారాయణతీర్థుల నతిగైకొను మీవ

వ. అంత ఇంద్రుని ప్రవేశము—

6 వ కీర్తన.

ప. చాల గిరుల వజ్రమ్మున గూలఁజన్   జాలి నూర్జ యజ్ఞము గావించెన్
అ. వేలకొలది సురవీరులు గొలువన్   వేయికనుల కోపిష్ఠు దరుజెంచెన్

కం. గిరిధరుడౌ కృష్ణునిచే
పరిరక్షణ గోజనాళి బడయుటఁ గనుచున్
సురరాజు గర్వముడిగిన
శిరమును గడు వంచి నయము సిగ్గును గాంచెన్, 15

ఆ. వె. మబ్బు పట్టువదలి మాయ మై పోయెను
గోకులమ్మువారు కుదురుకొనిరి
గిరిని తొలుతచోట కృష్ణుండు నెలకొల్పె
స్వామి నింద్రు డిట్లు సన్నుతించె. 16

శా. శ్రీగోపాల! దయామయా! కరుణతో శిక్షార్హు మన్నింపవే
రాఁగా నెప్పటితప్పు లాక్షణమె నూర్లక్ష సైచి రక్షింపవే
యోగుల్ సాత్వతు లెంచలేరు నిను వేదోక్తాళినీయాజ్ఞ లే
వాగీ శార్క సురాళి వర్తనలు నీవాల్లభ్యముల్ మాధవా. 17

7 వ కీర్తన - ఇంద్రుని క్షమార్పణ.

ప. మాయపరాధములు నూఱు మన్నన గోరు
అ. మా యపరాధములు నూఱు మఱి పదివేలైన మీఱు
సేయుమా క్షమ; శ్యామలుధీరు శ్రీశు నినుగన ముద మొప్పారు

1. తొలి నీవై నెలవు మించవ జలధి యున కోపమాపై నించవ?
కొలిపి మోక్షము భువి భరించవ ఖలుల నొంచవ
అల వేదవని చరించవ? ఫలముశుభ మిప్పించవ?
లలిదయన్ మము మన్నించవ? కలిగిన భ్రమ తొలగించవ?

2. స్మరుల నూర్లకోట్లఁ బోలవ? దురితమెల్లను బాపజాలవ?
హరి! దామోదర భక్తగ్రోలవ? వరభాష లోలవ?
సిరికూరిమి పరతఁ దేలవ? మరికోర్కెలఁ దీర్చ వేలవ?
సరససామము వినుచు తాళవ? సాధులన గరుడుపై వ్రాలవ?
3. భానుచంద్రుల మండలమున లోన పైనాధారశుభముల
జ్ఞానబోధల రూపముదముల సకలత్రాణముల
పూని వేదపురాణముల పొగడఁబడు వేణుగానముల
జానుగా గోకులభూముల శ్రీనిధివి! ప్రభు! గోగణముల
4. నీరదమువలె గర్జించి ధీరతళ వైరుల నొంచి
సారసము నాభి ధరించి సరిలేని ముదము నించి
శ్రీరవిగ పాల్కడలిమించి చీకటుల పాపములద్రుంచి
నారాయణతీర్థు నెంచి నన్నేలుము శ్రుతి నలరించి

వ. ఇంద్రునికి సహాయముగా వచ్చిన కామధేనువు తనయొక్క క్షీరాభిషేకపూర్వకముగా శ్రీకృష్ణస్వామివారికి ఇట్లు విన్నవించెను.

కం. నందునినందనుని పరా
నందు ననఘు మోముకళల నగవులచంద్రున్
సుందరసరసిజనేత్రున్
వందన మిడి కొలుతు నఖిలవంద్యు ముకుందున్. 19

8 వ కీర్తన.

ప. నందనందను గోవిందు నతిసేతు పదములందు
అ. మందర మెత్తితివి ముందు మధురగోపాలకృష్ణ!
1. చిరునవ్వు నేర్పు యింపు హరి నీతేజంపు సొంపు
ఇరుల తామసముదింపు నెరి నానందంపు పెంపు
2. సరిగె సేల్వ నగల తోడ వరలి యెంతో కరుణ తోడ
సురల భక్తుల గాపాడ తరిమెదా రక్కసుల పీడ
3. లలి కస్తురి బొట్టు వెలయ అలరు నుదుటి సొబగు దెలియ
పులకలు మెయి వళుల నొలయ పొందుగ సిరి నిన్నే కలియ

4. కౌస్తుభము మెడశోభిల్ల కాంతులను వైకుంఠ మెల్ల
విస్తరిల దయ వెదజల్ల వేడు నీశుఁడు ప్రేమ చెల్ల
5. హరినీలతనువు వెలుఁగ మరి కుండలములు చెలఁగ
నరనారాయణ సేవగలుఁగ వర లెదా భక్తులు మెలఁగ
6. గోపకాంతల కన్నులను కుముదములకు మోముశశియన
తాపసుల మది నిలయమన దసరెదా తాపము చన
7. శరణన్న మేలొసఁగూర్చి పురుషార్థముల నెలర్చి
నరుని నతి నుతిగొందు చేర్చి నారాయణ యతినలర్చి

కం. లోకగురుఁడైన కృష్ణ మ
హా కౌశల మెఱిగి యింద్రుఁ డాజ్ఞ బడసి తా
నాకమునకు సెలవుం గొనె
నా కామగవియును సురలుఁ నను వర్తింపన్. 20

ఇది శ్రీనారాయణతీర్థులవారిచే రచింపబడిన శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణి
యందు శ్రీకృష్ణస్వామివారిచే జరుపబడిన గోపీవస్త్రాపహారము
యొక్కయు గోవర్ధనోద్ధరణముయొక్కయు వర్ణనమను

అ యి ద వ త ర ం గ ము

శ్రీ ర స్తు

శ్రీకృష్ణలీలాతరఙ్గిణి - తెనుగు

షష్ఠతరఙ్గము.

—♦ తోహరలు

ఇది శ్రీగోపీకృష్ణసమాగమ మొనయున్ శుభ నాట్యమునన్
ముదమొసగున్ బృందావన రంగాస్పద షష్ఠతరంగమునన్. 1
ఆదిని గోపిక లటుపై కృష్ణుడు నరుదెంతురు వనమునకున్
వాదము సరసోక్తుల నగు హరిగొను వనితలను రాసమునకున్. 2

—♦ శరత్ కాలవర్ణన ♦—

గీ. వాహినుల చెరువుల నింపి వానలాగె
రమ్యతరముగ మింట తారకలు వెలసె
నర్థచింత సుధీవర్గ మందుకొనియె
శారదాగమ మలరారె శారదవతె 3

వ. అప్పుట భగవంతుడును, శ్రీనివాసుడును, పరిపాలింపబడిన తనయొక్క భక్తులు గలవాడును, ఎల్లప్పుడును అనేకశుభగుణములను నవరత్నములకు సముద్రుఁడును, మృదువైన వేణుగానముతో మిగుల నొప్పుచున్న వివిధములౌ పాటలయొక్క చాలమంచిధ్వనియు, నెమ్మదియైన గమనమును, సంతోషములో కూడిన అనేక రీతుల విలాసములును, అను చాలచాల తరగల సమూహములు గలవాడును, లోకములకన్నిటికి సౌందర్యవంతుఁడును, అగుశ్రీకృష్ణుడు, ఆనేసముద్రుఁడు విహరించుచుండగా,

అందు (ఆసముద్రమునందు) గోపయువతుల మనస్సులను నదులు ప్రవహించుచున్నవై, బాగుగా వ్యక్తమైన శరత్కాలముచే స్వచ్ఛముగాఁజేయ బడిన, తమ ప్రవృత్తివిశేషముయొక్క అనుభవమను రసముచే నొప్పినవై ఆ శ్రీకృష్ణసముద్రమునందు ఐక్యమును కోరునవై వేగముగా ప్రవేశించెను. అంత ఈప్రకారముగా ఆ గోపికల వాగ్విలాసములు ప్రభవిల్లెను. 4

1 వ కీర్తన.

ప. పరమపురుషు ననుసరింతమే చెలి! పరమాత్ముని సేవించి తరింతమే

అ. చిరునగ వెనయన్ వరనాస మొనయన్ సురుచుల మృదువౌన ధరరసమువానిన్

1. నందుముద్దులపట్టిని నగరాజంతజెట్టిని-బృందావనిన్ మనతో ప్రేమనాడువానిన్
వందనములు సేయుసురలవరలకిరీటముల-యంచునీలములకు లైయాన్నుపాదాబ్జముల వానిన్

2. చరణములు మేల్ నింప జన్మలెల్లతరింప – వరమిచ్చిభక్తుల కుసిరులొసగువానిన్
సిరమా శుభమాపదవి చేకూర్పగా నొదవి-వరమునుల నగలొప్పు వైభవమువానిన్

3. ఔదార్యమునకొల్ల అణచు పాపులనెల్ల-అతనుశరములమాల నతి నేర్పుగలవానిన్
మోదమ్ముదొలకంగ మురళీనాదముపొంగ-ముస్తాబుతో మెడనుకౌస్తుభమువానిన్

4. గోపతరుణులపాటగురయోగులకు తేటగొనిక వులమనోజ్ఞము లౌనసుమాటలవానిన్
గోపాలుదయారసమునగూడినరచనమున-ప్రాపౌ నారాయణతీర్థభక్తు నేలువానిన్

కం. నారీమణులారా! యిదె
శారదసమయమ్ము తగ నెసగె శివసమమై
గోరి భజింతము కృష్ణుని
నారయుద మటంచు వనిత లన్యోన్యముగన్. 5

2 వ కీర్తన

ప. శంకరుడే యనసానే శారదవేళ నే

అ. ప. అంకిలియే తమ్మిపొడి అదే భూతి తెల్పుతోనే

1. పాపమను బురద నంత భానుకరమన నింకించున్
పైపై మబ్బుల నెల్ల పటాపంచలు గావించున్
ఏపున మొగలిపూల హెచ్చనీయక డించున్
ప్రాపుగ నక్షత్రముల స్ఫటికమాల ధరించున్

2. పెరవారి యాస లుడుగ తరుణుల భర్తలఁ గూర్చున్
పరమామోదమ్మున పండితులఁ దేర్చున్
పరమహంసల విష్ణుపదితిం బో కార్చున్
సరియైన కోరికల సఫలముగ సమకూర్చున్

3. గంగపోలు నదుల తేట గంగతోడ నింపున్
పొంగు కోపముగల్గు సతుల పొలయల్కల దింపున్
సంగడించు తలమీద శశికళల సొంపున్
చెంగలించు గోవిందు చేరు నాట పెంపున్

4. ఇది గోపికలపాట మృదువై యొప్పారున్
అదను శరత్తు శివుడా! యనగా నలరారున్
మది నారాయణతీర్థు ముదమై చేకూరున్
యదువంశాబ్ధిరత్న మలర దనరారున్.

శా. ప్రేమాలాపము నిండు శారద నిశాప్తిన్ గోపికామండలిన్
సోముం డాత్మసుధాంశుమండలముచే స్రుక్కించె చీకట్లు, భ
వ్యామోదాత్మల నీలలోచనల కర్ణాకర్షణంబయ్యె ది
గ్వ్యామోహంబగు కృష్ణదేవమురళీగానంబు ప్రేపల్లెకున్. 6

కం. కామార్థశుభఫలోదయ
స్వామిన్ పరమాత్మ కృష్ణ సందర్శింపన్
తా మది వేగిరపడుచున్
భామ యొకతె తోడిచెలిని పదపద మనియెన్. 7

3 వ కీర్తన.

ప. బృహదారణ్యోపనిషత్తన చెలి!
బృందావని తగునే

అ. మహనీయ వేణుగాన, మాధుర్యము సూచింపుచు
మానాథు నానందమయుఁ దలపించున్

1. ఉన్నతశాఖలం దొనరు నానంద మిచ్చుచు
వన్నెల రసమైన ఫలముల హెచ్చున్
పున్నముల వెలయునని పొగడి సురరాజు మెచ్చున్
ఎన్న హరినెలవు జన్మ కిది తారక మనవచ్చున్

2. మునులు సంసేవింప మోహమును డింపన్
మునుకొన్న విజ్ఞానమును నెంతో పెంపన్
తనకై తానిందు శోకతాపము లుడిగింపుచు
ఎనసి తగ్గని ఫలముగను పర మిప్పింపుచు

3. అగుడుగనే గన నాలుబిడ్డలన్
మరి ధనాశలన్ బరపు మఱపులన్
పరమహంసలుచు బ్రబలు యిరవులచు
వరలుచు మానస సరసులఁ దరులచు

4. వెలి లోవైరులు దొలగన్ మునులచు
తలపుల ధ్యానో దయవర్ధనలన్
అలరించు గోపికల హరికీర్తనలచు
అల నారాయణతీర్థయతి విరచనలచు

వ. ఇట్లు, ఒకరిపై నొకరికిగల స్నేహము, దయారసము, జిలుకుటవల్ల, ద్రవించినమనస్సుల ప్రవృత్తిసొంపుచే నుల్లాసముతో కూడిన మాటల సొంపునింపుచు వ్రేపల్లెగోపికలు, శ్రీకృష్ణుని, బృందావనము యొక్క అతిశయమైన వైభవమును లక్ష్మీదేవియొక్క సొంపగు లాస్యమునకు రంగస్థలమా రమ్యమైనవక్షమును విశాలమైన నుదురును మొదలగు సర్వావయవముల శోభగలవాని, తమశాంతుని,

దర్శించి మన్మథుడను రాజుయొక్క విల్లుఅను గొప్పమేఘమునుండి వెడలు జడివానవలె (గోపికలు) దట్టమగు బృందావనమున దాగియున్న నవనీతచోరుని సమీపించినవారై సకలలోకముల కోర్కెలనే ఫలముల నిచ్చుటకై, భూమిపై జారు వర్షధారలవలె, శ్రోత్రియునియందుచెందు వేదములవలె, త్వరితముగ స్వామిని సేవించిరి. ఈ గోపికలు తమకనులనేకలువలనుఆశ్రీనివాసునియందుప్రసరింపచేసిరి. 8

ఆ. వె. పరమపురుషుడైన హరియైన తనయందు
మతుల నిల్పుకొన్న సతుల నెఱిగి
వారి భక్తిభావ వరసుస్థిరత్వంబు
వెలువరింపఁగోరి పలికె శౌరి. 9

4 వ కీర్తన

ప. పల్లవాంగనలార! వలదు ధర్మమిూఱ
అ. ఎల్లరుఁ మీమీ వల్లభుల పాదములే
పల్లవము లని ప్రేమ భక్తి సేవించవలె
1. కులము శీలము కర్మ అలలౌ సంసారజలధి
కలఁగు కోపసంతాప కల్లోలములుగలది,
చెలులార! ఇదిదాట అల వేదము పల్కునది
కులధర్మ మనునది కల దోకటే సేతు వది
2. మహనీయుల గృహపతుల మఱపి యిట రానేల?
విహితమ్మో? వని రేయి విహరించుటమేల?
నహి, తగవు పరునికై మీ నడక లెవ్వియు చాల
గృహముల కేగుడు, పతులే గృహిణుల దిక్కెవేళ
3. కూడని దీపని యంచు కులమెల్ల నిందించు
పీడనో, మీమతుల వెగటిది యనుకొంచు
తోడనేయిండ్లకుపొండు తొలగుడిది పెడబుద్ధియంచు
చేడెలార! యరివర్గముః నిస్సారమును పెంచు

4. పరిశుద్ధము నీతిసారము పడతులకు పూర్ణముగ
పరుడౌ బాలగోపాలుడు మరి తెల్పె తెల్లముగ
గురువరుల కరుణయే పరమామృతముగ
నరసి శివనారాయణ యతి గూర్చె నతులముగ

కం. వివరించి కృష్ణుడిట్లను
సువచనముల యమృతధార సుందరులెల్లన్
శ్రవణములను నంజలులన్
చవిఁ గ్రోలియు వినతలైరి సహజవ్రీడన్. 10

కం. సారంబై ధర్మార్థక
పూరితమౌ కృష్ణవాక్యబోధ మఱిమఱిన్
కూరిమి వేదాంతమువలె
నారీమణు లెంచి యనిరి నందసుతునకున్. 11

5 వ కీర్తన

ప. శరణ మిమ్ము కృష్ణ! జన్మ తరణమిమ్ము కృష్ణ!
అ. వరదా! నీ కరుణ సంసరణ మను కడలిని
తరింపఁ జేయునని వరమును లనిరి మముఁ గని

1. హరి! తొలినుండి సృష్టి అంత్యఫల మందు దనుక
నెరయింతువని మునివరు లందురు గనుక
మరి మరి శ్రుతులు నీకరుణకు మేర గనక
పరిశుద్ధు నఖిలాత్మ ప్రణుతు లిడు, నిది చాలు నవక

2. ముల్లోకముల గృహముల సంపదల పతివన
ఎల్లమహితుల నుతుల నెనయు గానము విన
వల్లభుండవు శ్రీ వసుధా నీలలకన
చెల్లు నందకుమారు సేవింతు మెపుడు నినుగన

3. మంచికోర్కెల నెల్ల మగువలకు తీర్చెదవని
మించె దెంతో దయననిమిము పెద్దలు కొల్తురని
ఎంచి, యింపౌ మాటలెనయ గోపికలు భక్తిని
గాంచి నారాయణతీర్థ కరణి వేడిరి గోవిందుని

గీ. వేయి జన్మాంతరములందు వెలయు కర్మ
పుణ్యరాశి ఫలించిన పొలతి యొకతె
పరమపూరుషునకు మఱి ప్రణతి సేసి
చిత్తతన్మయ గానంబు చేసె నిట్లు. 12

6 వ కీర్తన.

ప. తీర్చవో నాకోరికన్ గోపాల! తీర్చవో నాకోరికన్!
అ. అర్చింతు మఱిమఱి ఆర్తి వందనము లుంచి అల తపస్వికనులఁ గాంచవో? గోపాల

1. మాయ నేలు నిను మానవరూపుని
మాధవుని దైవమని మదిధన్యులుగని
నీ యాధిక్యము జగముల నిర్మించునదని
నెమ్మిఁ గొల్చెద రెపుడు నీ తత్వమహాతిని.
2. నెమలి పింఛమున నెరి విలాసమున
నెనరౌ బృందావని పొదల కొలనున
తమి నిండు నవ్వున దాసురాంఙ్ద్రు విన
తనరారవో నగల నెనయు నెమ్మేనున
3. మీను కర్మ మను పదిమేటి రూపు లొందినావు
పూని మదనగోపాల పూజ్యలీల నన్నుఁ బ్రోవు
మానులకు వాత్సల్యమున జ్ఞాన మొనగూర్చినావు
శ్రీనారాయణతీర్థ సేవ లందుము నీవు.

కం. "నరులకు భవబంధములన్
హరియించు నృసింహదేవ! అచ్యుత! కృష్ణా!
పరమగురువర్య! కావుము
కరుణ" నని మఱొక్క గోపికామణిపలికెన్. 13

7 వ కీర్తన

ప. కరుణతోడ నన్ను గాంచుమా శ్రీనారసింహా!
అ. శూరులౌ ఖలుల ద్రుంచిన శోభనాచల శ్రీనరసింహా
1. నెరి నీదయ కడలి నసిగ వరలు ప్రహ్లాదుడు శశిగ
మరి పొంగు నిండెసగ శ్రీనారసింహా!
నరగ తామస మడగ సరిసమత మది మెప్పఁగ.
ఇరవుగ సుగుణములు తగ నెరయు శౌర్య మొప్పగ!

2. పాపంపు పనుల కెల్ల పటుకోపాగ్నినై చెల్ల
ప్రాపౌ భక్తులకు చల్ల నౌ శ్రీనృసింహా
దీపించు మేల్ కిరీటమున దివ్యాలంకారమున
కోపింతువు పెనుబలమున క్రూరుల మదగజము లన

3. సత్వము రజస్సు తమము సమకూర్చు ఫలము మించు
తత్వమై తాపాబ్ధిఁ మాన్చు శ్రీనృసింహా
స్వాత్వమౌ భక్తి సుధనించు సౌమ్యమౌ గురుదయఁగొంచు
సత్వరము శ్రేయస్సు గాంచు సాధునారాయణుని విన్చు

ఆ. వె. అన్యయువతి యొకతె హరిని సంబోధించి
మాన్యముగను వేరు మాటలొనర
ధన్య 'కణ్యాయాట సన్యాయ విజ్ఞప్తి
సాదరముగ గానసరణిఁ నెరపె. 14

8 వ కీర్తన

ప. మరి! మరి! నంజలినేఁ జేసి వేడెద
పరమేశ! నీసేవ! అరుదయ్యెనుగద

1. నీ దర్శన మర నిమిషమైన లేక
నిష్ఫల మీతను వెంతదాక
పాదాబ్జములు నీవి ప్రభు! నాపై సోకసోక
పద్మాక్షి! ధన్యనా భాగ్య మబ్బును గాక

2. కాంతారమే యైన కడు ప్రియమౌ నీవున్న
కన్నుదమ్ముల నన్నుఁ గన్న
కాంతి .మా గృహామే గన నీవు లేకున్న
కరుణింపవలె నీవే తరి నన్ను గన్న విన్న

3. వరియింతు గోపాల వల్లభుని నిన్ను గడు
త్వర బాపు గురునై మాయ గడు
సరసవాక్కుల గోపతరుణుల పాట పొగడు
వరనారాయణతీర్థ పరమాప్తి నించి నెగడు

ఆ. వె. కృష్ణపరవశాత్మ విష్ణుతత్త్వజ్ఞాత
యైన గోపియొకతె హరివచనము
విని మనంబులోన వినతాత్తగాఢమ్ము
సలిపి చెలియ నిట్లు పలుకరించె.

9 వ కీర్తన.

ప. చెలి! పల్కవే శుకవాణీ! ఏమి
సేయనే వాని పికవాణీ!

అ. అల నెమ్మి పింఛమున నడవి నంతట వెలయు
పలుకు నేమేమో కలికియై శాక నోలయు

1. నిమిషార్థ మొక్కొకటి నే వేయి యుగములుగ
తమిమై పగలంతయు తరలించి రేయి డాయగ
అమితదయగలవాడని ఆతనికై యిందరుగ
అకటా! యెట్లోర్తునే అగుపడకనే పోయెగ

2. గృహపతి సంతతి యని గృహమని ధనమని
గ్రహములఁ జిక్కిన నా సహనంపు మతిని
మహామురళీమంత్రమున మఱి దక్కిన దనుకొంటిని
గృహముల గ్రహముల మించిన కీలకమ్మున జిక్కి కొంటిని

3. ఘనమౌ తపమునగాని కనబడని యీ కల్పతరువును
గనునదియే సఫల మొం దినదౌ సీధరను
అని గోపకామిను లలరించిన పాటను
విని శివనారాయణ ముని గూర్చె కీర్తనను

సీ. మధ్య నాయకముగా మరకతమణి వెల్గ చుట్టు కెంపులసొంపు శోభిలంగ
నిచ్ఛాంచితవిహారు నిందీవరశ్యాముఁ గదియ సంవేష్టించి సుదతులెల్ల
కువలయ లోచన ప్రవిమల వీక్షలన్ భక్తి దాస్యప్రేమ భావ మెసఁగ
సరసవచోరాగ సంగీతనృత్యముల్ భజన బృందావనిన్ బరిఢవిల్ల

గీ. వేదకమలాలయుండగు విశ్వసేవ్య మధురిపుని మధురంబైన మహితసేవ,
లంబ రోలంబ కచపాళి లలి నటింప, సుకరముగ సల్పి గోపికల్ శుభము గనిరి.

10 వ కీర్తన

ప. వనినిండే కృష్ణుండు వరలి విహరించెన్

అ. తనచుట్టు గోపికలు తనరి సేవించఁగ

1. వేదములే పద్మముల్ వెలయు భృంగము దారి
పూఁదేనె సార మెప్పుడు గ్రోలు నన శౌరి
మోదమునన్ గోగణముల నేలె, భక్తిఁ జేరి
ప్రోది సురరాజైన పొగడు నట్లులరా!

2. రవి చంద్రు డగ్ని తార లెవనివల్ల వెలుఁగు
ఎవని కటాక్షమున నీజగము లన్ని కలుగు
ఎవడు మానసహంసగ హృదయముల మౌనులకు మెలఁగు
ఉవిద! మేనులను రథముల నొకడై దేవుం డితడు చెలఁగు

3. లావణ్యముల నదులొ లలనల సముద్రు డితడు
దేవతల నెల్లర దీనుల బ్రోచు నితడు
సేవించి భావించు శివనారాయణతీర్థు
శ్రేయమున వేదవిధి రక్షించు మాస్వామి యితడు

గీ. వేణునాదసుధాధార వెలయ గురిసి
యనువుగా పాట మఱిమఱి నందగించు
నందనందను సేవించి రిందుముఖులు
గాన నృత్యాభినయ కళాఘనతఁ దనరి. 18

ఇది శ్రీనారాయణతీర్థులవారిచే రచింపఁబడిన శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణి యందు శ్రీకృష్ణగోపీసమాగమవర్ణన మను ఆరవతరంగము.

శ్రీరస్తు

శ్రీకృష్ణలీలాతరఙ్గిణి - తెనుగు

సప్తమతరఙ్గము.

—♦ తోహరలు ♦—

రాసక్రీడ యనఁగ హరిచరితము రమ్యముగా నభినయమున్
జేసెదమిదె, సల్పెదరు గోపికలు శ్రీకృష్ణుని యనునయమున్ 1

పాలతులకున్ హరి వనమున తత్త్వముబోధించు దయాదృష్టిన్
అలరు వారి తాండవమున గురియుదురమరులు పుష్ప సువృష్టిన్.
గాన లాస్య తాండవముల గోపీగణము లెనయ వర్ధిల్లున్
మానిత సప్తమ తరఙ్గ సంగ్రహ మహిత కథన మిది చెల్లున్. 3

కం. ఎన్నో వేల సుజన్మల
సన్నియమము తపము సల్ప సంతుష్టండై
పెన్నిధియై గోపికలకు
వెన్నుఁడు జన్మించె వారి విమలకులమునన్. 4

వ. ఆ బృందావనమున మందారము, సంతానము, కల్పకము, హరి చందనము మొదలైన దివ్య వృక్షముల సమూహముపై నలరు చిలుకలు కోయిలలు, గోరువంకలు మొదలౌ పక్షులసమూహముచే నందనవనము మించుచున్నుండఁగా, వికసించిన శరత్కాలపు జాజి మల్లిక మొదలగు పూవుల తేనెలచేతను, సువాసనలచేతను మిక్కిలి సంతోషపడి తిరుగు తుమ్మెదలయొక్క ఝంకారముచే ఝణ ఝణ యను అందెల సందడిని పోలఁగా, విచిత్రములౌ పక్షుల కంఠముల వెడలు అనేకవిధములైన వినోదధ్వనులే, తాళములు మృదంగములు సంగీతము మొదలౌ కళలుకాఁగా, చూడబడు అనేకకోట్ల వనదేవతల నాట్యానేరసమును సింహాసింపఁగా, కాళిందీనది చెంత వసించు పుళిందులఁ వెలయు లవంగములు మొదలౌ పెక్కుపొదరిండ్ల యందును, అచ్చటచ్చట శరత్కాలపు వెన్నెలనిగ్గుల వెలయు మణుల యిసుకల ముత్తెముల తెల్లని సున్నపుతిన్నెలపై నుండియు, విమానముల పైనుండియు, దేవతలు, కిన్నరులు, దేవతాస్త్రీలు, గుంపులుగకూడి చూడఁగా, మరియు మరియు వారు గురిపించు పారిజాతములు మొదలైన దివ్యపుష్పములు జారఁగా, భక్తులయొక్క కోర్కెలు తీర్చువాఁడై, గోపికల కనులనే కలువలచే పూజింపబడు, ఆమదనగోపాలస్వామి వాసుదేవుఁడు గోపికలతో రాసక్రీడామహోత్సవము ప్రారంభింప నుత్సాహపడుచు, వారికి తనయొక్క పరమాత్మతత్త్వము నుపదేశించుటకై ఈరీతిగా సెలవిచ్చెను. 5

ఆ. వె. అమృతసమములైన హరిలతోక్తుల
బ్రహ్మ ననుభవించు భావరసము
ముదముతోడ గోపముగ్ధ లెంతయుఁ గ్రోలి
బ్రహ్మమైన కృష్ణు భక్తిఁ గనిరి. 6

ఆ. వె. అతనితోడ నృత్య మాతనిగానమ్ము
నంది, రాసమండలానువృత్తి
నలరి యతనిబోధ నద్వైతసంసిద్ధి
నభినయించి రబల లాత్మశుద్ధి. 7

1 వ కీర్తన - స్వామి గోపికలకు తత్త్వోపదేశము జేయుట.

1. అంతమై విడదీనిదై జగతి కాదియై
అందె ముల్లోకములు నలర తుది లేనిదై
అందు లయ ముదయమహా ఆ మన్ను కుండ వలె
ఆ నిజమె 'ఓంకార' మన న న్నెఱుగనో
2. ఏది తనలో శక్తి నెఱిగి క్రమముగ పెంప
అదివలె నాకసము ననిల మగ్ని జనింప
అదటన్ జలము భువి, యం దోషధుల నింప
అన్నమహా "ఓం" సత్యమని న న్నెఱుగనో
3. అదె బయలు గాలి నిప్పును దేవతలునై
అదె విభజనం బొంది యఖిల విశ్వమునై
అదె జీవకళ వికృతి నందని సాక్షియై
ఒదవు సత్యము నేనె "ఓమ్" అనియు నెఱుగనో
4. ఆహార పానముల అన్న సలిలములన్
అదె ప్రాణమై మనసు నై సూక్ష్మతమమై
అగ్నియై మార్పునం దల్పమై వాక్కునై
ఉలరు నిజమే "ఓమ్" యన న న్నెఱుగనో
5. పదునారు తత్త్వముల బరగు జీవుండున్
పదునైదు విడి తానె ప్రాణమై మిగులన్
ఎది నెఱుగకే యెఱిగినెల్లగొని మఱలక్
అదె నిజముగ 'ఓంకార' మని న న్నెఱుగనో
6. నిదుర జీవుడు పరమునిన్ బొంది బ్రతికెన్
ఎదియు నెఱుగని లయము మది నొందు సుగతిక్
అదె సమరసత్వంబు నాత్మకును నాకౌ
అదె నిజము 'ఓంకార' మని న న్నెఱుగనో

7. చెట్టునొక్క పూఁదేనె చేర్చి మధుపములు౯
తెట్టెలో నొకటిగా బెట్టియు౯ తామే
ఎట్టు విడదీయగా నెఱుగవో యటులన్
అట్టి నిజమే "ఓమ్" యన నన్నెఱుఁగనా
8. జలధిలో బహునదులు గలిసియున్ తమవౌ
జలములన్ వేర్వేర తెలుపవో యటులన్
తెలియ రష్ట్ర సుదినము గలిసి నను జీవుల్
అల నిజము 'ఓంకార' మని నన్నెఱుఁగనౌ
9. ఎవనికళ గలజీవు డెల్ల ననుభవముల్
దవిలి, యుదిచన మృతుడు తా నౌనో? అదియే,
భవము మృతి లేనిదౌ పరమసాక్షియునౌ
వివరింప నేనె "ఓమ్" విని నిజ మెఱుఁగనా
10. జడపదార్థము లెల్ల నడగి యొందుఁదు౯
అడరి యెవ్వని శక్తి నంతటన్ నిండున్
కడు సూక్ష్మ మౌ గింజ నిడుద మఱ్ఱియునౌ
కడ నిజమె "ఓమ్" అనంగా నన్నెఱుఁగనౌ
11. కడలిలో నుప్పు యేకడ రుచిని నొకటౌ
వడువునన్ పరమాత్మ వర్ధిల్లు నెచట౯
బడయనౌ నుపనిషద్భావ నీనిజమున్
అడరు నిదె "ఓంకార" మని నన్నెఱుఁగనౌ
12. కనులు మూయగఁ గట్టి గహనమున విడువన్
జనుల వడుగుచు పురికి జనువాని రీతిన్
తనధిషణ గురుమతము గను ముముక్షువు ఏ
ఘనసత్య మదియె 'ఓ' మ్మన నన్నెఱుఁగనౌ
13. పరమాత్మలో లయము బడయు తన మదిచే
నరయు డేజీవుండు అన్య బంధువులన్
నెరి సర్వవిలయమున నిలుచు తత్వంబై
వరలు 'ఓం' సత్యమౌ గురుని నన్నెఱుఁగనౌ

14. కను కర్మలన్ బడని మనసు నిష్కర్మన్
గొని, సత్యరతుడు ముట్టునో? కాలునినుముగా
గొన డస్లై మృత్యాదులను. మిగులువాడౌ
నన, సత్య మదియె 'ఓ' మ్మన న న్నెఱుఁగనో

15. అనుట కేమున్న దిఁక అబలలారా! మీ
అనుభవములన్ బడక ఆత్మ తత్త్వమునే
గన, తలపు మించు సౌఖ్యము నిత్యరూపున్
గొననో నిజమె 'ఓమ్' అన న న్నెఱుఁగనో

16. ఎది సత్తు చిత్తు వెలు గది? ప్రేమమయమా
ఎది జ్ఞానము ప్రమాణ మెల్లెడల మిగులున్
ఎదియు విద్యారిసుల మహితసేవ నెసగున్
అదియె నిజ మోంకార మన న న్నెఱుఁగనో

17. వేదాంత వాక్యలన్ విపుల వాదములన్
ఏది యనుభవమునం దేకమై స్థిరమై
ఆదియై సాక్షియై అర్థింపం దగినదై
మీదిదౌ సత్య మని మీరు న న్నెఱుఁగనో

18. కాదు కాదిది యంచు కడు పోల్చి తలచన్
వేద వాఙ్నిర్ణయం బేది తుద గెలుచున్
ఏది అన్నిటి కాత్మ యిదె యనగ దలుచున్
అది దదె ఓమ్ 'సత్య' మన న న్నెఱుఁగనో

19. శ్రీకృష్ణు వాక్యముల సీధువౌ మధువున్
శ్రీకరము బ్రహ్మసుఖసేవ గొను విధముగా
గోకుల వధూటు లటఁ గ్రోలు భృంగములై
చేకొనిరి రాస కేళీ కళావతులై

20. ఛాందోగ్య ముపనిషత్ సామ వేదమునన్
చెందు ననుభవ మంత చెలువౌ రసములగా
ఇందు భవ భయ ముడుగు నెనయు సుధ తేటన్
అందమా నారాయణతీర్థపాటన్

ఆ. వె. భవ రుజార్తి నొంది పటు రసాయన మంది
విడువు గొన్నయట్లు వ్రేతలెల్ల
సంసరణమునుండి సర్వేశు వాక్పృథక్
గ్రోలి భయము వీడి మేలుకొనిరి. 8

కం. తమను తమలోని దేవుని
తమ లో వెలి నిండు పరమధాముని గనుచున్
తమ నిత్యానందానుభ
వముగని రా కృష్ణు పాట వలన మరిమరిన్. 9

కం. పరమానందము గోపీ
తరుణులు గని కృష్ణు బ్రహ్మతత్త్వ మరయుచున్
గురు దేహాహంకృతి విడి
నిరవధిక సుఖానుభూతి నెగడిరి. మిగులన్. 10

2 వ కీర్తన.

ప. పరమపురుషు నిటు గాంచరే నరుడౌ మాయ నుతించరే

1. చూపున నే జగములఁ గల్పించును శుభముగ సమదయ నెప్రేలున్
ఔపనిషద్విధి బోధన సేయును అద్వయు మహిమములో మేలున్
2. అన్నిటిలో "నిదియది" యనబడి తా నలరు చిత్ ప్రతిభతో నెసగున్
క్రన్నన శ్రుతినుతి నొకడై భక్తులు గానివారలకు దూరమగున్
3. ఆకస మనిల మ్మగ్ని జలము భువి ఆపయి నోషధు లన్న మనన్
చేకూర్చున్ జగమంతయు వర్ధిల చెలగును పూర్ణానందమునన్
4. అన్నమయము మొదలైదుకోశముల కన్నింటికీ లోలో తా నిండున్
అన్నిరసంబుల గ్రోలి జనన మను అలఁత వికారము లేకుండున్
5. వీడి యహోహమ్ జ్ఞానులు గొల్వగ వేదాంతము లెవ్వని పొగడున్
పోడిమి నఘటన ఘటించు నత డిదె పొలుపౌ కుండలముల నెగడున్
6. తనువేలే? మనకై తనువును గొని వనభువి దయతో విహరించున్
వనితలార! మన రాసమండలము గొనగా నేర్పున నెనగాంచున్
7. తనువునఁ జిక్కక తనువు లన్నిటన్ దనరి జగతి కథయము కూర్చున్
తనకల లాత్మల నన్నిట వెలుగన్ జనుల మతుల కలుషముఁ దీర్చునొ

8. తోలకరిమబ్బు మెఱుపు మెఱపులజిగి వలువల నృత్యము చెలగించున్
అలివొప్పున మనతోసము బాప్రను వెలి లో నైరుల బోలగించున్
9. హరిచరణమ్ముల కర్పణగా జను లలన పరాత్పరు భావనన్
విరచన యగు వేదార్థము తను నెడి వరనారాయణుచే వినన్

— తరళము —

ఉదయ సంస్థ లయంబు లెట్లగునో! జగంబని సాధకుల్
కుదురుగా గుడ వేదభక్తిగ కోశపంచక శోధనన్
ఎది శ్రుతుల్ వివరింపఁ గాంతురో! యేది యద్వయతత్త్వమో
ముదిత లయ్యదె చెంత రాజిల మోదముంగొని కాంచిరా.

గీ. ఇటుల కృష్ణాత్మ తత్త్వంబు నెఱిగి సతులు
కృష్ణు బ్రహ్మాత్మలో స్థితిక్షేమము గొని
ఉపనిషత్ఫలసారమై యొప్పు కృష్ణుఁ
జెంది గానము నాసక్తిఁ జేసి రపుడు. 12

చ. నిజ పర భేదరీతిపయి నిర్మలుడౌనని వేదసారముల్
నిజము వచింప ధైర్యమున నెమ్మికమై మదినిల్పి కృష్ణు, సూ
ర్యజతటి నొక్కగోపిక నిరంకుశతృప్తిగఁ గౌగిలింపుచున్
భజనయొనర్చి మోదమున పాటల నిమ్మెయి సన్నుతింపుచున్.

3 వ కీర్తన

ప. కాంతున్ హాయిగూర్చు కాంతున్ నాదేవున్, కాంతున్ నా ప్రాణకాంతున్
అ. అంతర్యమై శ్రుతికి అఖిల మెఱిగి జన సంతోష మొనరించు శ్రీకృష్ణు గాంతున్
1. అలఁతయు కలఁతయు ఆఁకలి ముదిమియు అంతఁ లేనివాని భక్తిన్
తలచి యోగులు మది తరచి శమాదుల తామ గొందురు సన్ముక్తిన్
2. ఏ చెఱింగినవార లెంతో మించువని ఇహ స్వర్గసౌఖ్యముల సెదలో
నాదరింపరు విషమట్లు, ఇక హరిప్రేమ అమరులకు దుర్లభమౌ మదిలో
3. ఏ పరమాత్ము శ్రుతు లెల్లతపంబులు ప్రాపింప నవధి యని యెంచున్
ఆ పరాత్పరు జన్మ యను కడలి నోడ యౌ నఖిల మునిగణము ధ్యానించున్
4. సమ విశేష ధర్మసమితి కారణకార్య సంజ్ఞ గతాగతముల కైనన్
సముడై తా నెగడించు జగతి కనుకూలముగ స్వప్రకాశము నెపుడైనన్

5. మునుల తురీయస్థితిని ప్రణవమునైన దనరు యీ నిత్యాత్మ కలియన్
యనుసరించు నెప్పు డవ్వాయు తా నెవ్వడతడే ధన్యతముడు నేలఁగన్

6. ఇతని మహిమ నొంది యీ జన్మ మృతి బాధల ప్రాణ వాయువులు విడవన్
యతులు మునులు మోహ మనుల గతుల మతి నందకుండును కర్మగవవన్

7. భగవత్ ప్రీతి కాంతి బడయుకున్న బోధ బడసిన లేకున్న సమకే
యగును రీతనిదృష్టి; అజ్ఞాన సుధికమైన అసగతినా పెరుగు వక్రమనే

8. అశరీరివై గుహల నట్లు శరీరముల నన్నింట చిత్ కాంతి వెలగన్
విశదమా బ్రహ్మగా వేరువేరై మిగులు విభువై నానాకలతో వెలగన్

9. సరస హృదయులౌ సౌమ్యులౌనన వేదసారమై యీ పాట మొనయున్
సిరి యెల్లరకు నిండ శివనారాయణతీర్థ శ్రీహరిపదమై తొనరుచున్

గీ. భేద మను విశేషము లేని యాది లేని
సచ్చిదానందమయు డుర్వి జన్మ గొనియె
స్వేచ్ఛమై; కృష్ణుడై కళాశ్రీల దనరు
నట్టి కళ్యాణగుణు నెన్ని రతివ లంత. 14

— మత్తకోకిల —

సోమబింబము బోలు మోమున సొంపుమున్నపునాసతో
గోము కెంబెదవిన్ జగత్త్రియ కోటి కాదినిదానమై
శేముషీముఖచిహ్నలొప్పవిశేషు గోపసువేషునిన్
స్వామి నెంతుము సిద్ధతారణు జన్మభీతినివారణున్. 15

4 వ కీర్తన

ప. మాధవా! మచ్చేలు; దేవ! యాదవకులము బ్రోవ యనుకృష్ణుడవుగాక?

అ. సాధులౌ జనముల సర్వస్వము నీవ మాధవా! కృష్ణ మచ్చేలుదేవ!

1. శశిబింబమా మోము శంఖమా కంఠమ్ము జలజమ్ములా కనులు శారదచంద్రుడవా?
ప్రశస్తనాగచంపకమా అటమునైమ్మొ భవ్యాధరము దొండపండా మన్మధుడవా?

2. బాలలీల నోట బ్రహ్మాండములు జూపవ భారతీరమణుని భ్రాంతిని దీర్చవా?
మేలౌ లక్షణముల మేనిసొంపునమించి మా లోపములు దీర మన్ననఁ గూర్చవా?

3. రవిదీప్తి కుండల రత్నకాంతులు జిమ్మ ప్రభు! మా హృత్పద్మముల రంజింపవా
చివురుమోవినినవ్వు చెలువు వెన్నెలగాయ చిత్తశాంతి మునులు చెంద మన్నింపవా?

4. మురళీగానామృతమును గోపరమణుల నెరిమొత్తులు జలధులై కెరల పూరింపవా
సరసగుణాబ్ధిపై జన్మార్ధిఁ తరణిపై నిరతము గీతముల కీర్తి బరపి సారింపవా
5. వరశంఖచక్రాదిపరమాయుధములతో వైజయంతీకౌస్తుభములను జేజరిలుభూషలతో
వరలుహారివిగోపతరుణులుభక్తిత్త్వముతో బరపెదవా కృష్ణలీల సరసభాషలతో
6. వేదమను కొండకొనసౌధసత్యప్రభల వెలయు చిన్మూర్యునివలె సౌఖ్య మొసగవా
ఆ దుగ్ధవార్ధిపై అల శేషశయ్యపై అలరు లక్ష్మీచిహ్నాగల వేన నెసగవా
7. సిరితో వెలయుకృష్ణ సురలింద్రుడుడు మొక్క పరపాదాబ్జసేవ కరుణతో నెంచవా
మరి నందనందన గురుయోగులు మెచ్చ పరనారాయణాత్ముఁ పరతత్వ మహింపవా

సీ. సకలచేతనకోటి సారమై వైష్ణవ - చింత సహాస్యులై సేవ సొనగ
గానవాద్యంబుల కరతాళ విన్యాస - దాస్య విలాసమే దాస్యమగుట
ధన్యులై దివ్యమా తాటంక భూషణా - లంకార వైభవ లక్షణముల
కువలయేక్షణలైన గోపికల్ స్వేచ్ఛపై - భక్త్యతిరాప్తివృత్తి భజనసేయ
తే. గీ. రమ్య బృందావనముపైన రాజమాన - వరవిమానాళిపై దేవవనితలెల్ల
నంబరప్రదక్షిణముల నభినుతించి - కృష్ణు గోగోపికాలంకరిష్ణుఁ గనిరి 16

5 వ కీర్తన

ప. గోపికల నలరించు గోవిందుఁ గనరే
శ్రీపతిని మోదమున సేవింతు మనరే
1. కలువ కన్నుల గోపికల చంద్రు డౌనే
కులతిలక మఖిలజనముల బంధు వౌనే
దొలకు పరిమళ గంధమలది సిరితోనే
కలిగించి మేల్, దయకు కడలియా తానే
2. సరసమా గానమున సల్లాపమున నే
విరియు సాధుల చింత వేణురవమున నే
సిరి మదనగోపాలు శృంగారమున నే
కరుణించు భక్తులందర మోదమున నే
3. అతివల ముఖాబ్జముల కళలా కనులనే
చతురనటనల కళ లెసంగు ప్రోవులనే
అతిశుభ మొసగి కాచు నఖిలజగములనే
వ్యతిరేకి హరి నురల వైరుల మెడలనే

4. ఇరుదెసల కెంపులన తరుణులతోనే
మరకతపు మణి యనగ మధ్యగా తానే
విరిమల్లె జాజి సంపెంగ సరులతోనే
వరలు మృదువైన లావణ్యంబుతోనే

5. కదలుపెదవిఁ వేణుగానామృతమునే
సదయుఁడై మన కొసగు హృదయ మోదమునే
ఇది గురుకటాక్షమున నెనయు మధురమునే
ఒదవు నారాయణయోగి రచనమునే

మ. ధ్రువ మత్యాది విభేద తాళములతో తోడౌ పదన్యాసముల్
కవగా లఘ్వలఘు ప్రముఖ్యవిధముల్ కల్పించు నాట్యంబుతో
సువిలాసాభినయంబుతో సరసముల్ శోభిల్ల గోపాంగనల్
భువిపై రాససభాగరిష్ఠత హరిన్ పూజించి సేవింపగన్. 17

మ. దివిపై భవ్యవిమానరంగములపై దేవాంగనల్ రాసవై
భవ గోపీగణ కృష్ణలీలల మతిన్ భక్తిఁ విలోకింపుచున్
సువిలాసాభినయానులీల గొనుచుఁ సూన ప్రవర్షంబులఁ
భువిపై రాససుగోష్ఠిపై గురియుచున్ పూజించి రాకృష్ణునిన్.

6 వ కీర్తన, [రాసలీల]

1. ధ్రువమండలమున సువిదల మధ్యను వివరముగా నున్నతముగా
భవతారకహా పాటలు మాటలు భావింపంగా సులభముగా
2. ద్రుత మధ్యమ మందర గతి నృత్యము తోరముగా సువిలాసముగా
అతివా! శాంతము నృహరి గోపపతి సాత్మపుణ్యములు సఫలముగా
3. పతాక త్రిపతాక కటక శిఖీ ముఖము లను చిత్ర హస్తములన్
చతురత భావ రసాభినయములన్ సక్రమాభ్యాస విధములఁ
4. సుతనుమధ్యముల కరములు వెలయన్ శుభనృత్యము లుత్సాహ
ములన్, యతులే సరియన వచించె నారాయణతీర్థ లీగానములన్

తాంతకకిణతధిమితకిటతఝుణుతకిటత - తకధరికిటఝుణుతాహతధణ
ధిమిధిమినుతకిటతధిమితకిటతక - ఝుణుతాకిటతకధణతా - తక
ధణాంతకిట ఝుంతరికిటతకఝుం - ణంతరికిటతక - దణంతకిటత
ఝుంతకిట - ధిగ్గుడుత ధైయ్యత్తక - ధాకిటతకఝుం - తరికిటతక
ధళంగుతకఝుంతకిట - తకతధిమితకిట ధణాధిమిధరితక - తతకిట
తకతకఝుణుతధణతద్ధిమి - తకదధిగిణథోం

7 వ కీర్తన.

1. చూడరే! జగదీశు సురకాంతలార!
ఆడు గోపికలతో అలరు కుండలమణులు
పోడిమి నిన చంద్ర పుంజమ్ములన్ గెల్చు
ఈడె సత్యలోక మీ ప్రభావముతోడ
2. అందమైన లీల అల మన్మథుని చాల
చందంబులను మించు సరస నృత్యము నించు
ఇందె భక్తుల కానంద మిచ్చు దయాబ్ధి ఈ కృష్ణుఁగాంచు

తకధీనుతజకకిణణకధిధణకిణణకధికితధిమిత - ఝుణుతద్ధణతద్దిమితకిట
తకతోం - ధరికిటదింధిగ్గుఝుత ధైయ్యతదధీనుతధీ - తకణకఝుంత
రికుంతరి - తకిటఝుంతతకధణంతరికిట - ధాకిటతక ఝుంతరికిట
తకతాహతధికితక - తధిమితకిట - తకఝుణుతక - ధిమితధిమిత
తకదధిగిణదోం

8 వ కీర్తన.

1. నిత్యానందు గనరే నృసింహునే
నృత్య మొనయించు శ్వేత నెలతలతోనే
2. భక్తుల కభయ మొసగి భవబంధములఁ దీర్చున్
ముక్తి బల్కు శ్రుతిసూక్తి మునులకుఁ గూర్చున్
3. యుక్తముగా దయనొనరు మోదము పేర్చున్
భక్తరాండ్రు గోరు ప్రతిరూపము తసర్చున్
సక్తిగొను దాసులపై సదయామృతము చేర్చున్

తఝంతకఝణుతక – తధిమితకిటధణధిమితకధగికిటఝణు – తఝంతధీ
తకగధిమిత – కిణఝంతరిధణతా – ఝణుతాహత తధిమితకిట
ఝణు–ధికితకధణధిమితరిత ధణతతధిమితకిటధాణుం ధణంతధణంత
ఝణుంతక ఝంతరి –తద్ధళంగుతకఝణు – తకధిమిత తకిటతకతక
ఝణుత – తధిమితకిటధినుత – ధణధిమితక దధిగణధోం

9 వ కీర్తన.

1. సురకాంతలార! దేవాధిదేవు చూడరారే భాగ
నెరవు మేలాలీల నిఖిలాధారము గాగ
2. శరణొందు కాంతలు సంతసమును పొంద
సరస రాసకేళి సలుపు వనభువియంద
3. తరుణుల మద్దెలల్ తాళముల్ గలియంగ
నెరి సంగీతమునం దెనయుసారముపొంగ
4. ఉదయలయములు రసమం దూహకు మీరగ
మది కైవల్యము చూపి మహిమ దయ చేకూరగ
5. ఘన సాహస ముత్సాహము గాంభీర్య మొనర
తనభ్రమణ బ్రహ్మాకండని ఘనత దనర
6. బంగారు మొలత్రాడు హంగౌ భూషణములు
రంగౌ మెడ కౌస్తుభ రత్నంపు కిరణములు
7. శ్రీవత్స మమరుల నేమంబు బెంచును
శ్రీవరుకు జగముల శ్రేయస్సు నించును

తందిరినాదీనాద్రింద్రింనుతక – తధిమితకిటతకఝణం – తగణం
తద్ధిక్కిటతకనంధిక్కిటతక – ధింధింతత్తాది – తత్తారి – గిణగణాం
కిణ తోదిగిదిగీ – ధాదుగుదుగుజంజంతజం – తద్ధిమితఝం
తరితధణాం – ధాణుధణఝణుతాహంత – తధిమితకిటఝంతక
ఝంఙ్– జణుతాహతజంతరి తధిమితకిటతక – ధణధిమిఝణుతక
దధిగిణధోం

10 వ కీర్తన

1. చెలులారా! గోపాలుఁగనరే! చెలువౌ గోపీమండలిన్
వెలుగు సూర్యుని వలె జ్ఞానమునకు నెలవౌ బోధాగ్రకుండలిన్
2. సర్వార్థసారమౌ సర్వేశుగానంబు స్వర్గసంగీతముల మించున్
సర్వోన్నతుండైన సత్యవిక్రము నిత్యసౌందర్య మెల్లర నలరించున్
తతద్ధిధినుత – ఝుంతరితధిమితకిట – తధిమితఝుం – తఝుంధణాం
ఝుఝుంధణాందిమితధీధణతకతధిమితకిటఝుఝుతతకిట – ధికితక
ఝుణు–ధణధిమి–తధిమితతకధణత – ఝుణుతాహతధిమితజణుత –
తకధరికిటజణుతతద్ధిమితకిట–ధికితకజణుతకతకతధిగణధోం

11 వ కీర్తన

1. మదనగోపాలు సుర మానినులార! కనుడీ!
ఇదె; సొగసుల పెన్నిధి ఇతడే యనుడీ
2. కాళిందీ తీరమునగల వనమందున
సోలు లవంగ గంధపు పూల తీవెలందున
3. రాగరసము పెంచు రే రాజు కీవి తాఁ దనరు
ఆ గోపీ మానసకుముదము లలరి వికాసమున నొనరు
4. కోమలా కస్తూరి బొట్టున నొనకా నెన్నుదుటియందు
శ్రమజలకణముల్ ముత్తెములన చెలువొందు
5. పాదకమలముల భూషల భవ్యమణులను తుమ్మెదలకు
తా దక్షత గురువౌ తాండవానువ్వనములకు
6. మంద్ర మధ్య లఘు గతుల మహిత లాస్యమ్మున
చంద్రవదనల మెప్పించును చాల మోదమ్మున
7. తులసీ హరిచందనము తోయజములు మొల్లలు
కలువలు పారిజాతములు లలి పరిమళములు కొల్లలు
తాం–తక్కిణకిణతకజం–తకజంతకుం తరి – తద్దణంతద్ధణాంతద్ధినుత –
ధణతద్ధిమితకజంత – తకజంత తద్దణాంతధిమితక – తాహుజం
తరిధణాంజణుతా – తకిటజంతకజంతధిమిణక – జణుతధణధిమి –
తజంతకిటతకజంకిణజం–తకధిత్తకజం – జణుతాహత – ధణధినుత –
తజణంతతధణత–తద్ధిమితకిటతకజణుతక రేతకదధిగిణధోం

12 వ కీర్తన

1. వనజేక్షణు నిదె వని సేవించరె
అనువౌ మురళీస్వన మదె యెంచరె

2. గైకొను సెన్నో కామరూపముల
చేకొను కడు దయ చిత్ర వేషముల

3. రాసకేళిని శ్రీ రాజగోపాలు
భాసిలు నుత్సవ భణితి వినబోలు

4. హరిగురు దయ నూళాదిక గీతము
మరి నారాయణ వరయతి భణితము

తకజం - తకధీధినుతజం - తద్ధిమితక్కిట - జణుధణతాం - తకణకి
జంతరి - ధణధిమితధిమిత - తకధరికిటజణుతద్ధిమితద్ధిన్నాంతక
జణుతతకిటతధిమిత - ధికితకజణుతాహతధిమితకిటజంతరి - తక
జణుతకతకదధిగణధోం

సీ. ప్రత్యంగలీలచే భవ్యాంగహేలచే - గానస్ఫుటాద్యనుక్రమము దనర
సమపాదగతిచే విషమచార భణితిచే - రక్తిమై వ్యంజక వ్యక్తి గుదుర
నిర్మలోక్తులచే ననింద్య ప్రసక్తిచే - శృంగార ముఖ రస సిద్ధి తెలియ
వరరాసకేళిచే పరతత్త్వహేళిచే - నాప్తకామార్థ సంప్రాప్తి గలుగ

గీ. గాననృత్యాభినయమహోత్సాహలమున-మాధవున్ కృష్ణు ప్రియతమున్ శ్రీధరుగురు
పరమభక్తితో సంతోషపరచి రపుడు-తరుణు లెల్లరు గూడి బృందావనమున. 19

ఇది శ్రీనారాయణతీర్థులవారిచే రచింపబడిన శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణి
యందు శ్రీకృష్ణరాసక్రీడావర్ణనమను సప్తమతరంగము.

శ్రీరస్తు

శ్రీకృష్ణలీలాతరఙ్గిణి - తెనుగు

అష్టమతరఙ్గము

—♦ తోహరలు ♦—

అభిధానము గోపికా గీతమని యష్టమ తరంగమునకుఁ
శుభముగవత్తురు కృష్ణుడు గోపీసుందరులున్ వనమునకుఁ 1
అంతర్ధానము కృష్ణుడు కాగా నంగన లాలాపించన్
అంత వేడి ప్రార్థించు వారలకు చెంతనె హరి గనిపించున్
ఈకథ సంగ్రహముగ వర్ణించితి మిది హరిసన్నిధి జేర్చుఁ
శ్రీకృష్ణునిదయ గల్గురసికులకు చిత్తరంజనముఁ గూర్చున్. 2

సీ. ఆది నవిద్యాశ్రయాధారపథమందు - ప్రాణాది వాయువిస్థానమందు
పదియు నారాకుల భవ్యచక్రమునందు - వేదయుగాలంబైన నాదమందు
వాడికౌతూటమౌ నాభిదేశమునందు - జఠరాంతరాగ్నికౌశలమునందు
ప్రకృతిలోఁ బుట్టిన పంచభూతములందు - హృదయమం దాత్మలో సదనమందు
గీ. మఱపియన్నిటిన్ ప్రేరేపు మాయయందు-నలరు నానందమయుమౌ వేదనాయకుందు
మానినోదార గోపికామధ్యమందు - నానయున నొక వ్రజపురకాంత యందు 3

1 వ కీర్తన.

ప. భావింతునే! చెలియా!
భావింతు; చెలియా! ప్రభుని జ్ఞాననేత్రుని
అ. ఈవని రాస కేళీ విలాసముఁ జూపు
శ్రీవరు డింద్రియభావములకు ప్రాపు
1. విశ్వమై సర్వవిషయమ్ములనిండు
విశ్వమలర రవి విమల మండలి నుండు
2. ఒకడై యన్నింటిలోనొందు ననుభవ మొందు
సకియ! యితనిఁ గొలువ సత్యానంద మందు
3. గాలినుండి సకల కారణుడై తొల్లి
ఏలు ప్రాణులలో నెల్ల తా వర్ధిల్లి
4. ఇతని మేరలోన నెనసి "ఓం" లయమౌను
ఇత డవ్యయుడు పరము డెంచ వేదసార మౌను
5. పదునా రాకులచక్రము భ్రమము మధ్యనొనరి
పదునారు జ్ఞానకళల ప్రక్రియ నెరపు దనరి
6. శ్రుతులఁ దరచి చూచి యితనిం జెందఁదగును
ఇతడు జన్మ లయము లేని అతిరమ్యుడగును
7. తొలిమబ్బు నెమ్మేన వెలయు నందమువాడు
చెలుల యజ్ఞానమ్ము తొలగించినవాడు
8. హరియు గురువర్యులు పరిజనుల్ మదిపొంగ
వరనారాయణతీర్థులువిరచించె మే లెసంగ

సీ. అఖిలేశుడౌ ప్రత్యగాత్మస్వరూపుని-లోకోత్తర ప్రభావైకమహిమ
ప్రకృతిభావము నెల్ల భాసిల్లగాఁ జేయు - కొంటుని భక్తసంకల్పసిద్ధ
సకలహృద్గతుడయ్యు నకలంక నిర్వికా - రత నాకసము బోలె ప్రబలువాని
నిత్యశుద్ధజ్ఞాన నిర్మలానందుని - కోమల మోహన శ్యామసగ్గ
గీ. మునులె యాచార్యకరుణచేఁ గని తరింత్రు - వేదవీధుల నెప్పుడు నిర్ణయింత్రు
ఆ ముకుందుని వినుతించె నాట్యపాట - లలరు నేర్చిన శ్రేష్ఠ లలన యొకతె.

౨వ కీర్తన.

ప. శ్రీనిలయున్ చెలి శ్రీనిలయున్
ధ్యానింతము, హరి మన మనసుల వెలయున్
1. పంచ భూతముల ప్రాప్తి మించున్
ఎంచ వేదవేద్యుడిట ప్రేమ నించున్
2. కల్పించు జగముల గాచు చిచ్ఛక్తిఁ
నిల్పు పవిత్రదీప్తి గొల్పు విముక్తిన్
3. సంగమ్ము ముదిమి సమయుట లేకే
పొంగి మేనౌ జగతిన్ పూరించు లో వెలికే
4. ఎనయు శ్రుతివచన వినుతి దనరునే
ఇనుడో శశియో యనుకనుల నొనరునే
5. ఇల పద ముఖలము హృదయ మనాదిగ
కలయగొను ప్రాణశ్వాసల నెల్ల నాదిగ
6. చెలి: తనకళకా జీవులె ప్రజలన
అలరు జగమె పురి యన, రారాజన
7. మరి పై పై తన మహిమము జూపును
ధర భవభయమును తనకిశేఁ బాపును
8. పరిహాసము వ్రజ భామలచేఁగను
వరవని ముని హృద్వాసమునుం గొను
9. ప్రవిమల మిది మదిభవ్యులు మెచ్చన్
శివనారాయణు సిద్ధియు హెచ్చన్

కం. పరమానందుని కృష్ణున్
వరదున్ మఱిమఱియు గోపవనితలు వినుతిన్
నెరయించి గానసరణి న
పరవేదములనగ నందె ప్రబలిరి భక్తిన్. 5

గీ. తనదు నెలవు నిరాకారమని తెలుపనో?
హరి పరానందమున లీను డయ్యె నపుడు
కృష్ణసాకారరసికలు కృష్ణు వెదకి
ప్రియతమున్ చాటుపాటలో పిలిచికొనిరి. 6

3 వ కీర్తన

ప. రాధామాధవు గనుగొనరే రమణునికై శ్రుతివనిఁ జనరే
(అ. రాధిక దొరకిన మాధవునే రయమున పట్టగనౌ ననరే)

1. ఫలముల శాఖల పథిఁబధి వెదకిన కొలదిగ గనఁబడఁ డెందున్
నిలుచుడాగి తననెలవున నెక్కడొ నెరి ధన్యుల గొను నందున్
2. చాలదూరమై సరగున డాయును గాలి నింగియొ యనంగన్
జేల! వేరుమతియేల! నిగమముల నేలు ననాద్యు గనంగన్
3. ఏరినికోగడు కోరుట కోరిక కోరువారిలో నున్నన్
దూరమౌ కనగ చేరిపల్క విన దొరకడు సుకృతులు గాకున్నన్.
4. మనసును మించియు చనుచను దవ్వుగ కొనలేకే పరువెత్తిన్
తన సత్తున చిత్తున వెలిలోనై జను లెల్లర పై పై హత్తిన్
5. అన్నిభూతముల కాప్తుడితండని ఆత్మల కాత్మ యటంచున్
ఎన్నుచు గర్వము నన్నిట వదలిన ఈ వెతలెల్ల నశించున్
6. జగము చలించిన చంచలమొందడు జగమెల్లను తా నిండున్
తగి కల్పించియు తానట వెలసియుదాగి యఖండుండై యుండున్
7. అందడు అప్రియు డౌగద ఖలులకు నాత్మవంచకులు వారెల్లన్
చెందరు పరమానందమ్మని శ్రుతి సిద్ధ శాస్త్రములు ఘోషిల్లన్
8. దళముల నీలిమ దనరు కల్వజిగి లలి నెమ్మెయి విలసిల్లన్
లలనలకున్ భ్రాంతులు వెత లుడుగన్ వెలయు గురుదయవహిల్లన్

9. సారమై యుపనిషద్వ్యాఖ్యానమై సముద్రై యాత్మల నేలున్
వేరున్నే? మురవైరి దయన్ గన నారాయణతీర్థుల మేలున్

కం. పరమాత్ముండని గోపీ
తరుణులు లెఱిఁగి ధరణి కృష్ణతత్త్వముఁ దెలుపన్
హరి నాదికారణున్ వెద
కిరి మఱి లక్ష్యముగఁ గొనుచు కృష్ణప్రేమన్. 7

గీ. "అఖిల చేతన హృదయాళి నలరువాఁడు
తమకు ప్రాణవల్లభుఁడు మాధవుఁడు మదిని
గలుగ, వనముల వెదుకఁగావలెనె?" యనుచు
అలరు నవ్వుల తరుల తలవ హసించె

కం. వల్లవకామినులాపై
మల్లిక మొదలైన లతల మఱి వృక్షములన్
తెల్లముగ పేరు పేరున
నల్లన వనిఁ బిలిచి పిలిచి యడిగిరి హరికై. 9

4. వ కీర్తన.

ప. మాధవుని జూపవే! మందారమా! మాధవుని జూపవే

అ. మాధవునిజూపు రాధ గొంపోవనోపు సాధకులకు సత్ఫలము సాధించుటకుప్రాపు

1. ఓరీ! మందారమా! సంతానమా కల్పకమా! పారిజాతమా! చందనమ!
ఓరీ! చంపకమ! పున్నాగమ! నాగమ! ఓరసాలమపనసనారికేళమా! శ్రీపూగమా

2. పరలు కదంబకమా! పలాశ తరురాజమా! కురువకమా! వట సమూహమా!
ఇరవౌకదళీవనమ!కపిత్థమ! అశోకమ సరి దేవదారుబృందమ! పిచుమందవృక్షమా

3. తులసీ! నీళ్లో. షగళ్లు రేయి వెలయు నందమానుడౌనా
అలరుమున్ బాలపాలఆజ్ఞాన్యనాథుబలుని తెలిసి మొల్లలవంగ తెలుపవదిసరియేనా

4. విరజాజి! మాలతి! మల్లీ! వనలతలారా విరినవ్వుమీకేల?
సరసీజమ్మా! మొంగలీ! కల్వలార! హరిమీలోగలడే ఆకల్లోలమేల?

5. శుకమా! గోరువంకా! పికమా! హరియేడీ! సాంపౌహంసలార! సుంధర్వధులాతే!
సకలదేవతలార! సర్వతత్త్వములార! సదయులై తెల్పరే శౌరి యేడే!

6. వేదరహస్యమై విశ్వాధారుండౌ విష్ణు సర్వగురుని కలియన్
ఆదరమ్మున గోపికాళి పాటలవేడ ఆలరించె శివనారాయణముని తెల్లియన్

కం. తను నడవి వెదకు గోపీ
జనముపయిన్ పరమకరుణ సారింపుచు నె
మ్మనములలో నొసగెన్ ద
ర్శనమున్ గోపాలసుతుడు రమ్యాకృతితో. 10

వ. అంత గోపకాంత లెట్లుండిరన; తమకు ప్రభువౌ శ్రీకృష్ణుని యెడబాటుచే మిగుల చింతించువారై, సంతాపముచే బాహ్యప్రపంచవిషయములందు విరక్తి గలిగినమనస్సులు గలవారై, మరియు మరియు ఆ శ్రీకృష్ణునియొక్క లీలలను వినోదములను తలంచుచు నవరసములయందు చెందు మనసుల ప్రవీణతగలవారై, శ్రీకృష్ణుడు తనయొక్క అవయవములచేతను గుణసమూహముచేతను సమస్తవ్యత్యస్తము అగు సత్వముయొక్క విలాసమును ప్రదర్శించుట నెంచువారై, స్వామివారి శిరస్సుయొక్క కంఠముయొక్క కదలికచేత తెల్పబడు త్రిభంగి అను సొంపుచే వెలయు దివ్యశరీరము కనుబొమ్మలు, నేత్రములు, హస్తములు వీనిచే చూపబడిన వర్ణనకుమీరిన నవరసాలంకారములుగల లాస్యతాండవమును తలంచువారై, కదలునట్టిదియు, పరిమళించునట్టిదియు, మణివలె ఎఱ్ఱనైనట్టిదియు, అగు స్వామివారి పెదవిచే ప్రయోగింపబడు మురళీగానమును అమృతమును, దేవతల అమృతమండలమును అతిశయించు మాధుర్యముగలదానిని, తమ అంతఃకరణములచే గ్రోలువారై, సర్వభూతముల అంతరంగములందుండువాడునై నూరుకోట్లమన్మథుల సౌందర్యము గల రూపముతో వెలయు స్వామిని మనస్సులలో ధ్యానించువారై శిరస్సులచే నమస్కరించువారై, వాక్కులచే ఆస్వామిని-తమముందున్నట్లె పిలిచి ప్రత్యేకముగ శ్రీగోపాలకృష్ణునిస్మరించి ఆగోపికలు గానముచేసిరి.

గీ. దేవవైరులమూకల తెరలద్రోసి
విశ్వభర్తయై విలసిల్లు విష్ణు కృష్ణ
మాధవుని నుతించెదము మా మనసులందు
కోటిశతమన్మథ విలాసు పాటలందు. 11

5 వ కీర్తన.

ప. నందనందనుడవు గోపాలా! వెన్న గొందువ చాటుగ? జయ గోపాల!
1. అందమా చిఱునవ్వు అలరించు మించురా అతను శతకోటిసాట్లు గోపాల!
2. శశిబోలు మోమె సంగ బృందావని పశువుల నలరింపవా? గోపాల!
3. బలరాముని తమ్ముడొ బాలుని యట్లు ఇల నవలీల నేలవ? గోపాల!
4. మురళీగానమును మునులెల్లగ్రోలి ముక్తులై కొల్వరె? గోపాల!
5. భవ్యమౌ పదాబ్జముల ప్రణతి సునందాదులు భక్తులు సల్పరె? గోపాల!

6. బ్రహ్మాండము చేర్చి ప్రజలు ఖలులఁ దీర్చి పరమా నందము గూర్చవె? గోపాల!
7. గోవర్ధన మెత్తి? గోవులఁ గావవె? గోకులక్షేమ సేలవె? గోపాల
8. దాసురాంధ్రుసెగడఁ దనరి యింద్రుడుపొగడ రాసక్రీడఁ దేలవె? గోపాల!
9. పరమపదమున లక్ష్మీపతివి తొలినైనను భ్రాంతులఁ దీర్పవె? గోపాల!
10. ఘోరమౌ భవజలధి తీరమ్ము గాపవె? నారా యణతీర్థులను గోపాల!

—♦ గోపికలు స్వామివారి జాడల పోల్చుట ♦—

ఆ. వె. మంచి రేఖలుండుట మాధవు పదములో!
యనగ జాడవెంట నతివజాడ
నినుక జాళ్ళ పోల్చి "యెవ్వతో" యని వని
నితరగోపికాళి యెంచి యెంచి. 12

ఉ. హేమలతాభ ధీర యొకయింతి ముకుందునికై చరింపుచున్
స్వామిని శాశ్వతున్ హృదయసంస్థి భక్తజనానుగమ్యునిన్
తామరిఁగోరి యీప్రకృతిదాటిన మోదము రూపుజూపు నా
శ్రీమయు వేదలక్ష్యముగఁ జేసెను నృత్య సుగీత సన్నుతుల్. 13

6 వ కీర్తన

ప. నందునిబాలు నా నందలోలునె ఇంపరయ మనకేల? చాలు నే
1. మనలోఁ దిరుగున్ మమతల తఱుగున్ మఱి తా జేనితోనా యరుగున్
కను నింతే మఱుగున్ గొను వెన్న పెరుగున్ తనరించున్ దన మెఱుగున్
2. కలలమృతముల నె కడు విమలముల నె నెలకొను వైభవముల నే
లలి తను రతుల నె దొలకు సుఖముల నెచెలి! యనుమానము లిక నే
3. జగ మెనగూర్చునో? సౌఖ్యమమర్చునో సకలము వెల్గ నొనర్చునో?
నిగమ మెలర్చునో? నిండి తనర్చునో? తగి స్వసుఖమున నె పేర్చునో?
4. తానె గగనమై జ్ఞానము మనమై భానుదీప్తికి సమానమై
చానా! సాధనమై జగమై వాహనమై చన నెల్లంగను లీనమై
6. మనసు గానెనో? యుక్తి మానవేల యనెనో మాధవు ప్రేమలఁ గనెనో
తన సుకృతమునకో ధవు పదభజననాకి తాఁ జను హరిభావనకో.

6. అజ్ఞత మాన్పన్ ఆకలడంచున్ ఆభిరమ్యత నెటమించున్
అజ్ఞ నూర్యు నించున్ అనిలుచంద్రు నడిపించున్ ఆమె నేలేయనుసరించున్?
7. పలు పేర్ల వాడే పనిలేకపోడే తొలి సృష్టి అయము సమహా వాడే
చెలి! 'ఓమ్' వీడే శివునికి తోడే లిలినాద అయముపై వాడే
8. సెరసే లేడే మరి శంకరేుడే నిజ పర భేదము లేకే
నెరి మేలు గాడే నిండు వెత పోడే నెలతల నలరింప రాడే
9. ఇహామహిమ దాటన్ ఎపు డెనయు చోటన్ ఈవె కేశవుడను మాటన్
మహి నిదియె చాటన్ మతి శ్రుతుల తేటన్ మా నారాయణతీర్థ పాటన్

మ. కలలన్ మేన మదిన్ సుఖానుభవముల్ కల్పించి గైకొంచు వి
జ్ఞులు వేదాంతములందు నెంచు గుణముల్ శోభిల్లగా నీభవం
బుల మాయావధిపై వరుండగువారిన్ పూజింపుచున్ చేయి నె
చ్చెలిచేనుంచి ప్రగల్భ యొక్కసతి తీర్చెగా గానవృత్యంబులన్.

7 వ కీర్తన.

ప. దేవదేవు నీశ నెందే తెలియనా మన మిందే
1. ఏ వస్తువు నెపుడు జూచిన నెనయు సాక్షిగ నందే
భావన లన్నింట వెలయు ప్రత్యగాత్మను మన మిందే
2. జ్ఞాన ప్రాణము లేకమైన స్వప్రకాశమ్మైన నెందే
హాని వృద్ధియు లేక శుభుడై యలరువాని మన మిందే
3. విశ్వమను పేరున నెవరు వెలసి యిహమున నెందే
శాశ్వత పరమత్వ మెనయు సానందు మన మిందే
4. మది నూహ మించు నెవని మహిమ యోగు లెంతు రెందే
హృదయముల ధీరులకు నెప్పు డెనయువాని మన మిందే
5. జనులకెల్ల తననిత్య సత్యబోధ గూర్చు నెందే
తప సత్వత నుపనిషత్తుల మెనయువాని మన మిందే
6. పోరులన్ పల్లెవాతల ప్రభువున ల్లెలి యెందే
తీరగ జ్ఞానుల ప్రాణుల తీర్చువాని మన మిందే

7. ఫలయోగ్యతను గాంచి ప్రతిజీవి నేలు నెందే
లలి శిశువా యన భయము రాగము నొలయనివాని నిందే

8. చనువుపెంపున గోపికలతో చాలవేడ్కల సల్పెనించే
మనల తనకు సమైక్యభావన గనువాని మన మిందే

9. ప్రేమతో శ్రుతులరయుచుగా శివ రామతీర్థుల పాదమందే
నోము నారాయణతీర్థుని స్వామినిగా మన మిందే

సీ. ఎవని మూర్తులు రూపులెనయుసాకారముల్ - క్రమ వైభవమున గానుపించు
నెవని యమూర్తులౌ నెల్ల నిరాకార - ములు తనమాయచే వెలయుచుండు
నగ్ని భూమియు నీరు ననుమూడు "సత్తి"న - నాకాశ వాయువుల్ "త్యత్తి"నంగ
". ఉభయముల్ కూర్చియు నొనరు పరాత్ముగా - నెవ్వని వేదోక్త లెంచి పొగడు
గీ. ఎవని దృష్టిపర్యంతమం దీజగంబు - "నేతి" కాదన నవధిలో నెరవు తగ్గ
నట్టి సర్వోన్నతు ముకుందు నా వనమున - వెదకి యుల్లోకక్క గోపిక వినుతినేసె

8 వ కీర్తన

ప. చెలి! సర్వసము నిందే శ్రీకృష్ణు నెమకెదరే

అ. ఇల నుపనిషత్సాఖ్యాఫల మందు మునులతోఅల సజ్జనులతో వదరే

1. మరగేనో! హరి లీనత తరువుల గిరులలో వరనదులఁ కడలిలోనే
ఇరవానో! సుఖమై సురలలో నరులలో ఉపక్షిమృగములలోనే

2. చెలగునో! ఋతువుల చిత్ర వసంతముల నెలలవర్షములలోనే
మెలగునో! రవిచంద్రులలో తారకలలో జలముల భువి నగ్నిలోనే

3. అందునో! అంశమై అంతమై గాలిలో ఆకాశాదులలోనే
చెందునో! నే నంచు శేషభూతుల నెల్లరందు ననుభవములోనే

4. దాగెనో! యుండే తా నెల్ల గాంచుచుఁ దనరించు తన వెల్గులోనే
ఆగెనో! వెతదీర్ప నభయమ్మవకాశమై అన్నింట దేహములలోనే

5. చాటునో! అజ్ఞాన పరణి సంసారమును చాలగొను నాత్మలలోనే
తేటనో! మటల సుధీమంతులకు వేద ధీర విచారణలోనే

6. వైకొనునో! ధనకాంతా సంతానాదులుగల మోద మాత్మలలోనే
చేకొనునో! సఫలసిద్ధు లితరులవల్ల సాకల్యముగ జగతిలోనే

7. కూర్చునో! జగతికిఁకొఁ అతలేని ముదము గురుదీప్తి బోధలలోనే
తీర్చునో! జనులకు తెగుచుంటిమనుభ్రాంతి ధిషణనించిమతులలోనే

8. తనరునో! నునుమబ్బు నెనరున గోపీవనితల మెఱుపులలోనే
ఒనరునో! వనమాల మొనయు సారస్వమున కనకాంగినీప్రేమలోనే

9. అగునో! భూషణ మిది హరిభక్తిభావన నభిమానులౌ వారిలోనే
తగునో యీరచనాబోధన నారాయణతీర్థుతత్త్వనిర్ణయములలోనే

—♦ గోపికలిట్లు వెదకుచుండగా సమీపమున మరియొకచోట ♦—

గీ. భూతభావిక వర్గపుం బుష్పములకు
మధువు సాక్షాత్ పరానందు మాధవు నటఁ
గూడి చనఁజాలు ధన్యయై గురుత నెనసె
గోపికామణి రాధికా కోమలాంగి. 16

వ. అంతట రాధామాధవసంవాదము చెప్పఁబడును—

9 వ కీర్తన

1. రాధ. ఏనుగుగున్న తీవి	నే తెమ్మ; కృష్ణ!
నానోము మబ్బువన్నె	మేన దీర్చు కృష్ణ!
2. కృష్ణుడు. జానౌ కలహంస తీవి	సరగఁ బల్కు రాధ!
చాన! కోర్కె లీడేర్తు	చనవు లిమ్ము; రాధ!
3. రాధ. సరసశుభము లెఱుగు ప్రోడ	జగము నేలు వాడ
చెరగు వదులమ్మో సరిగ	సరదవ? నావాడ!
4. కృష్ణుడు. సరిగెచీర నెమ్మేన	సర్దెదనె, చాన!
తరువు మొదటిచాటునాతో	తాళవ? నాదాన!
5. రాధ. సరగున కస్తూరిబొట్టు	సవరింపవోయి!
నెరి నలదు కుంకుమము	నిండుచనుల నోయి!
6. కృష్ణుడు. తరుణి నెన్నుదుట బొట్టు	సరిచేసినానే!
గురుకుచముల కుంకుమము	మరి పూసినానే!

7. రాధ. ఘనవేణి ముడివీడె నెనరు దీర్చు కృష్ణ!
నసుదయనేచాటునకొ కొనిపోర కృష్ణ!

8. కృష్ణుడు. చనెద మింగదు పవళించు చాటుచోటు రాధ!
అనువైన విందు నా మనసుఁ దీర్చు రాధ!

9. రాధ. పూల గుత్తు లవియె నూడు పోయి తెచ్చెదవా?
మేలుగ నావేణిపైన లీల గ్రుచ్చెదవా?

10. కృష్ణుడు. మేలిరంగు పరిమళముల పూలు దెచ్చినాన
పూలవేణి మారునారి పోల్చి మెచ్చనౌన

11. రాధ. పరిమళించు నవె మామిడి పండ్లు కోయఁగలవ
కొరతలేని ముదము సుఖము నెరయింపఁగలవ

12. కృష్ణుడు. సరిలేని ఫలములివె సరసమైనవేన?
తరుణి శంకయేల? గ్రోలు ఒరగు ఎదపైన

13. రాధ. నే నెంతో దప్పి గొంటి నీరు తెచ్చెదవ?
పానయోగ్య మేనీరొ దాని నిచ్చెదవ?

14. కృష్ణుడు. పానీయ మీనీరు బాగున్నదాన?
తేనె లెన్నొ దెచ్చినాను తృప్తిఁగ్రోలు చాన!

15. రాధ. అధరసుధఁ గ్రోలరార అదియె తృప్తిగదర!
అధిక మది మనోరథమ్ము నందు దయఁగదర!

16. కృష్ణుడు. మధురవాణి మేల్ మేలు! సుధను మించునుగదే
అధికరక్తి హృదయమందు నలరు హృదయము గదె

17. రాధ. వనమందింకెందు నన్ను గొనిపోదువు కృష్ణ!
నెనరైన నోపిక యిం కను గాన కృష్ణ!

18. కృష్ణుడు. నను కూర్మిమై అను కొని రావె రాధ!
నను సరసాలాపములఁ దనుపు దీవె! రాధ
తనరి రాధాకృష్ణ లొనరఁ బల్కు ప్రేమన్
గొనెదరు శివనారాయణ ముని రచన నోమన్

అటు పిమ్మట

వ. ఒకానొకప్పుడు అంతర్బృందావనమున, శరత్కాలపూర్ణచంద్రుని వెన్నెలలో తెల్లనైన కాళిందీదరి యిసుకతిన్నెలందున్న స్వామివారి పాదపద్మములు, అడుగుజాడలు, మెచ్చుకొనుచు గోపికలు తమ పతులను, పుత్రులను, బంధువులను మఱచి, ఆజాడలవెంట పాటలుపాడుచు తిరుగుచు, మన్మథుడను మాధవుడను పేరుగల వసంతఋతువును కోరునట్లు ఆర్తితో స్వామిని కోరువారై, ఒకచోట ఒకానొక పొదరింటిలో స్వామివారి రహస్యసేవనలిచ్చి తర్వాత స్వామివారియెడబాటుచే వ్యాకులమైనమనస్సుగల శ్రీరాధాదేవిని ప్రేమభక్తియను ఉన్మాదావస్థలోనున్నదానిని గోపికలందఱుచూచి యిట్లు ఆమెను ప్రశ్నించిరి.

10 వ కీర్తన.

ప. పలుకు పల్కవె రాధా! మాధవు కథల
పలుకు పల్కవె రాధా

అ. పలుకు చెలి! మధుసూదను ప్రతిభల మాకెల్ల
నలువ పొగడిన ధీరబలుని వైభవములెల్ల

1. నెనరై కటిదాటి వ్రేలు నీలకుంతల శ్రీల
వనితా! నీ సొంపు లింతనలేముగా చాల
వనమాలిని పీతవసను వవములో నేదోమూల
తనియఁ గొల్చినదేవు దాచి తెచ్చుట జగతి లీల?

2. తిలకముగ కస్తూరి గల నెన్నొసలివాని
వెలయు సద్గుణరత్నముల కడలియౌ వాని
తొలగ భ్రాంతులు శ్రుతుల నలరు కీర్తిగల వాని
చెలి! యెందుంచితివే భక్తుల దైవమౌవాని?

3. సరసమౌ చిఱునవ్వున మురళీగానమ్మున
తరుణీ! మనలో వెలయు వరదు నయమ్మున
అరివర్గము నడగించు నబ్జాక్షు నీసొమ్మన
వరనారాయణతీర్థవరదు దాచి తేయిమ్మన?

—♦ మత్తకోకిల ♦—

అంత రాధిక శౌరిచే ప్రణయానుభోగ సుతృప్తి గా
నెంతొ శోభిలి బ్రహ్మవిద్యగ నింపుగా నభిలాషగా
చెంతగూడిన గోపకాంతలు చెల్మిమై గడుఁ గోరగా
కాంతు శ్రీపరతత్త్వభావముఁ గాంచఁజేయగ నిల్లనన్. 18

11 వ కీర్తన

ప. హరిప్రేమాకృతు లందరవగు నే | ఆగమశాస్త్రుల సరసఁగఁ దగు నే
1. తొలిమగటిమితో నలరు ప్రతిభతో | నొలయు పరాకాశముతో
కలుష మడగ జన్మగల భయ ముడుగన్ | పలురూపుల సమ మహిమముతో
2. ఇది యను జగమే ఎల్ల చపల మే | ఇంతయు మాయాజాలమే
అది విపుల మెుక? యన తుద శోధించిన | నొదవు నహీనమౌ ఫలమే
3. వెలసి యెల్లెడల విపుల లీల గల | విధి [illegible] తెలియగ లేమే
తెలియు క్షణములో దీని నిజము లో | దలచి మేలు గనరేలే?
4. జగతి పుట్టించన సాక్షిగ దయఁగన | సతతము మనప్రియు దేవదుఁన్
తగు పరిమితిగల జగతి నియమముల | నెగడ వినుతమై మొనయున్
5. పాపపుణ్యముల ఫలముల కావల | ప్రవిమల బోధశ్రీ దనరున్
తాపసులు మతుల తరచి కనిన కల | తానై సుఖాప్తి నొనరున్
6. కారా కాదని వేదాంత మితని | విశ్వపరత్వము తెంచున్
చేరడు తీరని తీరినతతి కని | సిద్ధజనము భావించున్
7. కనమున ఫలమున పరతత్త్వమిదు లన | వరహృదయముల గనంగన్
నెరివైభవమున నిజ శుభభావన | నెగడున్ "భూమ" యనంగన్
8. వరలు సమతపై వాఙ్మనసులపై | హరి నిర్వృతిపై నెప్పుడున్
తరుణులార! తనుపరత మీఱినను | దొరకు శుభాత్మల కెప్పుడున్
9. హరిగురు దయగొని ఆగమపథిఁ గని | ఆత్మ కృష్ణునం దెల్లన్
స్థిరమైన ధిషణ శివనారాయణ | తీర్థు లిది గూర్పె చెల్లున్

కం. విని యిది కాంతలు పరమా
త్మని కృష్ణుని నిల్పి హృదయములలో భక్తిన్
వన జేక్షణు దివ్యాకృతి
గనుచున్ మౌనంబుఁ గొనిరి కడు మోదమునన్. 19

కం. తరుణులు మేనుల మఱచియు
హరి గను నాత్మలనెమిగిలి యర్భకులవలెన్
గురుకొనునున్మత్తులవలె
వరలిరి పరతత్త్వమగ్నవరచేతనలై. 20

గీ. వారి కృతకృత్యభావంబు వారిభక్తి
సర్వయోగీశ్వరుండైన శౌరి యెఱిగి
ఆత్మమాయావిడంబనం బంతవరల
మోహనాకృతి కృష్ణుడై ముందు వెలసె. 21

చ. మురనరకాళివైరి నఘమూలము ద్రుంచిన కాలమేఘభా
స్వరవరవర్ణునిన్ నవరసప్రదు మన్మథమన్మథుణ్ మనో
హరుఁ గని ముగ్ధగోపసుత లా పరమాత్ము శ్రుతుల్ నుతించు న
ట్లిరవుగఁ జుట్టి పల్కిరి యథేచ్ఛ ముదాత్తతఁ గౌగిలింపుచున్.

12 వ కీర్తన

ప. నందనందను నాథుల–నాథుని చెలులార! గనరే

అ. ఇందు మదనకోటిమోహను డితడు గోపీమాధవు డనరే

1. పాద పల్లవముల పద్మాంకుశాది రేఖల
వేదవిదు లింద్రాదులు వినుతింప నృత్యముల
ఆదరమ్మున దీర్చి అఖిలలోకమ్ముల
మోదమున గూర్చి యేలు మోహనకృష్ణ లీలల

2. బృందావనమున మనమందఱ మింపొందు సిరుల
పొందగా మొల్లలపలుజిగి మందహాసమ్ముల
ఇందిర గొల్చు పాదాబ్జమందు భక్తి తేనెల
నందు సురల భూసురుల నలర జేయు సొంపుల

3\. జల లతలో! ముంగురులు లలి నాగులో! కనుబొమలు
అలమీనులో కన్ను లన - అందకత్తెలు మనమే నదులు
జలధి తా పతి; మృగమదతిలక మొనయు నుదుటిసిరులు
జలద మను శివనారాయణ-సాధకుని కందించు రసములు

ఆ. వె. ఎదను మదిని చూడ్కి ముదితలు మఱిమఱి
నోదివికొనుచు కృష్ణు ముదముఁ గనుచు
అతడు తాము నొక్క టౌనంచు గుర్తించి
నిత్య సత్య సుకృత కృత్యలైరి. 23

గీ. అంత వేకువతఱి గోపికాళి చేరి
అనుసరింప నాత్మారాము డఖిలభక్త
తారకంబైన తన దివ్యదర్శనంబు
వెలయ వేంచేసె గోకుల నిలయమునకు. 24

ఇది శ్రీ నారాయణతీర్థులవారిచే రచింపబడిన-శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణి
యందు రాసక్రీడావర్ణనమను ఎనిమిదవ తరంగము.

శ్రీరస్తు

శ్రీకృష్ణలీలాతరఙ్గిణి - తెనుగు

నవమతరఙ్గము

—♦ తోహారలు ♦—

శ్రీకృష్ణుని మధురాపుర గమనము చెలువొ వర్ణనలొందుఁ
ఆకంసుం డట దేవకి వసుదేవాదులు వచ్చెద రిందుఁ
శ్రీరహిఁ బృందావని బలరాముడు శ్రీకృష్ణుండ లరుటయున్
నారదునివలన విని కంసుం డక్రూరుని రప్పించుటయున్
కంసాజ్ఞల నక్రూరుడు గోకులగతుఁడై కృష్ణు గనుటయున్
శంసింపుచు కృష్ణుం డక్రూరుని సమ్మతి దయఁ గాంచుటయున్.
విశ్వరూపమును జూపి కృష్ణు డట వెడలి మధురకు జనుటయున్
శాశ్వతమోదము నవమతరంగ మొసంగును భక్తివినుటయున్.

— కంసునిప్రవేశము - నారదునిప్రవేశము —

గీ. సరస గోపీచకోరాళి చంద్రుఁడైన
వాసుదేవుండు గోకులావాసుఁడైన
కథను నారదుఁ డెఱిగింప కంసుడంత
కలఁగి మది భీతి దూతల వలనఁ బిలిచి. 4

కం. మంత్రులతో చింతించిన
మంత్రముగా ధనువుపేరి మఖమను వీలా
తంత్రం బౌనని కంసుడు
యంత్రం బక్రూరువిలుపె యని రప్పింపన్. 5

1 వ కీర్తన

వ. అక్రూరుని ప్రవేశము.

ఏకాంత భక్తు డక్రూరుడు లోకమంత ప్రేమించుసతతు
శ్రీకాంతుని దేవకీసుతుని చిత్తమందునఁ గొల్చు సౌమ్యుఁడు

వ. అంత అక్రూరునితో కంసుని వచనము.

శా. అక్రూరా! హిత! హంత లీజగతిపై నారామకృష్ణుల్ గఁ
వక్రత్వంబుగ నుందురో గెడపెదఁ వారన్; ధనుర్యాగ మా
యా క్రీడన్ వడినేగి వారల నిదే వ్యాజంబుపై దెమ్ము; నీ
పై క్రోధంబున నున్నవారు సుమతీ! భంజింపఁ ద్వేషులన్. 6

వ. అంత కంసునితో అక్రూరుని వచనము

గీ. జగతి నో మహారాజ మీజయము నిండు,
సెలవొసంగినయట్లు నే సేయువాడ,
కాని వారు వీర్యఖ్యాతి ఘనులుగాన
నెఱుగ విధికల్పఫలమేమొ యీవె యాన. 7

వ. అంత అక్రూరునితో కంసుని వచనము.

కం. జాగొనరింపక యిప్పుడె
యేగుము బృందావనమునకీ వక్రూరా!
వేగమె నా రిపుల ధను
ర్యాగ మ్మిఁకఁ దెమ్ము మోస మందెద రిందున్. 8

కం. అన వెడలి గోకులమునకు
చనుచో నక్రూరు డెన్నొసార్లు స్మరణన్
దనివి గొని కృష్ణసద్గుణ
మనన మొనయు పాటలందు మార్గంబందుŕ. 9

—♦ అక్రూరుడు బృందావనము సమీపించి ఇట్లు గానముచేసెను ♦—

2 వ కీర్తన.

ప. కనెదనా! గోకులమందు	గోపికల గోవిందు
అ. చనగా కలుషము యోగి	జనులకు ప్రత్యక్షమెందు
1. అడవిని గొడ్డళ్ళన	అఘముఁ దీర్చు పదముల
అడుగుదమ్ముల నీట శుద్ధు	లౌ భక్త సంఘముల
దొడరి సంపంగి మొగలి	తులసి తమ్మి పూవుల
తురీయానందుడై	తొలగించు భ్రాంతుల
2. ఎడమనుండి కుడికై	యేగు మృగపక్షులు
ఎదురౌ పూర్ణకలశ	మివి శుభ శకునములు
అడరి శంఖవీణాదుల	ఆ నిస్వనములు
అహా విననౌ; దర్శింతు	నఖలరత్నాల పదములు
3. నందనందనుని కట	ఇందువదన మట
మందహాసము కను లర	విందములవంటి వట
పొందౌ నాస సంపెంగ	పువ్వట ఆనంద మట
అంది మ్రొక్క సురలు నారా	యణతీర్థు మెచ్చురట

గీ. ఏగి ఘుతఁడాయమున చెంత నినుకదరుల
మోదమున గాంచి "శ్రీకృష్ణ పాదయుగము
కంజ వజ్ర ధ్వజాది రేఖలను వెలసె
నెక్క నీ భూమి" యనుచు సంస్తుతి యొనర్చి. 10

గీ. శౌరి పాదారవింద ప్రసార భాగ్య
భవ్య సంస్పర్శమాటచే పావనంబు
లీ కళింద కన్యా లహరీ కదంబ
[illegible] ప్రసన్నతల్పములనంబు లనుచు 11

కం. యదువరుని పాదపద్మము
లిదె తీర్చిన చిన్నె లరయు నే ధన్యుండన్
గద మానిబృందమాన్యుడ
గద యని యక్రూరు డెసగి గానము సేసెన్. 12

3 వ కీర్తన.

ప. ధన్యుండ ధన్యుండ ధరణీస్థలిలో ధన్యుడ నేను ధన్యులలో
అ. ధన్యయా కాళిందీ పుణ్యానదులలో ధన్యమా నిసుక లీమాన్యమా

1. అలరు నిందు శ్రీ హరిపాదచిహ్నములు [దరిలో
ఇల జీవకోటికినా పులకు రమ్యములు
లలన గృహము బంధు వులు సుతులు పశు ధనములు
పలు మోహబంధములని తొలగించు నిచటిసేవలు
2. శ్రీపతి కటాక్ష మను శ్రేయస్సుల గాంచి
గోప గోపీ జనులు గోవులు గోకుల జీవులు మంచి
రూపము యౌవనము గల్గి చూపులకు సొంపు వహించి
పాపతాపము లేకుందురు పావనత్వ మెసయించి
3. జలజము శంఖము వజ్రము చక్రము పతాక యన
ఇలపై శుభ రేఖ లొప్ప నివె కన్పడె నిందున
జలజనాభు యదుపుంగవు చరణచిహ్నము లౌను గావున
అల నారాయణతీర్థు హరిగురుకృప గూర్చు మోక్షిన

కం. శ్రీహరిపదసరసిజముల
తా, హృదయసరసిజమందు తప్పక నిడి యు
త్సాహమున కృష్ణుఁ బిలుచుచు
మోహనగానంబు భక్తిమొనయగ సల్పెన్. 13

4 వ. కీర్తన

ప. సేవింతు! హృదయాబ్జమున ... నీవరపాదాబ్జమున
అ. దేవగంధర్వాదుల సేవన ... కైవడిన్ నను నోము కరుణ

1. జగము లన్నిటి నియమించ సౌమ్యు లెల్లరు తరించ
తగు మాయ వెలయించ దర్పకుని గాంచ
నిగమముల నుద్ధరించ తెగడి వైరుల నొంచ
నెగడెదా భయము వారించ నెరి సౌఖ్యము నించ

2. సరిగె వల్వలు దనరార పగమ శుభము లొనరార
మురళీరవ మింపు మీఱ ముసు లలరార
సరసవినయ మొప్పార శాస్త్రముల శాది చేకూర
వెరపు వెతలు దీర్చు పీర విజయగోపాలుడ వౌర

3. చనెదు యమునా తీరమున జలధివి దయా రసమున
మినుక జేతువు కంసుని మొన మేరు ధైర్యమున
అణచి కాళీయు హ్రదమున గనెదు గోపికల ప్రియమున
ఘనవరదుడవు గోకులమున కామకోటి రూపమున

4. భక్తులా జనుల సేల పరమమా కరుణం దేల
సక్తుల భ్రాంతులు వ్రీల సాధుల మ్రోల
రక్తిఁ కనులబ్జములఁ బోల రాజిలు పాదముల లీల
ముక్తి నారాయణతీర్థ మునిపాల గూర్ప వేల!

కం. బృందావనమున గోవుల
మందలమధ్యమున గోపమండలమందున్
నందకుమారుని దర్శన
మంది వినుతి సేసె భక్తి నక్రూరు డటన్. 14

—♦ మత్తకోకిల ♦—

శ్రీమనోహర! నాథ! కృష్ణ! యశేషమండలవర్తివై
భూమి నంధకవృష్ణికులావున బ్రోచు నిర్మలకీర్తివై
శ్యామసుందర! కోటిమన్మథ సౌమ్యపావనమూర్తివై
ప్రేమ శాశ్వతమోద మీఁగదె! విశ్వపావనపూర్తివై

5 వ కీర్తన

ప. నందగోపకుమార! సిరుల నందఱ నలరింపు కృష్ణ
అ. చందనము కుంకుమ తులసి సంపెగల ఘుమ మేను నింపగ

[సప్తవిభక్త్యంత్య నియమ చరణములు]

[ప్రథమము]

1. విజయరమ్యము నీలోకము వేద్యమా నీ కెల్ల వేదము
భజనచే తొలగు శోకము ప్రబలు భద్రము
అజిత! నీదా వఖిలజగము అర్కగతి నీ శాసనము
ప్రజల కా నీవల్ల శుభము పాపముఖ్యుల కపజయము

[ద్వితీయము]

2. గోపికలు చుట్టు గలవాని గోవుల గోపకుల వాని
తాపసులయెడ తారకుని తత్త్వవేదముల కాద్యుని
శ్రీపతిని శృంగారమూర్తిని సృష్టిలీలకు కారణుని
ప్రాపౌ శ్రీవత్సచిహ్నుని ప్రణుతింతు కృపాళుని

[తృతీయము]

3. తులయెలేని కరుణచే నెలవై తా జగతిచే
లలి పసిమి సేల్వాచే వెలయు సొంపుచే
కలగొన్న వెన్నచే కమలాలయ గల యెదచే
నలరెడా కౌస్తుభముచే నాశ్రితార్థుడ వౌటచే

[చతుర్థము]

4. సాధుల సంఘములకై సుదానవతమూ గూర్చుటకై
బోధ చిన్మహిమ కొఱకై పుణ్యార్థములకై
సాధన నేర్పు నిజమునకై సంసారమూ గని తీర్చుట
శోధన ముపనిషత్తులకై శుద్ధవర్తన సుందు మాకై

[పంచమము]

5. పదము నటనన్ మార్పు వలన భవ్యకుండల ఘృణుల వల
ఒదిగిపోవు మాయ వలన ఒనరు ప్రత్యక్ష దృష్టి వ
పదిలమా శుభము క్తి వలన మొదట గాచిన చదువు
ముదము భక్తులకగు నీ వలన మొనయు గోకులలీల

[షష్ఠము]

6. తలుకుతళ్కును వైజయంతికి అల వామదేవాదుల భక్తికి
కొలుచు దాసుల తృప్తికి నెలవౌ చరిత నియతికి
లలితమౌ మది ఋజుపథికి తొలి వేదత్రయ సమ్మతికి
వెలయు గోపికామండలికి వినతు లివె నీ విశ్వోన్నతికి

[సప్తమము]

7. సరళమౌ మురళీరవమందు సురలు గాంచు మోదమందు
వరము లొందు భక్తులందు స్వరముల వేదమ్ములందు
సిరి భువియు గల లీలలందు శిష్టభక్తుల మోక్షమందు
వరనారాయణతీర్థునందు వర్ధిల్లుము నీ సేవలందు

— పంచచామరము —

"మహామహేశ! బోధసేయు మాకు" నంచు సల్పుచున్
బహుప్రణామముల్ ముకుందపాదపద్మసన్నిధిన్
సుహృత్ సగద్గద స్వరాప్తి నుప్రభున్ స్వయంప్రభున్
సహానుగున్యభంగి వేడ సంతసించి యాతఁడున్. 16

కం. ఆయక్రూరున కభినతి
మాయామానుషవిలాసి మాధవు డొనరన్
జేయుచుఁ గౌఁగిటఁ గొని, విని
"న్యాయ" మనియె కంసుపిలుపు హలధరుతోడన్. 17

కం. అలరాత్రిని నక్రూరుడు బలకృష్ణులతోడ గడపి ప్రముదముపన్ గో
కులమున, మఱి వేకువ మేల్ కొలిపెన్ వారలను గోపకులశుభంగిన్

— మేలుకొలుపుపాట —

6 వ కీర్తన

ప. ఓరామ! ఓకృష్ణ! మీ రింక మేల్కొనరె
అ. ఓరామ! ఓకృష్ణ! ఓ జగద్గురులార!
కారుణ్యమున మమ్ముగని యేలుకొనరే!
1. పతిగ సూర్యుని పొంది ప్రాక్ దిక్కనెడు కాంత
అతిశీతలుల సౌభాగ్యవతి యగును నంత
ప్రతిగ ... పతియునియె, తా నింత
... వెలయించు, వింత!

2. నలినమిత్రుడు వెలయఁ దొలగు నిరులను బోలి
అళులు జలజముల వెలి కలఁగ గొదలోలి
తొలకు నునుతమ్మి పరిమళములను సుధగ్రోలి
లలన తేంట్లను గలియు వలపులను దేలి

3. పెరుఁగుల తరుచు ఘుమ్ము వరలు సంగీతమ్ము
గురువేదఘోషమ్ము గౌరవమ్ము
సురపతి నలువ గొల్చెదరు నీ పదాబ్జమ్ము
సిరుల కిది నిలయమ్ము హరి! మధుమథన! లెమ్ము

4. దేశాక్షి భూపాల దేవగాంధారి యన
శ్రీశ! బిలహరి వసం తాళిపమున
నీ శుభగుణమ్ములన్ నెలత లిదె గానమున
కేశవా! యెన్నెదరు కృష్ణ! యింపౌ విన

5. వరలి తళతళల తెలవాఱు నీ సమయముల
విరిసి నవమల్లికలు విహసించు తారకల
సరళమా నక్రూరు హరి మేలుకొలుపుల
వరనారాయణతీర్థ గురుసంస్మరణల

ఉ. ఈ రహి రాత్రి యేగఁగ నహీనబలాఢ్యుని కృష్ణు రాము న
క్రూరుడు తేరునందుగొని గుఱ్ఱములన్ గ్రహింపఁబోవఁగా
నారథమందు చంద్రముఖు నంబుదవర్ణుని గాంచి గోపికల్
తీరగు నవ్వువెన్నెలలఁ దేల్చి జయంబుగఁ బల్కి రిట్టులన్. 19-20

7 వ కీర్తన - గోపికాలాపము

ప. అక్రూరుం డిదె కొనిచనునే చెలి! మన-హరిని మధురకు, నింకేమననే

అ. సక్రూరు డీతని సాహస మేమననే చాలమాయావి చాన! కననే

1. మనమునను కమలముల-మనకు బలరామునితో-దనరి సూర్యుఁ బోలువానిన్
మన వెన్నగొనిన్ జాణన్-మనకు కారణమై దనుజాలనొందు మువ్వపట్టువాఁ డానిన్

2. బృందావని చంద్రుడన-ఇంద్రాను లెన్న మన-చందనమన దనరువానిన్
పొందౌ రథమున గొని-పోవు బ్రహ్మాదులనుతు-లంచు మన నందనందనుడౌవానిన్

3. సంసారమను కడలి - జయముగ దాటించు - సద్గురు గోపశ్రీవానిన్
కంసుని పైకట నే-కవుల సన్నుతు లట నే-కరుణ శివనారాయణు గాంచువానిన్

క. మథురాభిముఖంబగు నా
రథమం దక్రూరు వెంట రామునితోడన్
బ్రథితుండౌ శ్రీకృష్ణుని
కథ నిట్లాక గోపకాంత గని వినుతించెన్.

3 వ కీర్తన

ప॥ [మన] స్వామి నే వన - మాలి నే - చెలి! కనవే ॥మన॥

అ॥ తన కౌస్తుభశ్రీలఁ - దనరు సున్నతవక్షు - గుణమాన్య విజయ - గోపాలు
శంభు నే -మన॥

1. ఇందువంశ జలధి- కితడే పూర్ణేందు డై-హితము సత్యము మన - కెతిగించువాని నే
నందయోగి కొల్చు మన-నందగోపునిసుతుని-అందు రథమున పరమా - నందుడౌ
వాని నే
పొందౌ గుణముల నిధి యని - భువనగురువని మునులు-బృందారకులు జనులు -
పొగడువాని నే ॥మన॥

2. అలరారు మురళిగల-అధరబింబమువాని-దొలఁకు నమృతమ్మురు - చులకగానము
వాని నే
అతి చిఱునవ్వుల-కలల సంపదవాని-చెలియా! మాధవుని, మ-ధుని జయించిన
వాని నే
వెలరాల నగల వంపు-జాలవాలవాని నింద్రా-దులుగొల్చుపాదాబ్జ - ములుకల
వాని నే ॥మన॥

3. తనయోగమున మోహా - మను నిద్ర గెల్చువాని-కనరే! బలరాము శుభ - మును
గూర్చువాని నే
ఘనధృతి గిరిరాజై-ఖలులపై రుద్రుండై-కడుసుఖమై హరి తోడను జనువాని నే
తనను శివనారాయణ-ముని బొగడ మంచి - మణుల పీడలలో - మెనయదగు
వాని నే ॥మన॥

గీ. మధుర కేగ నుత్సాహియా మాధవునకు
సద్వ్రతమ్మైన విజయసూచనలు గాగ
మంగళాచరణముల మేల్ మధురగాన
మొనయఁ జేసిరి గోపాల వనిత లెల్ల.

9 వ కీర్తన.

ప. విజయగోపాల! నీకు మంగళం జయ విశ్వమేలు నీకు మంగళం

1. నందయశోద సానందించు సుందర మందహాసమునకు మంగళం
నందాను లెన్నగ మంధర మెత్తిన గోవింద! నీ పాదములకు మంగళం

2. కడిమిచెట్టు మొదట, కనక మణి కుండల కాంతులెనయు నీకు మంగళం
కడిఁది వైరుల నొంచి కరుణ దాసుల గాంచు కళ్యాణకరునకు మంగళం

3. తులసి సంపెగ చందనముల చలువ చమనుల విలసిల్లు శ్రీకృష్ణ! మంగళం
పలుక నలవిగాని కలన వసుదేవు నెప్ప డలరింపఁ గలనీకు మంగళం

4. గోకులము నేలు గోపికల పాలి గూఢహా ప్రేమకు మంగళం
మాకష్టములఁ బాపి ఘనతాపములఁ దీర్చి మమ్మెల్లఁ గాచునీకు మంగళం

5. గోవర్ధన మెత్తి గోవులఁ గాచిన దేవ! నీ వనమాలకు మంగళం
ఆ వామనావతార మన నారాయణతీర్థ పావనఁ జేసిననీకు మంగళం

—♦ స్వామి అక్రూరునకు విశ్వరూపముచూపుట ♦—

గీ. రామకృష్ణులు విలసిల్లురథమునంత
మధురకై తోలుచున్ బోయి మార్గమందు
యమునదరి నాపి యక్రూరు డందు స్నాన
మాడుచున్ గాంచె మఱి కృష్ణు నాజలముల. 23

ఆ. వె. నీరమందు నలరి తేరునం దనరారి
హృదయ పథము నిండి యొనయుచున్న
సర్వమయుని కృష్ణు సారెసారెకుఁ గాంచి
యతఁడు తత్త్వ మెఱిఁగి యనియె నిట్లు. 24

10 వ కీర్తన

ప. కంటి భువనములెల్ల కల్పించు నేర్పరిని
కంటి గోనిలయు నెల్ల గాచు విజయగోపాలుని

1. హృదయాబ్జముల నెల్ల ఇనకోటి దీప్తి నుండి
కుదురై పంచభూతముల గోష్ఠితో దిక్కుల నిండి
ఒదవి ప్రత్యగాత్మగా కొనరి వేర్వేర దండి
ముదముతో శేషశయ్య మొనసెదా నానోముపండి

2. నిగమ మెంచగిన వారి కెప్పుడు నీవె జ్ఞానసార మై
సుగుణములను మరులఁ గూర్పగ సుస్వభావమై డారమై
జగతి. కంతరాత్మ వౌనుపు సకల విభవాధార మై
ఖగమృగమ్ముల సురనరాదుల నెగడి జన్మకు దూర మై
3. వ్రజలకున్ బృందావనమ్మున భాగ్య మీనై మించియున్
నిజశరీరము స్మరులకోటి నెనరు నతిశయించియున్
భజనఁ యోగుల నారదాదుల పాటలన్ దయ నెంచియున్
విజయమైతివి నెమలిపింఛము వేడ్కగా ధరియించియున్
4. తిలక మీనై భువికెల్ల స్థిరగ్రమై అన్నిటిన్ పెంచుచు
కొలుచువారి కభయ మొసగుచు క్రొత్తవెన్న సంగ్రహించుచు
తొలగించి జన్మభయము తోసెము క్తి ననుగ్రహించుచు
చెలగెజా యానందసిద్ధిగ శివనారాయణు నెంచుచు

ఆ. వె. అమరపురముఁబోలు నామధురం గాంచి
మదిని చాలమెచ్చి మాధవుండు
పలికె నన్నయైన బలరామునకు నిట్లు
మధురవాగ్విలాసమధలు గురియ, 25

11 వ కీర్తన

ప. రంగా మధురానగరము రామా! బంగరు గోపురముల కోటఁ గనుమా
అ. హంగా రమ్యస్థలములను సుమా! అలరు రత్నములకోట్ల నను మా
1. చంద్రశాలల సూర్యచంద్రులున్ సంచరింతురన పెద్ద మేడలున్
ఇంద్రవిభవములు స్మరభోగములున్ నెసగు మహితములు వాడవాడలున్
2. క్రొత్తక్రొత్త మణు లివె వేలఁ దెచ్చున్ కొన నచ్చరల మనసులే మెచ్చున్
మొత్తములై భూసురతతి హెచ్చున్ మునులా! దేవతలా! పిరనవచ్చున్
3. జలజమ్ములతో నలలేపారన్ అల కాళిందియె యాదరిఁ పాఱున్
కలహంసల బారులు దనరారన్ కామ ముఖ్యపట్టణమై తీరున్

4. నలువ చేసిన సృష్టిని మించి కలుషముల నెల్లను సేకరించి
వెలయున్ విద్యల వాదము, వంచి కళల లక్షణములను సహించి
5. అన్నగారి సంతోషము పెంపన్ ఆనువుగా కృష్ణుడు చరియింపన్
చెన్నౌ కీర్తన తాపమడంపన్ శిష్టా గ్యాలు డెందెన యింపన్

గీ. సరసవనజలజముల హంసముల జాళ్ళు
మునులవలె మానసావాసమును దలపవు
పరమసుఖలగ్నచిత్తముల్ బాహ్యాభంగు
లెంచుచున్ ప్రీతితో స్మరయించు చెల్లా. 26

గీ. మధురకుఁ జని యక్రూరరథమునుదిగి
రమ్యముగ పాదచారులై రాజమార్గ
గాములై రామకృష్ణులు ఘనత నెనసి
మందమదగజగతిఁ పౌరమాన్యులైరి 27

ఇది శ్రీనారాయణతీర్థులవారిచే రచింపఁబడిన శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణి యందు శ్రీకృష్ణమధురాప్రవేశవర్ణనమను తొమ్మిదవతరంగము.

శ్రీః

శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణీ - తెనుగు

దశమ తరఙ్గము

—♦ శ్లోహారలు ♦—

శ్రీకృష్ణుడు కంసుని వధించుకథ చిత్రచరిత్ర మనంగన్
ఆ కంసుడు దేవకివసుదేవుని నవరోధించి యుసంగన్. 1

పురవీధుల శ్రీకృష్ణుడు రజకుని భూరిగర్వము నణంచున్
హరి కుబ్జను సన్మానించును కరివరమున్ పోరున మించున్. 2

శౌరి కంసు నట వధించి జననీజనకులఁ గని యులడించున్
తీర్థగ వినవా దశమతరంగసుసార మిది శుభము నించున్. 3

వ. ఆ రామకృష్ణు లిరువు రిట్లు వెలసిరి. మిగుల ప్రకాశించుచు నీలవర్ణము (బలరాముడు), పసుపువర్ణము (శ్రీకృష్ణుడు), గల అందమైన వస్త్రములు ధరించిన వారై, (తెల్లనివస్త్రములను ధరించిన అక్రూరుడు) సరస్వతి నదిని పోలి మధ్యనుండగా నుభయులును గంగాయమునా ప్రవాహములవలె నూతనకులయొక్క కూడిక ను అతిశయించు ప్రకాశముగలవారై, (మంచి) మార్గమున నడచువారి మనస్సులకు పరిశ్రాంతియు, విరామము నొసగు దర్శనముకలవారై, మునివర్యులయొక్క మనస్సులనే హంసల శ్రేణికి ఆశ్రయములౌకరములు, చరణములు, మోములు కన్నులు నాభిప్రదేశములు అను పద్మములయొక్క వైభవముచే, ప్రకాశమానమౌ, నదుల బోలు శరీరములు గలవారై, (మధురానగరమందలి) ఎత్తైన మేడలయొక్క శిఖరములందు స్థాపించబడిన చంద్రకాంతమణులపై వెన్నెలసోకుటచే స్రవించు, మిగుల మృదువైన అమృతముచే కలాపిగా, చల్లబడిన రమ్యమైన యిసుకగల మధురాపుర రాజమార్గములందు గమనించువారై, విచిత్రమైన వనమాలలు ధరించినవారై, మానవతులైన స్త్రీలకు మోహము గలిగించువారై, మృదువైన మురళీగానము అను అమృతముచే సంతోషపెట్టబడిన దేవతలు, కిన్నరులు మొదలౌ దివ్యకాంతల మనస్సులనే రాజహంసలయొక్క సమూహముకలవారై. సత్యసంకల్పములు మొదలౌ సుగుణములుకలవారై, సకలలోకములను సంరక్షించుటయందు ప్రవీణులై, మధురాపురమునందుండు జనులు తమ పుణ్యవిశేషములని యెంచునంత శుభలక్షణములుగలవారై, దేవనగరములనుండు వనితలయొక్క గొప్ప గానమను అమృతముచే ఆరాధనగొనువారై, దుర్మతులయొక్క మదమును భంగముచేయుటయందు అతిశయములైన ధైర్యము, శౌర్యము, గాంభీర్యమునుగలవారై, విడువబడిన గోపకుమార లీలాభావముగలవారై, మహానుభావులగు శ్రీరామకృష్ణులను, సందర్శించి మతియు, మతియు, సంతోషముతో అక్కడి జనములు అలరారిరి. 4

ఆ. వె. రాజమార్గమెల్ల రాజిల్ల బలరాముఁ
గూడి యచ్చెరువులఁ గొల్పు రూప
వైభవమున వచ్చువాని కృష్ణునిఁగాంచి
వినుతి సేసి రచటి వనిత లిటుల. 5

1 వ కీర్తన

ప. నందకుమారు భక్త	చందను నదె! కనరే
1. నందాదియోగు లెంచు, నా	నందరూపు కనరే
2. పొంబౌ శశిమోము సిరుల	మందిరమౌ కనరే
3. శృంగారరస మను వదిని	శ్రీనిధినిఁ గనరే
4. హంగౌ కన్బొమల లీల	నా కటాక్షముఁ గనరే
5. అందగత్తె లను నదుల	ఆ సముద్రుఁ గనరే
6. అందె గజగమనమున	నడుగు ధీరుఁ గనరే

7. నిజభక్తుల రక్షఁపూను | నెనరు సాధన వానిఁ గనరే
8. విజయగోపాలు బిరుదు | వెలయువాని గనరే
9. అన్నగారిని బాహువూనెను | అతడె కృష్ణుడు కనరే
10. అన్నుమిన్నల కెల్ల నీవురి | నలరు మన్మథుఁ గనరే
11. చెన్నుగా శివనారాయణు | సేవఁ గొను పాదముఁగనరే
— నందకుమారు భక్త | చందను నదె! కనరె

కం. హరియించు కంసు దుస్తుల
చరియించి యొసంగు దివ్యసందర్శనమున్
నిరవధిక పరానందుఁ
సరసున్ చెలులార! కనుడు జన్మ తరించుఁ. 6

వ. అంత రజకుని శిక్షించి కంసునివస్త్రములఁహరించి మాలా కారునివల్ల పుష్ప మాలలఁగొని అనుగ్రహించిన శ్రీరామకృష్ణుల, సమీపమునకు కుబ్జప్రవేశించెను.

2 వ కీర్తన

1. ఆరుకెంచె నంత కుబ్జయను కాంత | సరగ బ్రహ్మ చూపె తన చాతుర్యమంత
2. మరిచిత్రమా నగలు వరల నెంత | నెరి కౌతుక కనులార వింత
3. సరి సురుట కస్తూరి, కరమందు చంద నాదులుగ లిగికృష్ణునెంచు త్రివక్రయను కాంత

గీ. మించు కన్నులు కుబ్జయా మేనివికృతి
దళుగుకాంత నీమొ నొక ర్తఁ గాంచి కరుణ
నించి ధన్యాత్మఁ గాఁ జేయ నెంచి పల్కె
వర్మవాక్కుల కృష్ణుండు నవ్వి యిటుల 7

3 వ కీర్తన.

ప. కాముసుందరి! పల్కవేమే నామమేమే పదవియేమే
అ. నీ వృత్తము కరపదముల సొగసే మోహమున నీ కెంపెదవి చిప్పరే
[నెరికురు లెంతో కారే

1. వనిత! నీరూప మెంతో నెనరు వహించునే
జను లలర యౌవన వన మని పించునే
అనిశము నీ సొగను ఆనందము నించునే
తళతళారెచా జగతి తనివి దీరఁగాంచునే

2. చందనము కస్తూరి సంపెంగ విరుల
పొందగు పరిమళము దివిని భువి నెల్ల దరుల
కందర్ప రథమై పెం పొందు మేని సిరుల
సుందరి! కలహంస లీల శుభమైన మరుల

3. పౌరులు పల్లెవారు పేరు రూపునుజూచి తెలియ
నీరీతి త్రివక్రత యేల? భక్తినొలయ
తీరుగా భవభయము వీడును దివ్యశుభములు గలియ
నారాయణతీర్థు పాట నవ్యమై వెలయ

— సుగంధి —

వింత వింత మాటలాడి వేడ్కమించి డాయుచున్
కాంతపూర్వపుణ్య మెంతొగా స్మరించు నాప్రభున్
స్వాంతరంగదైవ మంచు సాధువాక్యసమ్మతిన్
చెంత ప్రేమభక్తితోడ చేడె వేడె నీరహీన్. 8

4వ కీర్తన

ప. రార! రార! విజయగోపాలబాల!
ఏర! నన్నేలర! ఎల్లలోకము నేలులీల

1. జగము మెచ్చు మోహముతమ్మి సొగసువాడ నిగడి భామయున కరుణనించువాడ
తగి కోటిసూర్యదీప్తిఁ దనరువాడ బిగియు సంసారపుకట్లఁ దెగచువాడ

2. గోపకాంతల ప్రేమఁ గొన్నవాడ గోవింద! నగరా ఘు గుణములవాడ
పాపుల మూకల నొంచు బలిమివాడ పావనచరిత నఘము బాపువాడ

3. మాలలివే! గరుడు నెక్కు మహిమవాడ చాలగంధమిదె! శేష శయ్యపైవాడ
దేలు కేళి జన్మసక్తి దీర్చువాడ ఏలు శరణంటిని దయ నెనయువాడ

4. తిలకమ్ముగ కస్తూరిగలుగువాడ లలితములగు వేణురవములవాడ
ఖలులౌ సురవైరుల గెలుచువాడ జలజాక్ష! నెమలిపింఛ మలరువాడ

5. ఆనందమున కడలియౌవాడ అఘమూఁబాప రుద్రునియట్టివాడ
జ్ఞానము మేల్ భక్తుల కొసంగువాడ దీన నేలు నారాయణ తీర్థునివాడ

గీ. గాఢసంసార పాప పంకమును గడుగు
కంసరిపు దివ్యసౌందర్య గంగయందు
పూర్ణసుస్నాత విజ్ఞానపూత యగుచు
మనసాకింతయు కుబ్జకు మఱలదయ్యె, 9

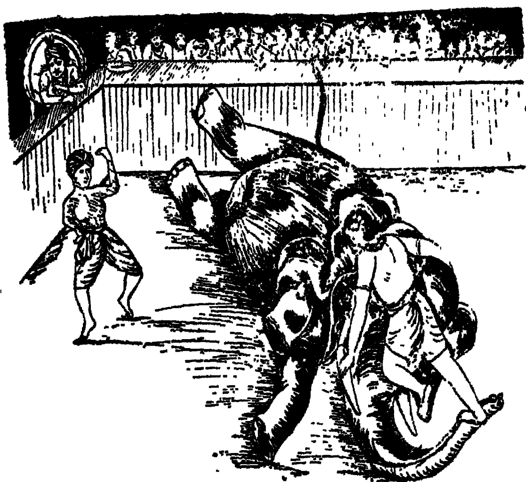
కం. విని కుబ్జా వచనంబుల
గొని యాశ్చర్యంబు నామె గుణపావనియౌ
ట నెఱిగి కరసంస్పర్శనె
వనితకు సురనారిసొంపు వరదుఁడు కూర్చెన్. 10

కం. పీతాంబరధరు మాధవు
నాతతసుశ్యామవర్ణ వనయముఁ గొలువన్
ప్రీతి మది నెసఁగ కామిని
యీ తెఱగున మధురవాక్కు లెనయగ పలికెఁ. 11

5 వ కీర్తన

ప. నన్ను ప్రేమ నేలర! నాథ! మాధవ! రార
అ. మన్నించి ధన్యజేసి! మధురవాక్ సుధల నీర
1. దేవకికొడుకు వని · దీనుల దయ బ్రోతువని
నీవు మరుని మింతువని నెలతల మది గొందువని
తావు మునిమనసులు నీ కని తరిచెదు ఘనభ్రాంతులనని
ఠీవి జరీసేల్వావాడని తెలిసె భువనకర్తవని
2. నీలిమబ్బన తగుదువోయి నీవారిలోదాన నోయి
మేలౌ సుగుణరాసి వోయి లీల వేడ్క గాదోయి
పాలించవలె నిజము నోయి బలరాము తమ్ముడవోయి
నేలువచెంగు విడువనోయి ఏలితీరవలె నోయి
3. కోటిసూర్యుల మించి క్రూరతామస మడగించి
నీటు ముత్తెపునగ ధరించి నీవారి రక్షించి
మాటిఖలుల దూరముంచి మేలిచరణసేవ నించి
పాటించు శివనారాయణుని పాటల నంగీకరించి

ఆ. వె. ఆమె ప్రార్థనమున హరి సమాధానంబు
పలికి, వెడలిచనుచు, బాట నడుమ
నడరి పైకి కువలయాపీడమను నేన్గు
దార్పఁబడగ బలిమి దాని నడఁచె. 12

గీ. అంత తమపైకి వచ్చిన యమితబలుల
ముష్టికాఖ్య చాణూరుని మొనసి యడఁచి
మేటివిలుద్రుంచి యన్నతో మేనమామ
కొలువుసొచ్చె, దివ్యుల గానములు సెలంగె. 13

6 వ కీర్తన.

ప. సేవింపుడహో! శ్రీగోవిందున్ చిత్రమాభామతో భువి చెలువొందగన్
అ. భావింపుడు నవమేఘము పొందున్ బరపున్ బలరామునితో నింగున్
1. భువనము తనసొంపు లెంచున్ భూతదయ పెంచున్
భువికి భారమా దివిజవైరుల నడంచున్
వివిధలీలల 'చరించున్ వెలయు ముత్యపుపేర్ల మించున్
ధ్రువపదవి నిప్పించున్ భవబంధము విడిపించున్

2. మల్లుని చాణూరు నోర్చెన్ మత్తగజమును మదమార్చెన్
చల్లని కటాక్షముల జలజనేత్రములఁ దనర్చెన్
వల్లవల మరుడన చేర్చెన్. వాసుదేవుడన నెలర్చెన్
అల్ల క్షీరవార్ధిశయనుడు హరిగ కంసకరిని దీర్చెన్

3. ఏకాంతులకు సులభుడగును ఎనసి యదుకుల ముద్ధరించును
శ్రీకాకుళనగరమున శ్రీతో భువితో సేవలొసగును
ఈకీర్తన సురరాజు చేసెను హీనభావము లేక వెలయును
ఏకమై శివనారాయణు విజయగోపాలుని నుతి గను

గీ. అంత దిగియు కంసుండు సింహాసనమును
చెలగి కృష్ణునితోఁ, బోర సిద్ధుడగుచు
నెదుటి యుద్ధరంగంబున కేగుచుండి
తలఁచె మునుపటి దివ్యవాక్యాలను మఱల, 14

కం. హరిచే! సంసృతిభయకరి
నారిచే నాశౌరిచేత హతుడై కంసా
సురుడు రణరంగమునఁ బడ
సురభూసురు లిట్లు పొగడఁజొచ్చిరి కృష్ణున్. 15

7 వ కీర్తన.

ప. పాహి! దయామయ! - భవ్య! మమ్మేలుమా
"దేహి" యంటిమి భక్తి - దేవ! యొసఁగుమా

1. సంహరించి తసురు శ్రీవి - జయగోపాల
సంరక్షించి సురల, వి - జయగోపాల
సింహవీర! వాసుదేవ - శ్రీవిజయగోపాల
సేవింతు రింద్రాదులు - శ్రీవిజయగోపాల

2. విన్నను నీ జయగానము శ్రీ - విజయగోపాల
వెలసి సుగుణశీలుడవున - విజయగోపాల
జనులెన్న రసికుడ! వి - జయగోపాల
సాధుభక్తుల నేలు శ్రీవి - జయగోపాల

౩. వీరుల వీరుడవు శ్రీ - విజయగోపాల
విక్రమత ధేనుకు నొంచితి - విజయగోపాల
నారదాదుల పాటలు వి - నవా! విజయగోపాల
నారాయణతీర్థ వ - ర్ణనల విజయగోపాల

గీ. మథురలో కంసు డచ్యుతు మహిమచేత
నదె! వధింపంబడె నటంచు ముదముతోడ
పారిజాతాది సుమవృష్టి బరపి రపుడు
నంబర విమానములనుండి యమరవరులు. 16

గీ. అంత సుగుణాభిరాములై, యవధిలేని
సంసృతితమంబుఁ బాపగాఁ జాలువారు
రామకృష్ణులు తమ్ము నిరంతరంబు
నెంచు తల్లిదండ్రులను సేవించఁజనిరి. 17

కం. వచ్చిన కుమారు లిద్దఱ
మచ్చిక నెదఁజేర్చికొనుచు మాతయు పితయుఁ
దెచ్చికొని యొడికి శిరముల
మెచ్చున మూర్కొనిరి యిచ్చి మేల్ దీవనలన్. 18

కం. జగదధిపతి సర్వాత్ముఁడు
భగవంతుడు సర్వభక్తబంధువు మథురా
నగరేశు నుగ్రసేనుని
తగ ముదమున దనిపి యచట దయతో నుండెన్ 19

ఇది శ్రీనారాయణతీర్థులవారిచే రచింపఁబడిన - శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణి
యందు కంసవధయను దశమతరంగము.

శ్రీరస్తు

శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణి - [illegible]

ఏకాదశతరఙ్గము

—♦ తోహరలు ♦—

ద్వారకలో శ్రీకృష్ణప్రవేశ మీ రమ్యచరిత మెంచన్
శ్రీరంజిలు నేకాదశతరంగ చిత్రకథన మిది గాంచన్
గోపకాంతలకై కృష్ణుడు తలపునకున్ గొని వారల చింతన్
బావు సమాధానమునకు నుద్ధవు బంపగ నాతం డంతన్ 1
చని వ్రజకాంతలతో సంవాదము సల్పి మరలి శ్రీకృష్ణున్
గని భక్తురాండ్ర విన్నపమంతయు వినిపించి తనుపు జిష్ణున్ 2
గురువుల కోర్కెల రామకృష్ణు లొనగూర్చి విద్యలందుటయుఁ
జరాసంధు రణమున గెల్చి యతని సైన్యములన్ జెండుటయున్ 3

ఘనగుహ౯ కృష్ణుడు ప్రవేశించుటయు కాలయవను నిధనంబున్
గని ముచుకుందుని శ్రీకృష్ణుం డట కరుణించిన కథనంబున్. 4
ద్వారావతియను పశ్చిమపాథోధి దనరు పురవరమునకుఁ
శ్రీరహి కృష్ణుడు శుభప్రవేశము సేయుట తెల్పెద మింపుగ౯. 5

వ. ఉద్ధవుని ప్రవేశము.

1 వ కీర్తన

ఉగ్రులైన కంసాదుల వధచే - ఉత్సాహముఁ గొనె జగమెల్లన్
నిగ్రహముడుగగ నుద్ధవు డంతన్ - నెగడెన్ మజిలీగానము చెల్లన్
గీ. గోపికల సమాధానంబుకొఱకు శౌరి
ఆజ్ఞ సేయగా నుద్ధవు డంత నేగి
గోకులంబున గురుజన గోపికలను
గాంచి కుశలవార్తలను భాషించుచుండి. 6
క. నందాదులచే సంతస
మందుచు మాధవుని వార్త లటఁ దెల్పి, యతం
డం దొక దుండినతఱి వ్రజ
సుందరు లిట్లనిరి, మధుప సూక్తిగఁ వాక్కుల్. 7

2 వ కీర్తన

ప. తుమ్మెదా! తుమ్మెదా! తోనె మాకుఁ దెల్పెదా?
దూతవా! మాధవుని, నమ్మెదా? - తుమ్మెదా!

అ. పోమ్మ! పోమ్మ! మథురలో — పొలతుల మోవిలో
ఇమ్మైన మధువులో — నెనయు రాకు మాలో
1. మధుర సతులు లేరో — మధుముఖాబ్జులు గారో
మాధవుడే నార్యుడైరో — మఱి కరిసేవకు రారో
సుధ యన దయ, వారో — చూపి, ముదము గైకోరో
కథ లవేమి తీరో — కదియు చేల మీరో!

2. పోయి తిరుగు మథురనే పూల చెమని చెల్లనే
ఆయన పద చిహ్నాలనే అలరు మధువు దొరకునే
ఈయెడ మాధవునే ఎంచి గూడదగనే
సేయఁ గోర కెవరినే చేరు మాయూరినే

3. నీలవర్ణు స్నేహముల్ చాలు నర్మవాక్యముల్
ఏలనవ్వె? చపలముల్ పోలునె నూఙ్కోక్యముల్
చాల దేవసంఘముల్ సల్పు కృష్ణగానముల్
మేలు శివనారాయణు నేలు హరిచరితముల్

ఆ. వె. సమ్మతములు శ్రుతికి, శ్రావ్యమ్ము, లుక్త మనో
జ్ఞములు గోపికాళి భ్రమరగీత
లుత్సుకతను విన్న యుద్ధవు డెఱిఁగించె
గోపికలకు తత్త్వరూపమహిమ. 8

8 వ కీర్తన.

ప. మీలో దిరిగిన గోపాలు డఖిల పాలకుడౌగదే భామినులార!

1. అంతరంగముల నేకాంతుండై ఆది మధ్య తుద లందు నొకండై
భ్రాంతిపై సత్యసాక్షిరూపుడై భవ్యసత్త్వపరుడై
ఎంతగ యోగులు చింతించువాడై ఎల్ల వేదాంతముల నెనయువాడై
అంతములేని సంసృతి కధికుడై ఆర్తిభక్తులకుఁ దీర్చును శుభుడై

2. కలవే సంయోగ వియోగములు నెలవౌ సాధుల మానసమ్ములు
సులువౌ మాయల ఛేదనములు అలరు మనసు లను పీఠములు
ఒలయు వతని మెయి క్లేశములు ఒందెను స్వేచ్ఛగ జన్మవిధములు
అలఘుతములౌ హరిమహిమమ్ములు తలపుడు మతిమతితత్త్వభామములు

3. వేరౌ కాదను నూహ లవెల్లన్ వెతలుక్త దీరును జ్ఞానమువల్లన్
చేరు భక్తులను నెమళులకెల్లన్ చెలువొమబ్బుగ సాధుసిద్ధివహిల్లన్
వారక ముక్తులబోధరహిల్లన్ వరహృదయమ్ములముదముశోభిల్లన్
ధీరశివనారాయణతీర్థుని ధిషణ శౌరి పాదములపై సంధిల్లక్

—♦ మత్తకోకిల ♦.—

జ్ఞానసాధన సత్యతత్త్వము చాలనందుచు నెట్టిలో
మానసంబుల కృష్ణు నిల్పిరి మాని శోకభయాదులన్,
వినక్రమ్మర విశ్వవంతు నా ముకుందు పరత్వమున్
పూని కాంతలు భక్తి శృంగము పొల్చి యుట్లని రుద్ధవున్. 9

4 వ కీర్తన.

ప. రాజసభ నెటుల రాజిలునో

అ. ఆజను లెన్నో కోట్లు–అలరు కల్వలన
రాజై మన్మథుని–తేజమున నగరమున

1. పలుకు మింక తుమ్మెదల తేడ–అలరు కృష్ణుని చరిత లవి నేడ!
వెలయు మీపురసతులగూడ–అలివోలె మధువు గ్రోలి వేడ
తలచునె యెప్పుడైన మాజాడ–తన నేటిలోపటిమేడ
అలరునో కుశలముగ నీడ–నల వనమాలతోడ

2. ఈ బృందావనమంచు–ఈ చోటి యాటలంచు
దోబూచి రేలంచు–దొడరిన యుత్సాహమంచు
తాం బరపె నటంచు–దనరు వేణుగానమంచు
వేం బర తెంచిరంచు–వేల్పులంచు నెపు డెంచు?

3. ఎంద రెందరు లేరు – ఎనయు నంచనడకవారు
అందు తనసేవమీరు–నలరు నేర్పుగలవారు
అందుచేత మాసారు–హరి యేల దలచితీరు
ఇందు మేము తనపేరు–నెంచ నేమి చేకూరు

4. వరలు దాసురాంధ్ర గని–వారి మృదుగానము విని
హరి మధుర నేలుకొని– యలరుగాక నిద్రగొని
కెరలి వైతాళికు లతని–"కృష్ణ! గోపీజార" యని
"హరి గోపీనాథ" యని నెరపరో? మేల్కొల్పు విధిని

5. పదునైదు కళలు మాయ–అది యొక శశికళ చాయ
ఒదిగి ప్రాణములను పాయ నోపకుంటి మదనుడాయ
ఇది కృష్ణుని చెవినివేయ–నేగు మింత మేలుసేయ
మది శివనారాయణయతి–నోదవు సామికి పాటవ్రాయ

గీ. ఉద్ధవుడు గోపికాళికి నుచితరీతి
ప్రతిసమాధానవాక్యముల్ పల్కి వెడలి
మాధవుని సన్నుతించుచు మధురకరిగి
స్వామిమందిరమున కేగె సంతసమున. 10

గీ. మధుర కథినాయకుండైన మధురిపునకు
నుద్ధవుడు మ్రొక్కి యేకాంతయుక్తవేళ
సన్నిధిని మధురోక్తుల విన్నవించె
గోపికా మనోభావనాలాపములను. 11

5 వ కీర్తన

ప. అతివల్ గోపిక లిట్లనిరి, గోపాలకృష్ణ! అతివల్ గోపిక లిట్లనిరి
అ. నతులన్ నుతులన్ స్మృతులన్ సుకృతులన్-ప్రతినిముసము నీపాదసంగతియే
కోరెదము కృష్ణ

1. అతిమధురమ్ముగ నటకాంతలచే నలరు గానముల నాలించు నీచే
మతిఁ దల్పఁబడుదుమే! మతియేల? మాచే నుతిచే నతిచే స్మృతిచే సుకృతిచే

2. నందసుతుడని యానందరూపుడవని-మందహాసముల నిందువదనుడవని
బృందావని మా పూజ గైకొంటివని వందన మిందే సేతుము వారక వారక మరిమరి

3. జ్ఞానుల్ శ్రుతులు స్మృతులు సర్వాత్ముడని నిన్ను-చాలపలుకు రీతి సరియగునా గాక
వినమా మతు లెల్ల ఆనందమూనురాక-హస్తి మేటిని హస్తినీలటు-లభిలషించునుపీక

4. నాయకమణికడ నాణెము గానిది-నవ్యదీప్తులగొని భవ్యతలఁ గాంచును
నాయకమనదగు నాణెమైనమణి-ఏయెడ తాపిన సొన్నికతో మించును

5. ఇది గోపికల హృదయవార్త యని-యెఱుగ నుద్ధవుడు హరికి తెల్పె వాశిభక్తిని
ఒదవె నిది గురుని వినితకృపాప్తిని-మది నారాయణతీర్థ సదమల ఫణితిని

గీ. నిత్యసిద్ధమైన నిగమార్థవిజ్ఞాన
నిధియె కృష్ణుడయ్యు, నియమదీక్ష
జనులు తెలియ, గురుని సాందీపమునివర్యు
నన్నతోడ విద్య నాశ్రయించె. 12

వ. సాందీపగురుని ఆగమనము గానముచేయబడును.

5 వ కీర్తన.

ఛందస్సుల వేదజ్ఞానముతో శాస్త్రరీతి నధ్యయనముతో
సాందీపముని వెలయున్ సత్ శిష్యులతో నుపశిష్యులతో

వ. శ్రీబలరామకృష్ణుల విద్యాభ్యాసము.

క. వటువులతో రామునితో
నట కృష్ణుడు విద్యలెఱిఁగి యా గురువున కం
తట మృతసుతుఁడు బ్రతుకు న
త్కటమౌ దక్షిణ యొసంగె కరుణాబ్ధిం బ్లై. 13

—♦ గురుదక్షిణ యిచ్చిన స్వామిని భక్తులు స్తుతించుట ♦—

6 వ కీర్తన.

ప॥ కంసాసుర సంహరించితి వో, కృష్ణ!
సంసృతికడలి దాటించుము, కృష్ణ!

అ. శంసమించిన ధీరుడవు శాశ్వతుఁడవు ఉత్తముడవు
హంసలౌ యోగులు గొల్చు అడుగుదమ్ముల వాడవు

1. పంచజనాసుర సంహ–రించి కడలిమధ్యగ
పాంచజన్యమను శంఖము–బడసి, గురుదక్షిణగ
నెంచి గురుసుతు బ్రతి–కించి ముత్యము లెనయగ
మించి శ్రుతుల గాచి నట్లల–రించినా వెల్లర మేలుగ

2. వసుదేవతనయ!–వర్ణింపఁగలమా నిను
అసురాళి నొంచి – ఆదరింతువు సుజనులను
ఎసగి తమ్మికనుల దీక్ష–వీ జన్మబాధలను
అసమశోభ మింతువు–అ మరుల శతకోట్లను

3. నలువ సల్పు నీపాద–నలినముల సేవను
కొలమించు దయ నేలు–కొందు వెల్లజగమును
పలు తెరంగుల లీల–వెలయింతువు వేడ్కను
అల నారాయణతీర్థులు–గొలుతురు నీపదములను

గీ. ఆ జరాసంధు సేనల నణఁచి తఱుచు
కృష్ణు డరినృపాలసమాజ జిష్ణుఁడగుచు
కాలయవనుండు తమపైన గవియ వాని
తీవ్ర ముచుకుందకోపాగ్నిఁ ద్రెళ్ళఁ జేసె. 14

కం. చిరనిద్ర నిట్లు మేల్కాని
యరయుచు ముచుకుందు డున్న నాతనియెదుటన్
పరమాత్ముఁడైన కృష్ణుడు
కరుణన్ దర్శనమొసంగె ఘనగుహలోనన్. 15

ఆ. వె. దివ్యదృష్టిచేతఁ దెలిసి యా ముచుకుందు
డాత్మబంధహరుని హరిని కృష్ణు
నారసింహవిభవ వీరసంలక్ష్యుని
చేరి మ్రొక్కి వినుతి చేసె నిట్లు. 16

—♦ 7 వ కీర్తన. వేదాద్రిస్వామిస్తవము ♦—

ప. కొలుతు వేదాద్రిపై - వెలయు నరసింహుని
వెలుగు విద్యుత్ దీప్తి-గల జిహ్వావానిన్

అ. వెలయు శుభ వేదాంత-ముల జ్ఞానమౌ వాని
బలమౌ భవభ్రాంతిఁ - దొలగించువాని - నిను

1. పరులు మేమను భేద - భావము నడచువాని
సురరిపుని జీల్చు ఖర - తరనఖము వానిన్
పరిపూర్ణతమమైన - కరుణఁ జూపినవాని
వరభక్త ప్రహ్లాదు - వరలించువాని - నిను

2. ఘోరమౌ సంసృతికి - తారకమ్మౌవాని
మీరి రవి శశి కోట్ల - మించు జిగివానిన్
క్షీరసాగర మథన-భార మోర్చినవాని
శ్రీరమను కౌస్తుభముఁ - జేకొన్నవాని - నిను

3. జగములకుతల్లి రమ - సతిగాఁ దనరువాని
జననమును మృతిలేని - ఘనధామవానిన్
ఖగనాథు శ్రుతిరూపు-గరుడు నెక్కినవాని
నగడు లీలల మేని - నెనరు గలవాని-నిను

4. మకరకుండలకాంతి – మణికిరీటమువాని
ప్రకటముగ దిశలందు – ప్రభనించువానిన్
సకలసంరక్షకుని – సర్వసిద్ధులవాని
సుకరమై మాలమై – శోభిల్లువాని – నిను

5. తన శుభగుణమ్ములే – యెసయుమణులౌ వాని
తనమదిన్ దయ వరము – లను నొసగువానిన్
తనరు శివనారా–యణతీర్థమునివాని
తనకృపన్ పరమార్థ – మును నించు వాని – నిను

గీ. ఉద్ధరింపుము కృష్ణ! న న్నుద్ధరింపు
మోహభీకరజన్మాబ్ధి మునుగనీకు
వృష్ణికుల ముద్ధరింపగా వెలసినావు
శ్రీహరివిగావె! గోవింద! పాహి పాహి 17

గీ. ఇటుల వినుతించు ముచుకుందు నెంచి శౌరి
ఆదరకృపామృతసుదృష్టి నతనిఁ గాంచి
హితముబోధించి సత్వరంబేగి మఱల
విజయలక్ష్మితో మధురాప్రవేశ మొందె. 18

మత్తకోకిల.

శారికల్ వినిపించు పాటల సాధముల్ పరిపాటిచే
తారలానగ మోదమొందుచు ధన్యులౌ మునికోటిచే
ధీరశాంతులు మెచ్చఁ దీర్చిన దివ్యశిల్పులమేటిచే
ద్వారకాపురి శౌరికిందగ పౌరసన్నుతవాటిచే. 19, 20

—♦ ద్వారకాపౌరులు స్వామిని నుతించుట ♦—

8 వ కీర్తన

ప. మేమే ధన్యులము మేమే ధన్యులము
మేమె ధన్యులము, కృష్ణ! మేదినిమీద

అ. తామై వెలసి దైవతత్త్వమై
స్వామివై మమ్ము నోమక గనుటచేత

. నెలవై లోకముల నెగడి వేదముల
నిలిపి సత్యజ్ఞానముల అలరించి సురల
అల యింద్రుని శుభముల అఖిలజగత్తిని మాయల
వెలయించి, తీర్థ వఘముల చెలగెడా మరుసాంపుల

1. కడలి నడుమఁ జేర్పించి కనకమ్మునఁ పేర్పించి
గుడుల మేడలఁ గూర్పించి గోపురములఁ దీర్పించి
అడరు ద్వారకఁ కట్టించి అలరెడా సిరుల నించి
తోడరి మాకుఁ జూపించి తోయజనాభ కరుణించి

3. ధరయంత సౌధమ్మై స్మరుని నివాసమ్మై
వరలు నిది యుద్యానమ్మై శరధిదీవి తీరమ్మై
వరవసుదేవు ఫలమ్మై వామదేవు గానమ్మై
గురునారాయణతీర్థ వరమ్మై గోపాలు జయమ్మై

గీ. పరమహంసల మానససరసు లోనర
కమలనాభ! యీ పురవరం బమరులకును
మించు వైభవలక్ష్మియై మీకుఁ దగిన
నిత్యసంవాసమాన్యత నెగడుగాక. 21

గీ. అలరి శ్రీ భూ సతులు సంపదలను గూర్ప
భక్తులకు వైరులన్ బాపి పరమశోభ
నించుచున్ ద్వారకను నధిష్ఠించి శౌరి
నిండుదయ "సేవస్థాయించు" నేటికైన. 22

ఇది శ్రీనారాయణతీర్థులవారిచే రచింపఁబడిన-శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణి
యందు శ్రీకృష్ణస్వామి ద్వారకను ప్రవేశించినట్టి వర్ణనమను
పదునొకండవ తరంగము.

శ్రీరస్తు

శ్రీకృష్ణలీలాతరఙ్గిణీ - తెనుగు

ద్వాదశతరఙ్గము

వ. శ్రీరుక్మిణీ కల్యాణ మహోత్సవ వర్ణనము అభినయింపఁబడుచున్నది.

—♦ జోహారలు ♦—

శ్రీరుక్మిణీ వివాహచరిత్రము చెలువౌ వర్ణన లొనరన్
ఈ రమ్యద్వాదశతరంగమున నెనయఁగ భక్తులు దనరన్ 1
విదర్భపతి భీష్మకు డాతనిసుత వెలయు రుక్మిణియనంగఁ
ఒదవిరి సూనులు రుక్మ్యాదులు, పిత ముదితకు పతిని గనంగన్
వసుదేవుడు దేవకి బలకృష్ణులు వలయు బంధువరు లొటఁగ
వసుధామరు డట, రుక్మిణిలేఖను వాసుదేవు మేల్ వీటఁగ 2
గొనిచని యొసగన్ కృష్ణుడు రథమున కుండినమున కరుదెంచఁగ
వనితను పాణిగ్రహణముచే నృపవైరులయెదుటనె గొంచున్
రుక్మిణితో ద్వారకకు కృష్ణుడట రూఢినేగి వర్ధిల్లఁగ
రుక్మిణీకృష్ణ శుభవివాహమును ప్రోన్నతిమై శోభిల్లున్ 3
ఆమెతో క్రమంబుగ నెనమండ్రను హరి భార్యలఁ గైకొనుచున్
శ్రీమంతుడు విలసిలు సంగ్రహకథ చెలునై భక్తుల మనుచున్. 4

వ. అక్కడ మొదట భీష్మకమహారాజు ప్రవేశము.

1 వ కీర్తన

శ్రీమంతుడు ధీమంతుండితడన భీమపరాక్రమవంతుడో యన
తా మహిమవెలసి లోకమ్మునం దనరు కుండినేశుడు భీష్మకుడవ

వ. అంతట రుక్మియొక్క ఆగమనము.

2 వ కీర్తన

సోదరుడౌగద రుక్మిణికిల సూర్యదీప్తి కిరీటముతో
మేదురహారకుండలాంగదములతో మెఱసివచ్చు దివ్యాయుధములతో

వ. అంతట భీష్మకమహారాజు, తన కుమార్తెయగు రుక్మిణీదేవి యొక్క వివాహమహోత్సవమునకు తగు వరుని వెదకువాడై తనమంత్రులతోడను కులవృద్ధులతోడను కూడ బాగుగనాలోచించి, వాసుదేవుడైన, శ్రీకృష్ణుని తగినవరునిగా నిర్ణయించెనుగదా! ఇంక రుక్మి (భీష్మకమహారాజుకుమారుడు) ఈసంగతివిని చేదిభూపాలుడైన శిశుపాలునియందు అభిమానముగలవాడగుటచే, కోపముతో నిట్లుపలికెను. "చాలును ఓహో! ఈఆలోచనలు. గోపాలవరునకు కన్యాప్రదానము ఏల? ఇతడు జారులలో, చోరులలో శ్రేష్ఠుడు. పరతంత్రుడు, మన కులమునకు తగినవరుడు కాడు" భీష్మకమహారాజు పుత్రస్నేహమునకు వశుడగుటచే ఆమాటలను అంగీకరించెను.

వ. అంత రుక్మిణీదేవి ప్రవేశించును.

3 వ కీర్తన.

1. శ్రీరుక్మిణీకన్య విచ్చేయు లీలతో చేరి పాటల నాటల చెలులతో
2. ద్వారక శ్రీకృష్ణుం దలచుననురక్తితో వలచి వృష్ణికులజలధి శశినిభక్తితో
3. తారుణ్యమున దేవతరుణులు సెనరుతో-దనరు సొంపొసిల వేణితో
4. తీరౌ తనమేని సోయగముతో దినమణిప్రభనుమించుశుభముతో

కం. క్రీడాగృహమున రుక్మిణి
చేడెలతో నాడుచుండ చెలియొక్కతె యా
నాడా మెగూర్చి జనకుని
మేడ ద్వా విని సవార్త మెల్లగం దెలిపెన్.

సీ. వినవమ్మ! రేవతీవనితయే భార్యగా నా భార్యగా నా బలరాము డెంచెనన్న మాట
శ్రీకృష్ణునకు పెండ్లిసేయ సమయమాట నిన్నియు మీపెద్ద లెన్నదగట
మఱిమఱి నీయుద్వాహ మనప్రజల్ ద్వారకాపౌరులెంతయు వెచ్చి పల్కెదరట
శిశుపాలునకు నిన్నుఁ జేర్ప మీ సహోదరుఁ డన్నగారౌ రుక్మి పన్నినాఁడు
గీ. తనయుమాట కాదనలేక తండ్రిగారు నందుకే మఱి నిశ్చయ మొనరిచెదరట,
సర్వబంధుజనంబు లీ సంగతి విని మానినీ! చింతిలుచు నింతో ప్రమాన్వడిగట.

కం. అను తన దూతిక వచనము
విని రుక్మిణి సోలె నేల వివశత మూర్ఛన్
వనిత లుపచర్య సల్పఁగ
గను లల్లన విచ్చి పలికె కలఁగి సదార్తిన్ 10

3 వ కీర్తన.

ప. సేవించు టెపుడో శ్రీకృష్ణున్ దేవతలదేవున్ గోపాలమూర్తిన్
అ. ఆ వలరాజుల కోట్ల నతిశయిల్లు సొంపువానిన్
1. సొగసౌ కస్తురిబొట్టు తగు నెన్నుదుటివానిన్
సుగుణ సంపదవానిన్ జోకౌ వేడ్కల వానిన్
2. మిగుల బృందావని పొగడఁబడు క్రీడవానిన్
నెగడి నందసుతుఁడై జగ మలరు రూపువానిన్
3. మేలౌ మబ్బును మేన మెఱయు సేల్వవానిన్
కేళికళ నోకింతవంపు దేలు కెంబెదవివానిన్
4. లీల తధిమి ధిమికి యని లివగా నటించువానిన్
శీలమున మిన్నయని సిద్ధు లెంచువానిన్
5. ఆ వేణురవ రసముల అమృత వాహిని నించువానిన్
భావన శివనారాయణు పరమహంసయౌ వానిన్

ఆ. వె. తేల్మినగల మించు మెలత రుక్మిణి యంత
మదిని కృష్ణు దివ్యమహిమ నిల్పి
యాత్మ నిటుల నెంచి యనునయంబుగఁ బిల్చి
పలికె సమ్మతోక్తిఁ బరమభక్తిఁ. 11

ఉ. ఓ మనసా! జగంబు లివి యెప్పుడు నెవ్వని మాయపెంపుచే
నా మహనీయు హృత్కమలమందు విరాజిలు గోపసింహునిన్
ప్రేమభజింపవే, నిగమవిద్యల సత్కళ నేలు కృష్ణునిన్
భూమి పునర్భవార్హులగు భూపుల నన్యుల సంత్యజింపవే. 12

5 వ కీర్తన

ప. ఏమే! మనసా! గోపాలు నే యెంచు-ఇతరనృపుల మాట-లేల? దవ్వు త్యజించు
అ. స్వామి యెంచుమన్న-సర్వాంతర్యామియై-సాంద్రమహా బోధ-సన్నిధి సాధించు
1. విమలమౌ హృదయ-కమలమందలరారి-వికలత్వము వేద విజ్ఞతచేఁ బాపువాని
కమనీయతరమైన-కరుణారసము చేత-సముడై యుదారుడై-సకల మేలువాని
2. సామగానమ్ముల సకల వేదాంతముల-సంస్మృతిఁ గొను ధీరుల-సచ్చరితవాని
సామరస్యత నొకడై సర్వమై గూఢమై సౌఖ్యమను దరిలేని జలధి నోమువాని
3. బ్రహ్మాండముల పైన-పరమాకాశము నిండి-బహుప్రభ లెంచు స్వయం-
[ప్రకాశమువాని
బ్రహ్మ పొగడు నెన్నో-భవ్యగుణగణములతో-ప్రభువై ఆజ్ఞలే వేద-భావమౌవాని
4. తరిగి భ్రాంతుల-నెరవౌ భవబంధముల-వరతి శుభుడై యెల్లర-వారమైనవాని
గురువై తొలి జ్ఞానమొసగిన-పరమేశుడై, శివుడై-నెరిచిదాకాశమై. నవ-నీతము
[గొనువాని
5. సరసములౌ సంగతుల-మురళీగానముఁ గ్రోలు-సాధువులు మ్రొక్కు-పాద-జలజ
[ములవాని
వరల నెల్లరు, రామ-శరదిందుడనవందు-వరసుతుడౌ గోవింద-పరమాత్ముఁడౌవాని
6. గిరిఁ దాల్చి బృందావని-తరిపె మందల గాచి-మరి వేదమూలమౌ-మహిమమ్మువాని
స్థిరమౌ వరమొసంగి-శివనారాయణుఁ బ్రోచి-నెరి నొకడై నందాది-గురుయోగులు
[మ్రొక్కువాని

ఆ. వె. ఇటులనిశ్చయించి హృదయమున్ శ్రీకృష్ణు
నందు ప్రేమభక్తిఁ జెందఁ జేసి
రాజతనయ యతని రమణుఁగాఁ గొలుచుచు
లలితవాక్యసరణిఁ పలికె నిట్లు. 13

6 వ కీర్తన

ప. గోపాల దేవు నొకనినే   భజింతు నెపుడు గోపాల దేవు నొకనినే
1. ప్రాపౌ నెల్లలోకములకు   రూపౌ సత్యఫలములకు

2. దాసుల ననుగ్రహింపఁ దనదు భవ్యాకారమున
3. యదుకులమ్మను కడలికి శశి యతులకున్ భ్రాంతులను దీర్చు
4. కంసాదులౌ వైరుల ఖండించిన దివ్యమూర్తిని
5. కలువలౌ గోపికల మోముల నలరించు చంద్రోదయుని
6. ఘోరమౌ సంసార మను కుంజరమునకు సింహమైన
7. మాధవునిగాక్షితర దేవుని మనసులోనైన తలంపను
8. దివ్యదృష్టిని నారాయణ తీర్థునకు ప్రసాదించిన-గోపాల దేవు

వ. అంతట, రాజరూపము ధరించిన (జన్మించిన) రాక్షసుడౌ శిశుపాలుడనువానికి తనను (రుక్మిణిని) ఇచ్చుటకొఱకు కృతనిశ్చయుల ని స్వజనులను తెలిసికొని, ఆ రుక్మిణీదేవి, గోపకాంతల మనస్సులనే మానస సరోవర కమల సమూహమునందు ప్రకాశించు రాజహంస మును, కంసుడను మహాసురుని చంపినవానిని. భక్తులచే చేయఁబడిన స్తుతికలవానిని: ఆత్మలచానందపెట్టువానిని, గోవిందుని తలచి తలచి, ఐహిక సౌఖ్యములందు కోర్కెలేనట్టిదియు,పరమాత్మయౌ శ్రీకృష్ణుని యొక్క ఆత్మబంధుత్వమునందే ప్రవీణురాలౌనట్టిదియు తన చెలుల సహవాస సహాయము కోరునదియునౌ ఆసక్తిగల (రుక్మిణి) యుండి,

కం. పరమాత్మ పరవివేచను
పరతత్త్వజ్ఞాను నొక్క బ్రాహ్మణు నాప్తున్
సరగఁ బిలిపించి రుక్మిణి
హరిఁ దోడ్తెమ్మనుచు లేఖ నాతని కొసగెన్. 15

ఆ. వె. లేఖకత్వ మెనయ లిఖియించి ప్రభుకన్య
చేతి కీయ లేఖ, నాతఁడు గొని
భక్తితోడ దాచి, బహుజాగ్రతగ వేగ
ద్వారకాపురంబుకై రహిఁ జనె 16

గీ. రమ్యమౌ ద్వారకాపురిన్ బ్రాహ్మణుండు
చేరి శ్రీకృష్ణు నేకాంతశీఘ్రగోష్ఠి
బడసి, భీష్మరాజకుమారి ప్రణయలేఖ
మాధవునకిచ్చి సంగతుల్ మనవిచేసె.

వ. శ్రీరుక్మిణీదేవి పంపినలేఖ యిట్లుండె.

"ఔ, గదా? శ్రీమంతుడవై, సత్యమునందే కోర్కెనించ, తప్పనిసంకల్పముపెంచి సమస్తమైన శుభవాంఛలను, సకలవిధముల భక్తిరసములను, అన్నికీర్తుల, సుజ్ఞానములందు గంధములను, సర్వములైన సత్యసంకల్పములను, నెలయించువాడవై, ఇదివరకుచేయబడిన, ఇకముందుచేయబడుచున్న సృష్టికి కారణము ప్రవాహము, పర్యవసానములౌ భిన్నతత్త్వములయొక్క జగతికి ఆధారమై, ప్రకాశింపచేయు నీకొఱకు; అడ్డులేని, అతిశయములేని, ఆనందముచే, తిరస్కరింపబడిన బ్రహ్మలోకానందముగల నీకొఱకు; విశ్వము, వైశ్వానరుడు మొదలగు సమస్త నామరూపములు నిర్వహించు నీకొఱకు; అంతట వ్యాపించు శక్తితోగూడిన నీకొఱకు; సర్వాంతర్యామియౌ నీకొఱకు; దుష్టులను శిక్షించి, శిష్టులను పాలించు నీకొఱకు; భక్తులయందలి దయచే గోపకుమారుని రూపము గ్రహించిన నీకొఱకు; పాదపద్మములయందు, హస్తపద్మములయందు, ధ్వజము, వజ్రము, అంకుశము మొదలౌ శుభమైన రేఖలువెలయు నీకొఱకు; మహాపురుషునియొక్క శుభలక్షణములు గల నీకొఱకు; బంగారుపొదవిన, మణులునిండిన, మకరకుండలములు, మురుగులు, మొలనూలు, బాహుపురులు మొదలౌ దివ్యభూషణములచే వెలయు నీకొఱకు; భక్తులయొక్క కోరికలకు, తగినవరములనే వర్షముఁ గురియు గొప్ప అమోఘమైన, నీలమేఘమువంటి శరీరముపై ప్రకాశమానమైన మెఱుపుల సమూహముతో, సమానమైన, దివ్యమైన, పీతాంబరము ధరించిన నీకొఱకు; శ్రీవత్సము, కౌస్తుభము మొదలైన శుభచిహ్నములచే ప్రకాశించు నీకొఱకు; దీనులయందు దయాపరమూర్తిగల నీకొఱకు; శ్రీకృష్ణా! నూర్లుగా, వేలుగా, నమస్కారములు చేయుచున్నాను.

కం. కోరెదను మీప్రసాదమె
కోరను వేఱేది కాస, గొనకొని, కృష్ణా!
కూరిమిఁ గొనుము హృదయ వ
చోరూఢిగ మత్కరంబు, శూరవరేణ్యా! 19

7 వ కీర్తన.

ప. పావనమౌనీప్రేమనే—గోపాలబాల! కేవలము నేగోరెదగోపాలబాల

1. సిరుల నెన్నో కూర్తువు నెరి సమృద్ధిగ వరల నేర్తువు
గురుకరుణ సమకూర్తువు గోపాలబాల
మరి విమతుల మదము నార్తువు వరవిద్వాంసుల చేర్తువు
ధరకు భారము నెల్ల దీర్తువు తఱిగి యరిఖండముల పేర్తువు

2. కోరను నేనింక నన్యము   కొలదియే కంసారిమహిమము
కోరెద నీ శ్యామరూపము   గోపాలబాల
పేరుపెంపుల దాల్చి భువనము లారసి తీర్తువు నటనము
ధీర! యిమ్ము ఆశ్రయము   వే రహిన్ నను కోటఁజేప్పుము

3. తిలకమై భూమండలమునకు   దిక్కై మునిగణమునకు
కొలుచు భక్తుల సేమమునకు   గోపాలబాల
అలరు వేణునాదమునకు   లలి మేలిముత్యమునకు
నెలవై శివనారాయణునకు   అలకు దీర్పుము మేలునకు

మత్తకోకిల

మాన్య సద్గుణధామ మీవె సమంబు నాకని, నిన్నె గా
కన్యనిన్ పతిగా వరింప, ననంత! సర్వగురూత్తమా!
ధన్యనైతిని నీకు మ్రొక్కుట త్వత్పదాబ్జముకోడ రాట్
కన్యక౯ గురుదేవనాయక! కాంచి భద్రము గూర్పవే. 20

8 వ కీర్తన

ప. సేమమా సెలవిమ్ము! గోపాల! నా-ప్రేమదైవ మీవె సుమ్ము

అ. నామది నీ పాద   నలినముల తుమ్మెదై
స్వామీ! మధుసూదన! ఆ-   సక్తినేగు మరలనిదై

1. అలఘుకరుణ గాంచి ఆనందమునించి అఘములఁ దొలగించి
ఖలుల శిక్షించి   కరుణ భక్తుల నెంచి
లలి కుక్షిలో నుంచి   వెలయ లోకకోటిఁ బెంచి

2. ఆధారమైజగతికి అభయమొసగి ప్రహ్లాదునకు ఆర్యులపావనులఁజేసి
సాధు మానస హంసవై   స్వాత్మభ్రాంతికి దూరుడవై
సాధింతువు వైరివీరుల   సాహసౌదార్యుడవై

3. వెలయు నెల్లెడ, గోపాల!   విజయమైనీలీల కొలుతు నీపాదముల
నిలుచు సిరులు నీ పాల   నెమ్మి ద్వారక నేవేళ
అల నారాయణతీర్థ   నలరింతువు నందబాల!

కం. నగజాశంకర పూజకు
నగరము వెలి కాప్తజనులు నను గొనిచనగా
తగు నదెసమయం, బటకుఁ
నగధర! దయచేయవలయు నాపై దయతో, 21

గీ. రుక్మిణీరేఖ సంగతుల్ రూఢిగాగ
విప్రుమాటలచే కూడ వినియు శౌరి
మగువకై యట విచ్చేయ మనసుపూని
యంపె ప్రత్యుత్తరము విప్రు నాదరించి. 22

వ. శ్రీరుక్మిణీదేవివాక్యు, మన్మథనింద.

శా. నీ సత్ చాపము నేలప్రీలె, కలిసెన్ నీటన్ ధ్వజాంకంబులుఁ,
వాసిన్ బాసి యనంగుడైతి, వలుగుల్ పంచత్వమున్ బొందె, బల్
దోసం బీ విరహార్తఘాత; మదనా! దుష్టత్వమారా! స్మరా!
రో! నూనాస్త్ర! యిట్లైన మానవుగదా! రోషాళిపై
[రోషముల్. 23

—♦ శ్రీరుక్మిణీదేవి చంద్రుని నిందించుట ♦—

ఆ. వె. కమలవైరివీవు, కమలాప్తుడాశౌరి,
యుగ్రమహాళి, వాత డొనరు సౌమ్యు
డౌను, నిష్కలంకు డాతడు, సకలంకు
డీవు; విధుడవగుట యెట్లు? చంద్ర. 24

కం. శ్రీకృష్ణుని సుహృదయమును
జేకొని బ్రాహ్మణుడు మరలి చెప్పె నలరుచున్
రాకన్నకుఁ బ్రియతమహా
శ్రీకృష్ణాగమనవార్త సిద్ధార్థముగన్. 25

—♦ బ్రాహ్మణుడు రుక్మిణీదేవికి ధైర్యము చెప్పుట ♦—

8 వ కీర్తన.

ప. సకలాత్మలన్ దనరి జగమేలు విష్ణుండు
ఇఁక నిన్నంగీకరించి యేతెంచు కృష్ణుండు

1. సనకాదుల మనసు లను వనజముల వనమాలి
చనుదెంచు వసుదేవ తనయుఁ డిదె నీకై బాళి
2. తీరైన రథమున దారుకు సారథ్యమున
ద్వారకనుండి కదువడిన దయచేయు స్వామి నిన్నుఁగొన
3. చింతింప కో యమ్మా! చెలగి వేడ్కగ పల్కుమమ్మా
ఇంతకు రాగలడమ్మా ఇలకు తిలకము కృష్ణుడమ్మా
4. శ్రీమంతు డఖిలాత్ముఁడు క్షీరసాగర శయనుడు
క్షేమముగ ని న్నేలగలడు చెలువుగా స్వర్ణాంబరుడు
5. వరనారాయణతీర్థ వదనాబ్జ సుధ యగును
హరి చరిత భక్తులు మునులు అలు లనగ గ్రోలెదరే విను

గీ. విప్రు వదనపద్మమునుండి వెలయుచున్న
కృష్ణవచనామృతమ్మును కెరలి గ్రోలి
మది సమాధానమును రాకుమారి చెంది
యనితరానంద మొందె లేఖార్థమరసి, 26

వ. అంత కోసల కురు పాంచాల మైథిల చేది మగధ మత్స్య మాళవ వంగ కళింగ సౌరాష్ట్ర ఘూర్జర మహారాష్ట్ర సింధు కాశ్మీర కేరళ కొంకణ ద్రవిడ నేపాళ కర్ణాట కాదులైన దేశముల అధిపతులై, మహాప్రభావముగలవారై, అతిరథులు మహారథులు గల పద్మ మహాపద్మముఖ సంఖ్యలుగల సైన్యములతో కూడిన వారై, వెండి బంగారు గొప్ప వజ్రములు వైడూర్యములు పచ్చలు మొదలౌ విచిత్రములైన రత్నములు అనేకకోట్లు గలిగి మెఱపుతీగల వలె ప్రకాశించు దివ్యమైన విమానముల నెక్కినవారై, దేవతల వైభవమును మించు సంపదలుకలవారై, మదించిన ఏనుగులు గుఱ్ఱములు మొదలగు వాహనములపైన నున్న సేనాభాగముల సమూహ లచే చుట్టబడ్డవారై, మన్మథుని గర్వమును హరించునంత అందము గలవారై, సమస్తమైన కళలందు నేర్పరులై, (వెలసిన రాజకుమారులు) ఆ కుండిననగరముయొక్క సమీపప్రాంతమునందు రథముల పంక్తులుగలవారై, కూడుకొనిరి.

గీ. ముజ్జగముల సంపత్ కళల్ మొనసి భువిని
రూప మెనయు సాగరకన్య రుక్మిణి, యట
పార్వతీశుల పూజించి భక్తిభావ
మున సఖిజనయుక్తయై చనుచునుండ. 28

గీ. అంతలో ద్వారకాపురి నరద మెక్కి
చక్రపాణి కృష్ణుడు వచ్చి, సకల నృపులు
వెలయు భీష్మకనృపుసభ నలరియుండె
దీపములు వేయిపై మించు దినకరు వలె. 29

వ. అక్కడ బెత్తములు చేతులలోఁబూని జనులయొక్క సమస్త సమ్మర్దమును వారించు పరిజనులు శ్రీ రుక్మిణీదేవికి చుట్టును కాపుగ నుండిరిగదా! 30

గీ. అలరు తన పదాంగుళులఁ జూపులను బరపి
మానితాచార భీష్మకుమారి దనర
నామెసఖి వేత్రవతి దూతి యధిపసుతుల
చూపి క్రమముగఁ, జేసె విజ్ఞాపనంబు. 31

10 వ కీర్తన.

1, దూతి. రాకుమారీ! లలిపెదవుల రాజిలు కల్యాణి! రుక్మిణీ!
ఈ కోసలాధిపతి ఎనయు మరునిఠీవిఁ గనుమా

2, రుక్మిణి. నీకు విశదము నీతిసారము నెలత! దూతీ! ప్రాజ్ఞురాలవు
ప్రాకటము నామనోభావము భామా! జాగేల? చనుమా

3, దూతి. బహుళ సుస్థిర సంపన్నుల పాంచాల మిథిల రాజుల
విహితుల నీతిమంతుల వీరల నబ్జాక్షి! కనుమా

4, రుక్మిణి. మహితుడౌ శరదిందుసన్నిధి మగువ! చుక్కలు తేజరిలునే
మహిపులేలనె! చతురవతివే మరియు విజ్ఞత ముందుచనవే

5, దూతి. పురములున్ పల్లెలు సంపద నెరయు కురుదేశమున కధిపతి
అరయుమీ వైభవవిచిత్రము విరితమ్ముల కనుల తల్లీ

6. రుక్మిణి. అరయఁ చిత్రము నీమాటయె మరి విచిత్ర మికేమికలదే
సరి సరియె ఇట తామసింపకు చాన! దూతీ! సరగచనవే

7. దూతి. అంగ మగధ మత్స్య క- ళింగ మాళవ సౌరాష్ట్ర
బంగాళ ఘూర్జ దేశుల పరికించితె? రాకుమారీ!

8. రుక్మిణి. అంగన! వేలకోలదిగ నధిపు లెం దలరెదరు లే
సంగతు లివి యేల? కీర్తులు చాలు మనవి మనకు లే

9. దూతి. కేరళాంధ్ర ద్రవిడ కొంకణ ధారుణీశుల నెంచుమా
వీరు నేపాల కర్ణాట భూరమణులు, కాంచుమా

10. రుక్మిణి. నారీ! పల్కినదె పల్కకు శారదేందుడను మోమున
సారసములను కన్నులుగల చక్రి కృష్ణునిఁజూపుమిందున

11. దూతి. శూరు గంభీరు సుందరు సుందరీ! యిదె కననౌనే
నారాయణతీర్థు పాటల నందయశోదాసూనునే

12. రుక్మిణి. ద్వారకాపురి నేలునే దూరము దుష్టులఁ దోలునే
ధీరు కృష్ణునిఁ గంటినే దేవకీ వసుదేవ తనయునే

వ. అప్పుడు.

శా. అన్యోన్యం బనురాగ తారకములై యా రుక్మిణీకృష్ణ దృగ్
విన్యాసంబు లెసంగె పావనములై విశ్వోపమానంబులై
మాన్యంబౌ సమతన్ వధూవరుల నేమం బొప్ప చిత్తైక్య సం
తన్యత్వంబున లోకవర్ధకములై ధన్యాతిధన్యంబులై. 32

గీ. పాణిచే శౌరి రుక్మిణీపాణిని గొని
తన రథంబున నెక్కించుకొని, ప్రభుత్వ
ఘనత మించి యశ్వంబులన్ దనరి తోలె
ద్వారకాపురికై దివ్యదర్ప మెనయ. 33

గీ. రుక్మిణీదేవి యన్నయా రుక్మి యంత
నడరి కృష్ణునిపై బోరి యగ్ని నేచు
మిడుతవలె నోడె, కృష్ణుడా మేటి నంత
పట్టి రథమునకుం గట్టె పశువును వలె 34

గీ. రుక్మిణీదేవి ప్రార్థింప, రుక్మి నపుడు
ఆమెయన్నగారని కట్లు నచట విప్పి
వేడ్కగా నవ్వి కృష్ణుండు వేగ నేగె
ద్వారకాపురమునకును తన్వితోడ. 35

గీ. సర్వసేనతో శౌరికి సాయపడగ
వచ్చు బలరాము డరిరాజ వర్గమెల్ల
దారి నడ్డుటం గని వారి బారంద్రోలి
తమ్మునిన్ గూడి నగరికై తాను మఱలె. 36

గీ. స్వామి రుక్మిణీదేవితో క్షేమముగను
ద్వారకకు వైరివిజయుడై తరలిరాగ
పడతులున్ వసుదేవాది బంధుజనులు
ముదముతో శుభార్థములతో నెదురుచనిరి. 37

వ. కలదుకదా ఆ ద్వారకయందు సుధర్మ యను సభ. సమస్త దేశముల బ్రాహ్మణులతో, గరుడులు గంధర్వులు విద్యాధరులు కిన్నరులు మొదలుగాగల దేవతలతో కూడినదియు, సంపదచేత ధిక్కరింపబడిన ఇంద్రసభ గలదియు, మేలిమిబంగారునందు అనేకములైన చంద్రకాంతములు సూర్యకాంతములు స్ఫటికములు కూర్పంబడి, వజ్రములు వైడూర్యములు మొదలౌ అనేకరత్నములు గల స్తంభముల మంటపమందు ప్రకాశించువారై దేవగురువును ధిక్కరించి జయింప గల విద్యావంతులైనట్టి పండితులచే మిగుల సంకులమైనదియు, అనేకకోట్లు మహాకవులు స్తుతిపాఠకులు గాయకులు పరిహాసకులు కలదియు, కావుననే సమస్తమైన సభాలక్షణములతో కూడినదియు, పెఱుగు పాలు పెరుగు తేనె నెయ్యి బెల్లము గోరోచనము జీలకఱ్ఱ మిరియములు మొదలగు మంగళద్రవ్యముల సామగ్రి గలదియు, నగు సభయందు గర్గుడు మొదలగు మునులు (పురోహితులు), వసుదేవుని యనుమతిచే మహాసంకల్ప పూర్వకముగా శ్రీరుక్మిణీకృష్ణులకు గాంధర్వ విధిచే వివాహమహోత్సవముకొఱకు లగ్నాష్టక మను మంగళాశాసనమును ప్రారంభించిరి.

సీ. సత్య విజ్ఞానార్థ సార రూపము నీవు - పరమహా నాసంద భావ మీవు
చింతావధుల దాటు చిచ్ఛక్తినిధి వీవు - విలసత్ కళాపూర్ణ విశ్వ మీవు
ప్రత్యగాత్మవు పరబ్రహ్మతత్త్వము నీవు - సర్వోత్తముడు నిత్యసాక్షి వీవు
కరుణించి జగములఁ గాచు విగ్రహ మీవు - సకలలోకాధినాయకుఁడ వీవు
గీ. నీకు రుక్మిణీదేవికి శ్రీకరముగ - లగ్న శుభ సావధాన కల్యాణ వేళ
సంతరింతురుగాక నిరంతరంబు - స్వర్గవాసులఁ మంగళాశాసనములఁ. 39

సీ. శ్రీ సతీ వాణ్యాది సీమంతినీమణుల్ - గంగాది పుణ్య విఖ్యాత నదులు
గంధర్వ కిన్నర గరుడ విద్యాధరుల్ - దేవేంద్రు డాదిగా దిగధిపతులు
విహిత కారక శుభగ్రహ దైవశక్తులు - సుర మునీశులు ఋషివరు లనఘులఁ
కీర్తించి దేవతాగ్రేసరు నిను బ్రభు - శ్రీవత్స లాంఛ నాంచితుని విమలు
గీ. నీకు రుక్మిణీదేవికి శ్రీకరముగ - లగ్న శుభ సావధాన కల్యాణ వేళ
సంతరింతురుగాక నిరంతరంబు - స్వర్గవాసులఁ మంగళాశాసనములు. 40

సీ. ఆగ ధనముఁ గొంటి వసుప కోత్పలములో - గోపకానేత్రముల్ గోకులమున
వేంచేసితివి లక్ష్మి వెలయు పద్మంబులో - యా మానిహృదయశో శాంతరములు
సంవేశమొందితి సాంగ వేదమ్ములో - గురువత్సలా ప్తిమై గోగణముల
సమమైత్రి గాంచితి సారూప్యముక్తులో - తనరు గోపకులు బృందావనమున
గీ. మేలు! మాయానరాకార! వాలఖిల్య - లమరులును నీకు రుక్మిణి కనుదినంబుఁ
లగ్న శుభ సావధాన కల్యాణ వేళ - సంతరింతురు! మంగళాశాసనములు. 41

సీ. బ్రహ్మ విష్ణు శివాఖ్యఁ బరగు వరుడవీవు-వాగ్రమోమా రూప వధువె యామె
శ్రుతిసిద్ధయోగ్యముల్ శుభ భావమంత్రముల్ - గణపతి గణములు కార్యధరులు
ద్వాదశాదిత్యులు తగు దీప్తికారకుల్ - వసువు లెన్మిదిమంది వరణగురులు
కాలాబ్దములు భవత్కాయ భాస్వరములు-రుద్రు లేకాదశ భద్రకరులు
గీ. అగుచు, నీకు రుక్మిణికి మాయాప్రభావ! లగ్న శుభ సావధాన కల్యాణ వేళ
సంతరింతురుగాక నిరంతరంబు - సవ్యతమమైన మంగళాశాసనములు. 42

సీ. అనవద్యులౌ సునందాద్యధికుల నైన - మును వేణురవముచేఁ దనుప లేదె?
నిను ప్రేమలాలనన్ గను యశోదకు నైన - నీ పరత్వమహింబుఁ జూప లేదె?
నందాది కులవృద్ధు లందఱచే నైన - భక్తాభిమతపూజఁ బడయ లేదె?
కమలేక్షణుండవు కమలాపతివి నైన - వత్సగోపాలుడై వరల లేదె?
గీ. నీకు రుక్మిణీదేవికి శ్రీకరముగ - లగ్న శుభ సావధాన కల్యాణ వేళ
సంతరింతురుగాక నిరంతరంబు - స్వర్గవాసులు మంగళాశాసనములు. 43

సీ. మెఱయు పచ్చని మేలి మేల్మి వస్త్రముతోడ-కనక భూషణ మణికాంతితోడ
ముత్తెంపు పేరుల మొనయు కంఠముతోడ - నీలంపు మేను నిగనిగలతోడ
మహనీయ కౌస్తుభ మణినాయకముతోడ - ప్రభుశక్తి దీపించు ప్రతిభతోడ
నిండు చందురుఁ బోలు నెమ్మోము కళతోడ-పరిపూర్ణతపు భక్తపరతతోడ
గీ. తేజరిలు నీకు రుక్మిణీదేవి కిప్పుడు - లగ్న శుభ సావధాన కల్యాణ వేళ
సంతరింతురు గాక నిరంతరంబు - స్వర్గవాసులు మంగళాశాసనములు. 44

సీ. గోపికామండలిన్ దీపించు ఘనతకా? - మీనాంకుసొంపులన్ మించినావు
స్వర్గకాంతల నేత్రచాతక తృప్తికా? - నీలాంబుధర కాంతి నెగడినావు
అఖిలాత్మకత్వ ప్రజ్ఞానంద బోధకా? - యేకాత్మక వ్యాప్తి నెసగినావు
పాండిత్య ధీరులన్ భ్రమపెట్టు ధిషణకా? - పూరుషప్రభుశక్తి పూనినావు
గీ. నీకు రుక్మిణీదేవికి శ్రీకరముగ - లగ్న శుభ సావధాన కల్యాణ వేళ
సంతరింతురు గాక నిరంతరంబు - స్వర్గవాసులు మంగళాశాసనములు. 45

సీ. ఎవ్వరు సత్యంబు నే పల్కు ధీరులో - ఎవరు సమస్తభూస్తవ మహీశులో
ఎవరు నిష్కల్మష హితధర్మశీలులో - ఎవరు పాతివ్రత్య మెసగు సతులో
ఎవరు పావన కామగవి ధేనుమాతలో - ఎవరు సర్వాత్మకు నెంచు ఘనులో
ఎవరు మందారాది దివవృక్ష ముఖ్యులో - ఎవ్వరు యదునాథు నే తలతురో
గీ. వారలెల్ల నీకును రుక్మిణీరమణికి - లగ్న శుభ సావధాన కల్యాణ వేళ
సంతరింతురు గాక యత్యంతభక్తి - సతతమున్ ప్రభూ! మంగళాశాసనములు 46

సీ. అర్పించినారు భవ్యాశీర్వచనరక్ష - యను కవచమును గర్గాది మునులు
వర్షించినారు దేవతలు పైనుండి ప్ర - సూనదామముల విహాయసచరులు
మ్రోయించినారు సమ్మోద భేరీనాద - ముఖ్య శోభనవాద్యముల నరులు
ముద మొందినారు సంపదల పెండ్లిని వేడ్క-సంతృప్తి పాల్గొన్న సకలజనులు
గీ. నీకు రుక్మిణీదేవికి శ్రీకరముగ - లగ్న శుభ సావధాన కల్యాణ వేళ
సంతరింతురు గాక నిరంతరంబు - స్వర్గవాసులు మంగళాశాసనములు. 47

11 వ కీర్తన.

ప. ప్రభు! శ్రీవాసుదేవ! మమ్ము పాలింపుము దేవదేవ!
1. శుభ మెచట దగు - సుగుణ గణముల శ్రుతి కమలముల-సుమధువగు దివ
ప్రభల గరుడుని - పయి దివిని జన ప్రణుతి సురలిడ-భవభయముచన

2. వనజ నాభుడ! - మునుల నోమెదు మణులపెండర - మెనయుపదమున
మెనయు ప్రోవుల-మోము నెల్లరఁ దనుపు నభవా! - దనుజ వధమున
3. వరలు మోమును - సరగె సేల్వను సురనుతుల గని - కరిని బ్రోచితి
సరిగలచె మేల్ - మురళి పాటకు నరయ జగతిని - కరఁ జేసితి
4. అలరు గోపక - లలిత శుభముల కలుష మడగవ్-గాచి దీనుల
వెలయు క్రొత్తగు - వెన్న నోని, జగ ముల సృజింతువు - కలిసి నరు నిల
5. దేవకీ వసు - దేవ సూనుని శ్రీవివాహపు-సేవ సురపతి
భావనన్ శివ - నారాయణు ఫణితి సలికెనా - సరస మగు మతి

12 వ కీర్తన.

ప. కలుగుగాక! మీ కెపుడు-కల్యాణముల్-కనకాంగి! రుక్మిణి!-కనకాంబర!కృష్ణ!
1. అవలోకింపుము కృష్ణ! - భువనముల నిన్నె - అలరుచంద్రబింబ-మను రుక్మిణి నెమ్మోము
వివరింపు రుక్మిణి!-భువనముల నేలు నించు-నవనీతప్రియుడౌ ని-నాథునిశుభమౌ [మోము
2. దేవేంద్రుడు వెలయు-నీ వివాహపు వేదిఁ-గావింపు ధర్మమా-గార్హస్థ్యశోభఁబు
ఈనిధి కంసవిజయ!-హితమా శ్రీరుక్మిణీ-దేవిగో సల్పుము-దీక్షా సంకల్పంబు
3. లలన కన్యాముల మధ్య-తిలక మలంకరింపు-అలరింపుమా వధువు-నాసనశ్రీపై
లలితములౌ వేళ్ళ నీ సెం-నిలిపె శాస్త్రోక్తముగ-అక్షణముగ జలము-ప్రోక్షించు [నీ మెప్పై
4. సన్నని-చీనాంబరము-చాన జాళువా మేన-సరసమౌరీతిగా-సవరింపు పసోయలున
పసోన్నుననుమణుల!-నొనరుమంగళసూత్రము-ఉవిదకుఁగట్టుము-ఒప్పారుకంఠమున
5. నెమ్మదిని ద్వారకలో-నీవు శ్రీరుక్మిణియు-నెలవై ప్రేమనోమి-యలరారవలయు
నమ్మిన జగతి నేలి-నారాయణతీర్థ నోలి-నమ్మని వారిని దిద్ది-సమ్మతనిల్పవలయు

మ. అలరెన్ రుక్మిణి పాణిపద్మముల రక్తాభంబులై ముత్యముల్
వెలసెన్ కృష్ణకిరీటహీరమణులన్ వెల్గొంది శుద్ధంబులై
లలిశుద్ధాత్మకుడౌ యదూద్వహుని పోలన్ సానురాగాప్తిమై
తలబ్రాల్ కృష్ణవివాహశోభనకళాధన్యంబులై జారుచున్ ॥ 48

13 వ కీర్తన.

ప. శ్రీ రుక్మిణీ కల్యాణము సేవింతు మనయము
1. కరుణగల గోపాలుడే వరలు పెండ్లికొడుకే
విరుల దండల వాడే మరుని మించువాడే
2. అచ్చరల్ గానము సేయగ అగము విధులెసగ
హెచ్చో సిరుల్ గలుగ ఇతని సేవింతము తగ
3. సత్యసంకల్పమువాడు జగతికంతకు కారకుడు
నిత్యము దాసులనేలువాడు నెగడు జన్మవారకుడు
4. సరళ వేణురవమువాడు సాధులకు వశమౌవాడు
శరణన్న నేలువాడు శరదిందుఁడన మోమువాడు
5. భవమను చీకటికి సూర్యుడు భక్తులకు సురధేను తుల్యుడు
శివనారాయణు నేలు చెలువుడు వరవాత్సల్యుడు

14 వ కీర్తన

ప. మేలౌ! బాలగోపాలునకు మేలౌ మదనగోపాలునకు
మేలౌ విజయగోపాలునకు మేలౌ కల్యాణగోపాలునకు
1. శ్రీరమణ! పద్మాక్ష! జయమున నీరధి మధ్యధామమున
తారలౌ సుగుణముల నభమున తనరు దిశలన్ కీర్తి శుభమున
2. నలువ సురలు మ్రొక్కు పదముల జలముచే నఘములు వదల
తలప జ్ఞానులఁ గాచి శ్రుతుల పాలితమ్మడ నైయిడెదౌ వరముల
3. దాసుడెఱుగు నీమాహాత్మ్యము తనరు నీ మురళీగానము
భాసిలు నీ పుణ్యచరితము వరనారాయణతీర్థ రచితము

గీ. బ్రహ్మ ముడిని సంధింపుము పరమపురుష!
అగ్ని నెలకొల్పి పూజింపు మమరవినుత!
సప్తపదవిధి దీర్పు కేశవ! ముకుంద!
ముఖ్యహోమము సేయుము మురహర! హరి! 49

గీ. లాజహోమంబు సేయింపు లక్షణముగ
నట ప్రవేశహోమము సేయు మర్హరీతి
సలుపు గంధర్వపూజను శాస్త్రభంగి
నాచరింపు స్థాలీపాక మాగమవిధి. 50

ఆ. వె. భక్ష్యపాయ సాధ్య పంక్తి భోజనముల
నాప్తజనులఁ గూడి యారగించి
శేషహోమ మంత చేసి యామీఁదట
నాకబలినిఁ దీర్పు నందతనయ. 51

గీ. పూరుషోత్తమ! శోభనపుష్పశయ్య
నలరి రుక్మిణీదేవితో నంతరంగ
పూర్ణతమ శాశ్వతానంద భోగభావ
లీల ననురక్తి భూషాఖ్య నేలు కృష్ణ! 52

15 వ అష్టవిధ క్త్యంత్యప్రాసలుగల - కీర్తన.

—♦ సంబోధనాంత్యప్రాస ♦—

ప. బ్రహ్మముడి వైపు - పావనచరిత!
పరిహరింపు మాయా - బంధము నచ్యుత!
బ్రహ్మణ్యుల సభ - పరమమునినుత!
పావకుఁ గొల్వుము - భక్తజననత!

—♦ ప్రథమావిభక్త్యంత్యప్రాస ♦—

1. నెరయుః మాయపై - నీ గుప్తపదము
వరహితకర్మ ద - నరు సప్తపదము
పరగు నింకపై - ప్రధానహోమము
హరి! కృతకృత్యత - నమరున్ మోదము

—♦ ద్వితీయావిభక్త్యంత్యప్రాస ♦—

2. భాజనతఁ దీర్పుము - లాజహోమమును
రోజింపుము శా - స్త్రోక్తలక్ష్యమును
వే జరుపుము ప్ర - వేశహోమమును
శ్రీజాని! కనుము - శ్రేయశ్శుభమును

—♦ తృతీయావిభక్త్యంత్యప్రాస ♦—

3. కరుణ కృష్ణ! పూజించు – గంధర్వుల నతిచే
సరియగా నేమము – సత్క్రమవిధిచే
నెరపు స్థాలీపాకము – నిష్ఠనుగతిచే
గరుడధ్వజ! కేశవ! – కర్మానుమరతిచే

—♦ చతుర్థీవిభక్త్యంత్యప్రాస ♦—

4. నన పాయసములు – జనుల సంతృప్తికై
ఎనయు వంటలను – హితుల తుష్టికై
తనరు పంక్తి భో – జనము ప్రజలకై
కొని తనర్తు లీ – లను జగములకై

—♦ పంచమీవిభక్త్యంత్యప్రాస ♦—

5. ఉరగశయన! శేష – హోమమువలన
మరియు నాకబలిని – నెరపుటవలన
వరమణిభూషల – వధూటివలన
వరలు కొఱంతలేని – సరసతవలన

—♦ షష్ఠీవిభక్త్యంత్యప్రాస ♦—

6. అవని వెలయు సిరి – యగా రుక్మిణికి
ప్రవిమలమై తగు – భవ్య వసతికి
నవన వేదాంత – సౌఖ్యోన్నతికి
ధవుడవై, వెలయుము – ధర్మానుగతికి

—♦ సప్తమీవిభక్త్యంత్యప్రాస ♦—

7. శ్రీరుక్మిణీకృష్ణ – శ్రీకల్యాణమున
శ్రీరమ్యమై చెలు – వార శ్రేయమున
నారాయణతీర్థా – నంద గానమున
సార మొనయు ముని – జనుల మోదమున

కం. వాచామగోచరుండగు
నా చక్రియె వాసుదేవుడై నిజమాయన్,
ఆచార్య వచన ధోరణి
నాచరణము సందసూను డట నెరవేర్చెన్.

గీ. అయ్యె రుక్మిణి కృష్ణున కగ్రమహిషి
మీదటన్ జాంబవతి సత్య మిత్రవింద
భద్ర లక్షణ కాళింది భామ యనఁగ
మాన్య లెనమండ్రు శౌరికి మహిషులైరి. 54

గీ. ద్వారకానగరము మధ్యఁ దనరు వేయి
కంబముల మండపమ్మున ఘనత రత్న
సింహపీఠి భార్యలతోడ సేవ్యమానుఁ
డైన శ్రీకృష్ణు వినుతించి రమరు లిట్లు. 55

16 వ కీర్తన.

ప. కాంచితిరే! శ్రీరుక్మిణీ కల్యాణ గోపాలుని

అ. మించు నీలిమబ్బు మేన మెఱయు లేయెండ నేల్వాన
మంచినిగ్గుల నలకముల మాన్యుని బలరాము తమ్ముని

1. ద్వారకాపురిమండపమున ద్వాదశాదిత్యులకు సమ మన
తీరౌమణిసింహాసనమున ద్విజవరులలోన
వీరులు గూర్చుండువిధమున విరితమ్మునిబోలు మోమున
ధీర యోగులకొల్వున నున్న దేవకీవసుదేవసూనుని

2. శంఖముల దుందుభుల ధ్వనులు గీతములు గంధర్వుల పాటలు
సాంకముగ వేదాంతులు చాలమంది పండితులు
పంకజాక్షులు రంభాదులు భవ్యనృత్య వినోదములు
కుంకుమపూలజాలరులు కొమరౌ సభలో నలరువాని

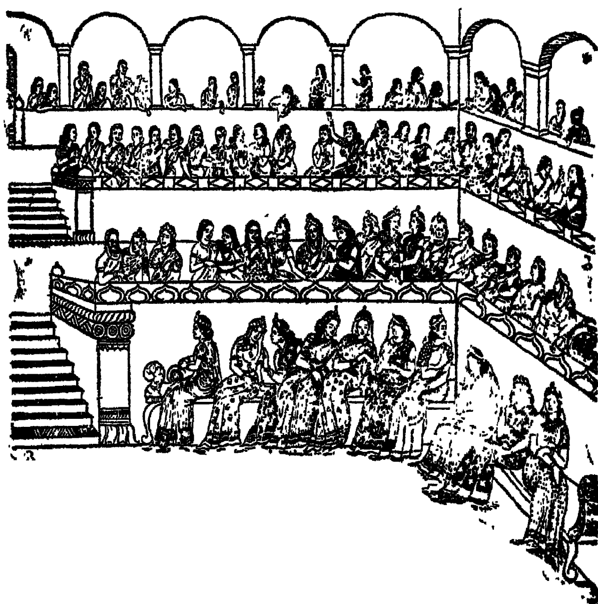
3. దివ్యకుండలముల్ కిరీటము దీపించు పీతాంబరము
నవ్యముల్ ముత్తములసరములు నవనవములౌ నద్భుతములు
అవ్యయములౌ వైభవములు అమరకాంతల సురల సేవలు
భవ్య గళ కౌస్తుభ శోభలు ప్రబల భక్తుల నేలువాని

4. అష్టమహిషీ కల్యాణములు అప్సరసలచే నృత్యములు
తుష్టి పుష్టి గలుగు ప్రజలు తుంబురుని మేల్ గానములు
శిష్టులైన భక్తజనులు సిరులును దిగ్విజయములు
దృష్టి విలసిలు సర్వజగములు దొడర నింద్రుడు పొగడువాని

5. ముత్తెముల బంగారుగొడుగులు మొనయు నడుము పట్టరవ్వలు
ముత్తెములు వింజామరలు మోమున చంద్రకళలు
చిత్తజుం డన మేని కెవ్వులు చెలువు తలిరు సంగడములు
క్రొత్త నిగ్గుల శ్యామలతలు గొనబౌ భక్తకులోద్ధారకుని

6. శ్రీరుక్మిణీ శ్రీసత్యా శ్రీమిత్రవిందా శ్రీకాళిందీ
శ్రీజాంబవతీ శ్రీలక్ష్మణా శ్రీనాగ్నజితీ శ్రీభద్రలు
దారలౌ నందకుమారు ధీరు దేవమందారు
నారాయణతీర్థుల నేలు శౌరి నానందగోపాలు

• —♦ స్వామివారి అష్టభార్యలు, ద్రౌపది సంఘు పుత్ర కోడండ్రు ♦—

సీ. ప్రభవించె తొలుతన్ గృపారసమూర్తిపై - తనకు శ్రీగోపాలఘనము గాంచి
స్రవియించి నెలకొనె భువిని నారాయణ - తీర్థ భూధరమందు సార్థకముగ
ప్రవహించె సరస సంభావార్ద్రి సంభూయ - భూతి నచ్యుతభక్త భూములందు
ఒనరించె నందనందనలీల నానంద - సంప్లావనంబుగా జగతినంత

గీ. స్వామికరుణాసుధాధార సకలలోక - సేవనము దాసజన మనః పావనంబు
పాపవారక మత్యంత భద్రదంబు - రమ్యతమ కృష్ణలీలాతరంగిణి యిది. 56

గీ. ఐహిక సుఖార్థులగువారి కవి యొసంగు
మోక్ష మొసగూర్పజాలు ముముక్షువులకు
గాన మొనరించినను భక్తి గలిగి వినిన
రమ్యతమ కృష్ణలీలాతరంగిణి యిది. 57

సీ. కాళ భీకరరాత్రి కారగృహమ్మున తల్లి తాఁ గన్న సౌందర్యనిధిని
[illegible]నదీ పరిసర వ్రజవాటికలయందు పశుపక్షులాకొన వంశిధరుని
కుంజకుటీరాల గోపగోపకలెల్ల [illegible] కొలిచి [illegible]
ప్రణయవారిధియందు పరవశమ్ముగ దేలి రాధ సేవించిన ప్రమదకేళి
సమర [illegible]మ్మునన్ ధనంజయుడు గనిన
విశ్వసమ్మోహనాకార విగ్రహమును
దివ్యమంగళమూర్తిని దేవదేవు
ఉదయసంధ్యల నేవేళ మదిఁ దలంతు.

* * * * *

గీ. నవ వినీల నీరద లవని నింపి, [illegible] కృపాస్త దరహ[illegible]సు సురిసి
యౌవనవిలాసదేహవిన్యాస మొప్పు, విరిసి మెఱిసి, మమ్ము లమఱిపించు [illegible]

— శ్రీ లలితాదేవి.

మంగళహారతి

5. తీర్పించినారు ప్రదీప్త వజ్రస్తంభ - దివ్యమంటప మింక దేవరాజు
రచియించినారు చిత్రస్వర్ణ కంబళి - రమణీయ సుఖల సుమరసుఖ
వెలయించినారు నిర్మల హంసతూలికా - శయ్యాకలిత డోల నిండుగను
స్తుతిచేయుచున్నారు జోలపాటల నిన్ను - పరమ పతివ్రతల్ భవ్యమునులు

6. ఆత్మమూర్తి! లావణ్యామృతాంబుధి! హరి!-స్వామి!సర్వజగన్నివాసా!ముకుంద!
దివ్యడోల నారోహించి దేవమునుల.కీర్తనలు విని పెంపొందు కీర్తిగనుము 5ని

17 వ కీర్తన

ప. జయ ! మంగళము ఎపుడు సన్మంగళము

1. మంగళము రుక్మిణీ మానినీ రమణునకు
మంగళము శార్ఙ్గధనువుం గలుగు శ్రీశునకు
మంగళము శ్రీవత్స శృంగారమాన్యునకు
మంగళము నందుని కుమారునకు కృష్ణునకు ॥జయ॥

2. పూతనన్ కంసునిన్ పొరిగొన్న శౌరికి
ప్రీతి నింద్రుని సురలఁ బెంచు సొంపరికి
సూతుడై పార్థునకు నీతిఁ జెప్పిన హరికి
శీతాంశు కులనృపుల శ్రీల పెన్నిధికి ॥జయ॥

3. కాళీయు తలమణుల నేలు పదపద్మముల
కాలమేఘముఁ బోలు ఘనతమునకు
చాలదయ వర్షించు జలజమ్ములను కనుల
శ్రీల గుణరత్నముల సింధువునకు ॥జయ॥

4. నవనీత రసికునకు నందనందనునకు
ఉవిదలను గోపులను నోము రక్షకునకు
స్తవములను నారదుడు సల్పు నామమునకు
శివనారాయణతీర్థ సేవఁగొను గురువునకు ॥జయ॥

18 వ కీర్తన

ప. మదనగోపాల! నీకు మంగళం మందరధర! నీకు మంగళం

1. శ్రీరుక్మిణి మేని కుంకుమ దనరారు చెలువౌవక్షమునకుమంగళం
వారిజాక్షుడవై వల్లవ యువతుల గోరు నీ లీలకు మంగళం

2. ఒనరు నీచెక్కిళ్లమణులకుండలముల దనరారు జంటకు మంగళం
ఘనమౌ రణమందు దనుజులనెల్లగెలిచి-మొనయు నీబాణమునకు [మంగళం

3. రంగైన శౌర్య మెసంగు ధీర! నీగంగాధరు మైత్రికి మంగళం
అంగజుతండ్రి! పాల్కడలి నలల శే - షాహి శయ్యా నలరు నీకు [మంగళం

4. రవిమండలముమధ్యరాజిల్లిసురలుగొల్వ-రమణీయుడౌనీకుమంగళం
భువనకర్త బ్రహ్మపూజించు నీపదముల-పొగడు మునుల నేలునీకు [మంగళం

5. శరినిసంరక్షించిఖలులనుశిక్షించి-కౌస్తుభమునదనరు నీకు మంగళం
వరముల నిప్పించి సిరికి పతివై మించి - వరచంద్ర వంశ మేలు [వరద! నీకు మంగళం

ఇది శ్రీనారాయణతీర్థయతీంద్రులచే రచింపఁబడిన శ్రీకృష్ణలీలా
తరంగిణియందు శ్రీ రుక్మిణీకృష్ణ కల్యాణ మహోత్సవమను
పండ్రెండవ తరంగము.

ఆ. వె. కష్టసమయమందుఁ గాంచి న న్నోమిన
పార్వతీశు సదయు భక్తిఁ గొలిచి,
వర్తమానదశకు వరలు సత్ప్రభువైన
బుధునిమంతతేంద్రు పూజ సేతు.

స్వస్తి శ్రీ తారణసంవత్సర పుష్య శు ౧౧ సోమవారము ది 25-12-1944
శ్రీ వైకుంఠైకాదశీ పర్వదినము ఉదయమున జరిగిన గరుడోత్సవమందు
ద్వార దర్శనసమయమున నూజవీడు కోటకు అధిదైవ మైన

శ్రీ గోపాలస్వామివారికి సమర్పింపఁబడిన

నివేదిక

కం. శ్రీమన్నారాయణు డిల - ప్రేమన్ భక్తులకు హితము పెంపగ కృష్ణుం
డై మహిమ దనర్చిన కథ - శ్రీమద్భాగవతమున విశిష్టత నెనయున్. 1

గీ. అందెనయు దశమస్కంధ మాదిభాగ-నలరుకీర్తనలున్ శ్లోకములుగ సులభ
భంగి శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణి యన - ధిషణఁగూర్చె నారాయణ తీర్థయోగి. 2

సీ. మును శ్రీశు నవతారమునకు కారణమును - దనరారు శ్రీకృష్ణ జననకథయు
బాలగోపాలునిలీల యౌవనకేళి - దుష్టశిక్షణమును శిష్టరక్ష
పరమహా వేదాంత భావనాబోధంబు - సంగీత సాహిత్య సరసగరిమ
లలిత వాక్చాతురీ సులభ శైలి విధంబు - కృష్ణ సంబోధనా కీర్తనంబు

గీ. పరవశత్వ సమంచిత భక్తి మహిమ - రమ్యతమ భువనత్రయ రంజనంబు
రహి నెనయు కృష్ణలీలాతరంగిణి యిది - వరలు నారాయణమునీంద్ర విరచితమ్ము.

[శ్రీ మేకా బసవదంతనాథులు]

సీ. కాకతిగణనాథ ఘన సైన్యసేనాని
బసవకుమారులు మాకు ప్రాథమికులు
విజయాప్పురా యాధివీరులు గోల్కొండ
దళవాయి సప్తమాంతరమువారు
ఏలూరు గడి దివి లీల నేలిన రామ
చంద్రు లా మీద వంశప్రథితులు
గుల్బర్గ రణసర్గ గురువైభవులు జగ
న్నాథు లా తరువాత యోధవరులు
ధర్మాప్పరాయాఖ్యుఁ దనరు వేంకటనర
సింహప్పరావు వంశీయఘనులు
ఆ.వె. నరస సింహా వరద తిరుమల సంజీవ
శోభనాద్రి నార యాభినుతుల
ప్రబలు నూజవీటి ప్రభువు లెందఱో కల్గ
అప్పరాయ నామ కాన్వయమున. 18

[శ్రీ రాజా రంగయ్యాప్పారాయణింగారు]

[అస్మజ్జాతకచక్రవర్ణనము]

సీ. దీపించె నుచ్చస్థితిన్ సూర్యభగవానుఁ,
డనువర్తనన్ గాంచె నమరగురువు,
అనువొందె నాతృతీయమువనే శుక్రుండు,
సాహచర్యము గాంచె రాహుస్త్రీవందె,
పరివర్తన కుజుండుఁ బడసె నాల్గవకేంద్ర
మొనసె వాగ్భావమందున బుధుండు,
అతనిన్ గనెన్ లగ్నపతి శని సమదృష్టి,
మొనసె భాగ్యస్థానమున విధుండు,
గీ. అచటి కేతు వాతని వీడి యరుగుచుండె,
కుంభలగ్న చిత్తాతార కుజదశలను,
రమ్య వైశాఖ శుభ చతుర్దశిని, నిశిని,
విజయ వత్సర శుభజన్మ వెలసె నాకు. 15